

547

La dernière, la meilleure et la plus ample Edition des *Donata Veria de Beze* est de Genève chez H. Etienne in 4° 1597. *Lucianiana* p. 286.

Cette édition, qui est rare, fut faite par Venceslaus Merkauski de Zastrizel, qui engagea Beze à lui confier ses Poésies latines pour les faire imprimer

Senabier Hist. Liter. de Genève
T. I. p. 288

Hanc Editionem habet Bibl. Marciana p. 213. No. 1252. Roveriana T. I. p. 278, no. 836. = Ebert Bibliothec. T. I. Lib. no. 2086 (Geneva H. Steph) 1597. Lt. 8 Bl. u. 372 S. Exemplar vici. 281. sollic. Gen. sine unvolutis idig. = Editio prima. = Beauv. Suppl. Ep. 211. = Wikekind. p. 433. = Bibl. Seltzer. p. 170. Renouard sur H. Etienne in 1597. L. p. 157.

Vezeleura vocavi Bezam, quod patrie sua nomen (Vezeley et Bourgoye) ipse nonnulla partem describere solat. = Vezeley, castrum Vezeleini vel Vezeleium ad fluvium Cure in agro Nivernensi situm est, in ipso limite Burgundiae, sub Diocesi Augustodunensi (Autun) Nomen istud ut scripsi, expressum est in emendatissima ferrei an ferri Tabula (de Mr. du Fay) in vulgariibus autem mundose Verzelet. Nobilis est oppidum Caricis 1126. de recuperanda terra sacra ab Euphrate W. habito, de quo Harodini collectio VI, 2. 1293. Cabbi X, 1100. Regia XXVII, 181. ubi Vezeleiacense castrum vocatur. = Thesaur. Epistolae. Geronimus p. 166. 170.

Il y a de Beze une Epître macaronique (contre Mr. Elzet, premier Préfident) sous le nom de Magister Beze, par Jacques Casseroantius, laquelle est en genre et en style de l'Occident. = Mr. Bayle T. I. p. 187. = De Theod. Beza (nato 1519. mortuo 1605. aetate 86) poeta agit Brillat No. 136 de T. IV. p. 428-37.

Sacrificatorum Abrahamae latinae reddidit dicit a duobus, et ab Jo. Sacomatio et ab Jac. Brunone. Chr. Ined. Oron. T. III. p. 272 pp. 635. in cuius triplice connubium hoc affert Epigramma, p. 273. = Ebert Lib. 1710. p. 418.

Quos ego tres vobis sum tempore nactus
Cum invenis, cum vir factus et inde senex:
Propter opus prima est vobis mihi in rebus sub annis,
Alteri propter opes, tertio propter opem.

Similiter vocabulum

opus usurpatus in Epigrammate Martialis de Jac. Cuicium filium impudicissimum Susanna, quod habet idem Suetonius p. 329. Vivunt ingentes Cuicium nati labores
Tertium patri conciliasse dicitur;
Ingenio huius poterat tam magnam aequare paratam
Filia, quod potuit, corpore fecit opus.

La première forme de Beze s'appelait Claudine de Beze... Les mariages furent quarante ans. La seconde eut son nom Catherine de la Plaine, qui lui survécut. Enfin s'épousa son cousin Louis, qui conta, que Etienne Pasquier fit des Vers sur les trois mariages de Theodore de Beze. Theodore est le plus de cela ne pu convenir à H. de Beze, puisqu'il n'a point eu trois femmes de Bayle T. I. p. 552. (N) = 552. (N) Voyez lettres choisies de S. Mr. Bayle Latin. Vol. III. p. 605. lettre CCCCXLII. et p. 490. lettre CCCCXVI.

Apud Theod. Beza Vegesius, teste Raph. Egilino (in ea quam selectis Catulli carmi-
nibus prænisiit, epistola) eius discretio & Maritimum vel meruere dicitur solitas es-
supponit vero de ioride mot. illud laxit, res ipsa loquitur. Non enim ca-
stimatur ad gloriam carminis Bibbilitari quem Beza propius accessisse. & Joh.
Furcius de Immunitate C. S. Seruit. cap. III. §. XXI. (lib. p. 22).

De Theod. Beza Tornatis Iuvenilibus, Anst. 1683 in 12. scripsit Mr. Gousserol.
cf. Bayle v. Kudoert (Germain) T. I. p. 381. (d)

Quod pag. 104 legitur Epitaphium Graecum Eis P^{ro}β^{er}ο^ς τ^ον Σ^τε^φαν^ου idem toti-
dem versibus, sed varis modis vultimatum vel corruptum, sumptum ex Theod. Beza
Scoribus Virorum Illustrium, exhibuit adiuncto carmine Gallico Renouard sur Rob. Estien-
p. 347 - Similique varietas Epigrammatis in Lucretiam p. 216. quale exhibuit Henri Estieane
logie d'Herodote Cap. XV. p. 269. Som. S. avec la Remarque (p. 2) de M. de Duchat.

Sed de iisdem Theod. Beza Scoribus post alios haec refert Jugler in Struvii
Biblioth. Histor. Litterar. Tom. II. Cap. VII §. IV. p. 1093 - 4.

Ex Biographis universalibus Gallorum exteros aetate superant Theod. Beza.

Nota sunt eius Scones id est verae imagines virorum doctrina simul et pietate Illustrium,
quoque praecipue ministerii partem bonarum litterarum studia sunt restituta, partim vera religio in vi-
orbit Christiani regionibus nostrae partemque memorie fuit instaurata, additis eorundem vitae et opera deseri-
onibus, quibus adiecta sunt nonnullae picturae, quas Emblemata vocant. Geneva a. 1580 in 2. Admodum
nunc est hoc Opus, quoniam solum obmissam eadem aliquis struendum videtur pretii. Vita enim delineationes
hodie vix medioeriter credito placebant. Cf. Clement. Biblioth. de livres difficile à trouver Tom. III. p. 283. ubi
et versionem Bulliam adducit n. 1581. eadem forma, ipsius consensu Beza, p. Simone Gousserol edita v. v. v.
v. v. p. 274. & Jugler in Struvii Biblioth. Histor. Litterar. Cap. VII. §. IV. p. 1093 T. II.

Est in Petr. Burnera Syllog. Epist. T. II. p. 213 - 5. M. Nicolai ad Hadrian. Maximam Epistola VIII. De
Brevitate 1547 qua Theod. Beza Carmina variis locis illustrantur vel defenduntur.

THEODORI
BEZAE VEZELII

Poëmata varia.

SYLVÆ.

ELEGIÆ.

EPITAPHIA.

EPIGRAMMATA.

ICONES.

EMBLEMATA.

CATO

CENSORIVS.

*Omnia ab ipso Auctore in unum nunc Corpus
collecta & recognita.*

ANNO M. D. XCVII.

ZASTRISSELLORVM
INSIGNIA,
Quorum in Præfatione fit mentio.

Generosa & Antiqua Nobili-

*tatis viro, Domino VENCESLAO
MORKOVVSKY de ZASTRI-
SELL, Domino in BOSKOVVIZ &
LETONIZ, Marchionatus Moravia Sena-
tori, & S. C. M. Consiliario: Patruo, Tutori, ac
Patri suo observando. NEC NON ceteris
adgnatis meis uniuersis & singulis.*

VENCESLAVS MORKOVVSKY
de ZASTRISELL Iunior.

S. P. D.

AGNO & excellenti ingenio
viri, cum diuinum illud, sibi à
summo rerum opifice datum,
agnouissent, & se doctrinæ pe-
nitus dedidissent, quicquid po-
terat laboris impendi, contem-
ptis rebus aliis, ad inquirendæ
veritatis studium, & ad benemerendum de gene-
re humano omne id contulerunt: existimantes, sine
hoc indefesso studio homines hominum nomen

nequaquam tueri posse, & in perpetuis ac plusquam Cimmeriis tenebris versandum esse. Hac in sententia & Pythagoras fuisse videtur, qui duos hominibus longè pulcherrima data esse dicebat, veritatem amplecti, & beneficiis operam dare: addens vtrumque cum Deorum immortalium operibus comparari posse. Quàm bene hoc cadat in D. Theodorum Beza nostrum, organum illud Dei magnum, ac nobile, testantur tot eius lucubrationes, à tot annis editæ, quas præsens suspicit ætas, posteritas mirabitur: quo viro, mihi, cui ex singulari Dei prouidentia contigit cum eo domesticè ac familiariter viuere, nullum vel pietatis, vel prudentiæ, vel denique virtutum omnium, quæ virum verè nobilem deceant, exemplum contigit videre illustrius: & , quod me magis mouet, quòdque per omnem vitam in hoc circumferam pectore, cuius summo ingenio, summo cum iudicio coniuncto, summa ætas nihil deterit. Ad veritatis quod attinet studium, quo ardore, & zelo illud amplexus fuerit, iuuenis etiam, quibus & quot periculis sese obiecerit, quomodo patriam, parentes, cognatos, & alia huius vitæ commoda lubens deseruerit: testatur Confessio ad parentem scripta, Confessio, inquam, qua plurimæ Ecclesiæ nunc pro sua vtuntur: testatur Historia Gallica, & patet hoc Orbi Christiano. Quantum verò mereri studuerit, immò quantum bene meritus sit de Ecclesiâ & Christi gloria, quantum de bonis literis, quorum

quorum vel solo nomine in omnium eruditorum pectoribus consecratus dicatúsque semper stabit. ac manebit: quantum denique de multis aliis: ego mihi dicere non sumo, & satius esse iudico tantis de rebus tacere, quàm pauca dicere. Certè D. O. M. hunc virum hoc videtur finxisse consilio, vt haberent alij quem imitarentur, cuius similes esse velent. Videbor fortasse etiam dum hæc pauca profero, viro modestissimo, si hæc legat, nimium in sui laudatione profusus, ego mihi nimium parcus. Sed vt ad propositum descendam, inter D. Bezæ merita infinita, refero ego, & mecum referunt alij, scripta quoque eius poëtica. Quum enim Deus hoc ingenium constituisset omni bonorum genere cumulare, noluit ornamento hoc carere, poëtica videlicet facultate, de qua non minùs verè quàm elegãter Venusinus noster: putes hunc esse poëtam, Ingenium cui sit, cui mens diuinior. Itaque vt in aliis, ita in hac quoque arte laudatissima excellere datum est, & ita excellere, vt etiam princeps sit habitus Epigrammatis præsertim scribendi, iam tum ætatis, quum in Gallia florerent eruditissimi, Ioannes Stracelius, Adrianus Turnebus, Georgius Buchananus, Ioannes Teuius, Antonius Goueanus, Mellinus Sâgellafius, Salmonius Macrinus. Quid? & ipsis Italis admirationi fuit, inter quos tum faciliè præstantissimus habebatur M. Antonius Flaminus, qui non veritus est de D. Beza, quum Francisci secundi Genethliacôn conscripsisset, in hanc

erumpere vocem, nunc demum sese agnoscere Mu-
sas superatis Alpibus in Gallias penetrasse. Non
autem hîc loquor de præclaro illo opere poëtico,
vtpote Psalterio Gallicano, quod ita exceptum
fuit, vt etiam in Germanicam, Bohemicam, An-
glicanam, Scoticam, & plures linguas feliciter sit
translatum, quódque cantant, ac in deliciis habent
Ecclesiæ Orthodoxæ omnes: neque de illo loquor,
in quo Psalterium totum variis carminum generi-
bus, Latinè reddidit eruditissimè, & penè ad ver-
bum, vitatis quantum potuit fieri paraphrasibus,
quod facilè ex comparatione cum magno illo Bu-
chanano apparere poterit: omitto etiam Canticum
illud Canticorum Solomonis, versibus trochaicis
dimetris catalecticis ita adornatum, vt facilè alios
à simili conatu absterrere possit. Sed de hoc opere
oratio instituitur, quod nunc in lucem damus, quo
Bezam non minus meritum esse affirmo, quàm in
scriptis suis aliis. An enim hoc non est bene mere-
ri, si virtutem suis ornes laudibus, latentem in bo-
nis ingeniis excites: si vitia virtuti obstantia dete-
steris, & quantum in te est, tollas: si honestam de-
functorum, & quos Deus aliis prælucere voluit,
memoriam in vitam reuoces? Quæ omnia, & plu-
ra, quàm hîc sint præstita diiudicanda & ampli-
ficanda relinquo amicis, viris laudatis. Ij enim in
causa sunt, ij multiplicibus tandem effecerunt pre-
cibus, vt opus hoc ab ipso auctore in hac summa
senectâ, in tantis occupationibus sit collectum &
recognitum.

recognitum. Sed recensendæ sunt causæ, quibus, hoc vt faceret, passus sibi est ab amicis persuaderi. Intellexit enim & pro certo compertum habuit, Iuuenilia ista sua poëmata ab Aduersariis, non tam in sui, quàm in Dei ipsius odium, subinde recudi, & hoc non tantùm, sed & multò indigniora effingi ac addi. Quæ sanè audacia, vel impietas potius, detestanda est & intolerabilis. Scripsit ista D. Beza, liberiùs quidem, sed iuuenis admodum, & adhortante viro optimo doctissimòque Meliore Volmario præceptore suo, edidit, incitatus in super exemplis, tam recentiorum, quàm veterum. Sed quàm primùm Christi cognitione fuisset imbutus, & veræ Ecclesiæ ciuis factus esset, nemo ista priùs, nemo seueriùs, & quidem publicè, quàm ipse D. Beza damnauit: ac ab eo tempore omnia sua dicta & scripta in solius Redemptoris sui laudem direxit. Grauis equidem hæc causa, sed & altera non parum quoque ponderis habet. Admonitus enim fuit, & à non paucis, sua ista vndique colligi poëmata, ea præsertim quæ nondum edita, & futurum vt publicentur, in scio, siue etiam inuito auctore: quod ferre nec potuit, nec debuit, ne ab amicissimis quidem: edoctus exemplis aliorum eximiorum virorum, qui ab istis collectoribus magis deformati, quàm ornati fuerunt. Quibus de causis coactus ferè fuit hunc vt in modum præsens opus colligeret & recognosceret. Quum autem nihil minùs ille cogitaret, quàm de editione, & mihi ex

domestica eius dulcissimâque conuersatione in patriam esset redeundum, placuit viro optimo, & ad omnem humanitatis laudem facto, in perpetuam amicitiae nostrae memoriam, me hoc opere, praeter omnem expectationem, donare, & meo arbitrio rem totam committere. Ego verò gauisus tanti viri erga me benevolentia immortalis, & ne quid temerè statuerem, communicavi ista, tam cum meis, quàm cum D. Bezæ amicissimis. Illis itaque non tantùm consentientibus, verùm etiam serìò adhortantibus, ac vrgentibus, prodeunt hæc Poëmata: Poëmata hæc dico, in quibus Musæ & Charites ipsæ tenellos suos digitos fragranti rosarum succo delibutos, vt in Callimachi poëmatis olim, abluisse sunt visæ: spe non dubia fretus D. Bezam hanc editionem in optimam accepturum parrem. Tibi verò, Patruæ obseruande, ac vobis omnibus Agnati charissimi, donum hoc vicissim dono, offero, vobis dico, & consecro: Quibus potius? Sed tibi in primis, Patruæ, pater, & tutor, qui ab ipsa pueritia mea parētis erga me vice defunctus es, qui secūdum Deum causa es bonorū meorū omnium. Tua paterna cura & prudentia factum, vt præclaros illos viros ad studiū illud sapientiæ mihi præeuntes audiuerim: ex quibus honoris ac gratitudinis causâ nomino Melchiorem Tilesum, Laurentium Circlerum, Ioannem Theopoldum, Gregorium Bersmannum, Wolfgangum Amlingum, Ioannem Iacobum Grynæum, & tandem ipsum

hunc

hunc nostrum D. Theodorum Bezan. Ante omnia mihi sæpe occurrit, quanto cum fructu, vnà cum multis aliis generosis adolescentibus prima iecerim literarum fundamenta in illustri ac celebri Schola Brigenfi Silesiorum: & propterea nunquam intermitto bene precari Illustrissimo, Reuerendissimoque Principi, ac Domino, D. Ioachimo Friderico, Duci Lignicensi, & Brigenfi, præposito Magdeburgensi, &c. nutritio eius scholæ benignissimo: optans simul & optaturus semper, vt Filij quoque celsitudinis suæ Illustrissimi, parentis & maiorum laudatissimis insistant vestigiis, sicuti magna iam de illis spes affulget, in primis de natu maiore, Principe Ioanne Christiano. Quod meū vōtum augeri sentio, quoties recoddor (nunquam autem non recordor) eiusdem laudatissimi Principis beneficio, quum iam essem in extera mittendus loca, ac studiorum itinerumque meorum cursus esset absoluendus, Ioannem Paludium Brigensem, singulari quodam fato mihi fuisse præfectum. Ille enim quantum de me & familia mea, vt paucis multa dicam, meritis sit; testatum reliquit ipse D. Beza in Præfatione sua Viri mei Nobilis, & ego apud omnes bonos prædicare non desino, donèc is qui sum, esse desinā. Vides igitur, dū alios laudo, te ipsum laudo, ex cuius fonte vel cura fidei hæc proficiscuntur. Precor autem ex animo, cū bona tibi omnia, tum etiam hoc, vt nō minori cum felicitate

ac laude, atque etiam sub eodem Ioanne Paludio, administrari cōtingat tutelam Georgij Sigismundi Prakschicky de Zastrifell, patruelis nostri, omnibus nobis charissimi, & siue ingenium, siue industriam spectemus, non vulgaris expectationis. Sed effecisti iam, vt ille & in hospitio & in conuietu, tam sua, quàm familiæ totius cum laude, apud D. Bezam mihi successerit. Habet præterea stimulum veræ sectandæ gloriæ Georgius Sigismundus, quod olim parenti suo à clarissimo illo Efromo Rudingero, Psalterij à se editi tomus alter est dicatus. Habet & populares suos, D. Ladislaum Baronem Zerotinum, cum præfecto Georgio Scherhakelio ab Harttenfels: & D. Zdenkonem Brtnicensem, Baronem Valssteinium, cum Ephoro suo Adamo Ropatio à Riffemberg, aliisqueque amicos Generosissimos, qui suis virtutibus currenti calcas addere possunt. Eorum enim, quos nominaui studia, peregrinationes, & conatus, ad hunc finem omninò sunt directi, vt exemplo sint posteris, suisque consiliis aliquando Rempublicam & patriam iuuent. Sed & magnas data hac occasione, atque immortales habeo gratias, Illustrissimo Heroi, ac Domino Carolo Baroni Zerotino, Arte & Marte clarissimo, perpetuo Morauicę, ac familię Zerotinorum ornamento, Cognato nostro multis nominibus obseruando, quod literis suis ac commendationibus chariores nos D. Bezæ efficere

efficere studuerit & dignatus sit: unde, cum non
exigua fluxerint cōmoda, precamur Deū vt nobis
hunc Carolum diu seruet incolumem, florentem,
de patria bonisque omnibus bene merentem. Ita
enim audiui ab exteris peregrinantibus, se cū in
Germaniam irent, studio suo satisfecisse non sunt
arbitrati, nisi & Morauiam viderint: neque cū in
Morauiam venissent, nisi Caroli Zerotini aspectu
& colloquutione fruerentur. Cui similem ferē lau-
dem in vicina Bohemia ab exteris obtinet & iam
diu obtinuit vir magnificus D. Venceslaus Bu-
dovvicus à Budovva V. Cæs. M. Consiliarius, com-
munis amicus noster. Sed ad te redeo, obseruan-
de Domine Patruē, Pater, & Tutor, obnixè ro-
gans, vt tibi & toti nostrę familię preciosum hunc
thesaurum commendatum esse sinas. Et quia D.
Bezæ placuit eleganti Epigrammate nostra exor-
nare insignia, visum fuit ea hīc adiicere. Priora
verò quę sunt, illis nunc vtimur, & vsi fuerunt
maiores nostri. Altera, antiquiora videntur, sed ea-
dem sunt, & inuenta non ita pridem in agro quo-
dam nostro, quibus aliquis ex nostra familia ante
aliquot centum annos, in Senatu patrię (vt certò
animaduertimus) ad confirmandum consilium
quoddam publicum, quod adhuc reseruatur, vsus
fuit. Nec intermittere hoc loco possum, quid de
nobis Morauię scribat Historicus. Ille enim mul-
tis probare conatur rationibus, familiam Zastri-

fellorum ex Galliis oriundam. Quicquid sit, gra-
ta nobis esse debet ista cum Gallis amicitia, in pri-
mis D. Beza viri nobilissimi erga nos omnes be-
neuolentia singularis. Viuat igitur Beza cum suis
omnibus, viuat iterum atque iterum, cui placi-
dam optamus senectam, cui officia nostra de-
ferimus omnia. Scripsi ex arce Bos-

covicensi, Mense Martio.

cl. l. xcvii.

AD GENEROSVM ET NO-
bilissimum D. Venceslaum M. de Zastrifell,
elegantissima Th. Bezæ Poëmata
publicantem.

O Te mirificis venerandum dotibus, ô te
Ter Zastrifelli diuitem?

Nimirum sua non tantùm claustrisque serisque
Plebes recondit vilior:

Immò arcana potens Stagiræi scripta magistri:
Orbi Philippus inuidet.

At tu, Noster opes tibi quas donauerat vni.
Cunctis fruendas exhibes.

Sic sua quæ immeritis nimum nimumque modestus
Damnarat ignibus Maro,

Iam Varus, iam Tuca, bonis iam carmina iussit
Prostare Casar posteris.

Sic generosa suo diduci è palmite vitis
Latas sinit propagines:

Sic gazas gremio Tellus fœcunda latentes
Cunctis fruendas exhibet:

Denique & Omnipotens sic munera lucis & auræ
Facit benignus publica.

Et propriâ sine labe suos Sol aureus ignes
Præbet fruendos omnibus.

Mirum igitur dictu! lauro non dispere dispar
Ambos venustat indoles,

Commendâtq; pium pariter mens sobria BEZAM,
Munifica ZASTRISCELLIVM.

IAC. LECTIVS.

A D E V N D E M.

*N*on sola vatum nobilior cohors
 Laudes meretur, pollice quæ lyras
 Dulci retractans digna Phæbo,
 Digna canit Charitum chorais.

*P*arem reportat postuenientibus
 Seclis honorem qui melioribus
 Fauet camoenis, Palladisque
 Doctificas veneratur artes,

*F*rontesque lauru Pieria colit
 Semper virentes: nec carie sinit
 Squallente morderi, specu' ve
 Tartareo monumenta mergi,

*Q*uæ docta finxit Thespiadum manus,
 Et laudat auspex Cynthius. Hinc decus
 Auxit superbum qui ferocem
 Rex Macedo Babylona vicit,

*A*tque ipse Cæsar qui Pharias rates
 Mersit profundis fluctibus Actij,
 Thuscûsque Mecænas, & omni
 Scipiades memorandus ævo.

*H*i dona pluris Pegasidum Indicis
 Fecere gemmis. Nam capiunt citas
 Obliuiones, si diserto
 Vate carent benefacta Regum,

*Sed veſta cunctis temporibus manet
Virtus ſonoro carminis alite,
Ridétque Saturni volucris
Inuidiam rabidósque dentes.*

*Hoc, Zaſtrifelli, tramite prouidus
Manſura poſcis premia gloria
Quum bella te dolci gerentem
Pro patria laribúſque charis*

*Idem Thalia pellit amor bonos
Probare ſemper Phæbigenúm choros:
Et, Beza quos olim ſonauit
Doctiloquus grauiore plectro*

*Vulgare verſus, & Morauúm urbibus:
Monſtrare alumnum Calliopes, ſacra.
Cui Delius lucens venuſtat.
Fronde caput, faciléſque Muſæ.*

*Quem voce Gallus Nectarea modos
Fundentem amœnos ſuſpicit, & potens
Anglus duellis, accolæque
Eridani, rigidúſque Teuto.*

*Et Belga fortis quem Polyhymnia
Miti renidens lumine conſpicit.
Et longa cui per bella creſcit
Dulcifonæ ſtadium Camœnæ.*

*At, Beza quanuis ludicra nunc vocet,
Leuésque gerras carmina, arundine
Quæ puriori luſit olim,
Et rapidis, nimium ſeuerus,*

*Flammis cremari mandet (ad igneas
Quò tendat arces, quaque decent pios
Mystas, & Urgentis senectæ
Damna leuant miseranda, Christum
Spirare toto pectore gestiat:)
Parere iussis talibus haud licet,
Nec luce fas unquam labores
Perpetua violare dignos.
Quæ scripta quondam iusserat ignibus
Sæuis aduri grandiloquus Maro,
Seruauit Augustus, vetusta
Fata vetans iterare Troia.*

IO. IACOMOTVS BARRENSIS.

EPIGRAMMA GEORGII BV-
chanani iam olim ad Th. Bezam scriptum.

*P*Resul optime, sacra Christiana
Qui castè colis & facis canisque,
Ad te carmina mitto, nec Latino,
Nec Graio sale tincta, sed Britannis
Nata in montibus, horrida sub arcto,
Nec cælo neque seculo erudito.
Quæ si iudicio tuo probentur,
Vt classis modò in vltima referri
Possint centurias, nihil timebo
Censuram inuidia, nihil morabor
Senatus critici seueritatem,
Nihil grammaticas tribus: mihi vnus
Beza est curia, censor, & Quirites.

THEODORI BEZÆ
SYLVÆ.

DEVOTIO P. DECII PATRIS.
ex T. Liuij historiarum libro octauo.

Sylua I.

*A*M Romana acies verti, iam cedere
lauro

*C*æperat in cornu virtus Romana, nec
vllum

*S*ubsidium est: patriæ Decius quum totus amore
Feruidus, & trepidos manibus vultuque moratus,
Quò ruitis? (dixit) quò virtus prisca recessit?
Vnde fuga hæc? unde iste timor? vos cedere notis
Hostibus, & toties victis dare terga Latinis?
At moueat iurata fides, sanctique Senatus
Imperium: moueant que foci, moueant que penates.

*D*ixerat. interea victor fugientibus hostis
Imminet, & trepidi nutant hinc inde Quirites.
Ille autem intrepidus, Quos consul sistere voce
Non potui, (dixit) reuocabo morte. sacrati
Me dudum hoc vates monuere, iecurque recisum.
Ergo age sacrorum ô custos, concepta profare

*Carmina: Romanis consul sit victima: nostro
Sanguine queratur victoria, sanguine nostro
Placentur sui manes, placetur Erinnyis.*

*Mox igitur pratextam armis imponere iussus,
Velatusque caput, mentoque innixus, & imis
Subiecto pedibus telo fortissimus heros*

His se deuouit verbis, praefante ministro:

*Iane, & tu custos Capitoli Iuppiter, audi,
Et gemini Romanae auctores, Mauorsque Quirinéque,
Et reliqua in nostris notissima numina fastis:*

Vos etiam o manes Decium haec audite precantem:

*Si qua premit patriam Nemesis, nunc vincere Romam
Crimina si qua vetant, Decius luat omnia solus.*

*Seruetur patria incolumis, pulsoque Latino,
Sublimes ducant Romani ex hoste triumphos.*

Interea, collega, aciem patriamque tuere:

Ominor ecce fugam moriens mortemque Latinis.

Desierat: faciem lux protinus occupat ingens.

Qualis post noctis tenebras fulgore corusco

Emicat, & totum illustrat Sol aureus orbem:

Talis equo insiliens Decius sublimis habenas

Laxat, & in medios volat imperterritus hostes.

Illum fulgentemque armis cinctumque Gabino

Ipsae admiratur Veseris, miratur & ipse

Iuppiter, & laeuum tonat. audito omine lati

Prospiciunt Romani omnes, oculisque sequuntur,

Consulis attoniti facto. Iam terga Latinus

Vertit, & aduentu unius mutata repente

*Sors omnis: redeunt acies, animisq̄ue receptis
 Instat victori victus, tandēque feroces
 Romanus pellit, Decio moriente, Latinos.
 At si homines docuit patria postponere vitam
 Vana superstītio, quantō nos iustius omnes,
 Vere Deus, tibi nos & nostra sacrabimus uni.*

MORS CICERONIS. EX T.

Liuij historiarum libro CXX.

Sylua II.

*ERgo ut ventorum rabiem pelagique furorem,
 Tullius indomitum aspexit, Conuertite vela,
 (Dixit) & huic tandē moriturum reddite ripa.
 Scilicet has grates gladiis erepta tuorum
 Patria persolues? Nec plura effatus, ab imo
 Corde trahens gemitus memoratē ad nomina Romę,
 Imbre oculos lacrymisq̄ue genas impleuit obortis.
 Ac licet assiduis exercita turba periclis,
 Inuiti lacrymas nautę tenuere, diūque
 Obnixi frustra senos transcendere fluctus,
 Inuiti iratis laxarunt carbasa ventis,
 Et tandē incolumem statuerunt littore proam.
 Descendit męstus Cicero, multoq̄ue labore,
 Membra trahit cōfecta senex, simul undique magna
 Circunstabat herum seruatorum turba, periclis
 Nec nimium stupefacta suis, nec tempore duro
 Pollicitam fractura fidem. Pars apparat enses,*

*Pars domino adſiſtit, cacáque ambage viarum
 Lecticæ impositum ducunt, ſi fallere ſeuos
 Carnificum poſſint gladios. Sic Tullius ibat,
 Tullius ille togæ princeps, magnique Senatus:
 Quum procul aduentare viros, inimicáque ſigna
 Conſpicit, & ſtrictò mortem procul enſe minantem.
 Poppilium, cuius quondam ſeruauerat ipſe
 Fortunas vitámque rei, quum libera Roma
 Olim illum audiret miraretúrque tonantem.
 Iam quoque ſeuus adeſt poſcítque Herennius hoſtem.
 Quid faciat? num fortè manus protendat inermes,
 Aut mercede petat veniam? num flectere verbis
 Deſenſi quondam conetur militis iras?
 Hoc virtus etásque vetant, & pectore in alto
 Fixus amor patriæ: Romeque cadentis imago:
 Vertite (ait) currus, plenis curvatur habenis
 Immeritam in mortem. Bruti Caſſique beatæ
 Viuite vos animæ: quòd ſi non omnia nobis
 Fata nocent, forſan neque nos moriemur inulti.
 Iam vixi mihi Roma ſatis, me vita vereri
 Acta vetat nigre damnosa obliuia mortis.
 Occide: at noſcent venturi cuncta nepotes,
 AËternámque dabunt morienti hæc funera vitam.
 Immò (aut fallor ego, & fruſtra tibi Roma creatus
 Augur eram quondam) non ſemper amica fauebit,
 Antoni, fortuna tibi: ciuésque peremptos
 Tempus erit victrix à te quo Roma repoſcat.
 Ne iuuet interea meliores querere ſedes.*

Deſerat

*Desierat: iugulumque parans, immota tenebat,
 Ora senex. Illum properantem in fata nec ipsi
 Aspiciunt equites lati: positoque furore,
 Ut glabrum videre caput canamque senectam,
 Vix tandem inuiti lacrymas tenuere cadentes,
 Ipsique è manibus gladij cecidere cruentis.
 Vnus torua ferox torquens Herennius ora,
 Degeneres quid statis? ait. simul ense superbo
 Colla secat, nec adhuc satiatum cade, scelestum
 Adiunxisse iuuat sceleri scelus. Ergo disertis
 Ausas Antoni vitam signare tabellis
 Cedit & ipse manus. Morientem vidit ab alto
 Inuitus cælo Phæbus: piceaque refertur
 Nube caput texisse diu. fleuere cadentem
 Et flebunt Latia eternum Graiaque camæna.
 Flexanimis verò Pitho (mirabile dictu)
 Suetæ illi quondam, tum res, tum verba loquenti
 Suggestere, & suavi conspergere nectare linguam,
 Ut patuit iugulus, moriente aufugit amico,
 Et terras, eheu, nunquam reditura, reliquit.
 Poppilius volat interea, truncoque relicto,
 Antoni portat sæuis spectacula mensis.*

NATALIA DOMINI.

Sylua III.

*P*Ervigiles alius longa in conuiuia noctes,
 Gaudia consumptas aut infurtiua tenebras,

*Infami celebret captans ex carmine nomen:
 At tu sancta meis potius sacrata camœnis
 Materies, ô nox, esto, qua virginis olim
 Clausa licet sacro patuerunt viscera partu,
 Viscera qua cœli tempestatumque potentem
 Gestauere Deum, tandemque illasa dedere
 Humanis cernendum oculis: tu conscia partus
 Vna noui, tu nascentis primordia Lucis
 Luce prior nox vidisti, dignissima Lucis
 Nomine non Noctis, qua ceca & nigra vocatur,
 Illius primos Solis qua senserit ortus,
 Ipse accepta refert clarus cui lumina Titan,
 Et quæcunque micant splendenti sydera cœlo:
 Tu teneri primos vagitus prima puelli,
 Tu primos cœli plausus, tu gaudia mundi
 Audisti, nox ô felix, quum leta volantum
 Ad Domini cunas resonarent agmina fratrum,
 Et Domino totus nascenti applauderet orbis.
 Tu vili impositum fœno, stabuloque iacentem
 Es mirata simul, simul es miserata puellum.
 Tu quoque pastorum pietatem, & nescia fraudis
 Pectora mirata es, quum Tityrus inde relictis
 Accurrens gregibus, CHRISTI natalia latus
 Viferet: hinc caderet Damœtas, surgeret Aëgon:
 Dum cœli monitis & claro numinis ore
 Attoniti puerum properant inuisere regem.
 Quid castæ matris curas, immixtæque curis
 Gaudia commemorem? dum tanto pignore, cœli
 Consortem*

Consortem agnoscit sese, natumque tuetur
 In gremio, nasci quem vix dum senserat ipsa,
 Parturiens, pariensque simul, virgoque, parensque.

At vos interea spatiosa per atria reges,
 Aut medios inter lusus, turpesque luparum
 Fortè greges miseri infelix traducitis aenum,
 Aut saturo efflatis pigros è pectore somnos,
 Gens inuisa Deo, magni quam rector olympi
 Et quondam spreuit nascens, & natus abhorret.
 Felices tenebrae, quantumuis clara diei
 Lux collata quibus, non lux, sed opaca videtur
 Nox potiùs. Nam certa diem sua tempora claudunt,
 Et vicibus certis Phæbus surgitque caditque.

Est quoque quum ingrata vicinus ab orbe sororis
 Sic premitur, nigra ut tectus ferrugine vultum,
 Quod reliquis præbet luménque iubârque requirat.
 At vobis, tenebrae, qui præbet lumina Titan,
 Phosphorus ipse sibi est, & non finitus hori zon.

Sed cur postremo patres te mense locarunt,
 O nox, quam nostra testem appellare salutis
 Et decet, & fas est? cur non hac inchoat annum
 Nox, quæ felicitis spem nobis reddidit aui?
 Scilicet exactos quæ nox finire labores
 Spondet, & aeternæ promittit munera pacis,
 Iure etiam exactum nobis hac terminat annum.
 Adde quòd hoc primùm redituri tempore Phæbi
 Spem capimus, ductore capro. Iure ergo reuectos
 Vno mense annos olim memorare vetustas

*Instituit soles: iure ó nox fausta, piorum
 Religionem patrum, toto vigilaris in orbe,
 Applausuque sonas: sed non quaterne orgia qualem
 Consuerant madido fierent quum sacra Lyæo,
 Sed qualem decet esse virum, queis pectore in alto
 Mens habitat, cæli patrium qua spirat amorem.
 Ipse equidem tibi sacra feram, nox sacra, quot annis,
 Solennésque preces addam, ó nox optima nostris
 Materies nimium felix inuenta camænis.*

PRÆFATIO POETICA IN
 Psalmum Dauidis LI.

Sylua IV.

*Fortè pererratis cælo, terrâque, marique,
 Ales Amor, (demon quo non est certior ullus
 Mortales pulchri falsa sub imagine mentes
 Fallere, lethali que animos afflare veneno)
 Inuisæ sacras Iudææ callidus vrbes
 Venerat: Et iam tum magno molimine regem
 Fundantem intuitus Solymas feliciter arces,
 Progeniemque memor Iessæo ex sanguine duci,
 Venturam Satana excidio, Satanaeque ministris,
 Méne, (ait) à prima qui victor origine mundi
 His homines domui telis, horrendaque seculo
 Diluuiâ inuexi (laus est hæc nostra) priori:
 Cui Ninon, ingentemque incesta Semiramis urbem
 Sacrauit, nostras testantia mœnia vires:*

*Cui Sodome versa in cineres, ambrustaque longè
 In tenues abiit regio vicina fauillas:
 Quo duce mille furens armauit Gracia naues,
 Et nunc Troia nouem iacet oppugnata per annos:
 Qui prius indomitū (quid nō mihi fœmina præstat?)
 Sampsonem insano fregi meretricis amore:
 Iessiade unius non posse abrumpere cœpta,
 Diuinisque procul curis auertere mentem?*

*Dixerat iratus, pharetrâque accinctus & arcu
 Tandem ad Bersabes conuertit lumina vultus:
 Bersabes, qua non formosior altera cunctas
 Ifacidum populis inter numerata puellas,
 Sed coniuncta viro, & mater iam digna videri.
 Et mox tam raras mortali in corpore dotes
 Miratus, iuuat hinc (inquit) vibrare sagittas.
 Este procul tela & pharetra. nanque ista ministrant
 Lumina tela mihi. hinc regum Mauortia corda,
 Fallor ego, aut infans olim vicisse Cupido
 Credar, & hac varias spargetur fama per urbes.*

*Sic ait: & subito pharetrâque arcuque relictis,
 Aëreum indutus corpus (mirabile dictu)
 Callidus affectans formosam hinc inde puellam,
 Observat tacitus furtim: tandemque repertis
 Sese oculis infert, claroque in lumine condit.*

*Hanc igitur casu, vitreo tum fonte lauantem,
 Nescio quid meditans sublimi David ab arce
 Conspexit, vir nec cuiquam pietate secundus,
 Nec quoquam inferior vates, seu fundere dulce*

Ore melos, digitis seu tangere plectra iuuaret.
 Quid non audet Amor? regis doctique piique
 Protinus excusso violauit lumina telo:
 At pavidus tanto caligat lumine David.
 Ecce irrumpit Amor dominus, sparsisque veneno
 Sensibus, humenti mox calfacit ossa calore,
 Atque imo tandem infligit sub pectore vulnus:
 Mens quoque victa labat, flammisq; oppressa fatiscit.
 Ipse sui oblitus cacas sub pectore flammam
 David alit, nec iam studiis incumbit honestis,
 Nec sibi iam querit sese quibus artibus ipse
 Afferat: hoc unum nocturne diuque labore
 Sollicitus voluit magno, qua callidus arte
 Efficiat forma ut tandem potiatur amata.
 Quid faciat? blandis adiungit munera dictis.
 Paret Bersabe: tumido sic addita ventri
 Sarcina. sed nondum David sua gaudia credit
 Plena satis: res ipsa placet, crimenque probatur:
 At metuit famam, dicique recusat adulter.
 Adde onus ignaro conceptum coniuge: quippe
 Fortè aberat longè Vrias, & tempore in illo
 Pro patria afflicta rebus, populique salute
 Tractabat gladios miles. reuocatur in urbem
 Principis imperio: paret, castrisque relictis
 Iussus adest. Illum nec formosissima coniux,
 Nec nati traxere domum, sed principis aulam
 Increditur properans. simulatop plurima vultu
 Inquirit David, quam tandem exercitus urbem
 Obsideat.

Obsideat, quibus inclusus sit mœnibus hostis,
 Euentu quonam pugnatum. singula pandit
 Ille, nec infelix nouit quàm dira parentur.
 Quippe, licèt mensa exceptum, vinòque madentem,
 Coniugis vt spreuisse thoros, aulàque manere
 Assiduum vidit Dauid, iam censet apertum
 Omne nefas, iam facta palàm sua crimina credit.
 Vis igitur, sed tecta, placet: capiti que parantur
 Coniugis insidia. quid non audetis amantes?
 Iam nil iura valent, nil magni iussa Tonantis,
 Expertusque Deus toties. iam victus amore
 Ipse odit sese. O semper nocitura voluptas,
 Vt transuersa rapis mortalia pectora tecum!

Nox erat, & latè carpebant omnia somnos:
 At vigil insano fraudes in pectore Dauid
 Nulle parat: calamum tandem pòscitque tabellas,
 Et se de patria rebus dum scribere multa
 Versutus simulat, versa in contraria mente,
 Imperat vt pugna statuatur in ordine primus
 Vrias, primusque ruat moriturus in hostes.
 Ergo vt prima dedit venientis signa diei
 Lucifer, Vriam mox in sua castra reuerti
 Rex iubet, inscriptasque duci perferre tabellas.
 Latens at ille volat, nec se sua fata tenere
 Clausa manu nouit: tandèmq; in fronte locatus,
 Immeritam infelix petiit per vulnera mortem.

Hæc Pater omnipotens ex alto singula cælo
 Cernebat, iam tum iratus, quum cedere fædi

Imperio insanum regem spectaret Amoris.
Vt verò insontem cecidisse agnouit amicum,
Et fuso hostiles gladios tinxisse cruore,
Tum demum infremuit totus, vultúmque serenum
Iratus posuit: tremuerunt omnia latè,
Terribilique procul sonuerunt astra fragore.
Protinus exorto compleri murmure cælum
Turbato cæpit Domino: veniunt que frequentes
Aligeri fratres, qua tanti causa tumultus
Inter se rogitant trepidi, qua litis origo,
Quos hæc ira notet: num totas fulmine terras
Perdere fortè paret, num cæli extrudere ciues,
Aut priscum reuocare chaos. quippe affore tempus
Audierant, ipsos olim quo verteret orbis
Cælorum, & totum flammis misceret olympum.

Cælorum in medio, quæ se super omnia tollit
Sublimis moles mundum complexa rotundum,
Stat thronus & gemmis totus conflatus & auro:
Hic superùm residet Princeps, hinc singula cernens
Temperat æterno componitque omnia nutu.
Hunc gemina circum dicuntur stare sorores,
Iustitia, & placido lenis Clementia vultu.
Altera districto cunctis velut ense minatur,
Turbatisque oculis testatur pectoris iras:
Altera blanditurque oculis, similisque precanti
Vertere commoti memoratur numinis iras.
Huc igitur postquam conuenère undique diui,
Tum Pater iratus, Quanam hæc dementia? quanam
Improbitas,

Improbitas, (inquit) nostrum contemnere numen
 Mortales audere viros, & pectore ferri
 Indomito auctorem contra? quid plurima fando
 Commemorem? terraque datas totius habenas,
 Et maris imperium, liquidoque volantia caelo?
 Mentem ego diuinam tribui, qua libera mortem
 Despiceret, quæ me quæ cæli edisceret orbes.
 Hoc cunctis commune bonum. quid propria natis
 Commoda nunc referam toties concessa Iacobi?
 Vos meministis enim regis contusa superbi
 Pectora, vos medio gradientes equore turmas,
 Deletasque acies scitis, partosque triumphos.
 Scitis ut in terras summo descendere caelo
 Sustinui, ut leges illis & iura tuenda
 Sancirem vitæ: nostri quoque testis amoris
 Sol erit, assueto vetitus descendere cursu:
 Et scissæ Iordanis aquæ, sonitusque tubarum
 Capte urbes, pulsique sua ditione tyranni.
 Hæc illis igitur tribui: quid maxima verò
 Tot bona commemorem Iessæ præstita vati?
 Illi ego pastori memini tribuisse coronam,
 Ereptoque pedito sceptrum donasse ferendum:
 Quinetiam vasto memini eripuisse giganti:
 Quinque graves urgere minas odiûmque Saülis
 Sensissem, tutum ipse dedi (miseratus egentis)
 Exilium, & placida florentia regna quiete.
 Nunc tamen antiquos mores imitatus auorum,
 Oblitusque mei, nec cæli spernere leges,

*Nec scelus infandum sceleri iunxisse veretur.
Hinc leges, hinc iura iacent violata sacrati
Coniugij, hinc noster non digna morte peremptus
Vindictam petit Vrius. nunc ergo superbum
Ulciscar regis pectus, populúmque ferocem
Delebo iratus, nostri monumenta doloris.*

*Deserat, toto exoritur quum murmur olympo.
Protinus at mæsto assurgens Clementia vultu,
Conqueritur lacrymans. nec enim, si plectere dignis
Suppliciis homines placeat, iam fulmina posse
Sufficere, aut animas deinceps captura nocentes
Tartara: desertum fore mox sine ciuibus orbem.
Frustra igitur toties miseris mortalibus olim
Est promissa salus? nec crescere virga sinetur
Expectata piis? sua sunt stata tempora pœna,
Integra quum mundi peritura est machina flammis.
Ne, Genitor, ne te crudelem nomine dici
Quæso sinas: tua nota satis sunt numina mundo.
At si pœna placet, si res tam seua probatur,
Hoc unum rogitō, supplex, hoc pectore toto
Flagito, fas ut sit sceleris monuisse peracti
Dauidem: feret ille preces, tandêmque furore
Deposito, scelus hoc illi noxamque remittes.*

*Vix bene deserat mitis Clementia blandas
Ferre preces, quum deposita Pater optimus ira,
Conceptum penitus dilabi corde calorem
Sensit, & hac tandem sedato pectore fatur:
At miseros seruare iuuat. Sic fatus, abire*

Aligerum mandat selectum ex ordine fratrum
 Casarie insigni iuuenem, cui candida circum
 Ludebat stola longa pedes, variæque micabant
 Distinctæ veluti gemmis rutilantibus alæ:
 Ceu tricolor nubes inter nitet Iris aquosas.
 Hunc igitur properè Solymorum inuisere terras
 Imperat Omnipotens, vati que aperire Nathani
 Et scelera & scelerum auctorem: quem sedulus ipse
 Arguat, & meritum ostentans pro talibus ausis
 Supplicium, culpam cogat criménque fateri.
 Nec mora: iussus adest, primoque à limine regem
 Compellat vates, Salve rex, (inquit) & audi
 Quid sceleris media patratum euenerit urbe.
 Ecce, fuit pecoris quidam ditissimus vnus,
 Et pecoris quidam contrà pauperrimus vnus:
 Illi mille greges, cuius huic tantum vnica, verum
 Chara fuit, primis paruum quam eduxerat annis,
 Ipso etiam gremio, & lecto dignatus eodem.
 Ille aduentantem casu excepturus amicum,
 (Proh facinus) bubusque suis, ouibusque pepercit:
 At miseram arripiens vicini pauperis, cheu,
 O rex, mactauit seuus coxitque bidentem.
 David ad hæc animo grauitè cōmotus, At (inquit)
 Sic faueat dextrum mihi numen, vt iste cruentas
 Dignus qui proprio pendat vel sanguine pœnas,
 Pauperis octuplici pensabit scœnore damnum.

Hæc ille. intuitus scæno quem lumine vates.
 Ergo (ait) infelix, audi, quid numinis iræ

*Nuntiet, ô regum rex indignissime, tene
 Tam subito oblitum quanto te euexit honore
 Cunctipotens, inopem, mediisque ab ouilibus olim
 Acceptum, & saui toties totiesque leonis
 Faucibus ereptum, solij quum sede locaret,
 Sacrarétque isto tantum diademate regem?
 Ten' miserum tali pollutum cæde, quietem
 Ducere, quem ad pœnã poscant pro immanibus ausis
 Crimina? sic igitur turpem traducere vitam
 Amplexus medios inter? geminóne nocentem
 Crimine, cælorum fas est conuexa tueri?
 Qui superos, qui te, patriámque, tuosque, scelestus
 Prodideris? at tempus erit quum cæde tuorum
 Ipse oculos pasces, bellique domestica surgent
 Semina, & incestus, & fratrum vulnere cernes:
 Tú modò flecte Deum lacrymis. Sic ille tonare
 Vix bene desierat, quum toto expalluit ore
 David, & attonitus. vix tandem voce recepta,
 Peccavi infelix, inquit. Nec plura loquutus.
 Protinus è solio miser exilit, & sua pugnis
 Pectora cū gemitu plāgens, sceptrúmque, coronámque
 Abiicit, & partes animum conuertit in omnes.
 Ergo miser nunc inuisos accusat amores,
 Nunc iusse meminit cædis, criménque fatetur
 Consciens, & casum insontis deplorat amici.
 Multa est ante oculos Bersabe, at nulla calores
 Intus flamma parit: victus cum matre Cupido,
 Et pavor in vacuo solus iam pectore regnat.*

Quid

Quid faceret? flentem ipse licet veniámque precāent
 Mutata subito soletur voce Nathānes,
 Pacatam his lacrymis affirmans numinis iram,
 Semianimis pergit lacrymans, & vate relicto,
 Spēmque metúmque inter, lucem vitámque perosus,
 Nil prater latebras cāptat. Palatia ponē
 Antrum erat horrendum, fracti quā culmina montis
 Exesas vāsta claudebant mole cāuernas:
 Horrebāntque rubis latè omnia, & undique sentes
 Dumique tribulique, & Soli inuisa vorago.
 Hūc igitur multo turgentia lumina fletu
 Aduertens mæstus sublimi David ab arce,
 Vespere iam seras noctis properante tenebras,
 At tu, tu nostri domus (inquit) conscia luctus,
 Tu mihi testis eris iustorum nempe dolorum.
 Sic faueas nostro rubicunda ex crimine luna:
 (Fortè erat aut visa est Phæbe rubicundior) at vos
 Sydera, quæ inuisos toties vidistis amores,
 Mutatum spectate virum. Sic fatus, eburnam
 Suspendit zona citharam, qua suetus ad omnes
 Mentis erat curas uti, qua sæpe sonante
 Depulerat senos inimico à rege furores.

Ergo abit, & pullo circumuelatus amictu,
 Speluncam ingreditur tacitus, largoque madentes
 Imbre oculos cælo attollit: tandémque recepta
 Mente, miser tales tremebundo pectore fletus
 Oreditur, mæstas cithara resonante querelas.

GEORGIUS BVCHANANVS.

Scotus, Sylua V.

*A*udieram Gottos, & quos Septentrio quondam
 Barbarus immanes, ultricem in numinis iram,
 Effudit populos, scelerata & mœnia Roma,
 Et quacunque prius spoliato ex orbe sacrarant,
 Imperij fastusque sui monimenta Quirites,
 Partim & quasse solo, partim iniecisse voraci
 Consumenda rogo: ut qua olim fastigia cœlis
 Intulerat, septem attollens in nubila montes,
 Nunc prostrata suis celebretur Roma ruinis.
 At non ingenium solers, linguamque disertam,
 Aeternis quibus illa opibus tot secula felix
 Roma olim cunctas inter caput extulit urbes,
 Hæc, inquam, reliquis longè anteferenda trophæis,
 Non equidem audieram Gottosve aliâsve feroces,
 Quas procul Oceanus gentes glacialis inundat,
 Noscere, mirari nedum potuisse: rapaces
 Barbarus ut præda istius dulcedine captus.
 Iniiceret Musis ungues, quas deinde rigenti
 Captiuas sic diligeret, coleretque sub Arcto,
 Ut medias inter glacies, Boreæque sonori
 Pectora nata gelu, Musarum ardore calerent:
 Attamen hoc factum si quis dubitauerit, idem
 Vel medio lucere die Titana negarit,
 Vel te virtutésque tuas ignorat ineptus,

Aonidum.

*Aonidum immortale decus, Buchanane, sororum.
 Namque tibi extrema propè nato ad littora Thules,
 Os tenerum Aonides sic formauere puella,
 Sic Graio pariter melle illiuère labella,
 Pectora Romano sic impleuere sonore,
 Ut te Roma, licèt Scottorum ad littora natum,
 AEquoreas inter cautes, atque horrida Cete,
 Tanquam urbe in media ciuem sibi vindicet ortum:
 Inde autem magni te Mantua clara Maronis
 Iuret stirpe satum, at contra Verona, Catulli:
 Afferat hinc Venusinus, & hinc Pelignus: & inde
 Corduba te repetat, repetat quoque Bilbilis inde.
 Hunc igitur vatem Buchananum Scottia iactes
 Vna tuum, felix tantis natalibus vna.
 Maacte quoque ingenij tanta virtute, Georgi,
 Aeternum & Latij spoliis ornatus opimis,
 Inuidiâque omni maior, Buchanane, triumphâ.*

IN STRABONIS GEOGRAPHICOS libros ab Isaaco Casaubono felicissimè & eruditissimè emendatos

Th. Bezæ Carmen

Sylua VI.

TEr senos agerem vitæ quum feruidus annos,
 Visendique orbis pulchro succensus amore:
 Hoc duce fretus ego, quo nullus certius vno
 Monstravit mundo visendum quidquid in omni,

Et maria & terras, Hispanis orsus ab oris,
 Impiger inspexi, gelidam quâ se usque sub Arcton,
 Porrigit Europa, & Tanais se littore claudens,
 Inde petit variis sinuosum anfractibus Austrum,
 Limitis Eoi quâ seruat barbarus oras
 Sauromata, inde truces Thraces, Macedoq; superbus,
 Et qua Cycladibus collisum funditur aquor
 Aegæum, Euripique diu latrantibus undis
 Infractum, doctas versus deflectit Athenas:
 Et bimaris tandem elapsum de faucibus Isthmi,
 Hinc Maleam, hinc contra Minoia littora pulsat,
 Ionio exceptum, quo tota infrâque suprâque
 Itala terrarum domitrix pratexitur ora:
 Gallica perpetuo dum radens littora cursu,
 Hesperiasque legens Eoi limitis urbes,
 Herculeis, qua porta patet suffulta columnis,
 Oceani nostrum pelagus se mergit in undas.

Quid plura? Europa superato limine, latos
 Sarmatiae alterius campos, duce fretus eodem,
 Ingredior, Scythicumque gelu: nec me Immaus ingēs,
 Non Colchis, Chalybēsque feri, non ferrea claustra,
 Non illæ infames aeterno frigore cautes
 Caucaseæ, Hircanæ aut tigres potuere morari
 Extremos hominum properantem visere Sinas,
 Et sua ab arboribus peccentes vellera Seres:
 India dein, medio findit quam gurgite Ganges,
 Gedrosisque ingens disternat Indus ab oris,
 Perlustrata mihi, Brachmanum & turma sophorū.

Quid

Quid gētes memorē innumeras? quid flumina? mōtes?
 Oppida? perpetuo spectat quæ vertice Taurus,
 Ille Asia Taurus latè dominator utraque,
 Horrescunt Latiae quorum fera nomina Musæ?
 Persida quinetiam & Babylonis vidimus arces,
 Penè vnis urbem complexam mœnibus orbem,
 Et volucrem Tigrin, contento qualis ab arcu
 Missa sagitta volat, curuat & cortice cymbæ,
 Traieci: nec me innumeris sinuosus aquarum
 Euphrates gyris tenuit remoratus euntem
 Cappadocum in campos, ubi diues Apollinis astu
 Cræsus Halyn superans, regno est spoliatus auito.
 Hinc Galatas nostros spectavi, & inhospita Ponti
 Littora lustravi trepidans, equitēsque Bithynos,
 Persarūmque diu rubuit qui strage cruentus
 Granicon, & Xerxi quondam æquora strata superbo,
 Et campos ubi Troia fuit, Xantiq̄ue fluenta,
 Exigua illa quidem, magno sed maxima vati:
 Hellas ubi est Asia lento collisa duello.
 Ionicum hinc littus, magnæ & delubra Dianæ
 Inspeci, fama cupido succensa latroni.
 Æolis hinc spectata mihi, & quas Hermus arenas.
 Aurifer, & Lesti voluit Pactolus in æquor:
 Quique recuruatis ludit Meander in undis,
 Venatēsque Cares animæ: & post Doridos isthmum,
 Clara Rhodos, Lyciæ & quidquid complectitur ora.
 Pamphylij deinceps montes, Cilicūmque beatæ:
 Messes, & latrociniis infamis Isaurus.

Inde mihi portas rigidus patefecit Amanus.
 Venimus hinc Issum Persarum strage madentem:
 Inde cauas Syriae valles, campósq; beatos,
 Et gemini cedros Libani, priscámque Damascum,
 Et, Cypro oppositum qui fertur in equor Orontem,
 Sidona hinc, versámque Tyri deuenimus oram,
 Et claras Iordanis aquas, infamia donec
 Stagna petens fædo totum se sulphure condat.
 Balsama quinetiam miris Ierichuntis in hortis
 Vidimus, & sanctas Solymorum ascendimus arces,
 Templamæo malè nota duci: & saxosus Idumes
 Quidquid ager nutrit, Nabathæaq; pascua quidquid.
 AEquoris inde sinus geminos peruenimus inter,
 Cinnamáque & Panchæa metunt ubi thura Sabæi.
 Et fuit iste via longæ mihi terminus alter.

Perrexi fortis tamen, & duce fretus eodem,
 Isthmum transgressus, bifidum qui diuidit orbem,
 Oceanúmque mari à nostro discrimine paruo
 Dissociat, Pelusiacas superare paludes
 Ausus ego, & septem exundantis flumina Nili.
 Hic & Alexandri celebrata ex nomine Magni
 Mænia, & ad portum Pharias spectauimus arces.
 Miratíque diu spectacula barbara Memphis,
 Pyramidas, quantum tostas Libya inter arenas
 Nilus abit, tantum aduerso nos flumine nixi.
 Mænia Thebarum centum circumdata portis
 Vidimus & Meroes vrbes, umbrásque Syenen
 Solstitij penitus iacentem tempore nullas.

AEthiopas

A Ethiopas hinc occiduos, Libyamque perustam
 Emensi, sursum media inter monstra ferarum,
 Littora Marmarica, Psyllos, Battique Cyrenen,
 Inde Afros, Numidasque vagos, Maurósque feroces
 Visimus, Hercules donec celebrata columnis
 Fessos excepit, quae nos emiserat, ora,
 Imponens finemque via, metamque labori.

At verò anfractus cacos, salebrasque viarum,
 Peruia quae fuerant, nunc sentibus obsita densis,
 Ambages varias, limum, turpésque lacunas
 Quis fando enumeret? quoties dux optimus ipse,
 Trita sibi non iam agnoscens vestigia, mecum
 Substitit? incertique via consedimus ambo?
 Deerat enim nobis dux hic Casaubonus alter,
 Ille duci quem fata meo iussere benigna
 Esse ducem, dumisque vias purgare reuulsis,
 Limosásque situ longo detergere fossas,
 Et quibus obstructi fuerant hinc indéque calles,
 Ingesta solerter humo complere lacunas.

Quòd nisi me hac aliò reuocaret serior aetas,
 Non equidem addubitem, tanto duce fretus utroque,
 Rursus inire vias, totumque reuisere mundum.

At vos, ò iuvenes, felici sydere nati,
 Incoctum quibus est generoso pectus honesto,
 Carpite iter tutum fortes, expérsque pericli:
 Ignorat quod quisquis iter, versatur auorum
 Cæcus in historia, & ceu lumine cassus oberrat.
 Discite sed memores semper, quum numinis omne

*Hoc sit opus, vero vos, & vestra omnia soli
 Consecrare Deo: neque sic terrena morari,
 Quin caelos animum semper tollatis in altos.*

IN DOCTISSIMI VIRI, D.
 Henrici Molleri in Esaiam Com-
 mentarios.

Sylua VII.

Diuino plenus cecinit quæ numine vates,
 Quattuor Esaias praconem regibus olim
 Quem statuit Rex armipotens: cui plurima vati
 Debemus nostræ patefacta arcana salutis,
 En tibi nunc prodit, Mollero interprete, lector,
 Dimidius nondum, quem totum forsitan olim,
 (Fauerit inceptis sit tantis numen amicum)
 Cernemus simul, atque simul mirabimur omnes.

Ergo noui (dices) quidnam nouus afferet iste
 Interpres? nil nempe noui, vetera omnia sacris
 Quæ deprompta cadis sincero vina palato
 Sola placent, mentemque leuant quæ sola iacentem:
 Cauponum miris quæ corrupta artibus, ista
 Quum melior, miserante Deo, iam cœperit atas
 Expurgare, suo tandem reddenda nitore:
 En multos inter, quorum tam multa fideli
 Hoc nobis in opus sunt desudata labore,
 Nunc Mollerus adest, reliquos ætate sequutus,
 Ingenio haud impar (quod & ipse fatebere) multis:
 Iudicio & docta nulli pietate secundus.

IOANNI

IOANNI TAGAVTIO *artidotes* pro
Philomelæ poemate.

Sylua VIII.

*S*Aepe quidem noctis tacitas audita per umbras,
Vere nouo, Bezam miro philomela canore,
Tot gracili tenuit mirantem in gutture voces:
Sed tenuit solo Bezam philomela canore.

*Q*uum breue nunc longo, graue nunc misceret acuto,
Nunc fuscum claro, plenis exilia nectens,
Nunc mirè inflexas profundens gutture voces,
Productis longum nunc complens tractibus auras.

*A*t tu Musarum dulcissima cura, Tagauti,
Parnassi doctus diuinum carmen in hortis,
Et totum Aonio prolutus nectare pectus,
Sic verbis numeros, numeris sic verba rependis,
Vt pariter mentem mulcens lectoris, & aures,
Ancipitem miretur utrum mage saepe relinquis:
Et quantò volucres superat philomela canoras:
Hæc tantò cantata tibi philomela canoros

*A*Eternum vates mansuro carmine vincat.

*V*ive igitur noua, vive noui philomela poeta:
Sic tibi Pierides faueant, & doctus Apollo,
Applaudensque tibi vatum genus omne canorum,
Concedat palmam noctesque diesque canenti.

IOANNIS TAGAVTII PARI-
 siensis, Lausannæ Mathematicas disciplinas
 profitentis, & immatura morte Genevæ sub-
 lati, poema: quod Philomela inscripsit, Beza
 suo dicatum.

*Q*uid dignum te, Beza, canā, mihi quādo sonoris
 Sponte sua numeris nunc verba poetica surgunt?
 Nunc quando virides nos afflauere Thalia,
 Vltro vere nouo, dum floribus omnia vernis
 Arrident, faciēmq; nouam nemus induit omne,
 Pratāque, ripaque, atque sisymbri fera conualles:
 Omnia dum pubent, & dum noua temporis ætas
 Ad noua vel mutas inuitat carmina rupes,
 Nil à me, Theodore, feres? tacitūmne relinquam
 Te dulcēsque tuas, dulcis Theodore, camœnas?
 Nil tibi, Beza, canam? quum formosissimus annus
 Dulcia iam faciles reuocarit ad otia musas?
 Queis nunc, & virides pubent umbracula dumis,
 Et viridis dumeta lupo qui garrula circum
 Voluitur, & densam texit cantantibus umbram,
 Vicinos frutices, aut ramos arboris alta
 Prensans capreolis, manibúsque tenacibus instat
 Luxurians, seseque intra supràque propagat.
 Aspicias ut gelida viridique per omnia nube
 Serpat, & umbrosū foliis nigrantibus arcum
 Contexant implexa lupo viburnasequaci?

Ergo

Ergo ego nunc referã sylvas, hederãque virentẽ,
 Graminẽque & corylis muscosi fornicis umbram,
 Sicubi saxa madent stillantibus humida guttis,
 Sicubi rorantes nigra inter marmora topi
 Illacrymant gelido frondosa rupis in antro?
 Vatribus ô gratas sedes! referãmne per umbras
 Den sarum salicum liquido pede lene sonantis
 Murmur aqua, & vitreo crepitantes fonte lapillos,
 Dum noua purpureos interuiret herba colores,
 Plurimãque in florem vulgò sese induit arbos?
 An memorem quã multa sonant virgulta canoris
 Vocibus? ut nunquam plures reat esse nec ullos
 Concentu meliore modos, quos vere reducto
 Plurima garrit auis per opaca silentia Iura:
 Plurimãque in primis sub opaca frondibus umbra
 Luget, & infelix lacrymabile cantat Aëdon,
 Argutas inter miratu digna volucres.

Eia tu curis grauibus rerũque capaci
 Parce animo, dum nostra leges, tristẽsque susurros,
 Sibilãque, & dulces Philomela, Beza, querelas,
 Et carmen varium atque indefessos modulatus.
 Nam seu mane rubens tenui vix murice primum,
 Atque croco primos vix dum interpinxerit ortus,
 Seu nox abstulerit rebus iam plena colorem:
 Vicinas querulo sylvas clamore fatigat
 Noctes atque dies, arbuståque singula cantu
 Assiduo rumpit. tam paruo in corpore tanta
 Vox sonat, & grandi queritur tua crimina luctu

*Barbare Thrax, licet hæc veterũ sit fabula Graiũm:
 Sed tamen hæc aliquod, nec inanis fabula rerum,
 Ponderus habet) dirique olim fœdisſima facti
 Hos dedit & queſtus, dedit hanc iniuria vocem:
 Quam modò continuam lacrymoſo gutture mærens
 In longum trahit, inflexam modò murmure lento,
 Multiplici variam gemitu variatque, rotatque
 Arguta: intortam ſolers modò copulat, aut nunc
 Conciſam premit, ac breuibus diſtinguit epodis:
 Nunc denſum, nunc grande ſonat, nunc tinnit acutũ
 Crebra gemens, nunc ad medias aſſurgit ab imis
 Vocibus, hinc ſummas validis modò vibrat & urget
 Spiritibus. mox deinde ſilens, ſimiliſque dolenti
 Infulcat vocem, tacitiſque immurmurat umbris.
 Mox fractos inter gemitus, iterũque cadentes
 Integrat, & pleno reuocat ſua carmina queſtu,
 Prolixam intendens animoſis vocibus auram:
 Vnãque tot lituos tormentãque muſica vincit
 Garrula, natiuiſque modis, & ſimplice voce.*

*Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Iura
 Confraga, viue, precor, longos philomela per annos,
 Et tibi perpetuum ver floreat, atrãque nunquam
 Tempeſtas nimboſe hyemis tua carmina turbet:
 Oua nec ignauus coccyx, ſobolẽmque tenellam
 Nec turpis foueat buſſo, dum cautibus abſens
 Indulges, fruticum ſidens ſub frondibus atris:
 Tantus amor, cantũſque rapit te gloria tanta.*

Ergo

Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Loza
 Confraga, viue, precor, longos philomela per annos.
 Tu modò non tanto recolas tua carmina luctu,
 Aut interrumpas dulces malè grata querelas.
 Huc quoties, ut te liceat spectare canentem,
 (Verùm audire sat est) venio, solúsque sub umbra
 Vel iaceo, virides vel propter obambulo ripas,
 Aut Loza, aut Anna liquido sua nomina Loza
 Qui miscet, tacitus mecum mea carmina ludens
 Dum meditor, veterésque iuuat compellere musas
 Paulisper: florésve legens, herbásque potentes
 Nunchas, nunc illas demirror, & omnia lústro
 Sedulus, aut faciem, aut vires exploro latentes:
 Siue aliquam admirans describo in puluere formam,
 Et magnum artificem contemplor, ut omnia solus
 Arcanis regit imperiis, ut tempore ponit
 Quaque suo, natura idem atque ordinis auctor:
 AEstatem ut liquidam, breuioráque tempora noctis
 Iam reuocat, messésque coquit flauentibus aruis
 Prouidus, & grauidis Autumnum fructibus ornat:
 Ut pluuias, Hyemémque, & agentes frigora Coros
 Excitat, & tristes densa niue conspuit agros.
 Ut ver purpureum, Solémque diémque reducit,
 Post seuas hyemes, & iniqua frigora Bruma,
 Fronde noua syluas, ripas ut gramine vestit,
 Ut spineta nouis ornat frondentia gemmis,
 Pratáque non vno pingit stellata colore,
 Dum matutinis distillant mella pruinis,

*Dum teretes per prata micant luduntque pruina,
 Stillaque flammeolis dependet vitrea calthis,
 Luteolo Narcisso, & luteolis Helichrysis:
 Dum vel adhuc tenera lactens tibi culmus in herba
 Primas tollit acus, nec iam noua seminis aequat
 Herba solum, superant sulcos sed lata capaces
 Iam sata, messorumque altè surasque genuque:
 Nec iam quas pluuius nimbis obsedit Orion
 Continuis, miserae siccis aluearibus intus
 Tabescunt, circumque fores & limina mussant
 Languidae apes: sed tum videas examina densa
 Feruere, tum studio portis effusa iuuentus
 Omnibus, hortorum latè populatur honores.
 Interea Cocyx, Acredula, Chloris, Acanthis,
 Atque alia passim volucres, nemora omnia cantu
 Exsurdant, vocumque fremit discordia concors:
 Quas tamè omnes una premet philomela, sub umbra
 Si semel inceptarit nunquam imitabile carmen.
 Omnia quæ cæli nobis vitæque futura
 Spem faciunt, posita veterum quum labe malorum,
 Exuuióque putri, & fædo squallore senectæ
 Difficilis, semper virides, nitidique iuuenta
 Instaurati omnes nullo marcebitur æuo.
 Nam mortem nescire datum tibi, turba beata.
 Felices animæ, simulac & mole caduca
 Et sanctæ luce hac fuerint, moribundæque membra
 Exuerint, felix studiis concordibus æuum
 Leta agitant, duce cum Christo, viuæque fruuntur*

Luce Dei, corámque illum, immensúmque tuentur
 Luminis æterni fontem, verisque potita
 Diuitiis, sacris pariter concentibus omnes
 In numerum, densa toto dant iubila cælo,
 Cælo, ubi pura bibunt pura noua gaudia mentes,
 Gaudia parta piis, atque obseruantibus æqui.

Multiplica Philomela modos, rumpe omnia cantus
 Interea: téque hinc procul altera ripa Lemanni
 Audiatur exultans, admireturque canentem,
 Et tecum nemorum contendat imago iocosa.
 Hac ego dum mecum meditor, plenáque beatus
 Mente agito, ut sapiens nutu pater omnia solo
 Temperat (ô felix & paucis nota voluptas)
 Ut terram quatit, ut tonitrus cælum omne profundo
 Concutit, ingentique tonat per inania voce,
 Terribilis, qua magnus Athos, quâ Pötus & Aethra
 Intremere, & specubus Tellus mugire profundis:
 Qua Piceásque, Ornósque & cani immania Iura
 Marmorâ precipitat, longæuáque roborâ circum
 Deturbans, latéque casas, campósque iacentes
 Obruit, & subito fordâs conquassat abortu.
 Hæc vox illa Dei est, qua se de nubibus, ingens,
 AEstibus aut mediis, Autumnî aut frigore primo
 Effundit. Nimbis grauidus, niuibúsque solutis,
 Omnis mons circum iuuat auxiliaribus undis,
 Quâ tepidas salebras aperit terrâ Auster hiântes,
 Et secum immensum pelago vehit agmen aquarum,
 Quâ Rhodanus fremit, & refluus crepitantibus undis,

Iam superans ripas, rupto furit aggere, & omnes
 Subruit assultans Aquileæ in littora pilas:
 Arduum opus manuúmque opus ad bis mille laborẽ.
 Quã ruit insanus, quã tristi sæuus inundans
 Diluuiò, longãque agros & culta palude
 Occupat, heu, quantus, (proh) tũ pavor haurit inanes
 Agricolas, quantique, heu tum per agros ululatus!
 Hæc vox illa potens, Vulturni atque alitis Austri
 Quæ premit, aut sæuas iubet ire aut temperat iras,
 Quæ tempestatum nimbos agit, aut ubi visum est
 Increpat immissos, fluctuque sonante furentem
 Compescit Rhodanũ & tumidi rabida ora Lemanni.
 Vicinis quum nubigenæ de montibus amnes
 Præcipitant, pronique ruunt surgentibus Euris.
 Ferrea vox hæc illa Dei, quæ sicubi fractas
 Hic illic celeri percurrit lumine nubes,
 Et sonitus ciet horrificos mugitque tremendum,
 Sulphuræamque facem stridens agit ignea glauco
 Fulgure, & insano rapidum vomit impete fulmen,
 Quod iam corripit gelidi iuga frondea Iuræ,
 Pinguibus increpitans tadis, quã semita longo
 Ultricis flammæ signauit lumine montes,
 Per totum lacrymosa vehens incendia Iuram.
 Quæ tibi mens, Epicure, malus timor unde repentẽ
 Tẽque tuúmque gregem miser occupat, urget & urit
 Intus agens, subigitque Deum, scelerate, fateri?
 Hic ille est opifex, rerum longè optimus auctõr,
 Qui circumfuso librauit in aere terras,

Quique

Quique suas intra metas maria alta coercet
 Omnipotens, verbóque tenet solidata potenti
 Et cælum & mediꝝ gelidam liquidi aeris oram:
 Humida qui gelida lunæ mouet incrementa,
 Qui Solem regit, & campis immittit adustis
 Opportunum imbrem, quum sicco languida cælo
 Terra hiat, ambustis (heu) quum sitientia marcent
 Prata comis, agris marcet seges arida culmis.
 Nam pater è cælo humoris miseratus egentes,
 Protinus accersit nubes, dextráque potente
 Exprimit, & vitam reddit morientibus herbis,
 Arboribúsq; satísque, volens ille arbiter & Rex.
 Qui, rapidi licèt indociles Aquilonis habenas
 Laxarit, Iurámque sua de sede reuellat
 Arduus, aut, vrentè Noto, per nubila vectus
 Terribilis, diri iubar exitiale cometa
 Accendat, cælique malus color aëra mæstum
 Inficiat, quum Luna rubens læuo horrida vultu
 It tristis, Solémque suo lugubris opacat
 Oppositu, vel & ipsa sua sub nocte laborat,
 Aut morbos minitãs, estúsque, aut frigora, & imbres,
 Denique nos centum circumstent vndique mortes,
 Et nos diluuió ingenti circumsonet Orcus,
 Res semper nostras oculis pater aspicit æquis:
 Omnia constanti librat a examine pensat
 Prouidus, & rectè nil non agit optimus auctór.

Discite, degeneres animæ, disce impia turba,
 Iam tandem esse aliquid sine origine, temporis exors,

*Immensum, aeternumque, à quo emersere creata
Omnia: surrige te, & mentis procul excute noctem.*

*Discite degeneres animi, disce impia turba,
Esse Deum, arcano qui temperat omnia nutu:
Nosce Deum, cuius non enarrabile nomen,
Et cælum & miseri confusa potentia regni
Lucifugum, & mundi bruta hæc elementa tremiscunt
Quem natura tremit venerans, ultròque fatetur
Et regem auctoremque suum, qui numine complet
Omnia, regem uno quo iudice stantque caduntque
Res hominum, morbo hi iaceant, seu luce fruantur,
Sive illi patria extorres iactentur in alto,
Sive illi studium armorum pacemve sequantur.
Denique quidquid agant, tacita Deus omnia mente
Praudidit prius, & secum longè antè futura
Constituit, prudensque suo mox tempore promit
Singula. nec tamen est quòd, ter scelerate Lucreti,
In culpam traxisse Deum possisve putésve.
Nam (proh sacrilegæ mentes) auctòrne malorum
Et scelerum optator fuerit Deus? optimus ille
Mundi opifex hominumque sator? licèt omnia secum
Decernat, fierique velit, noctisque ministri
Consilia ipsius peragant, nil tale volentes.
Nam quæ obstet vis vlla Deo, quando omnia possit,
Omniâque Omnipotens quæ vult, molimine nullo
Perficiat, rerumque ad eò causa una voluntas.
Ipsius sua sit? quanquam tamen ille secundas
Substernit causas etiam noxæque, dolique,*

*Et sceleris: quò iam culpa sit liber ab omni,
 Sed totam subeant ultrò facilèsq; sequantur
 Corrupti mores hominum, scelerumque tenaces
 Sponte sua, vet eri quondam exhortante colubro,
 Quos Deus exitio & noctis crudelibus umbris
 Destinât, ante quidem quàm Sol aut terra fuissent.
 Nec tamen hunc finem spectas, sed nominis ergo
 Sancte tui, vitæ hinc aliquos educis in auras,
 Qui iusto tandem interitu meritæque ruina
 Exortem illustrent Patris Omnipotentis honorem.
 Nam qui ex ullius damno mala gaudia capt et
 Rex Deus? atque sua tantum non consulat æquus
 Gloria, & æternos quenquam det latus in ignes?
 Quãdoquidẽ Omnipotens secum recta omnia versat,
 Nec sanctæ potis est noxa vlla insistere menti.
 Et quia vult, illudque semel decrevit ab ævo,
 Haud aliter fecisse potest. At perfidus hostis
 (Ille olim qui primum hominem indignatus aperto
 Infonem, cælo, & terra meliore potiri,
 Traxit in exitium specioso callidus astu)
 Antiquus coluber, cadisq; dolique repertor,
 Aut aliquid semper sceleris, centumque nocendi
 Artèsque, & fraudum mille argumenta, dolosque
 Cogitat & textit, nectitque subinde retexens
 Noctes atque dies: aut rictu immanis hianti,
 Errans per populos circumfremat ore cruento,
 Si quã fortè avidus prædam hauriat interceptam.
 Impastus ceu manè leo prospectat, ab alta*

*Si videat specula tendentem ad pascua ceruum,
 Increpitat, malis frendens, rugitque cruentum,
 Sanguineis ardens oculis, & verberare cauda
 Se stimulat, siccasque premit lingua aspera fauces.
 Non mihi tum per agros quisquã persuadeat auctor
 Ire viam, aut stabulis, aut culmis fidere tectis.
 Sic Deus huic minimum si fortè relaxet habenas
 Infami monstro, regi illat abilis aula,
 Protinus exultans, cœlo miscere profundum
 Audeat, in formi confundat & omnia nocte,
 Ni teneat Pater omnipotens, & voce potente
 Increpet: ille humilis verò nihil hiscere contra.
 Ast ubi iam non plura videt se posse, suasque
 In ventum effundi vires, exastuat intus
 Aegrescens, secumque animo indignante laborat,
 Irritus incepti: & frustra ferus omnia tentat,
 Tabescens crudeli odio, seseque perurit
 Ipse sua malus invidia: votique nefandi
 Impatiens, peiora cupit, queritque proteruus:
 Tantus agit furor, & mala mens (heu) nescia recti
 Qua possit veterem imprudens cumulare ruinam.
 Nam quã exire datur, volat atri turbinis instar,
 Et quacunque fugit, (fuerit modò facta potestas,)
 Nil intentatum scelerisque dolique relinquit.
 Sed quod agit, votis intactum optauerit olim,
 Et nollet voluisse, modò que latus obibat.
 Quandoquidem nil tale putans, expersque futuri,
 Consilio Domini arcano subseruit, & illud*

Perficit,

Perficit, haud aliter quàm si conamine toto
 In patris obsequium facilis pronúsque feratur.
 Et si igitur Deus est ultor vindéxque nocentum,
 Impiger, haud oculos tamen húc conuerterit unquam
 Improbus, aut eius verum spectarit honorem,
 Dum pœnis fontes animas exercet, & vrit
 Mille modis, seuásque acuit fœcundus in iras.
 Scilicet is Domini obseruans mandata capessat
 Perfidus, aut docilis tandem meliora sequatur:
 Quum potiùs diras quascunque huc aduocet artes,
 Et Dominum contra toto ruat impete praeceptis,
 Insano liuore macens, animúmque malignum
 Ille Dei iussis, (eius si quando seuera
 Iustáque iudicia exequitur, seuissimus ultor)
 Afferat, & solo affectu pura omnia fœdet,
 Atque adeò prauis hominum se mentibus indat,
 Exitio sese atque homines ruiturus eòdem,
 Dum scelera hortatur, cœlique obliuia suadet.
 Mira Dei, proh, consilia, incomprensáque virtus!
 Híc igitur Domini verè inscrutabile numen
 Iam tacitus tandem supplex Epicurus adoret.
 Sic sua quandoquidẽ exsequitur Deus, hoste ministro,
 Consilia, atque volens peragit quacunque volebat:
 Sic tamen vt si quod vitium fuit, illud ab hoste
 Fluxerit, & generis læsa semel indole nostri,
 Sponte sua. Haud etenim vitij Deus auctor in vlllo est.
 Interea Deus hic verè est qui cætera solus
 Molitur: nullus nec eum labor vrget agentem,

Tranquillus placida secum sed pace quiescit:
 Et quantiis tot facta hominum, tot denique motus,
 Tot regat & statuatur rerum facièsque vicèsque,
 Consilium semper tamen immutabile seruat.
 Omira, ò nulli satis enarrabilis unquam,
 Proh, natura Dei, si hæc est Natura vocanda.
 Hic igitur Domini verè inscrutabile numen,
 Iam tacitus tandem & supplex Epicurus adoret.
 Hic stupeat natura, Deum mirata potentem,
 Immensum, æternum, mentis que indagine nulla
 Deprehsurum: hic stupeat veterum sapientia Graiùm,
 Ac quicumque negant secum semel omnia certò
 Decreuisse Deum, nec res curare caducas:
 Quæ fragilem ut cannã referant, tamen omnia curat
 Prouida mens. Nam quid cœli pulcherrimus ordo,
 Quid cœlum, quid Sol radiis vibrantibus ardens
 Aureus, immensus? quid pleno argentea Phœbe
 Lumine? quid nitidus vesper? quid cætera mundi
 Luminâque stellaque? quid & pulcherrime rerum,
 Si tecum mundi artificem, si luminis illum
 Immensi Oceanum reputes, mentemque beatam,
 Lucis inaccessis habitat quæ sedibus ingens,
 Maxima inexhausta perfundens omnia luce,
 Omnia fumus erunt, indignâque principe tanto,
 Si vel ad exiguam diuini luminis umbram,
 Protuleris, penitusque, illato lumine, iam iam
 Tabescent, liquesacta niuis vel grandinis instar.
 Ergo nec illa Deus curauerit? & tamen omnes

Huic domino imperium tribuunt sedemque tonanti.
 Ille ergo est qui cuncta mouens, & cuncta potente
 Mota supercilio amplectens, amplexa gubernat,
 Omniaque arcano praeuentibus ordine causis
 (Quas posuit, reuocatque volens, iterumque reponit)
 Anteuidentem secum statuit, moderatur & urget.
 Hic ille est opifex, rerum causa una bonarum,
 Qui tot quadrupedum formas, tot monstra per alti
 Lustra maris, faciesque nouas, morésque natantum,
 Tot pictas etiam volucres (sive aspera montis,
 Sive vrbes, seu rura colant, fluiuosve, lacusve,
 Riparumve thoros, lucisve sonantibus errent.)
 Formauit, nulloque prius de semine duxit
 Materiam, vitamque volens dedit omnibus auctor
 Optimus, & nostros hac omnia condita in usus
 Ingratis utenda dedit mortalibus: & te,
 Te nobis, Philomela, dedit, qua vere sereno
 Grata redis, duraque affers obliuia bruma,
 Qua caeli iuuenile decus, mundiue iuuentam
 Sole nouo testata, dies noctésque, sub umbra
 Emodulans, vernis late loca cantibus implet,
 Pro tristi Borea, & nigris Aquilone procellis.

Hac ego dum tacitus meditor, seu vespere sudo
 Cum dulci consorte thori, charoque sodali,
 Vrbe procul, valles in apertas vespere puro
 Egrediar, seu mane iugum superasse iuuabit
 Salubeli umbrosi, & summo super aggere collis
 Purpureum trahere ore diem, ventosque salubres:

*Multiplica, Philomela, modos, rumpe omnia cantu,
 Obsurda virides dumos & opaca vireta:
 Nos comple, Philomela, modis: numerosque bibentem
 Aure tuos auida, totum me argutula comple
 Cantibus argutis, & multisono modulatu.
 Si facias, hæc sunt (& res mea vota sequetur)
 Quæ gratus precor, & grato tibi carmine canto.
 En age, viue, precor, nobis per frondea Iura
 Confraga, viue, precor, longos, Philomela per annos.
 Orphea tu sylvas ducentem, Amphiona rupes,
 Argutumque Linum, Methymnaumque domantem
 Monstra maris, querulos animat dum pectore nervos,
 Longè prætereas, tu nablia, nauia, lyrasque
 Argutas, una obscures: veterisque cicadam
 Evnomij, doctosque modos, seu quidquid in umbra
 Arcades imparibus calamis cecinere per alta
 Menala: tu Phæbo Musisque canentibus una
 Inuidiam, Philomela, moue, magnoque nepoti
 Pleiones. nec tu porrò tamen omnibus istis,
 Nec senibus cygnis, quando sua funera mærent,
 Inuideas arguta modos. Te nulla sonora
 Hydraulis moueat, nec acuta carmina cantu,
 Quauis mille gemant media de nocte per alta
 Auia, syluarumque procul vocalis imago
 Responset longum fractas ad sidera voces:
 Nec qua multiplices syrinx argentea cantus
 Follibus increpitans animata tumentibus edit:
 Edit inæquales digitis pulsantibus vrgens*

Multisono

*Multifono clangore tubas, animaque sonante,
 Nunc lituum simulās, nunc tympana, sinistra, tubamq;
 Aut cytharam, strepitumq; lyrae, crotalōsq; loquaces:
 Nulle licet geminent centum discrimina vocum.
 Gymbalāq; organāq;: haud unquā tamē omnia possint
 Vallibus his equare tuas, Philomela, querelas.*

*Sed tibi, sed primis semper noua frondibus arbor
 Frondeat, umbrosae letis sub collibus Anna,
 Hic ubi lenta suas Loza ludentibus undis*

Miscet, Et hinc iuncto Lozannam nomine dicunt.

*Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Iura
 Confraga, viue, precor, longos Philomela per annos:
 Iste tuus, mi Beza, tuas qui saepe camœnas
 Admirans, sterili dixit conuitia Musae,
 Hunc tibi, Beza, dicat, gratū hūc tibi, Beza, laborem
 Nuncupat, aeterni monumentum Et pignus amoris:
 Sic Philomela meum virgulta per omnia Bezam,
 Per nemora Et dumos, perque umbriferas conualles
 Et canat, Et longo resonet mihi carmine Bezam.*

HIC QUOQUE, CHRISTIANE Lector, fas sit adiungere eiusdem doctissimi, optimique viri, Ioannis Tagautij, aliud carmen, sempiterna memoria dignum: quod historiae Gallorum Martyrum sub Voti nomine nuncupauit.

*S*ancte audi: sancto facilis, precor, annue voto,
 Magne opifex, cuius non enarrabile nomen,
 Et caelum, ac miseri confusa potentia regni
 Lucifugum, & mundi bruta haec elementa tremiscunt:
 Quem Natura tremit venerans, ultròque fatetur
 Te Regem Auctoremque suum, qui numine complet
 Omnia: Regem vno quo iudice stantque caduntque
 Res hominum, morbo iaceant, seu luce fruantur:
 Seu bellum pacemve feras & gaudia vite.

*A*spicis ut Babylon Pacem tot poscat ab aris
 Impia, & interea sacoruat acta furore
 In scelera, inque nefas non enarrabile castis?
 En securi tui vetitos transcribit honores
 In larvas hominum & mortalia corpora vecors.

*A*spicis ut spoliet te Maiestate verenda
 Et titulis, dum nescio quos sibi comit & ornat
 Mentiturque deos, sociumque tibi agmina iungit:
 Teque amens crusti concludit in orbe nefandi,
 Quod rerum ignari, & miserum quod vulgus adoret.

*A*spicis haec, & ferre potes scelera ista nefasque?
 Ira tam patiens potes haec tolerare tot annos?

Quin

Quin potius terras iterum Pater obrue, terras,
 Diluio, & penitus nunc rerum elementa laborent:
 Corruat & fractus iam nunc compage soluta
 Orbis: iamque nihil, nedum chaos, omnia fiant:
 Aut cadat horrendo mundi cinesacta fragore
 Crudelis Babylon, terra communis Erynnis,
 Contemptrixque tui, & tantorum causa malorum,
 Inuadens miser as Veri sub imagine gentes,
 Parca boni, scelerum atque aliena prodiga vita.

Iam Romam furor ille tuus, Romaque tribunal
 Sacrilegum, furor ille tuus nunc sulphuris imbre
 Corripiat, qualem mare prodigiale Sodomes
 Infanda spirat, dirique bituminis ater
 Gurgis, & atra palus flammis infamibus undans.
 Quo quondam fecunda loco, diti ubere tellus
 Proventus dabat ingentes frugumque merique:
 Nunc tantum infamis lacus, illuviéque nefanda
 Heu! squallens regio, & misero terra horrida vultu.

Te dira, heu! Babylon nondum rapit ignea cæli
 Tempestas, nec adhuc tristes hausere tenebra,
 Et caligo nocens, terraque immanis hiatus?
 Non Erebi fratres, nondum te Tartara pœnis
 Exercent scelerata, hominumque Deique flagellum?
 Te super Omnipotens acrem nunquamne furorem
 Terribilis pluet incumbens, penitusque recidet?

Sed quid ego? non sic Deus omnia protinus igne
 Corripit, aut fontes lacrymoso protinus orco
 Plectit: sed iustum expectat (ne accersite) tempus,

Quo scelus in cumulum crescat, molisque nefanda
 Incrementum ingens, ac se iam ferre laboret,
 Et iam nutanti sub pondere sponte fatiscat,
 Séque sui tandem penitus, penitúsque ruina
 Obruat: Et sceleris scelus hauriat alta vorago.

Vos igitur quos tanta tenet fiducia vite
 Et scelerum, rebus nunc indulgete caducis.
 Ite: sed ista olim constabunt gaudia magno.
 Mox aderit tempus, quum iam quas mente secatis
 Spes interdictas, Et inania vota per auras
 Discerpent venti, fastúmque animósque feroces
 Molliet una dies, tandemque dolere docebit.

Ergo age Roma tuos, age fac pia Roma Cynados
 Securos scelerum, satia te sanguine iusto
 Dum licet, Et nullum tibi fac iam crimen inausum:
 Exulta fidens quantumlibet, omnia tenta
 Infamis Babylon: terra commune lupanar
 Roma (Lupa nam cur author tuus vbera frustra
 Suxisset?) meritam que te obuoluere tenebrae?
 O si te quis iam manet exitus antè videres:
 Nã tibi mox gemitú Et lacrymas, miserósque ululatus,
 Ultrices furias Et ineluctabile fatum
 Attulerit iam summa dies tibi sera gementi.
 Ride age, terrarúmque nefas criménque Sodome
 Impia. Quòd si nunc cœli te languida claudio
 Securam vindicta gradu sequitur ve premit ve,
 Ingenti nec adhuc ferri trabe frangit avaros
 Pontifices, miserúmque istum infamémque Dilem,
 Quem

*Quem nimiùm, heu! nimiùm funesta Lutetia nouit,
Hoc mage terribilem spera scelerata ruinam.*

*Sera pedes lana instar habet vindicta, sed acres
Ingeminans ictus, & ferrea brachia quassans
Per populos: pede profubigit calcâtque tiaras
Pontificum Regùmque, magistratúsque superbos,
Æratis quondam audaces qui frontibus audent.
Insultare Deo, & lentum irridere furorem
Numinis, & cornu cælum pulsare feroci.*

*Sic ubi Vultur nus. furiosâque verbera Cori
Procumbunt pelago (quum matutinus Orion
Occidit) ecce ater rapido furit impete fluctus,
Et vanum exultans, præceps vehit agmen aquarum
Arduus, ac longo rupem se murmure contra
Impatiens agit: at mediis, elusus, in undis
Frangitur exanimis, scopulóque refusus in aquor
Dilabens perit ille furor, saxóque latranti
Languidus immoritur, vanâque obmurmurat ira:
Ergo Deus populos, metuendâque nomina Reges
Tum demùm edomitos, en tandem pulueris instar
Cõminuit, spargitque manu, nec iam amplius usquã
Apparent: veluti quum verrit Circius agros,
Pulveream in ventos cernis vanescere nubem.*

*Hic tandem miseros ridet securus ab alto
Mortales Deus: hic victis ex hostibus ultor
Dat ventis spolia, & currum comitantur ouantes
Victoris Domini circum ventique niuésque,
Fulgurâque & nimbi, tempestatésque sonora.*

*Ipsē triumphatos spectans longo ordine Reges
In ventos abiisse: Viden', ait, impie, tandem
Quid possit Deus? hac vobis sunt premia, Reges,
Debita: sic hominum vanis conatibus obsto
Irridens: mihi non opus est maioribus armis.*

*Non ego qui vanis, paruisque volantibus olim
Aegypti potui tot debellare tyrannos:
Quos populi gentisque mea ludibria feci?
Idem ego, quum misero nuper conuiuia luctu
Mutarem, ludens Regum furiosa repressi
Consilia: & decreta vnus Regum irrita feci.*

*Iste ubi nunc, famâ totum qui compleat orbem,
Terribilis, mediâque volet cataphractus arena
Purpureis inuectus equis? agat ipse triumphum
Iam sine me: pacem is longos dum quarit in annos,
Ecce meo iussu mediam ferit ardua frontem
Lancea, qua medio stridens stetit actâ cerebro.
Turbantur procerum cunei, turba inscia mussat:
Sed dum nullus adest, galea qui vincula soluat,
Semianimem qui tollat equo, qui vulnus oliuo
Abluat: exhibeo hac populis spectacula Regum.*

*Ergo agite, ô miseri, & quisquis mea iussa, meosque
Spreuerit, ille meum sic sentiat ille furorem,
Et Ius Fâsque meum pœnis, inuitus, honoret.
Sic eat aeternum, & Legi sua pondera sunt.*

*Sic ait, & dictu dedit immutabile pondus
Omnipotens. I, frende igitur scelerate, Deumque
Crudelem miser appella, dureque Tyrannum*

Legis, & infontes feralibus obrue bustis,
 Tabescens crudeli odio, tēque ipse perure
 Carnifice inuidia tortus, votique nefandi
 Impatiens, animo tecum indignante labora
 Impie: disce tuas prudens cumulare ruinas,
 Nil intentatum scelerique dolisque relinque:
 Sed quod agis, votis intactum optaueris olim,
 Et nolles voluisse, modò qua latus obibas.

Mira Dei, proh! consilia, incomprensaque virtus.
 Hic maiestatem Domini inscrutabile numen
 Iam tacitus tandem & supplex Epicurus adoret.
 Mirandum, sua persequitur Deus hoste ministro
 Consilia, exequiturque volens quacumque volebat:
 Sic tamen ut si quod vitium fuerit, illud ab hoste
 Fluxerit, & generis lesa semel indole nostri
 Sponte sua: nec enim vitij Deus auctor in ullo est.
 Cetera semper agit, Deus est qui cetera solus
 Molitur, nullus verò labor urget agentem:
 Tranquillus placida secum sed mente quiescit:
 Et quanuis tect facta hominum, tot denique motus,
 Tot regat & statuatur rerum faciēsque vicēsque,
 Consilium semper tamen immutabile seruat:
 Nam neque tum primùm Mentē subit illa voluntas,
 Aeternam Mentem: sed rerum in origine prima,
 Sic Domino antè quidē fixum immotumque sedebat.
 O mira, ô nulli satis enarrabilis unquam,
 Proh! Natura Dei, modò si Natura vocanda est!
 Hic maiestatem Domini, inscrutabile numen,

*Iam tacitus tandem & supplex Epicurus adoret.
 Hic stupeat Natura, Deum mirata potentem,
 Immensum, æternum, mentisque indagine nulla
 Deprensam. Hic stupeat veterum sapientia Graiùm,
 At quicumque negant, secum semel omnia certò
 Decreuisse Deum, nec res curare caducas:
 Sint fragili canna similes licet: Omnia curat
 Prouida Mens: nam quid cæli pulcherrimus ordo,
 Quid cælum, quid Sol radiis vibrantibus ardens
 Aureus, immensus? quid pleno argentea Phœbe
 Lumine? quid nitidus vesper? quid cætera mundi
 Luminâque stelleque? quid & pulcherrime rerum,
 Si tecum mundi Artificem, si luminis illum
 Immensi Oceanum reputes, Mentémque beatam
 Lucis inaccessis habitat quæ sedibus ingens,
 Maxima, inexhausta perfundens omnia luce,
 Quam nullis hominum verbis effariet unquam,
 Hic poteris, captumque adeò supereminet omnem.*

*Omnia fumus erunt, indignâque Principe tanto,
 Si vel ad exiguam diuini luminis auram
 Protuleris, penitusque illato lumine: iam iam
 Tabescant, liquefacta, niuis vel grandinis instar.
 Ergo nec illa Deus curauerit? Et tamen omnes
 Huic Domino imperium tribuunt, sedémque tonâti.*

*Ille ergo est qui cuncta mouens, & cuncta potenti
 Mota supercilio amplectens, amplexa gubernat:
 Omniâque arcano præeuntibus ordine causis
 (Quas posuit, reuocâtque volens iterumque reponit)*

Antè videns secum statuit, moderatur & urget.

Ter quater infelix iam nunc, Epicure, quid haeres?

Agnoscisne Deum infelix, Mentémque potentem?

Discite degeneres anima, disce impia turba

Fam tandem, esse aliquid sine origine, temporis exors,

Immensum aternúmque, à quo emersere creata

Omnia: surrige te, & mentis procul excute noctem.

Discite degeneres anima, disce impia turba

Esse Deum, arcano qui temperat omnia motu.

Nam quæ obstat vis vlla Deo, quando omnia possit,

Omniáque Omnipotens quæ vult molimine nullo

Perficiat, rerúmque adeò causa vna, voluntas

Ipsius sua sit? Quanquam tamen ille secundas

Substernit causas etiam, noxæque dolique

Et sceleris, quò iam culpa sit liber ab omni.

Nam, proh! sacrilega mentes, Authórne malorum

Et scelerum hortator fuerit Deus? optimus ille

Mundi opifex hominúmque sator, licet omnia secum

Decernat, fierique velit, noctisque ministri

Consilia ipsius peragant nil tale volentes?

Denique quicquid agant, tacita Deus omnia mente

Præuidit priùs, & secum longè antè futura

Constituit, prudénsque suo mox tempore promit

Singula. Nec tamen est quòd, ter scelerate Lucreti,

In culpam hinc traxisse Deum possisve putésve.

Sed totam subeunt ultrò, facilésque sequuntur

Corrupti mores hominum, scelerúmque tenaces,

Sponte sua, veteri quanquam hortatore Colubro.

Sic, Luna obiectu, media quum luce repentè
 Sol latet, & cælum subitis contexitur umbris,
 Hac regio nil noctis habet, tota illa tenebris
 Obruitur, medióque die, noua sydera cæli
 Miratur, mundi que putat venisse ruinam.
 Nec tamen interea quicquam de lumine Solis
 Decedit, vultumve nigra ferrugine tinxit.
 Non astri hoc vitium, non astri hac culpa, nec vlla
 Luminis inuidia est: nam lampade semper eâdem
 Irradiat Solis rutilo globus aureus orbe.

Obscæna si noctis aues in luce patenti
 Caligant, nitidine inbar genitabile Solis:
 Propterea incusent, lucemque diemque perosa:
 An hebetes oculos potiùs, vitiumque videndi?

Iam nunc ergo queri quid possit & audeat ullus?
 Nam (miseri) exitium nobis accersimus ultrò
 Degeneres, sequimurque nefas ultrò omne volentes.
 Quod si aliquos Deus exitio & crudelibus umbris
 Destinat, antè quidem quàm Sol aut terra fuissent:
 Haud tamen in culpa est siquid malè gesseris olim:
 Nec Deus hunc finem spectat, sed Nominis ergo
 Ille sui, vitæ quos vult educit in auras,
 Qui iusto tandem interitu, meritæque ruina;
 Exortem illustrent Patris Omnipotentis honorem.
 Nam quæ ex ullius dâmno mala gaudia captet
 Rex Deus? atque sua tantùm, non consulat æquus
 Gloria, & æternos quenquam det letus in ignes?
 En quò nunc igitur gens præcipitata sub umbras:

*Ausa olim tam immane nefas in sedibus altis,
Ore Deum incuset? quid verò deinde querantur
Mortales miseri, qui vita & crimine dudum
Sint meriti æterna chaos irremeabile noctis?*

*Hic quid habes Babylō? quid habes impure Cynade
Quod possis a quo Domini obiecisse potentis
Iudicio? merit à mne vides his te, impia Roma,
Ut Deus obuoluat tenebris, quibus antè profanam
Obruit Aegyptum? meritò tibi maximus Vltor
Eripuit mentem, & prorsum sine luce relictam,
In scelera, inque nefas, & ineluctabile cœnum,
Permisit ruere, & caco indulgere furori.*

*Væ tibi, væ Babylon, cælo & mortalibus ipsis
Inuisa, heu! toties meritas quæ sanguine pœnas
Peste, fame, flamma, cœli, terraque ruinis
Per soluis recidua, pijs Vatùmque Patrùmque
Sanguinis, heu! nimium sitiens scelerata: sed umbras
Legis, & infandos obseruans sedula ritus.*

*Impia, proh! Meretrix quæ mæchos ebria Reges
Sanguine spumanti patera, dulcique veneno
Sollicitas, miseròsque malo furiosa veterno
Dementas populos, spectas hæc funera, spectas?
Tot tristes tabulas, tot sancta cadauera cernis,
Bellua, nec te animi tandem crux vlla perurit?
Tun' sicco spectare potes tot funera vultu?
Ilicet hæc sunt illa, hæc sunt præclara Senatus
Purpurei ornamenta, hæc sunt decora inclyta Romæ:
En illa hæc sedis sunt firmamenta nefanda,*

Hæc pietas, hæc religio tot ficta per annos.

*Aspicias hos tumulos atque hæc monumēta piorum
 Qui nitidi tormenta inter flammâsque relucēt,
 Aut quos mille dolis, una nec morte necasti?
 Ultrices illi ad pœnas aliquando reposcēt,
 Tēque tuosque deos. Satis, ô stola, sanguine iusto
 Ebria: iam veniet tempus, iam iamque propinquat,
 Quum magno, sed verò frustra, optaueris emptos
 Infontes illos: nec enim sine vindice iustus
 Illorum tibi sanguis erit, quos candida vestit
 Nunc stola, quòd Christi calicem & crudele dolorum
 Simpullum intrepidi, venis sitientibus, ultro
 Ebiberint, mediòsque rogos subiere volentes,
 Victricēsque ardenti animas sub fasce dedere:
 Quæ simulac terras avidæ moribundâque membra
 Liquère, anteuolant Zephyros plaudentibus alis,
 Ut leuis in naphtham sulco volat alite flamma:
 Séque choris alacres tandem felicibus addunt:
 Et tandem felix studiis concordibus eum
 Letæ agitant duce cum Christo, viuâque fruuntur
 Luce Dei, corâque illum immensumque tuentur
 Luminis æterni fontem, vitæque beatæ
 Diuitias, pedibûsque polos & sydera calcant.
 His Deus exemplis nos excitat: hinc noua nobis
 Pectora format agens, & casibus vrit acerbis,
 Ne Fidei languens intus sit inutilis ardor:
 Neu male suada pios falsa sub imagine recti
 Sopiat in tenebris misera fiducia pacis.*

*Sic his saepe suos percellit & implicat olim
 Monstris Omnipotens, & nos examine duro
 Pertentans, aperit circum mille undique mortes:
 Quò sibi nos reddat, quò nos super ardua cæli
 Inuitos trahat, atque sui succendat amore,
 Edoctos nusquam humanis considerare rebus:
 Sed Patris arbitrium cupidos vocémque sequentes.
 Ista pias adeò formant certamina mentes.*

*At verò nocti sempérque silentibus umbris
 Iam mersos, & densa olim caligine condi,
 Atque adeò illorum cineres, famámque profundis
 Obduci tenebris, & ferro & carcere dudum
 Rebare extinctam, flammisq; voracibus haustam:
 Sed cælo visum est aliter: námque incubat istis
 Fama ingens Tumulis, quæ sese ex ossibus ultrix
 Protulit innocua gentis, latéque per omnes
 Vulgavit populos, ingenti maxima plausu
 Egregias animas, nolit velit, ægra tyrannis
 Roma tua, & cineri dat splendida nomina muto.*

*Ergo agedum illustres anima, vos posthuma fama
 E nocte & tenebris, ad vitæ & luminis auras
 Ecce tubæ reuocat sonitu officiosa potente
 Emeritas, sanctéque pio certamine functas.
 Vos Pater amplexu non dedignatus amico,
 Arbitrio fati exemptas, Regúmque furori,
 In cælum Pater Omnipotens excepit ouantes.*

*Quare agite & sacris etiamnum accētibus omnes
 In numerum, densa toto date carmina cælo:*

Cælo, ubi perpetuas ales chorus haurit anhelans
 Delicias, puraque bibunt noua gaudia mentes:
 Gaudia nil humile aut fluxum spirantia porrò,
 Gaudia parta piis atque obseruantibus æqui.

Vestra sed hac olim memores exempla sequuti
 Sic cælum repetant gratique piique nepotes,
 Qui dederint ultrò dura sua nomina Christi
 Militia, sancta cum maiestate malorum
 Tot lati gladios, & tot crudelia passi.

Hæc vobis magè marmoribus vel mole superba
 Pyramidum, longos perduratura per annos
 Sancta piis incisa notis monumenta parauit
 Hieropolis: verbis etiam Crispinus amico
 Iusta facit voto, & patrio sermone parentat.
 Quòd si ego nil aliud potero, vos carmine saltem
 Prosequar, & Siticen memorabo funera plausu.
 Vestrâ pio, & vestras comitabor carmine flammâs.

Ergo, liber, populos procul ex Oriente remotos,
 Quà patet orbe olim Romana potentia victo,
 Ad Tanain, ad Cimmericos, atque vltima Ponti,
 Aureus à Iura peragra, viridique Lemano.
 Sauromatas, i, vise, doce, gelidòsque Polonos,
 Quos modò cœlesti renouatos Spiritus aura
 Progenuit miserans, longaque à nocte reduxit:

Orchadas, & Scotia plenis pete littora velis:
 Hic nuper lux illa Dei verbùmque Salutis
 Sacrum illud nostræ manifesto lumine coram
 Explicuit sese, hîc sedes tutique receptus

*Sanctis Europa exulibus profugisque parantur.
 Vise anni Solisque vias, ubi nostra Canopum
 Gens videt, & nostris contraria sidera cernit
 Admirans, longè Europa Calpèque relictis.
 A tergo, Ammericam propter, quà languidus annum,
 Exiguum vertens, gelido sub sydere nobis
 Sol hyemem facit, & currit breuioribus horis
 Quà patet, inque sinum pandit se diuite luco,
 Bresilia: infelix suprà execrat àque tellus
 Cannibalùm, Paranas infrà, Lepetisque, sonanti
 Murmure gemmarũ & squammis crepitantibus auri,
 In mare precipites, iuncto simul agmine currunt.*

*I, liber, & reduces iterum solare Britannos,
 Post longa exilia & laqueos cinerèsq; suorum:
 Quos inter pietate grauis, venerandus, honora
 Canicie, dextram medios qui letus in ignes
 Coniecit, nostro fulget memorabilis auro
 Crammerus: pete e culta, liber, quæ Sequana lambit,
 Quæ Ligeris secat, & Rhodanus, rapidusq; Garunna.*

*I, liber, & veteres mœrens inuise tot vrbes
 Quà Rhenus fluit: auriferis quà diues arenis
 Turbidus Oceanum leni Tagus agmine pulsat:
 Et te Roma legat caput imperiũque malorum.*

*Tu verò, tu Christe faue, qui luminis imbre
 Cuncta foues, seruas, & alis, solidàque serenas
 Letitia, & castis renouas mortalia corda:
 Alme faue, & sanctis presens allabere cœptis:
 Cœlestique patrociniò mendacia contra.*

*Et vulgi rabiem, præsens monumenta tuorum
Incisa his tabulis iam ter rediuiua tætere,
Queis latè circum tua lux & gloria crescant.*

CLARISS. VIRO, D. CHRISTOPHORO Herdesiano, Illustris Norimbergensis Reip. à consiliis, Carmen *ἑρμηνεύον.*

Sylua IX.

*ERgo pium rursus repetito vulnere pectus
Saucius, indulges iusto, Herdesiane, dolori,
Amissa duplici nunc orbis coniuge coniux:
Nec tibi se socium in lacrymas adiunget amicus?
Immò terrarum longum licet interuallum,
Et montes flumii que vetent nos corpore iungi,
Absit ut, absentis veluti contemptor amici,
Non lacrymis lacrymas, nō planctus planctibus addā.
Hoc etenim præscribit amor, pietasque requirit,
Aduersa ut pariter, pariter communia ducant,
Prospera, sinceri quos vinculum iunxit amoris.
Nec vanum hoc etiam fertur solamen habere,
Partiri quicum & curas & gaudia possis.*

*Ergo pias tecum iuuat instaurare querelas,
Et priscos damnare sophos, qui saxe a nobis,
Atque omnis motus expertia pectora fingunt.
Quippe tua, quanuis nullo mihi tempore visa,
Coniugis assidue sese mihi sistit imago:*

Cernere

*Cernere quam videor, media inter gaudia fausti
 Lata puerperij, mutata sorte, repentè
 Mortifero oppressam paulatim cedere morbo,
 Brachia tendentem, atque oculos in morte natantes,
 Et te, summe Deus, suprema voce vocantem.
 Sed quid ago? media hæc inter suspiria cerno
 Protinus en nulla mortis formidine victam,
 Ad superas hilarem vi tota tendere sedes:
 Te verò forti testantem pectore, quantum
 Non homini duntaxat homo, sed & ipse viro vir
 Quid præstet, cui mens cœlesti est igne recocta.
 Te, te, inquam, video sic, Herdesiane, valentem,
 Ut quod sentis onus toleres sub pondere victor.*

TH. BEZAE CLARISS. VIRO
 Iacobo Lectio, I. C. Senatori Geneuensi, Car-
 men *Ἰακωβῶν τῶν κλεινῶν*. in quo charissimæ vxoris suæ
 Claudix Denosæ obitum deplorat.

*ÆGRIS si qua ferunt animis solatia Musa,
 Et luctum illacrymans delinit amicis amici,
 Accipe, mi Lecti, communes fundere tecum
 Quas me iussit amor lacrymas. Nam pectore quanuis
 Nos deceat cunctos inuictò frangere casus:
 Non tamen aut ferri, aut rupis fuit indita nostris
 Durties animis, quum rerum conditor olim
 Illum hominem ex limo primum compingeret vdo.*

Et sic ille suos patienter verbera ferre
 Impositasque iubet plagas, ut numinis iram
 Ipsaque sentiri quæ sanat vulnere poscat.

Luges, & merito luges, lectissime Lecti,
 Amissam, potior quàm nec tibi moribus uxor
 Optari potuit, nec formâ, aut aptior annis.
 Duplicat hoc ingens, aliud quod, non minùs ingens,
 Tempore sensisti miserabile vulnus eòdem:

Rapta tibi quàm nata priùs morientis in aluo
 Quum moriens matris soboles, & funere funus
 Eheu, quum duplex nos efferremus in uno.

Iustus uterque dolor: quorum quàm sit prior ille
 Terribilis, didici, quum te, mea Claudia, nuper
 Tam subito amisi: mea te, inquam, Claudia, quicum
 Perpetuâ exily sociâ, casusque per omnes
 Acta quater denos felix mihi vita per annos.

Quo casu oppressum memet noctesque diesque
 Mærentem, & vana defunctam voce vocantem,
 Quàm sim solatus ratione, & vulnere nondum
 Sanato, consoler adhuc, narrare iuuabit:

Ipse tuos possis quod vertere forsân in usus.

Frigida sunt certè (veterum quod pace Sophorum
 Dixero) quacunque hîc hominum sapientia dictat.

Mirarique subit, si vera est fama, Platonis
 Paucula de vita quædam meliore loquuti
 Vocibus excitum quendam, interuisse volentem.

Siue parens igitur, siue uxor, frater, amicus.
 Interiit, mortalis erat: cur luxeris? aiunt:

*Sed quid si ante diem, violenta aut morte peremptus?
 Hic et enim natura intra se sistere leges
 Mens offensa nequit: nec certè proficit hilum,
 Mortalem scire hunc natum quo plangis adempto,
 Propterea minimè expuncta ratione doloris.
 Sed quorsum luctus, aiunt, & mæror inanis,
 Nescia quum flecti spernat mors surda querelas?
 Immò, ô tu, quisquis tantos hac arte dolores
 Vinci posse putas, quidnam est hoc stultius uno?
 Quid si et enim victum diris cruciatibus agrum
 Compellans medicus, Tot, dicat, omitte querelas,
 Et totas animo nunc forti collige vires,
 Nam tuus hîc nulla est morbus medicabilis arte:
 Non tu illum medici indignum cognomine clames?
 Nec verò nobis hac luctus caussa, quòd illo
 Exciri gemitu manes nos posse putemus,
 Aut Samij delira senis commenta probemus:
 Sed nos huc natura trahens, in imaginè Mortis
 Humanam cogit spectare & plangere sortem.
 Adde quòd est istud quoque non vulgare doloris
 Lenimen, quod mente latet, depromere voce,
 Inque sinum chari posse exonerare sodalis.*

*Ergo alio nobis opus est medicamine prorsus,
 Quod multò potior ret egit lux numinis illa
 Quæ cælo ex ipso emanans, animisque piorum
 Irradians, Pulchri & Turpis discrimina verè
 Sola docet, monstrans animi quos tollere motus,
 Quos itidem iniecto deceat compescere frano.*

Hac igitur quod ego didici monstrante magistrâ,
 (Sint quanuis bene nota tibi, & re cognita) tecum
 Quaeso, recordari ne me indigneris, amice.

Imbre oculosque, genâsque madens, & corpore toto
 Horrescens, animoque iacens prostratus, & unam
 Amissam uxorem præter nil corde volutans,
 Has interrupta fundebam voce querelas.

Siccine te video exanimem, mea Claudia, quicum
 Consenui? florente mihi quæ iuncta iuuenta,
 Fida viro comes hasisti agro, fida valenti?

Qua non vlla fuit coniux mage grata marito,
 Nulla suum coluit magis officiosa maritum?

Sic-ne, inquã, tibi, sic tibi, vah mea Claudia, quinta,
 Quinta superueniens ægra lux lumina clausit?
 Nec datur hoc nobis, animã ut qui viximus unã,
 Corporibus tumulo pariter condamur eodem?

Talia iactabam, quum me subito sacer ille
 Spiritus inuadens, quid agis, Beza, inquit, inepte?

Tunc Deo summè semper sapiente, bonoque
 Mortales auctore neges nascique, morique?

Ergo quid furor est, si non merus hic furor, eius
 Imperio vnus non se submittere totum?

Has sed enim lacrymas vis exprimit, inquit, amoris.

Quid si odium potius specie te fallit amoris?

Nam si verus amor communia ducit amici

Omnia, nunc letus latis, nunc tristibus idem

Illacrymans, Quidnam verò tua Claudia tandem

Est experta mali, cunetis quæ libera curis

Est cælo meliore sui iam parte potita,
 Altera dum tumulto rursus victura quiescit?
 Quinam igitur iuste qua viua optaueris illi,
 Vitæ huius cursu doleas concessa peracto?
 Quod si non illam, tua sed tu incommoda defles,
 Sic caue ne te ipsum, non illam, forsitan amaris,
 Tute tibi aut fueris quàm Claudia charior ipse,
 Quem tua dâna magis, quàm illius cōmoda tangant!
 Nec te ideò lugere veto, quòd Mortis imago

Exertâ ceu voce iubet, firmantque piorum,
 Ipsiusque adeò perfecti exempla Magistri.
 Nec gerit ille hominis pectus, qui vincula veræ
 Prorsus amicitia, nedum qua numinis ipsa
 Legitimi constricta manu sunt fœdera lecti,
 Luminibus siccis abrumpi posse putarit.
 Et certè quantò est multis pretiosius istud
 Coniugij donum verè cœlestè beati,
 Certius est tantò diuini pignus amoris,
 Dissolui quod vix sine vulnere possit acerbo:
 Siue suos Deus exploret, seu vindice dextra
 Donorum indignos sic ulciscatur abusus.
 His doctus monitis sic attamen ipse dolebis,
 Bezæ, quidem, at certa ratione, modoque dolebis,
 Et tua dispicies deinceps quid postulet ætas.

Hæc ille: admonitu cuius meliora secutus
 Feci, quod te etiam forsitan fecisse iuuabit!

IN POETARVM NOMINE
ABVTENTES.

Sylua XI.

*I*Pse mihi doctum si dicet carmen Apollo,
Sic tamen abstrusis obscurum sensibus illud,
Ut vario abductum lectorem errore fatiget,
Hunc tandem fructu non exaquantem laborem,
Excipiam inuitus Phœbi dictata magistri.

At cui vel suavi conditum nectare carmen
Pangere posse datum, puro castoque lepore
Demulcens pariter mentem lectoris & aures,
Argutum aut cuius lector miretur acumen:
Vel qui grande sonans, secum super astra legentem
Attollat, cœlique beet. velut arce receptum:
Vel qui non fatuo teret es sale defricet aures,
Et cieat torpens moderato ardore palatum:
Illimis semper, puraque argenteus unda,
Nec scopulis horrens ullis, cen voluitur amnis,
Inuitans, satiansque sitim potantis abunde:
Hic mihi sit verus, tum re, tum nomine, vates.

Vos autem Aonidum sanctum temerare pudorem,
Et puros ausi latices turbare petulci,
Ingrati procul ite, procul: vel crimina fassi,
Discite vos castis & vestra dicare Camœnis.

At vos,

*At vos, ô rauca stridentes voce cicada,
Vana coaxantes tumido vos gutture rana,
Vos fatuo elumbes vomitantes pectore versus,
Sensa quibus nec mens, nec voces suggerit oestrum,
Quis sacro vatum dignetur nomine sanus?*

...
 ...
 ...
 ...
 ...

ELEGIAE.

THEODORI BEZAE
ELEGIAE.

In Mediocritatis laudem.

Elegia I.

NON frustra medium laudauit docta
vetustas:

Nam nil laudari dignius orbis ha-
bet.

In medio posita est virtus : hinc indéque fallax
Tota sinistra via est, totaque dextra via est.

Scare, si patrem esses inter vtrumque sequutus,
Icarias nullus nomine nosset aquas.

Si medio Phaëton mansisset calle superbus,
Non esset seua terra perusta face.

Nec lenis nimium, nec durat seua potestas:
Que medium seruat, sola perennis erit.

Te nimia, ó Iuli, clementia perdidit olim:
Sauitia occidit te, truculente Nero.

AVgustus felix multos cur mansit in annos?
Nec facilis nimium, nec truculentus erat.

Vana superstitio non pacat numinis iras,
Quod media gaudet simplicitate coli.

*Largus opum nullus, nullus laudatus avarus:
 Magnus in his potuit qui tenuisse modum.
 Antoni mensas sic vicit cœna Catonis,
 Et tenuem melior fama secuta larem.
 Nec gracilis structura nimis, nec crassa probatur:
 Hæc spectatori displicet, illa ruit.
 Ut moderata iuuant: sic ægros pharmaca multos,
 Heu nimium multos, sæpius hausta necant.
 Dicere plura licet multò, sed laude referrì
 Immodica sese non sinit ipse Modus.*

T. LIVIO ET P. OVIDIO
 Nasoni Coenotaphium.

Elegia II.

*ECce, iterum Iani nobis rediere Calendæ:
 Hei mihi, quos luctus, funera quanta ferunt!
 Roma Tito quondam celebrata est maxima magnò,
 Est quoque Nasonis carmine dicta sui.
 Quæ te, Naso, tulit, quæ te, Tite, sustulit orbi,
 Inter funestos est numeranda dies.
 Non ad eò infelix quæ infames sanguine Cannas
 Lux videt, & Latio tristia cuncta foro.
 Nullum igitur munus nunc expectet is amici,
 Munera temporibus sunt minus apta malis.
 Fas mihi sit patrum priscos contemnere ritus,
 Fas mihi consuetas mittere iure preces.*

Cernite nunc tristi ploretur ut undique cælo,
 Mersaque demisso terra sub imbre natet.
 Ecce, Venus, pullo vestita incedit amictu,
 Dilaceransque genas, dilaniansque comas:
 Et pharetra oblitus, lætūque immersus acerbo,
 Nasonis cantat carmina mæstus Amor.
 Ipse suas Ianus damnatque oditque Calendas,
 Et sua de fastis tollere festa parat.
 Flet quoque Neptunus, flet raucifona Amphitrite,
 Et patrio plorat gurgite mersa Thetys.
 Peligna lacrymis implent rura omnia Nympha,
 Et querulus Patavi mœnia Brenta lauat.
 Tūne igitur lacrymas retinebis Roma cadentes,
 Nec poteris cæli questibus esse comes?
 Hei mihi, quid te olim, clemens AVguste, coëgit
 Tam sacrum vatis sic violare caput?
 Talia non non docuit te quondam Iulius, ille
 Qui dedit Italiæ sceptrâ secunda tibi.
 Et te iam merito clementem dicere quisquam,
 Ingeniumque potest dicere mite tibi?
 Quæ nunquam AVgusti potuit lenire furorem,
 Crudeles potuit flectere Musa Getas.
 Namque Tomitanis exul lugetur in oris,
 Nasonique parat barbara turba rogos.
 Lugete, ô miseri vates, totūque iubete
 Parnassum alternos ingeminare sonos.
 Flentibus en aderit Phœbus, Pallásque fauebit,
 Et peraget partes numen utrumque suas.

Vos quoque quos cœli dignissima cura fatigat,
 Ne (rogo) ne quinta quarite luce lyram.
 Illa etenim lumen cœlo terrisque negabit,
 Latæque cum charo Tartara vate colet.
 At vos, ô Manes, quorum nec longa vetustas,
 Nobile nec delet nomen auara dies.
 Vos, inquam, solos Iani gaudere Calendis,
 Vos dare lætitiæ mutua signa decet.
 Quippe Titum vobis lux addidit ista peremptum,
 Hæc quoque Nasonis lux dedit arte frui.
 Ergo occurristis Manes venientibus illis,
 Totæque in amplexus infera turba ruit.
 Ennius inde pater medium complexus utrinque,
 Hic, ait, est Latij gloria tota soli.
 Mox Varro, & Cicero properant, tersusque Catullus:
 Mox quoque cum Nemese, culte Tibulle, venis.
 Et tu, qui dubium fecisti nomen Homeri,
 Laudem cui debent, rus, pecus, arma, suam.
 Quid Reges memorem priscos, fortesque Quirites,
 Quoscumque exoriens Roma vetusque dedit?
 Scilicet ista Titum venerata est undique turba,
 Hannibal aspecto surgit & ipse Tito.
 Vos, ô vos, Manes, æternos ducite lusus,
 At nos perpetuò cura dolorque prement.
 Hanc igitur lucem luctu celebrabo quot annis,
 Et vacuo iniiciam thura merumque rogo.
 Hi tumulto versus deinde inscribentur inani:
 Forsan & hos olim postera turba leget.

Quisquis

*Quisquis ades, vacuum Nasonis cerne sepulchrum,
 Quisquis ades, magni cerne sepulchra Titi:
 Orphei quod precibus Plutonia regna dedere,
 Hoc Titus & magnus Naso dedere sibi.*

SALMONIO MACRINO IV-
 liodunensi, Querela Peste laborantis, anno
 Domini M. D. LI.

Elegia III.

*Vis putet in media conscribi carmina morte?
 Morte tamen media carmina scripta legis.
 Quod si fortè negem, res arguet ipsa negantem,
 Et numeri prodent languidiore sono.
 Nempe adeo est animi strictus cum corpore nodus,
 Languet istius fessus ut ille malis.
 Sed licet hac morbi corpus sub mole fatiscat.
 Victa nequit morbo cedere Musa tamen,
 Mirum. Nam tacuit ternos quæ Musa per annos,
 En domino gestit nunc moriente loqui.
 Et furor hic alter, Macrini nobile nomen
 Usurpare meo quod levis ore velim.
 Tu tamen istius nobis es criminis auctor,
 Tu facis ut cupiat muta Camæna loqui.
 Nam moribundus ego vitæ quum fortè peractæ
 Mente recordarer singula facta meæ,*

Ecce, alios inter subiit Macrinus amicos,
 Quos ego desertos corpore, mente colo.
 Et mox, ô coniux, (Nam coniux optima nostro
 Fida hasit lateri nocte diéque comes)
 Fasciculos (inquam) chartarum sedula profer,
 Exilium has nobis nempe reliquit opes.
 Inter amicorum moriar sic nomina felix,
 Postquam inter vetitum brachia posse mori.
 Par et: amicorum agnosco cum nomine dextras,
 Et tremula moriens tracto, retracto manu.
 Fudi etiam lacrymas, & nomine quemque vocavi:
 Quin etiam chartis oscula mille dedi.
 Ecce tua occurrunt nostro conscripta recenti
 Exilio, at serò carmina lecta mihi.
 Macrini ad nomen Phœbi exarsère furores,
 Et rediit nobis qui fuit antè calor.
 Miratur factum coniux, demiror & ipse
 Currere mensuris verba ligata suis.
 Nempe, Macrine, tibi sunt magna in pectore vires,
 Cùmque tuo iunctum nomine numen agit.
 Hoc facit ut morbi quum pondere victus anhelet,
 Et miserum Bezam pesti acerba coquat,
 Bezæ, licet moriens, carmen conscribat ineptum,
 Rustica pro lepido munere dona tibi:
 Dona tamen grati Bezæ, qui que dare viuis
 Non potuit, moriens munera parua dedit.
 Bezæ igitur, quid agam quaris? moriturus anhele,
 Nec queror excedens exul & ante diem.

*Nil mouet exilium, nil patria, nil satis amplis
 Succedens opibus quæ mihi pauperies.
 Non et enim patria pauidum vltro crimine pectus
 Expulit, at veræ religionis amor:
 Atque vltro patria excedens, hæc, patria, dixi,
 Christus ubi auditur, Bezæ, sit una tibi.
 Exiguo didicit contentus viuere, quisquis
 Cælestes toto pectore quarit opes:
 Sic propero vitæ certus melioris ad astra,
 Nec me spes ad eò fallere certa potest.
 Vos mihi, vos lacrymas soli expressistis amici,
 Et (fateor) vestri me superauit amor.
 Nec tamen inuitus terras vitæque relinquo,
 Sic pateant cæli limina celsa mihi:
 Sed fateor quoties mentem subiistis amici,
 Me quiddam humana conditione pati:
 Forsan & hoc, Macrine, legens miserabile carmen,
 Et quicumque tibi iunctus amicus erit,
 Humana memores sortis tergetis ocellos,
 Et quas non merui mi dabitis lacrymas.
 At tibi, quisquis eris, miseri qui cruda poetæ
 Censueris fletu funera digna tuo,
 Hæc postrema, precor, sit flendi causa, fluatque
 Lenis inoffenso vitæque mórque gradu.
 Quod superest, opto, Bezæ quos inuidet annos,
 Annis adiungat Parca, Macrine, tuis:
 Vt nisi post longas charam, Macrine, Gelonin,
 Cumque illa Bezam me comitère, moras.*

IN QVINQVE CONSTAN-
tissimos Christi Martyres, Lugduni crematos,
xvi. Cal. Iunij, Anno Domini clō Io LIII.

Elegia IV.

Mira loquar, (linguis iuuenēsque senēsq; fauete)
Digna canam à sera posteritate legi.
Lugduni audistis nimirum nobile nomen,
Quæ Planci auspiciis mœnia structa ferunt:
Hic ubi precipitis Rhodani spumantibus undis
Lentus Arar placidi fluminis addit aquas:
Vrbem diuitiis longo iam tempore notam,
(Heu quàm diuitibus non licet esse piis)
Vrbs igitur raris celeberrima dotibus olim,
Impietate magis nobilitata sua est.
Nec me facta patrum narrare nefanda necesse est,
Vnum pro multis sat memorare scelus.
Hic nuper Christi felici de grege raptas
Vna, eheu, quinas flamma vorauit oues:
Vidit & ingemuit Pietas, & fertur ab alto
Tales cana Fides ore dedisse sonos:
Parcite, (quid merui?) crudeles parcite flammæ,
Hoc etenim, hoc ardent viscera nostra rogo.
Nota videbatur (dictu mirabile) flamma,
Hoc sibi testari displicuisse nefas.
Quando reluctantes crudelior ignibus ignes
Corripere inceptum turba cœgit opus.

Flamma

*Flamma volat, sanctosque celer depascitur artus,
 Nempe ut supplicij sit breuitate leuis.
 Ignibus in medijs (mibi credite vera loquuto,
 Sic faueant cœli numina dextra mihi)
 Pectora Christum vnum torrentia suspirarunt,
 Et Christum titubans lingua sonabat adhuc:
 Quum pater ex alto charos miseratus alumnos
 Hac ad se, exutos corpore, voce vocat,
 Vos (ait) ô anima, cœli germana propago,
 Queis flamma in cœlum dux patefecit iter:
 Eia, felices regnis succedite nostris,
 Felices nostrum cingite vtrinque latus.
 Sic ait, & celsa letatus sede locauit,
 Quâ mundi immensi machina tota patet.
 Hinc coniuratos in Christi regna tyrannos,
 Hinc Latia rident vîmque minasque lupæ,
 Hinc sua despiciunt seuire in viscera flammam,
 Materia donec deficiente cadat.
 Et iam flamma mori, iam rarus in aethere fumus,
 Quum sic excelsa fatur ab arce Pater.
 Cernitis hos cineres? sunt nostri hæc semina regni,
 Gignere phœnices hæc mihi flamma solet.
 Cernitis hos fumos? sic mundi nempe furores
 Quam rem cunque parent, nil nisi fumus erunt.*

IN CLARISS. V. IOHANNIS
Scholtzij Medici Vratislaviensis
Hortum.

Elegia V.

*D*Vm furit insanus bellis civilibus orbis,
Dum vacat hic bello, dum vacat ille foro,
Dum vanis sese curis plerique fatigant,
Hic sibi dum figit, figit & ille cruces:
Hic dum torpet iners, dum seruit honoribus ille,
Dum sitit in mediis tristis auarus aquis.
Quàm bene tot, Scholtzi, penè inter millia solus,
Et sapis ipse aliis, & sapis ipse tibi!
Ipse tuo spatians felix & liber in horto,
Et tua participes in bona quosque vocans:
Horto ad quem spretò migrant Helicone Camæna,
Quem Delphis præfert Delphicus ipse suis:
Horto qui referat paradisi exemplar Edenis,
Fabula cui campi cesserit Elysi:
Horto in quo quascunq; vagus surgensq; cadensque,
Sol videt, hortenses accumulauit opes,
Horto in quo quidquid medicandis sufficit agris,
Quidquid gratũ oculis, quidquid odore iuuat,
Postremis Medicus mundi quæsuit ab oris,
Et medica seuit Scholtzius ipse manu,
Horto quem mundi meritò vocitemus ocellum,
Immo cui totus par nihil orbis habet.

Tu verò

*Tu verò hortorum indigit at quem Flora parentem,
 Viue rosis longum, viue diu violis:
 Sic tibi perpetuò fœcundus rideat hortus,
 Quem Zephyri totum mulceat aura tepens:
 Cœlestes abeas & donec serus in hortos,
 Ipsa Senectutis sic tibi vernet Hyems.*

CLARISSIMO VIRO IACO-
 BO LECTIO. I. C.

Elegia VI.

*A*Vrea pruna tua populatæ munera villa
 Miffa mihi, gustu quàm placuere suo,
 Tam mihi displicuit tam iusti causa doloris,
 Et lacrymis lacrymas addere iussit amor:
 Sed quid agas? Lex est hac seui ferrea belli,
 Quæ servare decet perdere cuncta simul,
 Interea cur nos non consolemur, amice,
 Quos hinc nulla premit vindicis ira Dei?
 Ecquid enim est melius quàm, si volet id quoq; Numẽ,
 Pro patria & vera Relligione mori?
 Immo vide, si rem propiùs dispexeris omnem
 Non tenuisse satis ne videre modum.
 Ecquis enim possit populatam credere villam,
 Quæ Domino referat talia, pauca licet?

*Nec certè est, Domino quæ poma legenda reliquit,
Prædonis penitus conscclerata manus.*

*Quæ verò periisse tibi nunc creditur arbor,
Seu tibi, seu patribus consita planta tuis,
Anno (sic sperare libet) redeunte virescet,
Quinetiam duplo plura legenda dabit:*

*Atque ut succisas credam radicitus omnes,
Militis immani succubuisse manu,
Absit ut è cunctis credam interiisse vel unam,
Quum periisse ipsas quæ perière vetes.*

*Non te enim Musæ, notûsve reliquit Apollo,
Nec Charites vatem deseruere suum.*

*Hispida sed verita grassantis militis ora,
Urbanos tecum mox petière lares:*

*Et tibi dictarunt quo ploras carmine villam,
Direptâsque tui tam malè ruris opes.*

*Ergo queri absentes, mi Lecti, desine Musas,
Ecce tuo à Bezæa quas petis, intus habes.*

IN

IN CLASSEM HISPANICAM
ab Anglis oppressam.

Elegia VII.

*V*Nde hæc atra maris facies? tanta unde procellæ?
 Et pro cæruleo spuma colore tumens?
 Hispanum vasto nunc gurgite mergitur agmen,
 Et vix submersos æquoris unda capit:
 Sic Pharao commissa petens sacra agmina Mosi,
 Factus Erythræi piscibus esca maris:
 Hostis uterque Dei, sanctorum & gentis uterque:
 Curribus hic multis, nauibus ille potens:
 Exitio currus nauésque feruntur eodem,
 Sanguinis ut sanet purior unda sitim:
 Et regredi ut posset (quoniam est aggressor uterque)
 Neutri commoti Numinis ira dedit:
 Sed quorsum Hispanus torrenti feruidus æstu,
 Ad Boream, & niuibus littora cana fugit?
 Nempe iubente Deo, totum sitientis ut orbem,
 Ardorem gelidis temperet Arctos aquis.
 Quinetiam ardenti mediis occurrit in undis,
 Non minùs ardescens alter & ille Draco:
 Iste quidem patriæ succensus amore tuendæ,
 Ille Anglas sitiens totus auarus opes.
 Sic flammæ ultrices, flammâs superastis auaras.
 Et Deus est flammis, est quoque victor aquis:

*Sic reliquas avidus mundi sibi subdere gentes,
 Subiicit Anglorum colla superba iugo:
 Et qui alios spreuit, vulgi fit fabula. Et alta
 Qui vivens petiit, nunc maris ima petiit.*

IANO GARNERIO, AVRELIIS
 improvise prorsus morte sublato.

Elegia VIII.

*I*bat Ianus, Et heu nimis ibat sorte sinistra,
 Depicta cantans picta per arua lyra:
 Admirabantur sylva montesque sonantem,
 Et tacitis stabant flumina fixa vadis.
 Quum doluere suas Nympha non currere lymphas,
 Et, Novus hic Orpheus (mox ait una) quis est?
 Dixit: Et aduersum in littus transire parantem,
 In medias traxit pessima Naias aquas.
 Ille cadit, frustra que absentes clamat amicos,
 Hei misero presens tempore nullus erat.
 Aspiciunt illum sylva montesque cadentem,
 Cumque vocante vocant, cumque gemente gemunt.
 Interea Ianus toto bibit ore procellas,
 Et sub aquas tandem pondere victus abit:
 Haud aliter, cana venit quum meta senectæ,
 Et cecinit maestum mox periturus olor,
 Ingratum

*Ingratum prono tandem bibit ore Caystrum,
 Ipse suis pereat donec alumnus aquis.
 Aequa tamen superum statuere hanc numina mortem,
 Morte ista dignus si modo Ianus erat.
 Ianus enim Nymphas (nã vates magnus) amabat,
 Nympharum in gremio debuit ergo mori.*

C A R M E N   C O N T I N E N S   L V -
 dicram *ᾠδὴ βολίω* Poëtarum & Monachorum,
 quod placuit Elegiis adiungere.

Elegia I X.

P Ace mihi liceat vestra quod dicere Musæ,
 Et venia magni dicere Mæonidæ,
 Franciscò est quiddam quo componamus Homerum,
 Quo monachos credam vatibus esse pares.
 Cæcus erat quondam Franciscus, cæcus Homerus,
 Ille animi captus, corporis hic oculis.
 Mendicus Franciscus erat, mendicus Homerus,
 Et cecinit cantus pauper uterque suos.
 Rhapsodis orbem miserum complevit uterque,
 Fratribus ille suis, vatibus iste suis.
 Captabant primi nemorum secreta poëtae,
 Antra olim Monachis prima fuere domus,
 Implerunt Monachi desertis oppida sylvis,
 Quid magis est variis vatibus orbe frequens?

*Nocte dièque rudit Monachus, cantâtque poëta,
 Et placet immodicè stultus uterque sibi.
 Cuique sua est vati lasciuo Cynthia: frater
 Sæpe pius dominas quattuor vnus habet.
 Friget carmen aquæ potori insuaue poëta,
 Triste canit pota frater anhelus aqua.
 Accinctus cithara resonat sua carmina vates:
 Sic Monachi cingit plena lagena latus,
 Hunc à Deos furor exagitat, furor èv Deos illum:
 Iste gerit thyrsos, & gerit ille cruces:
 Victores ornat laurus myrtûsve poëtas:
 Sunt Monachis tonsæ sacra corona comæ.
 Denique des Monacho Musas, vati que cucullum,
 Vates & Monachus fiet uterque tibi.*

IN FAMILIARVM ROMANA-
 rum stemmata edita à generosissimo Domino,
 & tum bonarum omnium literarum cognicio-
 ne, tum virtutibus omnibus ornatissimo, Do-
 mino Richardo Strenno, Baroni Suarzeuaio.

Elegia X.

*Vetricis quondam domitrix Germania Romæ,
 Insolito pressit subdita colla iugo.
 Nec contenta feros ferro strauisse Quirites,
 Perdidit iniectis obuia queque rogis.*

Sic

*Sic abiit Roma in tenues ambusta favillas,
 Et quodcunque prius diues habebat opus.
 Sic versa in cineres (eheu miserabile fatum)
 Marmora cum cippis interiêre suis.
 Quorum reliquias, disiectâque fragmina passim
 Barbara calcarunt secla sequuta diu:
 At nunc miratur contra felicior etas,
 Erutâque immenso grata labore legit:
 Quinetiam facinus Germania damnat auorum,
 Et cuperet sauas non habuisse manus:
 Quæque olim fecit, nunc vulnera sanat, ut idem,
 Sit Latio medicus qui prius hostis erat.
 Nunc igitur tandem Germani militis iras,
 Et veteres flammæ, desine, Roma, queri:
 En tibi flammæ (dictu mirabile) charta,
 Et gladij calamus facta nefanda luit:
 Nec tibi seua manus tot ciues abstulit olim,
 Quot reduces offert hæc tibi docta manus:
 Quot reduces offert, inquam tibi, Roma, tuisque,
 Streinius Austriaci gloria magna soli.*

THEODORI BEZAE
EPITAPHIA.

Francisci I. Francorum Regis. P. P. Et bonarum
literarum excitatoris Sacrae
Memoriae.

OBILE, quisquis ades, Regis vene-
rare sepulchrum,
Regis sepulchrum nobilis,
Nec pigeat mecum Francorum incom-
moda flere,

Dum multa paucis explico:

Corporis atque animi florentem dotibus, atque

Re facile primum, ut nomine,

Franciscum hunc Regem vidit sors falsa simulque

Invidit, ut bonis solet.

Illum igitur ficto interdum demulsit amore,

Et inclytis victoriis,

Reppulit irata interdum, vultuque minaci

Tradidit in hostium manus.

Sed nec sors illum melior sic extulit unquam,

Ut esset immemor sui,

*Nec fors unquam animos illi sic fregit acerba,
Quin victus, illam vinceret.*

*Ergo suos cernens vanos fors ista labores,
Et irritos omnes dolos,*

*Auxilium poscit supplex à Morte: roganti
Mors paret illi protinus,*

*Et Regis primum è natis truculenta trucidat,
Cui tertium mox addidit.*

*Heu iuuenes ambos, ambos nil tale timentes,
Spem patria ambos & decus.*

*Tandem etiam, ô facinus! parta iam pace fruentem
Aggressa patrem sustulit.*

*Sublatum ingemuere omnes, sed præ omnibus, illæ
Illæ Camæna nobiles,*

*Hebrææ, Græcæ, & Latine, quas ille fouebat,
Ut filias charas pater.*

*Quæ nunc ut referant illi quæ præmia possunt,
Fouent vicissim mortuum.*

*Et (quantum in sese est) à cæca mortis opaca
Obliuione vindicant.*

FRANCISCI, FRANCISCI
Regis F. primogeniti, & Galliarum (quem vo-
cant) Delphini, propinato apud Auenionem
veneno proditoriè sublatis, Memoriae.

*H*unc etiam iuuenem extinctum, rogo, cerne viator.
Hei mihi cur viuum dicere fata vetant?
Hic est quo niti regnum debebat auitum,
Spes patria nuper, spes quoque prima patris,
Pro quibus intrepidus fortem dum fertur in hostem
Ipse illum Mauors vidit & obstupuit,
Aggressusque dolo, & crudelis fraude veneni,
Sustulit, heu magnis fraus bene nota viris!
Maeste tamen Princeps. Nam te Mors ipsa fatetur,
Non aliter vinci quam potuisse dolo,
Nimirum fieres princeps Pellaus ut alter,
Consimili decuit te quoque fraude mori.

CAROLI, FRANCISCI GAL-
lorum Regis F. & Aureliorum ducis,
Memoriae.

*G*allia felici felix mihi patria nuper,
Idem etiam nuper Rexque patérque fuit,
Ingenium (nisi me assentatrix turba sefellit)
Caeleste & pictis amula forma Deis.

*Iámque mihi externos fors blanda parabat honores,
 Iam poteram magni Cæsaris esse gener:
 Quando ferox blanda pro coniuge Parca reperta est,
 Qua mihi pro thalamo sterneret húc tumulum,
 Nec tam erepta mouent tamē hac me commoda vite,
 Quàm doleo abruptum nobile pacis opus.
 Sed quanquam haud potui pacem componere viuus,
 Quis scit ab interitu surget an ipsa meos?*

FRANCISCI BORBONII
 Ducis Anguiennensis, post insignem aduer-
 sus Marchionem Vasthi in Pedemonte victo-
 riam, in ludis Aulicis infelicissimè cæsi,
 Memoræ.

*Q*um nuper gladios & fortem euaseris hostem,
 Hic, Francisce, iaces, nec tamen ense iaces:
 Sed nec in hostili potuisti occumbere campo,
 Nec fortis forti cæsus ab hoste cadis,
 Sedibus at patriis belli simulachra cientem,
 Missa infelici sustulit arca manu,
 Arca olim (credo) Stygia compacta cupressu,
 Arca eheu quanta nobilitata nece!
 Arca in qua Parcæ Mauors absconderat ipse,
 Audit ut factis æmula facta suis.

Sic igitur,

Sic igitur, miserande, cadis, nec cernere longum

Illa tua licuit parta trophæa manu.

At si nobiscum vis fors aduersa iocari,

Cur istis mors est seria mixta iocis?

—————
G V L I E L M I L A N G Æ I I N S V -
 briæ Proregis, belli & pacis artibus clarissimi,
 Memoriae.

Langæus ille magnus hic iacet, Lector,
 Vnus Mineruam colere doctus & Martem,
 Quo nemo melior pace vixit aut bello:
 Vita genus habes: Mortis en genus disce,
 AEtate consumpta laboribus multis,
 Suis, suorumque omnium ferè exhaustis
 Bonis, in usus Gallia sua, tandem
 Interiit: Ergo pauper occidit, dices.
 Immo locuples, cui patria debuit tantum.

ILLVSTRISS. HEROIS LV-
douici Borbonij, Condæi Principis, Orthodo-
xarum Ecclesiarum Gallicarum, tuendæ ex
ipsis Edictis Regiis incolumitatis, assertoris ad
mortem vsque fortissimi, indignissimè con-
tra iura belli cæsi, sanctissimæ & perenni
Memoriæ.

*T*ertia pro patria repetentem prælia nuper,
Condæum Mauors vidit & obstupuit,
Nec tamen hinc contra concurrere viribus ausus,
Transfosso incautum præcipit auit equo.
Ille cadit, refugit Mauors, trepidansque iacentis
Vix audet tremula poscere voce fidem.
Ille fidem dederat, quum latro perfidus, (eheu
Fatale hoc vulnus Gallia tota tibi!)
Vix bene surgentem, atque nihil iam tale timentem,
A tergo missa fixit utrinque pila.
Tum verò illacrymans indigna morte perempto,
Et tantum horrescens Mars scelus ipse ferox,
Testor numen, ait, non te Mars strauit, & istud
Istud tu vulnus Gallia tota lues.
Dixerat, euentusque istac iam vera probauit,
Nec pudor est nondum vos sapuisse Phryges?

ILLVSTRIS HEROIS CAS-
 paris Colignij, magni Galliarum Thalassiar-
 chæ, Galliæ totius Phœnicis, & veri Christi
 martyris, sanctæ & æternæ Memorïæ.

*Q*ua vita huic fuerit, qua mors, quod deinde se-
 pulchrum,

Si rogites, paucis hac tria, Lector, habe.

Non sibi, sed Christo & patriæ Colignius heros

Vixit: & ô cur non nunc quoque viuit adhuc?

Proh scelus! hoc prohibet patriæ patria ipsa parentem

Sæuis dilanians unguibus ipsa suis.

Optarunt sepelire nefas hoc flumina tantum,

Optauit tantum flamma piare nefas:

Non passa est, lacerũ, mersum ambustũmq; cadauer,

Qua tandem appendit barbara turba cruci:

Ignoti donec manibus sublatus amici,

Casparus hac tenui contegeretur humo.

Quisquis es, ô referas pietatis præmia tanta,

Nec sinat hoc nomen fama latere diu.

At tibi quem tumultum sic patriæ denegat, ecce

Construxit mundi machina tota tibi.

Sic Aqua, sic Ignis, sic Aër, sic quoque Tellus,

Namque parentarunt, Caspare magne, tibi.

Illa autem (iusta est qua Numinis ira) cadauer

Ipsa sibi, ipsa sibi est patriæ iam tumulus.

EIDEM.

E Cruce (proh facinus) pendet Colignius heros,
 Qui subiit Christi pro cruce mille cruces:
 Euge igitur Caspar, decorat te dedecus ipsum,
 Archetypum exemplo sic referente suum:
 At cur inuerso pendes sic corpore? versa
 Quod tecum fuerint omnia iura simul.

INSIGNIS HEROINÆ, CAR.
 lottæ à Lual, magni illius Galliarum Thalaf-
 siarchæ, Casparis Colignij vxoris castissimæ
 Aurelię, feruente ciuili bello secundo, mortuæ
 Memoriam.

*I*N superos iterum, & vera pietatis amantes
 Distringi Regum gladios, rursusque furentes
 In sua, proh facinus! grassari vulnera Gallos,
 Denique magnanimum patriæ ac pietatis amore,
 Obiectare caput dubij in discrimina Martis,
 Heroem, Heroina videns Carlotta maritum:
 Terrenas dudum curas sordésque perosa
 Carlotta, & cœli iam pridem ad limen anhelans,
 At potius moriamur, ait, tua quàm, Deus alme,
 Numina calcari his oculis cernamus, inulta:
 Vel te, te quæ nos genuisti Gallia quondam,
 Cernamus semper miseram in tua fata ruentem.
 Denique, ne, chare o coniunx, Nec plura loquuta,
 Coniugis

Coniugis ad chari nomen, vox faucibus hæsit,
 Et verba, ac vitam dolor ultimus interclusit.

Tum verò extincta incumbens Colignius heros,
 Ergo, inquit, meliore, vale, iam sede recepta,
 Teque iuuet, mens ô felix, præiisse marito.

Vos porrò exuias curate. At, tu, Deus alme,
 Qui me tam vario rerum discrimine versans,
 Iam tibi deuotum sacrasti, audito precantem:

Et quidquid vita viduo, solique relicto,
 Nunc superest, quidquid superest mihi sanguinis, illud
 Fac tibi, fac patria morte impendatur honesta.

Dixit, & ipse sui victor, licet æstuet ingens
 Corde dolor, iube atque pios intendere luctus,
 Publica preposuit, priorum oblitus: & arma
 Circundans humeris, socios & castra reuisit.

Illam autem exanimem Pietas, multumque, diuq;
 Ploratam, manibus tandem extulit ipsa suorum:

Elatam fleuere omnes, ditésque, inopésque,
 Ingemuere etiam Charites, luxere Camæna,
 Hæcque illi lacrymas, istæc monumenta sacrarunt.

At tu istud quicumque leges miserabile carmen,
 Non lacrymis lacrymas, non planctus planctibus
 addes?

§

§

§

I L L V S T R I S H E R O I N Æ,

Claudiæ à Rieux, magni illius Francisci Col-
lignij, Andelotti Domini vxoris,

Memoriæ.

Corporis atq; animi quem Claudia viua maritum,
Summis beasti dotibus,

Is nunc semianimis commune tibi que sibi que

Hoc triste marmor consecrat:

Marmor, quod lacrymas olim iustosque dolores,

Diu loquetur posteris:

Ergo vale, & vita frutor meliore, beatos

Inter beata cœlites.

Hac eadem donec que nos mors cruda diremit,

Reddat secundo coniuges.

O R N A T I S S. V I R I N. B V R D I N I,

intimi trium Gallia Regum à secretis,

Memoriæ.

Ille ego, cui cura, cui magna negotia Regum

Incubere diu, tanta cui mole grauato

Posse datum (nec enim certè diuinitus ista

Tot misero collata mihi memorasse pigebit)

Sic onus integra fama que fidè que tueri,

Innocua ut vitæ exemplum post fata relinquam:

Hen

Heu tamen, infelix, cheu; malè prouidus adsum,
 Æternaque reus pœnæ: si me ante tribunal,
 Christe, tuum sistas, horum memor antè malorum.
 Ecquid enim tanta possim prætexere culpa?
 Res ego dum Regum, dum magna negotia curo,
 Ah, quoties terra affixo mihi splendor inanis
 Offudit misero tenebras, ne gaudia plena
 Perciperem lucis! quoties turba atque tumultus
 Oppleuère aures, tibi ne (mi Christe) monenti
 Obsequerer? quotiesque sequi me recta paratum,
 Abripuit rapidus velut in contraria vortex,
 Transuersum, rursusque in deuia compulit Aula?
 Aula omnis sceleris mater, nutritque nefandi!
 Subscripsit quoties multis manus ista reluctans,
 Posthabita superùm miseris mortalibus ira!
 Aula apage, & procul, ô proceres Regesque, valete,
 Et qua me bona lactastis tot falsa per annos.
 Tu verò vna salus hominum, solùmque precanti
 Perfugium, spretis quacunque olim ve recénsue
 Partim ignara superstitione, partim intulit audax
 Impietas, & nunc eadem quoque monstra tuentur,
 Hanc animã, Christe, hanc animã seruato benignus,
 Se, errorésque suos clara tibi voce fatentem.

At vos qui turbas inter tantósque tumultus,
 Rectè homines mortem meditari, & viuere posse,
 Creditis, ut quos deludunt insomnia leta,
 Hac utinam faciant aliena pericula cautos.

*Talia Burdinus moriens: quem saepe diuque
Viuum affectatus, morientem denique ridens
Aulicus, Hac & nos olim meditabimur, (inquit)
Interea verò vitæque aulæque fruamur.*

NOBILISS. IUVENIS GUIL-
\delmi Reithi, Illustris Domini, Guilelmi, Co-
mitis, Marefcalli Scotiæ F. oborta rixa, Geneuæ
interfecti, Memoriam.

Heu, Guilherme, quibus lacrymis tua funera, quoniam
Fletu satis deplanxero?

Tene igitur pietatis amor, vitæque beata
Ardore pectus faucium,

Per maria & terras, Arctoa à finibus ora,
Geneuæ ad urbem adduxerint,

Inflicto (heu facinus) scelerata vulnere dextra,
Vitam Geneuæ ut poneres?

Insuetumque diu pacata ciuibus urbis
In te inchoaretur scelus?

Nec te animi virtus iuuat generosa, suoque
Par corpus ingens hospiti?

Et quem sperabant auctum sperare parentes,
Corporis & animi dotibus,

Lugebunt vita cassum: saltémque iacere
Tellure patria velint?

Commisissimque

*Commissumque tibi (dicant fortassis) alumnum
Nobis, Geneva, reddito?*

*At vos lugubri vobis quoque voce Geneva
Audite quid respondeat.*

*Testor, ait, cœli verum mihi numen amicum,
Legesque testor patrias,*

*Displicuit facinus, quantum iustisque piisque,
Par displicere civibus.*

*Nec culpa hic nostra sceleratus vivit inultus,
Vindicem habiturus alterum:*

*Quinetiam hac fanti cœlesti ex arce Guilelmo,
Vos, ô parentes, credite,*

*Ne me, ne iuvenem indigna ceu morte peremptum,
Avis patêrque, plangite:*

*Cœlorum at potius subitò sic arce recepto,
Vterque gratulamini.*

*Namque piis, ferro, placida seu morte quiescant,
Iuvenes, senesve mortui,*

*Qua vitam hęc miseram lux terminat, hęc simul avi
Vsum perennis inchoat.*

ILLVSTRIS. PRINCIPIS
 Domini Eweruini Virici, Illustriss. Principis
 ac Domini, Domini Arnoldi, Comitis in Ben-
 theim, Tekleburgh & Steinfurt, &c. primoge-
 niti Filij, & summę spei iuuenis, immatura mor-
 te Patauij sublato, Memoria.

*E*Weruine, tui spes magni magna parentis,
 Heu, quàm immaturo funere raptus abis!
 Heu, quæ te reducem externis sperabat ab oris,
 Quàm iustis mœret patria nunc lacrymis!
 Sed moderare parens, moderare & patria, luctum:
 Ecquid enim possis ille vel ista queri,
 Esse solo longum si noluit ille superstes,
 Dignatus iuuenem quem Deus ipse polo?

NOBILISS. VIRI, PETRI A
 Beza, Patris, Vezeliorum præfecti,
 Memoria.

*E*Rgo etiam extinctus gelidi sub mole sepulchri,
 Pater iaces? iaces pater?
 Nec mihi posse datum misero saltem auribus istis,
 Audire voces ultimas?
 Nec licuit vita certum melioris ad astra
 Votis euntem prosequi?

Non

Non ego, non, eheu, morientia lumina vidi,
 Piaque compressi manu?
 Altera pro Christo dum me pia cura remordet,
 Proceresque distinent procul,
 Sorbonicæ oppositum contra molimina gentis,
 Lupaque Romanæ minas!
 Esse pium sic me Pietas (mirabile dictu)
 Et iussit, & vetuit simul.
 At tibi, chare parens, quæ præsens soluere iusta
 Charus nequiuit filius,
 En tandem, extincto mæstus persoluit, & ipsis
 Seris dicat nepotibus.

CLARISS. MATRONÆ, MARIA
 Burdelottæ, tum genere, tum virtute nobi-
 lis, matris dulciss. Memorix.

Vix dum viuere cœperam puellus,
 Mater, viuere quando desisti,
 Vt te vix ego dixerim parentem,
 Vix tu me quoque filium vocaris:
 Hinc lustris tibi quinque iam sepulchri
 Sub hoc pondere frigidi peractis,
 Nunc primùm Aonidum fauore fretus,
 Heu, mater, cineres tuos saluto:
 Felix, ab, nimium futurus olim,
 Si natus citiùs forem vel ipse,
 Vel tu mortua seriùs fuisses.

ORNATISS. VIRI, NICOLA
à Beza, Patruï, in suprema Parisiensi Curia, in-
tegrissimæ vitæ & famæ, Senatoris,
Memoriæ.

M Armoreas, Lector, nullas hic stare columnas,
Aera nec artificis viuere iussa manu,
Nec tumuli spectas surgentem ad sidera molem,
Qualia Mausoli fama sepulchra canit:
Sic studeat nigra vitare obliuia mortis,
Qui nil, quo melius nobilitetur, habet.
Hic verò magni quondam pars magna Senatus,
Et nullo, aut solo Beza Catone minor,
Scilicet è tumulo famam nunc captet inanem,
Extincto viuens posthumus ipse sibi!
Fas alios igitur nomen debere sepulchro,
Beza suum contra nobilitat tumultum.

LECTISS. FOEMINÆ, MAG
dalenæ à Beza, sororis charissimæ,
Memoriæ.

E Heu, Hendecasyllabi miselli,
Vos, inquam, miserabiles Phaleuci,
Vos, eheu, numeri seueriores,
Quæso, suggerite undiquaque quidquid
Regnat tristitia & doloris vsquam,
Mærorisquæ

Mæroris que, molestia que, cura,
 A Egritudinis, infacietiarum.
 Nanque illa occidit, illa Magdalene,
 Communi mihi qua parente iuncta,
 Fratrem cum puero soror puella,
 Ab annis simul educata primis,
 Fratrem plus oculis suis amabat,
 Et quam plus oculis meis amabam.
 Ah, inquam, occidit illa Magdalene,
 Qua nec ipsa venustior venustas,
 Ipsa nec mage suauitas suavis,
 Casta nec mage castitas vel ipsa.
 Nec tantum periit tua hac venustas,
 Et lepos, soror, omnis ille tecum,
 Sed si quid cecini Elegantiarum,
 Si nec illepidum, nec inuenustum,
 Quidquam olim potuit meum videri,
 Omne istud semel abstulere secum,
 Quæ te, te, soror, abstulere fata.
 Ite ergo procul, ite nunc Camæna,
 Abite, obsecro, quarite otiosos,
 Et queis cuncta cadunt secundiora,
 Nullis se numeris, modisve Musæ,
 Dolor sustinet iste contineri.
 Quorsum ergo immodico modos dolori?
 Quorsum istas iubeam eiulare chartas?
 An ut sint lacrymæ hæc meæ perennes?
 Et tu cum his lacrymis soror perennis?

CLARISS. MODIS OMNIBVS
viri, Gulielmi Budæi, Græcarum literarum in-
stauratoris, & summi ætatis nostræ ornamenti,
Memoriæ.

Ὅστις Βουδαῖον γλώσσης ὀνομάσατο Φοῖβον
Ἀμφοτέρως, ὅρῳ Φοῖβον εἶπε μάλα.
Ἄξια δ' οὐκ εἶπεν. μείζων γὰρ ἢ ἡλιοιο,
ὅς θνητοῖσι φάος καὶ κατὰ δὺς παρέχεται.

ORNATISS. VIRI, PETRI
Stellæ, Gallorum Jurisconsultorum quondam
in Academia Aureliensi, facile Principis, &
postea in Parisiensi suprema Curia Præsidis,
meritorum ergo, constituti, Memoriæ.

*V*Ero, homines inter, splendore æquique bonique,
Toto ut regnarent iura sacrata foro,
Stella hæc in terras cælo migrare relicto,
Atque hominis faciem sumere iussa fuit:
Sumpsit: sed superas subito remeavit ad oras,
Nobiscum exiguo tempore visus homo.
Et nos miramur, sublato lumine Legum,
Regnare in medio iurgia sola foro?

E O B A N I H E S S I, C L A R I S S.
 Germaniæ Poëtæ, Homeri Iliada & Theocriti
 Idyllia Latinis versibus feliciter interpretati,
 Memoriaæ.

*N*uper Lethæas Eobanum venerat Hessum
 Transuecturus aquas portitor ille Charon,
 Multa minans, Siculi calamos impune poëtae,
 Meonidaque auso surripuisse tubam:
 Quinetiam media vates iam puppe sedebat,
 Quum prohibens nautam pergere Mercurius,
 Ne scivito, senex, inquit, sibi vindicat istum,
 Istum, inquam, superum turba beata, sibi.
 Nam qui aliis potuit vitam producere, certè
 Infera iuris in hunc obinet aula nihil.

F R A N C I S C I P O R T I, C R E -
 tensis, suæ, id est, Græcæ linguæ, in Academia
 Geneuensi Professoris clariss. & amici summi,
 Memoriaæ.

*C*Retensem patria Portum, non moribus:oras
 Traxerat in Venetas quem pietatis amor:
 Nec satis in Venetis nactum feliciter oris,
 Querere suadebat quod pietatis amor:
 Hospitio profugum exceptit, fouitque Geneva:
 Exulibus portus tutus, & ora pits.

*Nec solum excepit, sed Et illum hinc inde sequutas,
 Et Porti assiduas Pieridas comites:
 Exuias cuius matura etate sepulti,
 Hoc portu manibus composuere suis,
 Pars autem melior portu meliore potita.
 Quæ Pietas illum querere iussit, habet.*

MELIORIS VOLMARI: patria Rotuillensis, viri spectatiss. tum pietatis, tum doctrinæ, præceptoris perpetua memoria colendi, & Margaritæ ipsius coniugis: vno eodémque die fato functorum, & eodem tumulo conditorum, Memoria.

*Coniugy exemplum rarum certumque beati
 Spectate cuncti coniuges:
 Vna dies nobis Meliorem sustulit, vna
 Et Margaritam sustulit:
 Sic vno quos vita thero coniunxerat, vno
 Mors vna tumulo condidit:
 Vna ambos donec reddat lux vnus olim
 Beatitatis compotes.*

I I S D E M.

*Quum tumulo lateat Melior Volmarius isto,
 Cui Margarita adest comes,
 Est illi cur inuideas, Mausole, diuque
 Celebrata Pyramidum strues.
 Namque nihil melius Meliore, nec India quidquam
 Fert Margarita carius.*

SIMONIS GRYNÆI, MAGNI
 cognomen in omni eruditionis genere adepti,
 bonarum artium in Academia Basiliensi Pro-
 fessoris, Memoriae.

*Ecquid ad extincti Grynæi funera, Nympha,
 Tingitis imbre genas largo, Rheniumq; per omnem
 Turbata, magno repletis litiora planctu?
 Ecquid ad extincti Grynæi funera, Phœbe,
 Sublatum esse gemis, quem partibi cura sodalem
 Fecerat, & simile adiunctum cognomen utrique?
 Ecquid nunc iaculatur aquas nimbosus Orion?
 Et madidam fundit lacrymosus Aquarius urnam?
 Ceteraque obscuro radiantia sydera cælo
 Illustres tingunt nigra ferrugine vultus?
 Ecquid ad extincti Grynæi funera, Vates
 Deiecti mœrore oculos, lacrymantia verba,
 Et mœsto alternos trahitis de pectore versus?
 O rerum sortes varia, properatæque doctis
 Semper fata viris, interruptique labores!
 Nunc verò quum te plangent infræque supræque
 Omnia, tu Beza, Grynæe, indictus abibis?
 Sancti, immo, ô Manes, ô mens super athera pridem
 Vecta, piùm, quaeso, à nobis hoc accipe carmen,
 Sic sibi Grynæum exceptum gratetur Olympus.*

ΕΙΣ ΡΩΒΕΡΤΟΝ ΤΟΝ
ΣΤΕΦΑΝΟΝ.

Τᾶς πόλ' Ἰουδαίης ἔχει καὶ Ἑλλάδος, Ἀγυονίης τε
 (Φεδ, Φεδ,) Ἀονίδας δεῖν ἀπελαυνομήνας,
 Λυκέτι ἐν μέσῃ Στεφανὸς ξενίασατο δῖος,
 Ο Στεφανὸς, πάντων χαλκογράφων σέφανος.
 Εἶσ' ἔκε μισοκάλων γυναιὸς πλήθεισι δῶδρῶν
 Πάμπολλ' ἀθλητῆς ἀντιπαλάσας ἔτη,
 Λυκελίαν μίαν ἱερῆς ἤλλαξε Γενδύης,
 Ἀλλοδαπῆς γαίας γαῖαν ἀμείψας ἐλῶ.
 Καὶ κεί χαλκοβατῆ κούρασι δόμον ἐνεα δείμας,
 Εἰς μακάρων τελέως ὄλβιος ἦκε δόμοις.
 Αὐτὰρ ἀποπταμῆς πλῆμα ξένοιο λαβοῦσαι,
 Πλῆσσαι τ' ἰδίῳι δάκρυσι δονίδες,
 Ἐννεὰ τ' ἀμφὶ νέκων ξένον ἤματα κωκύουσαι,
 Τῇ δεκάτῃ χλοερῶ δάψαν ἐνὶ πεδίῳ.
 Ὡς τ' ἀμάραντον αἰεὶ, καὶ πάντα ἐς ἡμέτα ζῶντα,
 Χαλκογράφων δάλλην γέν Στεφανὸν σέφανον.

IOANNIS

IOANNIS QUELINI SODALIS
 charissimi, Memoriam.

Ille, Calliope, Quelinus ille,
 Et tuus simul & meus Quelinus,
 Ille, inquam, in media senex iuuenta,
 Aquis interit miser sub illis,
 Non quas fonte tuo hauserat, nec illis
 Quas secum fluvij trahunt sonantes,
 Sed quas, dum vigiles terit lucernas,
 Collectas aluit scelestus hydrops.
 Ergo sic periit tibi Quelinus?
 Ergo sic periit mihi Quelinus?
 Immo hunc, Calliope, ambo lugeamus,
 Sic illum ut sub aquis malis peremptum,
 Seruemus lacrymis aquisque nostris.

IOANNIS DAMPETRI, Monialium apud Magdalenam Aureliam Rectori,
 poetarum in scribendis Hendecasyllabis facile Principis, Memoriam.

Clausus cœnobio latebat olim,
 Ille Dampetrus optimus virorum,
 Princepsque Hendecasyllabi poeta,
 Et clausus pariter latebat idem

*Mole corporea, haud quidem, (fatemur)
 Obesa nimis ac tenebricosa,
 Verum corporea: ac proinde tali
 Ut diuinum animum velut quibusdam
 Nexum compedibus teneret arctis.*

*At nunc cœnobii que corporisque
 Vinculis Dampetrus exolutus exit,
 Doctorumque volat per ora liber:
 Qui tamen moriens, suis amicis
 Heu, quot millia lacrymationum,
 Heu, quot attulit anxios dolores!
 Non ergo occidit ipse (quod putaram)
 Occidit potius suos amicos.*

C A T H A R I N Æ T E X E Æ,
 Virgini Aureliensi lectissimæ,
 Memoria.

*[Sto quid iaceat loco sepultum,
 Forsan scire cupis, benigne Lector,
 Et hoc dicere perlibenter optem:
 Sed quo nomine debeat vocari,
 Quidquid hoc tumulto iacet sepultum
 Posse dicere, vix puto sagacem
 Vllum, & quamlibet omnium peritum.
 Nam si ex corpore sexus æstimetur,
 Certè virgo latet et sepulchro in isto,
 At quamnam ratione nuncupari*

Possit fœmina, quam timore nemo
 Turbat am nimio, aut dolore vidit?
 Nemo prosperiore sorte abuti?
 Loqui nemo, ubi fœmina tacendum?
 Nemo, quum decuit loqui, tacere?
 Choros nemo sequi parum pudicos?
 Nemo ornare comam parum pudenter?
 Nemo accersere pharmacis colores?
 Hinc vibrare oculos, & inde, nemo?
 Nemo verba loqui petulca sensit?
 Ergo vir fuit. At virum vocare
 Qua fas sit ratione, cui virilis
 Illa corporis est negata forma?
 Ergo utrumque fuit. Fuisse verò
 Cur utrumque putem, quod esse neutrum
 Probatum satis est, superque nobis?
 Diua ergo fuit, ipsa nempe Pallas,
 Quæ quum fœmina sit, tamen virili
 Intus est animo, ut ferunt Poeta.
 Sed est nota satis cruenta Pallas,
 Fictorumque Deum libido turpis.
 Ergo, quid superest nisi ut putemus
 Quiddam hoc in tumulto iacere, quod sit
 Fœmina, atque viro, Deaque maius?

IOANNIS TAGAVTII, PARI-
 siensis, Poëtæ insignis, Mathematicarum disci-
 plinarum doctiss. in Academia Lausanensi, ac
 deinceps Geneuensi, Professoris: in ipso ætatis
 flore mortui, Memorix.

*P*ondere, mensura, numero, vis Numinis illa
 Quacunque construxit potens,
 Appendens, mensus, numerans infraque supraque,
 Hic qui iacet Tagautius:
 Haudquaquam interit nobis lugendus, amici.
 Sed vincla soluens corporis,
 Hinc abiit forsan cœli post concava, cœli
 Noscere paratus extima:
 Quæ quum mensura, numerorum, & ponderis omnis,
 Creatæ sint expertia,
 Scilicet ille suam noscendi cuncta reperto
 Quod prorsus expleret sitim,
 Corporis atque animi fruitur nunc pace, relictis
 Ponderibus, abacis, circinis.

CLARIS.

CLARISS. VIRI, IOANNIS
Sambuci, Pannonij, vetustorum plurimorum
scriptorum assertoris, Memoriae.

*D*um ciet obscuro Graias Latiasque Camœnas
Oblivionis è specu,
Sambucus, patria lumen, natúsque beando
Nostro beatus seculo,
Corporis exuviis spoliatum sustulit illum,
Mortalibus Mors invidens.
Sed quid si potius moriens Mortem ipse peremit,
Quam vicit in tot mortuis?

CLARISS. VIRI, IOANNIS
Crationis, omnium liberalium artium cogni-
tione celeberrimi, trium ordine Cæsarum Im-
peratorum Archiatri, amici singularis,
Memoriae.

*H*inc sibi Rhetorice totis facunda Cratonem
Asserebat viribus:
Inde sibi velut è gremio diuina Matthesis,
Clamitabat eripi:
Cæsaribus contra esse suum Medicina probabat,
Freta magnis testibus.
Et dubium certamen erat: quod sic Deus ipse
Arbiter definiit,

Vos, ait, ut vivus coluit Crato, nobile nomen

Sic fouete mortui.

Ipse mihi verò quum sese vòsque sacrarit,

Totus esto nunc meus.

Dixit, & ille volans, terra cunctisque relictis,

Ad Deum sic transiit.

CLARISS. VIRI, CHRISTOPHORI Herdesiani, I. C. Inclytæ Norimbergensis R. P. à Consiliis, veræ Religionis Assertoris fortiss. & amici singularis, Memorix.

*Conari innumeras numeris comprehendere laudes,
Merus sua serit furor,*

At tamen, ecce, tua Bezam obmutescere morte,

Nec veritas, nec amor finit:

Quidnam igitur nunc Bezam tuus? quod scilicet illum

Et veritas & amor iubet:

Nec tamen innumeras numeris comprehendere laudes

Conatur insanus tuas.

Innumeras verum lacrymis tua funera plangit,

Innumera qua trabunt mala.

Nam quate Pietas simul & Doctrina corona

Ornauerat superstitem,

Quam vereor tumulo obruerit Germania tecum,

Herdesiane, quo iaces.

H V B E R T I L A N G V E T I,
 Ædvi, celebre pietatis, doctrinæ, & pruden-
 tiæ nomen suis meritis apud Illustr. Germa-
 niæ Principes adepti, amici singularis,
 Memoriam.

*L*angueti, Lector, Germanis nomen in oris
 Si quando audisti, fuerim vir qualis habet o.
 Ædua me genuit tellus, Germania fouit,
 Isto quinetiam extinctum dignata sepulchro.
 Si rogas forsitan patria cur tam procul alma,
 Hic iaceam, pepulit certè me patria nunquam,
 Linquere nec patriam vitium, vel iussit egestas,
 Sed Pietatis amor, sed magni fama Philippi,
 Saxonicas haud inuitum perduxit in oras:
 Hic ubi (Christe tui, fateor, quod muneris omne est)
 Principibus, doctisque viris Languetus honestè
 Transacta gratus vita, nec inutilis illi
 Quæ me aluit terra, placidè post fata quiesco.

PETRI LAMONII, CAROLI
 Parisiensis Senatoris F. ingenio ab ipsa pueritia
 insignis, doctrina supra captum adolescentiæ,
 ipsis exteris Italis admirabilis, Memoriam.

*L*amonij exuuiæ extincti florente iuuenta,
 Viator, hinc sunt condita:
 Quem, truculenta licet, fleuit miserata cadentem,
 His ipsa Parca vocibus,
 Testor numen (ait) iuuenili in corpore cana
 Tua me fefellit indoles,
 Et te scribentem, te demirata loquentem,
 AEtate credidi senem.
 Ille autem vitæ certus melioris, & inter
 Iam iam locandus sydera,
 Tolle moras, inquit. Nam cui iuueni ve, seni ve,
 Cælum placet, sordit solum.

ORNATISS. MATRONÆ
 Kunegundis. N. in gemellorum partu
 mortuæ, Memoriam.

*Q*uæ tibi debbam viuens solatia viuo,
 Marite, persolui tibi:
 Quinctiam moriens uno tibi bina relinquo
 Partu, marite pignora:

Scilicet

*Scilicet ut quo me viuam es complexus amore,
Hoc prosequaris mortuam:
Sic moriens Kunegundis ait, quámque ipsa reliquit
Vitam, gemellis contulit.*

N. C A N Æ Æ, N. C A N Æ I,
ornatiss. viri F. simul natæ & mortuæ,
Memoriæ,

*H*ic Canæa sita est cognomine, nomine nullo,
Cuius penè eadem vitæque morsque fuit,
Quòd si sanctorum meritò mors esse beata
Creditur, atque pia sancta propago domus,
Sanctorum certè tantò felicior est fors,
Quantò est illorum mors properata magis,
Quânam igitur tandem iusta ratione fleatur,
Quâm citò nata solo, tam citò iuncta polo?

CONRADI GESNERI TIGV-
rini, Doctoris Medici, verè πολυίσορος, & omnis
animantium ac plantarum historiæ diligentiss.
perscrutatoris Memoriæ, Carmen ἑπικτιόν.

*T*E cælo mutante solum, Gesnere, volucres
Quæcunque pennis aëre permeant,
Repleuère modis omnia tristibus,
Migrantem amicum extrema supra sydera

Omnes cum sonitu graui insequuntur.

*Te caelo mutante solum, Gesnere, feroces
Gemunt in antris belluae,
Et stabulis pecudes relictis.*

*Te feri gemunt colubri, sibilis lugubribus,
Imisque quotquot sub cauernis
Occulta terrarum colunt,
Et flaccidum planta virentes,
Et pallidum flores nitentes,
Et marcidum arbores comantes.*

*Regna te per humida,
Et belluosus qua ferit undique
Reboantia littora Pontus,
Planctu sonoro deflet Amphitrite,
Et liquidis sub aquis pisces natantes mutant.*

*Natura te omnis, denique, ut fidu suoru antistite
Plorat sacrorum, muta
Futura deinceps, ni loquaris mortuus.*

*Hac inter, tibi turbatus, Gesnere, parentat
Beza tuus, vati vates, & amicus amico,
His incompositis innumeris numeris.*

D. MARTINI LUTHERI, MA-
gni, diuinitus ad Ecclesiæ Christianæ, aduersus
Antichristum Romanum instaurandæ, assertio-
nem missi, Memorix.

*R*oma orbem domuit, Romam sibi Papa subegit,
Viribus illa suis, fraudibus iste suis.
Quantò isto maior Lutherus, maior & illa,
Illum illamque uno qui domuit calamo?
Inunc, Alcidem memorato Græcia mendax,
Lutheri ad calamum ferrea claua nihil.

D. PHILIPPI MELANCHTHONIS,
communis, tum Sacrarum, tum humanarum li-
terarum suo seculo parentis, & innocentiss. vi-
tæ exempli singularis, Memorix.

*E*T tu igitur, tandem tumuli sub mole repostus,
Die, ô Philippe, nunc iaces,
Et quam inuidisti viuus tibi tute quietem
Cunctis quietem dum paras,
Ipsa tibi cura, & sancti peperere labores,
Charum, ô bonis cunctis caput?
At tu funde rosas, funde isti lilia tellus,
Vt lilia inter & rosas,

*Quo nil candidius fuit & nil suavius unquam,
 Recubet Melanchthon molliter:
 Et grauis huic ut sis caueas iuuenisve senexve,
 Qui nemini vixit grauis.*

E I D E M.

*C**Vi niueus toto regnabat pectore candor,
 Vnum cui cœlum cura, laborque fuit,
 Num rogitas qua sit dictus ratione Melanchthon?
 Nempe mare Euxinum qua ratione vocant.*

HVLDRICI ZVINGLII, AL-
 terius diuinitus missi diuinæ veritatis asserto-
 ris, Tigurini Ecclesiastæ, pro patria cæsi, pro
 Christi Euangelio cremati, Memoriam.

*Z**Vinglius arderet gemino quum sanctus amore,
 Nempe Dei in primis, deinde etiam patriæ,
 His sese in solidum deuouerat ipse duobus,
 Nempe Deo in primis, deinde etiam patriæ:
 Quàm bene persoluit simul istis vota duobus,
 Pro patria exanimis, pro pietate cinis!*

MARTINI.

MARTINI BUCERI, SUMMI
 in Argentinensi Ecclesia Theologi, & acerrimi
 diuinæ veritatis, in plurimis Germaniæ comi-
 tiis assertoris, ac tandem post ipsam mortem,
 barbarè à barbaris, Christi odio, cremati,
 Memoria.

*N*atalès, Bucere, tuos Germania iactat,
 Natalibus felix tuis,
 Quis verò & quantus fueris tua scripta loquuntur,
 Ad littus orbis ultimum.
 De vita si quis rogitet, Germania dicet
 Inuita Bucerum expuli.
 Ast ego sic pulsum (pia dixerit Anglia) foui,
 Tandémque texi mortuum.
 Verùm mox eadem (factum ô immane) sepulchro
 Flammis cremauit erutum.
 Fallor ego, totus terrena facis an expers,
 Bucere, cælum sic tenes?

IOANNIS OECOLAMPADII,
 Basiliensis Ecclesiæ beati instauratoris, summæ
 tum doctrinæ, tum pietatis viri, Memoria.

*O*Ecolampadius serena nuper
 Lampas, æde sacra Dei coruscans,
 Qualis limpidiorve, puriorve,

*Vix ullis micuit lucerna seclis,
 En mortis iacet obrutus tenebris:
 At vobis malè sit mala tenebra
 Lucis munere qua breui fruentes,
 Eheu, nos miseros homunciones
 Nocte sic premitis tenebricosa.
 Sed bene hoc cecidit, nigra ò tenebra,
 Quòd dum ipsam petitis, mala, lucernam,
 Laternam tamen obruistis vnam:
 Laterna vt lateat quidem hic sepulta,
 Ipsa sed magis emicet lucerna.*

HENRICI BULLINGERI,
 Ecclesiastæ Tigurini spectatiss. doctrinæ, pieta-
 tis, & eximij candoris viri, Memoria.

Doctrina si interire, si Pietas mori,
 Occidere si candor potest:
 Doctrina, Pietas, Candor, hoc tumulto iacent,
 Henrice, tecum condita.
 Mori sed absit illa posse dixerim,
 Qua viuere iubent mortuos.
 Immo interire forsàn illa si queant
 Subirè que tumuli specum,
 Tu tu, illa doctis, tu piis, tu candidis,
 Et non mari certissimis,

*Edaci ab ipsa morte chartis asseras,
 Ipso approbante Numine.
 Fœdus beatum! mortuum illa te excitant,
 Et tu mori illa non finis:
 At hunc, amici, cur fleamus mortuum,
 Qui vivat aliis & sibi?*

P E T R I M A R T Y R I S, V E R M I -
 lij Florentini, summi in Germania, Anglia, &
 Heluetia Theologi, & viri planè incomparabi-
 lis, Memoria,

*T*Huscia te pepulit, Germania & Anglia fouit,
 Martyr, quem extinctum nunc tegit Heluetia,
 Dicere quæ si vera volent, re & nomine dicent;
 Hic fidus Christi, credite, & stup er at.

W O L F G A N G I M V S C V L I:
 Theologi merito suo celeberrimi, Bernensis
 Ecclesiæ Doctoris, Memoria.

*M*agno hæc funera Musculo parantem,
 Magnum dicere musculum Latinis
 Quum sit auribus insolens, cachinno
 Num Beza excipies viator? Atqui
 Rideas licet omnibus cachinnis,

*Magnum dicere Musculum iuuabit,
 Magni ad funera Musculi iuuabit,
 Lacrymantibus omnibus Phaleucis,
 Responfantibus omnibus Camænis,
 Eheu, Muscule magne, personare.
 Quem si seriùs hinc abire paulò
 Siniisset bene cœpta finientem,
 Vitæ immensus amor beatioris:
 Iacères merita perempta morte,
 Quæ nunc ingluuiem horridam sacrati
 Christo pasceres (heu) gregis cruore,
 Romano Lupa desidens in antro,
 Orbis magnanimos vorans Monarchas.
 Magnum & dicere Musculum pudebit?*

RODOLPHI GVALTERI, ET
 Ludouici Lauateri, Ecclesiæ Tigurinæ sapien-
 tissimorum Pastorum, & doctissimis scriptis de
 Christiana Ecclesia optimè meritorum,
 Memoria.

*Semper ego infelix lugenda in funera fratrum,
 Viuam superstes omnibus?
 Et quos morte sequi morientes non datur una,
 Moriar in illis millies?
 Sic me quantumuis annis, Lauatere, priorem
 Heu morte præteris cita!*

Sic me,

Digna suo soboles: qui numine natus amico,
 Excultusque tibi teneris feliciter annis,
 Ingenia tantum referebat & ore parentem:
 Spes patriæ iam magna suæ, diuina tonantis
 Ipsius nuper quum dependeret ab ore.
 Quem nimis (ab) nobis properata morte peremptum
 Iure gemens tecum nunc patria mæsta requirit.
 Nôsque adeò, tecum damna hæc communia faßi,
 Prosequimur lacrymis pariter communibus omnes.
 Verùm fallor ego: nec enim ceu fulminis ictu
 Aut vi alia maiore ruit radicitus arbor,
 Et nunquam reditura iacet: sic improba nobis
 Gualterum, Gualtere, tuum mors sustulit: immo
 Vt translata nouo crescit fecundior aruo
 Planta, tibi sat a sic proles, Gualtere, nouella
 Est euulsa solo simul, & simul insita cælo:
 Pulchrior o quanto, quanto formosior illa,
 Quam tu natiuo sperasti cernere rure.
 Frondentem, ramisque procul spectare comantem.
 Plus igitur iuuenis moueant nos tanta beati
 Commoda, quam quæ nos incõmoda cuncta fatigant:
 Solenturque tuos illius gaudia luctus.
 Nec tu, grex, lacrymis indulge: namque superstes
 Ecce parens Gualterus adhuc tibi sufficit umbras,
 Quem circum ramis nemus undique surgit opacum,
 Quale sibi totus meritò desideret orbis.

ANDREÆ HYPERII BELGÆ,
Marpurgensis Ecclesiæ Doctiss. & orthodoxi
Doctoris, Memoriae.

*Non Hyperis dedit hoc (Hyperii) tibi patria quodam
Quod superis potius ducis cognomen ab oris:
Nec tibi sors olim tribuit temeraria nomen
Andree: at ipsa suo te ornavit nomine Virtus.
Hoc sancti mores, teneris hoc omnis ab annis
Vita probat, superum cura cæloque sacra.
Ecquis enim melius, quisnam te fortius uno
Tarpeia aggressus depellere rupe tyrannum?
Certius aut quisnam erranti per devia turba
Commonstravit iter superas quod ducit in arces?
Matte igitur virtute, Hyperii, quem nec fera totum
Mors domuit, totum servant nec claustra sepulchri,
Quin superi meliore fouent iam parte receptum:
Altera dum, tumulo qua nunc pars clausa, quiescit,
Examinisque licet iam cæli ad limen anhelat,
Euigilet felix: Et quod tu diceris, illud
Euadas, Hyperii, tum re, tum nomine totus.*

IOANNIS HALLERI, BER-
nensis, verè fidi Ecclesiastæ, Memoriae.

*SI quàm sana fuit tibi mens, Hallere, fuissent,
Tam sana in vegeto corpore membra tibi:*

*Te frueretur adhuc, qua te nunc, Berna, requirit,
 Et tu plebe tua nunc fruereris adhuc:
 Tu tamen es vita felix meliore potitus,
 Infirmi exutis corporis exuviis.
 Est etiam unde suum soletur, Berna, dolorem,
 Orba suo quanuis iure parente gemat.
 Nam qua in te vitæ exemplum duntaxat habebat,
 Exemplum sanctæ nunc quoque mortis habet.*

ZACHARIÆ VRSINI, SILESII,
 viri in omni disciplinarum genere exercitatiss.
 Theologi summi, vitæ inculpatæ, iudicio ad-
 mirabili, laboris indefessi, chariss. in Christo
 fratris, Memoriam.

*V*Rsinum dederas unum, Deus optime, nobis,
 Sufficeret nobis tua qui penè omnia solus:
 Sive homines ille humana ratione doceret,
 Artibus excultus cunctis: sive entheus illum
 Spiritus arcanos depromere pectore sensus
 Iusserat: & sacri quatientem lampada verbi,
 Discutere errorum nebulas: cuneosque ruentum,
 Diuinis fretum telis, hinc inde luporum
 Rumpere, tutantem Christi diuinitus agnos.
 Ergo quid, Vrsino properata morte perempto,
 Crediderim superesse gregi, qui sicut in uno
 Cuncta habuit quondam, sic cuncta amisit in uno?

*Sic ego, multa gemens, & planctibus aëra cōplens :
Quum Deus excelsa miseratus ab arce gementem,
Pone modum lacrymis, inquit, Vobisque sibi que
Viuat, qui vitam impendit vobisque, mihi que.*

*Ergo, Vrsine, absit, nobisque, tibi que, Deoque
Vt te viuentem, deinceps ceu lumine cassum
Ploremus stulti: quem tot tantique labores
Æternum æterna consecrauere saluti:
Et quibus hosce lupos tecum victricibus armis
Fregimus, in media nobis quum morte relinquant,
Nempe etiam nobis verè post funera viuas,
Et viues, donec cælorum regia tecum
Felici excipiat functos certamine cunctos.*

—————
C A S P A R I S P E U C E R I M E M O -
riæ, Casparis illius Peuceri, clariss. virtutibus om-
nibus viri, F. magni illius Philippi Melanch-
thonis N.

*P*Euuceros habuit nuper Germania binos,
Vnum patrem, natum alterum:
Dignum isto patrem nato, natumque parente:
Vtrumque patriæ decus:
Quorum seruatum nobis diuinitus illum,
Amant boni, timent mali.
Hunc verò nimis, ah, festina morte peremptum
Cum patre nunc deflent boni.

*At tu Peuceriis quam dura hac fata duobus
 Frui vetant, Germania,
 Si sapis, hunc serua, quo saluo diues habebis
 Quod orbis inuideat tibi.*

IOSIÆ SIMLERI TIGVRINI,
 eruditiss. Theologi, & renouatorum, tum Aria-
 norum, tum Eutychnorum fortiss. inter alios
 domitoris, Memoriae.

*Simplere, mi Simplere, quo superstitie
 Tot mortui reuixerant.
 Quos ira nobis Numinis tam pauculis
 Ademit annis plurimos,
 Simplere, quem tremuit renatus Arrius,
 Tremuit renatus Eutyches,
 Vastator ille Polonia, hic Germania,
 Lasi flagella Numinis.
 Heu, subita & immatura te mors auferens,
 Quam multa tecum sustulit!
 Lamenta amicis quanta, quot iustissimos
 Secum dolores attulit!
 Quos inter, ecce Beza quondam haud vltimus
 His irrigat te lacrymis.*

C A S P A R I S O L E V I A N I , T R E -
uirenſis Theologi, doctrina, pietate, innocentia
vitæ inſignis, fratris coniunctiſ. Memoria.

*E*heu, quibus ſuſpiriis,
Eheu, quibus te lacrymis,
Oleuiane, planxero?
Nam dotibus pares tuis,
Doloribus pares meis,
Queſtus modòſque flebiles,
Non pectus hoc ſuggeſſerit,
Non iſtud os effuderit.

Non ergo Beza te tuus,
Oleuiane, planxerit?
Spirabit immo quandiu
Te Beza flebit tam diu,
Mors ipſa donec, qua mihi
Oleuianum ſuſtulit,
Oleuiano me meo
Inuita iungat redditum.
Cœleſtem ut intra regiam,
(Qua iam tui parte altera,
Chriſto potitus es duce,
Et Beza, quò nunc geſtiens
Magnis anhelat paſſibus,)
Certis uterque iubilis,
Mergamus hæc ſuſpiria,
Perennibùſque gaudiis
Hæc obruamus lacrymas.

IOANNIS CALVINI, GENE-
 uensis Ecclesiastæ, solidissimæ eruditionis, iu-
 dicij acutissimi, indefessi in vera pietate longè
 latèque propaganda athletæ, innocentis. vitæ
 simplicitate, in ipsa quoque morte & sepultu-
 ra, testata laudatissimi, Memorix.

*R*oma ruentis terror ille maximus,
 Quem mortuum lugent boni, horrescunt mali:
 Ipsa à quo potuit Virtutem discere Virtus,
 Cur adeò exiguò, ignotòque in cespite clausus
 Calvinus lateat rogas?
 Calvinum assiduè comitata modestia viuum,
 Hoc tumulto manibus condidit ipsa suis.
 O te beatum cespitem tanto hospite!
 O cui invidere cuncta possint marmora!

E I D E M.

*T*è viuo, Calvine, fuit mihi viuere dulce,
 Hei, quàm dulce foret, te moriente, mori!
 Et tamen est, fateor, grata hoc mihi nomine vita,
 Quòd tibi quas fundam sufficiat lacrymas.
 Viue igitur, Beza, in luctus, tibi ut vsque perennes
 Calvini in tumultum vita ministret aquas:
 Iunctura absenti donec te rursus amico,
 Mors pariter vitam finiet & lacrymas.

EX MVLTIS IN EVNDEM

Hebræis, Græcis, Latinis, Gallicis, magnorum
 viſorum in eundem ſcriptis Epitaphiis,
 hæc paucula viſum eſt ſeligere
 quæ hic apponere-
 mus.

ANTONII CEVALLERII,

*Sanctæ linguæ in Academia Geneuenſi
 Profefſoris.*

הקניה הזאת כמות הרב יוחנן קלו'ינוס
 קונן תלמידו הצעיר המכונה קולר'אוס

הכנים בן-נזן הנגיד בימיו
 כפש חלק הזהיר בטָרם סף ;
 כאל עשה קלו'ינוס לעמיו
 וכן רוחו אל-אל רוחות נאסף

ΕΡΡΙΚΟΥ · ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

Παπολάτραι, λί πόσον τούτου μόρω διχέτα'αθε,
 Ως ωεφυγόντες άπαξ εδε παλαισμοσιώνη;
 Κεϊται ός πληγαϊς ύμαϊς κατέκοψε παλαισής,
 Πολλάκι παμπόλλαις, παππολάτραι σκυλάκας·

Ἄλλ' οὐπω κύρου θονόεντα παλάσματα κείται,
 Οἷς ἔπι τόσ' ὑμῖν ἀντεπάλασεν ἔτη.
 Ὅπλα μὲν εἰ κύτου καὶ ἀπνόου ἔμπνοα ἔμπης,
 Αἰδιδόν τε μὲν εἰ ἔμπνοα ὄντα χρονον.

Φ Λ Ω Ρ Ε Ν Τ Ι Ν Ο Υ Χ Ρ Ι Σ Τ Ι Α Ν Ο Ὑ
 ὡδὴ ἔπι τὰ Φίος εἰς τὸν αὐτόν.

ΣΤροφή ᾱ.

Πολυκάμπλου Πινδάροιο
 Ποικίλων ὕμνων ὅπα δέ,
 Σύνδικον μοισαῦ κτέανον,
 Στεφάνων χλιδαῖς καλῶν
 Ἐμπρεπὲς ὡ χευσέα Φόρμιγξ ἀειδῆ,
 Ἡ ῥά σ' ἐγὼ κατελέγξω, εἰ μιματῆς
 Δαιδαλοπύχων γήωμαι
 Σὺ δ' ὄαρον, θεοδινὲς ὕδωρ
 Ἀντλέων ἰεῖας ἐν Δίρκης,
 Ἀφθιτον κωμάσαι ἄνδρα.

Ἀνπροφή ᾱ.

Ἄξιος δὲ ἀνὴρ μεμίχθαι
 Εὐλόγοις βίδοξίαισι,
 Εὐκλεῆς ὡς ἀθλοφόρος
 Ἐν ἀγῶσιν ἄρματος.
 Ἀλλά γ' ἀμνηχανία κῦδος κλείξεν.

Δαμιπρε

Λαμπροτάτων ανέρον· γῆρυν δ' ἔοικα
 Ὀρνέων κακοῖς ἐρίζειν
 Γρὸς μὲνίφωνον ἀηδονίδα.
 Ἄλλ' ὅμως ἀρκεῖ θέλημα
 (Φασίν) ἐν τοῖσιν μεγίστοις.

Ἐπὶ δὲ α̅.

Καλβῖνε, τὸ μὲν δυνατὸν
 Μὴ νεμέσσα,
 Μικροθέου δέ τε φωναῖς
 Δέχνυσ' ἀμυγνῆς χάριν.
 Τὰ περὶ τα γδ' φερέγυος
 Οὐκ ἀντέτάχθη μερόπων σοῖ
 Ζώντι, κ' ἀνδρωθέντι γῆα.
 Ἡ'λιον δ' ὡσπερ, θεὸς
 Φωλιζέμεναι χθόνα σε
 Στήσεν ἀκλίναςιν ἀ-
 φθάρτοις σοφίης ἀγνοπνθυμαπλάτου.

Στ' οφῆ β̅.

Τίς τεῆς δ' αἴγλης ἀπευθῆς,
 Τίς θεογλώτων δὲ βίβλων;
 Σῶν σέλας θείων σελίδων
 Μέροπας ἐπιβόλους
 Θῆκεν, ὄνειροσεβεῖς τὸ πρὶν ποτ' ὄντας,
 Οὐδ' ἀτοπον τερατεῖαν ἐκδιώκει
 Συχνὸς, ἐκ σῆς δ' αἰχνοῖας

Χριστιανὸς πολὺς ἀσεβείας
 Ἐντολὰς ἔγνω, μάθεν τε
 Ἐξοχ' αἰδέϊσθαι τὸ θεῖον.

Ἀντιπροφή β̄.

Ἐκ σέθεν δὲ αὐτὴ Γεβέννα,
 Ἰερὰ πόλις ἀκούει·

Ἐκ σέθεν δι' ἰχθύεσιν
 Τὸ, Μετὰ σκότος, Φάος.

Καὶ γὰρ διεσκέδασας πηλοῦ σκιοπεινόν,
 Φέγγος ἀναχρόμιμος τὸ χειρόδεκτον.

Νῦν δὲ, αἰοιδίμη Γεβέννα,
 Σὸς καλὸς ἠέλιος τὸ πτερόν·

Κάλλος ἠμαύρωσε, φῶς δὲ
 Αὐτῆς ἔξάλλαξεν ὄρφνη.

Ἐπωδὸς β̄.

ΟΥ' μὲν θανάτου δίχτυ αὐ-
 τὸς λανθανέμοι;

Κάλλιπε δὲ φλόγα θαλπνῶ,

Πῦρ τ' ἐνεργὸν ἐν χθονί,

Ὅθεν τ' ἀνεζωγηήσεται

Μικροῦν ὄμιλος ἑτέρον τοῖς

Ἡλίων. αἰεὶ δὲ ζῶσι

Πάντα χροῦ μόρος δὲ γε

Ὄδωσέ μιν ἀποθέσιον

Πρὸς Φάος, τῆγ' ἀσεβεῖς

Μόνοι μετέχον ἐν δίφρῳ χρυσοπλάτῃ.

T V M B E A V A V M E S M E

Jean Caluin, par Antoine de Chandieu,
dit Zamariel.

Quand le ciel retira le Theologien,
Qui docte a surmonté la Papale ignorance,
La terre ayant perdu sa plus grande excellence,
Tu es (dit elle au ciel) enuieux de mon bien.

J'ay pris (respond le ciel) celuy qui estoit mien,
Le couronnant du prix de sa ferme esperance:
En terre il ne pouuoit faire sa demurance,
Car il estoit celeste, & non pas terrien.

Cessez (dit l'Eternel) & vous l'aurez tous deux:
Car ie luy ay donné vn nom tant glorieux,
Qu'il n'y a mort, onbly, ne tombe au qui l'enferre.

Le ciel aura l'esprit, la terre gardera
La gloire de son nom: & immortel sera
L'esprit viuant au ciel, le nom viuant en terre.

A V T R E.

Je pensoy' que la mort auroit trop tost fermé
L'œil, l'aureille, & la bouche, à ce chef venerable,
Qui a veu & ouï le fruiçt inestimable
De son dire excellent, entre tous renommé.

Car maintenant son corps qui demeure enfermé,
Aueugle, sourd, muet, au tumbeau qui l'accable,

Ne voit & n'oit plus rien, & sa bouche admirable
Ne peut plus enseigner son troupeau bien-aimé.

Mais quãd ie pèse aux maux suruenus apres luy,
Et qu'on ne void, on n'oit, on ne dit plus qu'ennuy,
Que guerre que tourment, qui de si pres nous touche:

Alors ie cognoy bien, Calvin, que tu es mort
En vn temps propre à toy, & qu'heureuse est la mort
Qui t'a fermé ton œil, ton aurreille, & ta bouche.

A V T R E.

Lors que Calvin changea ceste vie mortelle
Al' Eternel repos de sa felicité,

L'ennuyeux mois de May, qui le nous a osté,
Changea tout au rebours sa façon naturelle.

May, qui doit resjouir la terre uniuerselle,
Et reuestir les champs de sa verde beauté:

May, qui doit descouvrir la riche nouveauté
De mille & mille fleurs, que la terre nous cele:

May nous a despoillez de tout contentement,

May a changé son verd en dueil & en tourment:

Bref, ce May fut vn mois au mois de May contraire.

Car au lieu d'en donner, il a pris nostre fleur.

Mais en l'ostant du monde, il n'a pas sceu tant faire,
Qu'au monde il n'en demeure vne immortelle odeur.

CLA-

CLARISS. VIRI, D. IOANNIS
 Sturmij, summam pietatis, eruditionis, facun-
 diæ laudem adepti, summis Regibus & Prin-
 cipibus grati, de ciuitate & Academia Argen-
 tinensi optimè meriti, Memorix.

*SI laudem Pietas vllam sincera meretur
 Veris suis cultoribus:*

*Eximia si qua est Doctrina gloria: doctæ
 Est si qua laus facundia:*

*Si summis imisque piis placuisse, malorum
 Hostem fuisse perpetem,*

*Est vitæ locuples testis vindæque probata,
 Ipsis crepantibus inuidis:*

*Ecquis te, Sturmi, vixit felicior? ecquis
 Te mortuo beatior?*

*Non igitur, Sturmi, te lugeo, lugeo nullos.
 Superesse nobis Sturmios.*

SPECTATISS. TVM PIETA-
 tis, tum doctrinæ viri, Theodori ZWingeri, ve-
 rè polyhistoris, & alterius nostri seculi Varro-
 nis, Memorix.

*SI perspecta tibi viuo quæcunque fuerunt,
 ZWingere, hac tenui contegerentur humo::*

*Ipsum humus hac caperet (dictu mirabile) cœlum,
 Et quicquid tellus, quicquid & aquor habet.
 Quinetiam quicquid gestum terræque marique,
 Mundi ex quo fulsit tempore prima dies.
 Noluit hoc cui sunt humana negotia cura,
 Sed simul & nobis cauit & ille tibi.
 Namque tui melior fruitur pars altera cœlo,
 Altera vincenda pignora mortis habet.
 Illa tibi vero tanto congesta labore,
 Scriptis salua manent condita cuncta tuis.*

P E T R I M O N A V I I V R A T I
 slavienſis, S. C. M. Medici, viri trium lingua-
 rum & omnium liberalium disciplinarum co-
 gnitione insignis, Memoria.

D*Vm quæ sint morbis medicamina certa, Monavi,
 Sedulus inquiris, metuens Mors ipsa morari
 Scuitiam ipsius ne posses arte reperta,
 Servandis intentum alijs, vitæque tuendæ
 Immemorem propriæ, te funere mersit acerbo.
 Sed quid si potius sese Mors ipsa fefellit?
 Suetus enim morbos non Mortem vincere viuis,
 Vita nunc vera sanctè moriendo potitus,
 Quadam etiam mortem docuisti morte domari.*

EIDEM.

M E I D E M.

*S*I qui nunc tacet, hoc iacens sepulchro,
 Aut ipsum queat hoc loqui sepulcrum,
 Eius nomine quem tegit sepultum,
 Audires subito tuas, Viator,
 Qui linguis tribus insonans ad aures,
 Te quotcunque, tribusve, pluribusve
 Sunt rectè utilitèrque scripta linguis,
 Argutè, solidèque perdoceret.
 Sed quum nec queat hoc loqui sepulchrum,
 Nec qui nunc tacet hoc iacens sepulchro,
 Discas ex alijs licebit illa.
 Tantilla sed enim mora, Viator,
 Petrum hìc disce Monauium iacere,
 Tres nuper solitum sonare linguas,
 Bonis que omnibus artibus politum:
 Sed cuius solidam eruditionem,
 Candorè que animi, piòsque mores,
 Nulla sit potis explicare lingua.

N. FABRICII NORLINGENSIS,
 infimæ puerorum Scholæ, in discendis primis
 literarum & Logistices rudimentis Magistri,
 diu & singulari cum laude, hoc munere defun-
 cti, Memorix.

*C*aptet auarus opes, petat ambitiosus honores,
 Huius quos vitæ simulachrum fallit inane:
 Rectius o quantò vixit Fabricius ille,
 Quem pueros inter medium, teneramque iuuentam,
 Litterulas patriæ monstrantem pingere lingua,
 Et numerorum artem mira simul arte docentem,
 Coniuge post decadas septem, & tres insuper annos
 Elata, nonam decada, anno vix minùs vno,
 Explentem, et atis placidè sanctèque peractæ,
 Dilexit viuum, deflet Norlinga sepultum.

ANTONII CHANDÆI, SIVE
 Sadeelis, Forestani ex nobiliss. Chandæorum
 familia, Theologi summi, Parisiensis instaura-
 tæ orthodoxæ Ecclesiæ, Deo duce, fundatoris,
 & Matæologorum Sophistarum domitoris,
 Memorix.

*E*sse quid hoc dicam, toties cur impiger olim
 Supremum suetus persoluere munus amicis,
 Solus ego mutus, nullo nunc digner honore
 Te, Sadeele, fuit quo non mihi charior ullus,

Nemo

*Nemo bonis vixit cunctis mage dignus amari?
Te, Sadeele, gemens omnis quem turba piorum,
Tot meritis obstricta tuis, sibi luget ademptum.
Et reliquis, eheu, taceam mœrentibus vnus?*

*Hæc ego dum mecum: cælo ceu missus ab alto
Nuntius hac visus voce obiurgare gementem:
Ne mirare tua si nunc tibi, Beza, sorores
Respondere negant, toties totiesque vocatæ,
Nanque suo in cælis hilares gratantur alumno,
Nedum ut verba tibi tristes lugubria dicent.
Et quid, stulte, paras? quænam hæc amentia, velle
Versiculis ornare, omnis qui laudis honorem
Exuperat, nec quem possis ornare canendo:
Sed quem mirari sat possit nemo tacendo?*

*Ergo indicta mihi seruabo silentia Beza,
Expectans potiùs, tua dum vestigia sectans,
Mi Sadeele, tibi vitæ funere reddar.*

CLARISS. VIRI, IOHANNIS
Posthij, in aula Illustriss. Principis Comitis Pa-
latini Electoris, Medici, spectatæ, tum pietatis,
tum doctrinæ, tum probitatis, viri, Memoria.

*ERgo etiam, Posthi, nobis te sustulit illa
Iungere mors gaudens funera funeribus?
Quin etiam innumeros in te mors sustulit vno
Sanari medica qui potuere manu?*

*Ergo Palatina meritò ploratur in urbe,
 Atque suis lacrymas Neccarus addit aquis?
 Ergo sibi tecum delamentantur ademptas
 Delitias, Phœbus, Pieridésque suas?
 At tu, cui in cœlum pietas comes hæsit eunti,
 Cui probitas nomen summa perenne dedit,
 A Eternum gaude, dum nos post terga relictî
 Istud idem ad superos acceleramus iter.*

IN EIVSDEM POSTHII OBITVM
 placuit adiicere Epigramma Io. Paludij
 Philophili.

*H*æc fama infelix! Næcro quæ tristia narras?
 Teutonia lumen Posthii occubuit.
 Occubuit, cuius vixit sub pectore Phœbus,
 Ingenio Pallas, gutture Mercurius?
 Occubuit, vitam potuit qui reddere multis?
 Cuius vita Deo tota dicata fuit?
 O vitam haud vitam, non gaudia gaudia, lux nox,
 Si pro virtutum das cumulo, tumulum.
 Tanto sed nobis magis hac mors vênit amara,
 Quanto nos arsit Posthii ille magis.
 Est Deus in cœlis, cuius mens provida sancta est,
 Parendum est, quò nos fata Deusque vocant.

PSITTACO, SPECIE QVA-
dam mœroris, Domino ægrotante,
mortuo.

*P*Sittacus Eois quo nullus missus ab oris,
Humanos finxit doctius ore sonos,
Quo nullus, vel amabilius, vel suavius, omnes
Dilecto fecit delicias Domino,
Languentem miseratus herum mox languit ipse:
Et fuit (ô fatum!) tam gravis iste dolor,
Vt pia maluerit vitam finire volucris,
Tot mala quàm Domini tam diuturna pati.
Fallor, an ex hominum infidis nunc cœtibus, exul
Ad genus hoc volucrum fugit amicitia?

Auiculæ Acanthidi.

*E*Rgo etiam innocua Mors insidiata volucris?
Pieridibus guttur sacrum,
Guttur quo nullum resonantes purius auras
Amabili implevit sono:
Guttur quo nullum teretes demulserat aures
Vel plenius, vel dulcius,
Sive graui, seu voce melos resonaret acuta,
Clarumve fuscumve modulans,
A Eterno infelix (ah fata, ah spera fata)
Damnauerit silentio!

*Ridete, ô reliqui, risu dignissima res est,
 Perpetuis hæc sunt funera digna iocis,
 Quippe huius quondam mendacibus omnia fucis
 Perdere sola diu cura laborque fuit:
 At dum cuncta tegit, dum fraudibus omnia velat,
 Mors simulatorem non simulata rapit.*

ANTONII PRATÆI, PONTI-
 ficij in Gallia Legati, omnium obeforum
 obefissimi, Memoriae.

Amplissimus vir hîc iacet.

IACOBI BELNENSIS, SVM-
 mi trium Galliae Regum Thesaurarij

ΧΕΥΘΕΦΙΟΥ.

*H*Vnc sibi Belnensis tumulum, quem cernis inanem,
 Struxerat, invidit cui laqueus tumulum:
 Debuerat potius, sors ut foret omnibus æqua,
 Tardius hic fieri, vel prius ille mori.

RENATI GENTILIS, ITALI
Tortonensis, in suprema curia Præsidis illau-
datiss. Memoriae.

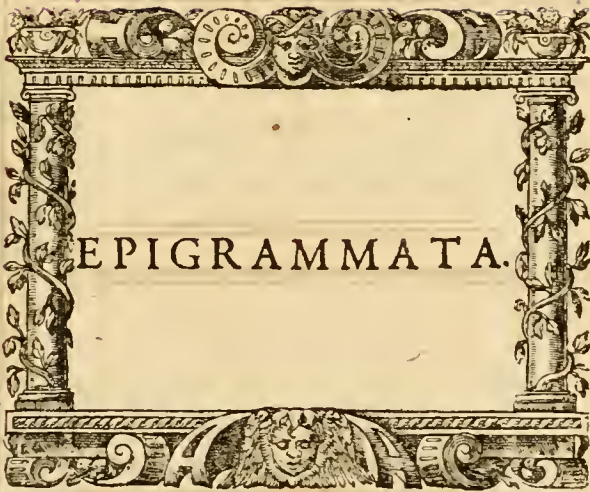

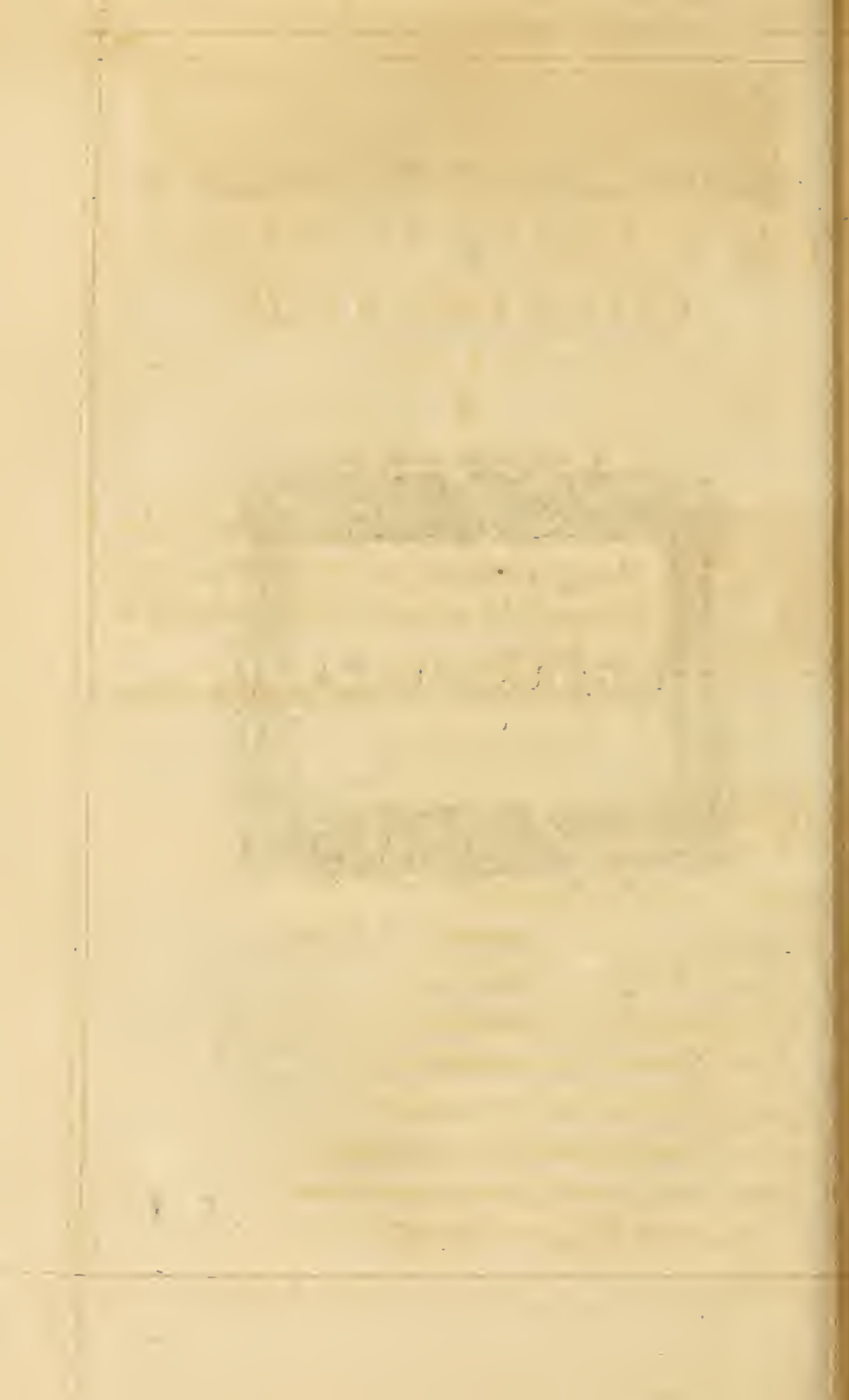
*FR*acto gutture stare quem reuinctum,
Impellique vides, & huc, & illuc,
Quondam purpureo sedens Senatu
Primas Parrisio in foro tenebat.
Sed lucri studio impotente captus,
Iusto numine sic iubente, viuis
Qui Index malè sederat tot annos,
Stare nunc malè mortuus iubetur.

M. ANTONII MURETI LE-
mouicis, Romanam ciuitatem suis virtutibus
promeriti, Memoriae.

*G*Allia quod peperit, pepulit quod Gallia monstrum:
Quem Veneti profugum non potuere pati,
Muretum esse sibi ciuem iussere Quirites,
Et tumulo extinctum composuere suo.
Viuerenam potius qua debuit vrbe cynadus?
Impius & quamam dignius vrbe mori?

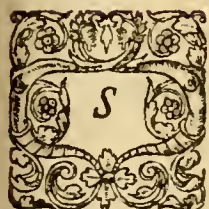
THEODORI BEZAE

EPIGRAMMATŌN

LIBER.

LECTORI.

*V*NT qui Lectori longo fastidia libro
 Longa ferāt, fas sit scribere pauca mihi:
 Et tamen hic potuit, Lector, liber esse li-
 bellus,

Pendere sed versus non numerare decet.

Ad eundem.

*N*on sauas metuo reprehensiones,
 Non ronchos timeo, calumniāsve,
 Non ullos obelos seueriores,
 Non quod vel placeam mihi ipse stultus,
 Vel nullis stolidus calumniarum
 Confixus iaculis queam moueri:
 Sed quòd si meritò reprecndar, adsit
 Quod possim mihi iure gratulari:
 Sin verò immeritum imperitus ullus
 Carpat, inuidus aut sophista, quid tum?
 Istis maxima displicere laus est.

 D E P A R E L I I S L V T E T I Æ

Parisiſorum viſis, anno clō. lō. xxxix. finiente,
Carolo Cæſare, Calendis Ianuarij anno
clō. lō. xl. urbem ingreſſuro.

*A*ſpiceres nuper geminos quum, Gallia, Soles,
Mirata es Soles, Gallia tota, duos.
At nunc mirari potiùs tua commoda diſce,
Qua ſponderè tibi ſydera bina vides.
Sol eſt Franciſcus, Sol eſt quoque Carolus, illis
Quatenus Europa dat Deus imperium.
Quos ſi concordè ſœdus coniunxerit ictum,
Eclipſis fuerit nulla timenda tibi.

 O B L A T V M I P S I C A R O L O

Quinto Imperatori, Lutetiam ingredienti, Cal.
Ianuarij, anno clō. lō. xl.

*T*E veniente ſua eſt facies quòd reddita cælo,
Perpetuo madidum quod priùs imbre fuit,
Miratur vulgus. Sed cui eſt tua cognita virtus,
Virtus per ſpectum quid tua poſſit habet.
Scilicet ipſius regnantis Cæſaris ora
Geſtiit ipſa etiam cernere pura dies.

In Ponticum asinorum Encomiaſten.

*D*Vm laudas aſinos, toties cur, Pontice, peccas?
Nempe tibi ignotum, γινώσκεισθαυτὸν, erat.

De beati Theocreni, Regionum ſub Franciſco
primo liberorum præceptoris, Epigram-
matum libello.

*A*Rua Maro laudare docet ſpatioſa colonos,
Idem parua docet rura colenda Maro.
Qui volet, hic terram centenis vertat aratris,
Me iuuat hic paruus, ſed bene cultus ager.

In L. Iunij Columellæ libros De re ruſtica, ele-
gantiffimè ſcriptos.

*O*Rphea mirata eſt Rhodope ſua fata canentem,
Si modò Virgily carmina pondus habent,
Tu verò, Iuni, ſylueſtria rura canendo,
Poſt te ipſas vrbes in tua rura trahis.
Vah, quales, quantòſque habuit tunc Roma Quirites,
Quis tam facundum cerneret agricolam!

IN SEXTVM.

*C*AECUS es, & Bezam reprendis, Sexte, Quid ergo?
Sanum reprehensor debet habere caput.

IN MELIOREM VOLMARVM
præceptorem summè obseruandum, doctissimè
Homerum in Academia Bituricensi interpre-
tantem, anno Domini c l o l o x x x i v, quum
ageret annum Beza x v.

*F*Lacce, tibi quandoque bonus dormitat Homerus,
Sed num propterea cacus Homerus erat?
Immo oculis captus quàm credatur Homerus,
Quem sequitur vatum cætera turba ducem?
Illius sed enim splendorem longa vetustas
Obruerat densis, heu, nimum tenebris.
Tu Melior, donec, fato meliore, renato
Dux ipsi fieres, Volmare magne, duci.

IN LVPM.

*I*Eiunus mihi sobrium Platonem
Laudabas, sophiamque predicabas:
Mox verò ut tibi cæna sumpta mecum,

Mutasti

*Mutasti faciem atque opinionem.
 Quis factum hoc, Lupe, tam citò ut iuberet
 A cœna sophiam valere? nempe
 Cœnatus, Lupe, non eras apud te.*

DE FRANCISCI REGIS,
 & Caroli Cæsaris induciis.

*ROMA olim cessit soceri generique furori,
 Et gladiis cecidit Martia Roma suis:
 Quòd si illi placidas iunxissent fœdere dextras,
 Robore staret adhuc Martia Roma suo.
 Sic fratrum immitis nuper discordia penè
 Funditus Europa verterat imperium:
 At quoniam iungunt concordia pectora fratres,
 Seruatum Europa dicitur imperium.*

XENIVM IOANNI TRUCHIO,
 & Ioanni Dampetro.

*Sinceris mos est nunquam neglectus amicis,
 Anni sub primos mittere dona dies.
 Nempe quòd, ut veteris renouatur circulus anni,
 Fas sit ut antiquus sic renouetur amor.
 Ergo quum BeZam Truchius fateatur amicum,
 Nec me Dampetrus deneget esse suum.*

*Non temere antiquos mores imitatus, utrique
Parua quidem mitto dona, sed apta tamen.
Ambo estis vates, ambobus carmina dono,
Carmina, quæ nostri pignus amoris erunt.
Vos pridem sincerus amor coniunxit in unum,
Vnum igitur decuit munus habere duos.*

DE MORBO FRANCISCI
Gallorum Regis, & valetudine mox
illi reddita.

*ÆG*roto Pallas Francisco ægrotæ iacebat,
Optabat Mauors æger & ipse mori.
Illa, quòd hoc tutam solo se credat alumno:
Hic, quòd sit studio natus uterque pari.
Quòd si Franciscum mors eripuisset, eòdem
Funere Mars functus, functa Minerva foret.
Atropos hoc mirata nefas, feritate repostæ,
Seruauit, saluo, numina, Rege, duo.

In Fori Mancipia.

*P*Risci quum ferè sueuerint Poëta
Rebus quòdque suis sacrare numen,
Cur Lucrum, Forum, & Eloquutionem
Vni Mercurio tamen sacrarunt?
Vates scilicet hoc modo iudicarunt

Futurum.

*Futurum, ut rabiosa quisquis arma
Tractaret fori, haberet ille curam
Lucri non minùs ac loquutionis.*

AD MUSAS, TINEÆ SACRIFICIUM LUDICRUM.

*SI rogat Cereremque Liberumque
Vita sollicitus sua colonis:
Si Mauortis opem petit cruentus
Miles, sollicitus sua salutis:
Quidni, Calliope, tibi tuisque
Iure sacra feram, quibus placere
Est unum studium mihi, omnibusque
Qui vatum è numero volunt haberi?
Vobis ergo ferenda sacra, Musæ.
Sed quæ victima grata? quæ Camoenis
Dicat a hostia? parcite, ô Camoenæ:
Nova hæc victima, sed futura vobis
Suavis, arbitror, admodumque grata.
Accede, ô tineæ, illa quæ pupillo
Ventrem corpore tam geris voracem.
Tene Pieridum aggredi ministros?
Tene arrodere tam sacros labores?
Nec factum mihi denega. Ecce furti
Tui, exempla, tuæque voracitatis:*

Penè tu mihi passerem Catulli,
 Penè tu mihi Lesbiam abstulisti:
 Nunc certè meus ille Martialis
 Ima ad viscera rosus vsque languet:
 Immò & ipse Maro, cui pepercit,
 Iusto Casare sic iubente, flamma,
 Laesus dente tuo, scelestà, mæret.
 Quid dicam innumeros bene eruditos,
 Quorum tu monimenta, tu labores
 Isto pessima ventre deuorasti?
 Prodi, iam tunicam relinque, prodi.
 Vah, ut callida stringit ipsa sese!
 Ut mortem simulat! scelestà, prodi,
 Pro tot criminibus datura pœnas.
 Age, istum iugulo tuo cruento
 Mucronem excipe, & istum, & istum.
 Vide ut palpitat, ut cruore largo
 Aras polluat hæc profana sacras!
 At vos Pierides, bonæque Musæ,
 Nunc gaudete: Iacet fera interempta,
 Iacet sacrilega illa, quæ solebat
 Sacros Pieridum vorare seruos.
 Hanc verò tunicam, has dico, Camæna,
 Vobis exuias, ut hinc trophæum
 Parnasso in medio locetis, & sit
 Hæc inscriptio: De fera interempta.
 Bezæ dat spolia hæc opima Musis.

IN PHILOPATRUM.

55

*D*amnabis (fateor) nostros, Philopatre, libellos,
 Et tibi non lectum despicietur opus.
 Quid tum? si nostros, carpas, Philopatre, libellos:
 Debebunt tanto nostra placere magis.

In eundem.

*S*ive Palatina Philopatrus in ambulet aula,
 Et fatuo incessu marmor utrumque terat:
 Sive fames illum locupletum querere mensas,
 Et procul è vacua iussit abire domo:
 Seu ieiunus eat, seu pleno ventre vacillet,
 Seu lateat solus, seu comitatus eat:
 Semper habet quiddam turpi quod garriat ore,
 Quod merito possit carpere, semper habet.
 Semper hiat, semper colloque humerisque laborat,
 Et simulat magnum voce manuque sophos.
 Sed quum te audierint multi bene multa loquentem,
 Nemo bene audiuit te, Philopatre, loqui.

A M I C I S S I M I S D V O B V S,

Ioanni Truchio, & Lodoico Valido.

*VOs ego diuini Manes appello Platonis,
 Est cuius castus munere notus Amor.
 Dicite, non curnam in sese moriantur amantes,
 Cúrve anima uiuant alter in alterius.
 Aut quales meritò nobis dicamus amicos,
 Aut solidi verum quod sit amoris opus.
 Hac ego non quero, nec qua retulisse Platonis
 Sobrius ad casti prandia fertur Amor:
 Sit satis hæc dixisse semel: nunc dicite Manes
 Quadam animo nondum sat bene nota meo.
 Mens simplex atque una mihi est, hanc at tamen unã
 Pridem Amor in partes iussit abire duas:
 Atque ait: Hanc animam diuisam trado duobus,
 Dimidiam Truchio, dimidiam Valido.
 Salua tamen mens est: uiuo, scribòque, loquòrque:
 Et tamẽ hæc Validi est, & tamẽ hæc Truchij est.
 Quòdque magis mirum, quum sit diuisa duobus,
 Vtrúmque integra diligo amòque anima.*

IN HVBERTVM, PERDI-
tissimum nebulonem.

§

Norunt Hubertum ganeones prodigi:
In urbe tota nullus histrio latet,
Nec mæchus ullus, leno, scurræve impudens,
Cui non Hubertus iste sit notus bene.
Sed scire vis ignotus hic cui sit? sibi.

DE IOHANNE SECVNDO

Hagiensi, Poëta eximio.

✽

Excelsum seu condit opus, magnique Maronis
Luminibus officere studet:
Sine leues elegos, aternaque carmina, raptus
Nasonis impetu, canit:
Sine lyram variis sic aptat cantibus, ut se
Victum erubescat Pindarus:
Sine iocos, blandosque sales epigrammate miscet,
Clara invidente Bilbili,
Vnus quattuor hæc sic præstitit ille Secundus,
Ut antecellat plurimos.

IN AD LABVLLVM.

*SI cœnare voles, Labulle, mecum,
 (Sed cœnare voles, Labulle, mecum,)
 Audi quæ tibi cœna sit parata:
 Perdices aderunt duo duobus.
 Turtur mox aderit, nec ille solus,
 Sed quem casta etiam sequetur uxor.
 Hac nos frigidulo mero, Labulle,
 Fame vel quoque condiemus ipsa.
 Sed scis qualia vina comparavi?
 Quæ si non vocites Opimiana,
 At certè Optimiana iure dicas.
 Quòd si Grammatici pati recusent,
 Oblato sibi poculo tacebunt.*

CARMEN GENETHLIACON

Francisco Henrici II. Galliarum Regis F. pri-
 mogenito, decem demum annis nato, post con-
 iugium cum Catharina Medicea initum.

*FERTUR in Alcmenes venturus Iuppiter olim
 Brachia, ter noctis continuasse vices:
 Nempe quòd in magni diuinos Herculis ortus,
 Nox, hyberna licet, non foret una satis:*

Sic,

*Sic, princeps, Henrice, tuo quum è semine vellent
 Alciden Gallis gignere fata suum,
 Vnius in prolis conceptum currere messes
 Iusserunt magna cum ratione decem.
 Scilicet haud aliter prorsus quàm pluribus annis
 Formari tantus debuit iste puer.
 Et (si fas homini res est aperire futuras,
 Nec dici vanum numen inane decet)
 Quò deni plures ternis sunt noctibus anni,
 Hoc tuus hic infans Hercule maior erit.*

CARMEN GENETHLIACON.

*Isabellæ, Henrici Galliarum Delphini, ex
 Catharina Medicea, F.*

*E*cce novos peperit Gallis Catharina triumphos
 Iam prole diues altera:
 Natorumque loco, felicem crescere turbam
 Auis nepotum conspicit.
 En, vix dum nata, in cunis Isabella videtur
 Vagire quiddam Regium.
 Moxque iocos blanda tenero cum fratre sororis
 Spectabit Henricus pater.
 At Gallis primis iam nunc miratur in annis
 Suos futuros principes.
 Et quanuis teneræ, magnum iam frontis honorem
 Notasque regias colit:

Donec,

*Donec, paulatim, illorum crescentibus annis,
 Spes Gallia adolescat simul:
 Francisco ut domitos forti, victosque pudico
 Isabelle amore blandula,
 Gallia conspiciat venerari lilia pronos
 Orbis superbos principes:
 Illi etenim nullus poterit par viribus esse,
 Odisse nullus hanc volet.*

DE FELICI CORONATIONE

Henrici II. Francorum Regis.

*FR*ancisco postquam sublato, Gallia sensit
 Cuius lene foret mox subitura iugum,
 Finit, ut potuit, gemitus: animisque receptis,
 Istec fassa fuit commoda damna sibi.
 Ergo age, quamprimùm Henrici fac Sequana, Regis
 Ad gelidas Arctos nuntia fama volet:
 Hac Liger Hesperii, Rheni Mosa dicito ripa,
 Hac, Rhodane, ambustos perfer ad Aethiopas,
 Gallorum Henricum felicia scepra tenere,
 Ingentem ingenti de genitore satum:
 Vix Regem esse tamen: dubium quia fecerit ipse,
 Rex patriæ dici debeat, anne pater.

CLARISS.

CL. V. MICHAELI QVELINO,
 Senatori Parisiensi, quum vxorem ducturus æ-
 grotare cœpisset.

*TE, Michael, quodcūque malū tam leta parantem
 Coniugia, e tristi vix finit ire thoro.
 Seu febris, seu rheuma hoc est, me iudice, dignum est
 Altera quod febris, rheuma quod interimat.
 Nam tua vel virtus, vel casta vota puella,
 Materies iusti plena fauoris erat.
 Perge, Queline, tamen, nunc tam bene cœpta morare,
 Finem etiam morbis tempora leta dabunt.
 Perge puella simul: licet ægrotante Quelino,
 Vix alius toto sanior orbe vir est.*

De Victoria Gallorum, parta apud P E D E-
 M O N T E M, aduersus M A R C H I O-
 N E M V A S T I, Anno c. l. o. x l i v.

*FRancorum victas acies Insubria vidit,
 Vidit, sed Franci robore freta ducis.
 Namque velut quondam Romā oppressere Quirites,
 Sic est penè sua Francia versa manu.
 At nunc euersas aquilas Insubria cernit,
 Et colubris rursus lilia iuncta suis.
 Ergo, seu vincat, seu cedat Francus, utrinque
 Virtutis laudem quo mereatur, habet.*

De pace inter Franciscum I. Galliarum Regem,
& Carolum V. Cæsarem inita.

*V*idimus, heu, fratres in mutua bella paratos,
Vidimus accensas Martis ubique faces.
Nunc tamen, ô superi, placidis allabitur alis,
Aurea perpetuos pax habitura dies.
*Q*uis porrò tanti tibi, Gallia, muneris auctor?
Gallia, quo tandem vindice facta tua es?
Scilicet hic superum fauor est, hæc munera cæli:
Non sunt hæc cæli munera tota tamen.
*Q*uipe etiam partem doni sibi vindicat huius
Et Rex, & Regis natus uterque tui.
Roma igitur patria patres numerauerit olim,
Nos patria patres & numeremus auum.

IN PAULINVM.

*P*aulino quoties condixi, Testile, cœnam,
Nunquam, quum taceat cætera turba, tacet.
Nec nisi depositis dapibusque meròque quiescit:
Ergo satur, dices, non abit, immo venit.

IN CAE-

IN CÆCILIVM.

*Q*uandocunque sibi parare amicos
 Optat Cæcilius fideliores,
 Hos solo probat æstimatque censu,
 Nec quenquam colit, ut suum libenter,
 Virtus unica quem facit beatum:
 Sed cuius titulos superbiore
 Triplex linea vix notare possit,
 Hunc suum vocat, hunc colit libenter,
 Sic servitur, auare, non amatur.

IN BERGEDVM.

*A*udes (ô facinus!) censoris sumere normam,
 Et semper mæsti verba sonare senis.
 Audes, ô mores, ô tempora, dicere, quum sis
 Socraticos inter gloria prima canes.
 Tale tamen demens, tale, inquam, Bergede, ploras,
 Sileni vector qualia nempe rudis:
 Quale gemunt calami crasso tractante bubulco,
 Quale gemit viridi fulta quadriga rota.
 Denique sic ploras, ut qui tua carmina ridens
 Non legat, inuentus sit (puto) nullus adhuc.

Carmen F R A N C I S C O V A L E S I O
Galliarum Regi, è Picardia, soluta Landrisij
obsidione, reuerso, oblatum.

*Q*uod, Francisce, tibi iãdudum spondet Olympus,
Id fors obtulerat nuper amica tibi:
Scilicet ut posset victorem agnoscere Francum
Excusso hostili Gallia tota iugo.
Tu tamen hæc (quanuis & magna & certa) tuorum
Non es dilecto sanguine passus emi.
Illosos igitur quòd tu seruaueris hostes,
Nemo metum credat, sed pietatis opus.
Pugnabas et enim nolens pugnare, tuique,
Tunc quũ hostem nolles vincere, victor eras.

I N Z O I L V M.

*B*reuem, Zoile, dicis hunc libellum:
O si posset idem omnibus videri.

Ad amicos:

*H*unc quanquam illepidum & malum libellum,
Vos ò perlepidi mei sodales,
Quæso, sumite blandiore vultu,
Deinde perlegite usque ad umbilicum.

Nam

*Nam vos id rogat ille Beza vester.
 Sed sic perlegite, ô boni sodales,
 Ut nec falsa aliqua eruditionis
 Nostra opinio, nec mei tuendi
 Cura nominis vlla, vos moretur.
 Figatis, potius, vel hinc, vel illinc,
 Stellulisque, obelisque, virgulisque,
 Cultu splendidus ut decentiore,
 Testetur titulo tenus parentem.
 Id verò mala turba Zoilorum
 Damnabit (fateor) nihilque dicet,
 Hic, præter titulum meum videri.
 Sed clamet licet usque, & usque, & usque,
 Sit totus volo vester hic libellus,
 Quum vester quoque sit poëta totus.*

AD ANDREAM TIRAQVELLVM,
 Senatorem Parisiensem, alterum nostri
 seculi Varronem.

*Est tibi natorum quæ computat agmina coniux,
 Est tibi quæ natos bibliotheca parit.
 Fortunata senex, te nulla obliuia mortis,
 Te nunquam totum tollet auara dies.
 Namque alia ex illis mox est ventura propago,
 Ex his est pridem gloria nata tibi.
 Ut verò pereant illi, illorumque nepotes,
 Hac tamen incolumis cum patre neptis erit.*

IN TOLONONEM.

*T*ollenda cupidus Toleno prolis,
 Alta dum superat iugum Pyrenes,
 Dino porrigat ut preces Iacobo:
 Quin Alpes quoque transilit niuosas,
 Petri ut limina visat atque Pauli:
 Et mox Adriacum in sinum reflexus,
 Laureti attonitus Deam precatur:
 Inde per medij maris pericla,
 Sacram perueniens ad vsque Idumem,
 Sacratum Domini petit sepulchrum:
 Nec contentus adhuc, latrocinantium
 Arenas Arabum siticulosas
 Gibbo permeat insidens Cameli,
 Sublimem properans ad vsque Sinam,
 Et diua iuga sacra Cattarina:
 Quid profecerit hoc labore, queris?
 Tres natos reperit domum reuersus.

CL. V. CALLARTIO I. C.

Aureliensi.

*E*N senos tibi mitto pippiones,
 Ruris munera rusticana nostri,
 Nostri non penitus tamen, sed olim
 Futuri, nisi fortè me fefellit

Patronus

*Patronus mea iura qui tuetur:
 Iura tanta quidem, ut nec his ferendis
 Terga sufficiant onusta muli.
 Hos ergo tibi mitto pippiones.
 Obtestorque Deum simul, beato
 Ut senis tibi mēsis peractis,
 Fas sit coniuge de tua pudica,
 Tot natos numerare vagientes,
 Quot fœtus tibi mitto pippientes.*

In viros, more turpissimo, γυναικωποιεῖσθαι.

*C*Incinnatulus ille, cui undulati,
 Propexique humeros grauant capilli,
 Qui tersa cute, blasulaque voce,
 Qui patis oculis, graduque molli,
 Et pictis simulat labris puellam:
 Heri, Posthume, nuptias parabat,
 Quum nequissimus omnium sacerdos,
 Urbanus tamen, & facetus ille,
 Vtra sponsa foret, rogare cœpit.

Carino admodum nasuto.

Quod quacunq̄ue venis, fuga est, Carine,
 Cediturque tibi velut Tribuno,
 Tandem, desine, quæso, gloriari:
 Naso, non tibi, ceditur, Carine.

In Posthumum *καταλεγτον.*

Quantumuis Libitina frequēs spectetur in urbe,
 Et proprios vitent femina virque lares.
 Solus in urbe manes, atque id, mi Posthume, iure:
 Nā quocūque venis, quid, nisi pestis, adest?
 Quid si corripiat te pestis in urbe morantem?
 Nempe etiam pesti, Posthume, pestis eris.

In Pseudepiscopos Pontificios.

Mitrati quocunq̄ue ferant vestigia patres,
 Prelate apparent aurea signa crucis:
 Sive adstant aris, stulto mirante popello,
 Vna illis cura est ingeminare cruces:
 Sive domo egressi priuata negotia curant,
 Mille manu signant versicolore cruces:
 Ludere saepe etiam, & scortari, & stertere saepe,
 Et medias inter credo cacare cruces.

Si causam

*Si causam rogites, id non facit ulla tuendi
 Cura gregis, Christi cura nec ulla crucis,
 Verùm homines natos cruciãdis omnibus, æquum est,
 In manibus promptas semper habere cruces.*

In eosdem.

*N*il mirum est statuas vos commendare libenter;
 Ipsi quum sitis Pontifices, statuae.

In Cyclopicam *σαρκοφαγίας*.

*A*ras atque focos ut defendere Quirites,
 Summa quibus pietas ara focusque fuit:
 Sic horum soboles, pro carne & sanguine certat.
 Quorsum aras etenim, vel sine carne focos?

IN POMPILIVM gibbosum, & disertum
 Poëtæ nomen affectantem.

*E*Rrat Pompilium quisquis negat esse poëtam,
 Et omnium quidem optimum.

*Pompilium gibbo duplici, nugis que canoris
 Notum ἀμφικύπτου omnibus.*

*Nam reliquis satis est, Parnassi in limine Musas
 Si vel saluent eminus:*

*Atqui Pompilius Parnassum hinc inde bicornem
 Totum ferens obambulat.*

IN ZOILVM.

Zoile, non cessas nostrum damnare libellum,
 Errores solitus connumerare meos.

Vt mala sint, at non sunt pessima carmina, quorum
 Zoilus errores enumerare potest.

Eis Ἐρμῖω ἰατρῶναχον.

Παμμαθῶν ζώσας μοναχῶν μαρτύρατος Ἐρμῆς,
 Eis ἰατρῶν παῖδας αὐτομολῶν ἀπέβης.

Εὐ γ' Ἐρμῆα χυναῖε, μίαν μοναχός τ' ἰατρός τε
 Ἀσκήσας τέχνῳ, δὲ νεκροπομπός εἶν.

In eundem.

Vixisti monachus monachorum dedecus Hermes,
 Nunc medicorum idem dedecus es medicus.

Fallor? an ut fueras monachus ψυχήμπορος olim,
 Idem Hermes medicus nunc νεκροπομπός eris?

IN PETRI BEMBI Patritij Veneti
 historiam Venetam.

CLara urbi Venetum debes natalia, Bembe:
 Vrbs eadem clara est munere, Bembe, tuo.

Τυπα:

*Tu patria felix, felix te patria ciue,
 Bembe: tamen debet patria plura tibi.
 Nam mortale fuit patriæ quod munus habebas:
 At, quam das patriæ, vita perennis erit.*

MELIORI VOLMARO præceptorum
 summe obseruando.

*ERgo placet nostros iterum vulgare furores?
 Ergo semel non est desipuisse satis?
 Sic, Volmare, iubes: Ego tibi (quæso) iubenti
 Quid tandem iusta cum ratione negem?
 Quid facerem? quæ nos tibi consecrauimus olim,
 Eripere hac eadem quo tibi iure queam?
 Adde, quod ipse tuus quum sit quoque muneris auctor,
 Hæc quum dona petis, tu tua dona petis.
 Fama igitur valeat, nos iam nil fama moratur,
 Fas, tibi quò placeam, displicuisse mihi.*

CL. V. IOACH. CAMERARIO,
 viro doctorum ætatis suæ Germanorum
 facile principi.

*ERgo meos etiam laudas, Ioachime, libellos,
 Et mea, quæ recites, carmina digna putas?
 Onimum natos felici sydere versus,
 Quis tam facundo contigit ore cani!*

*Inunc, Mome, crepa. Nam quis, nisi pessimus, illa
Nunc odisse velit, quæ Ioachimus amet?*

In Rom. Pontificum carnificinam.

ET flammis & aquis crustacea numina saevus
Romæ tuetur Pontifex.

Nec mirum. Hæc et enim crustacea numina certè
Formant aquæ, flammæ coquunt.

In nouam Triada, Ecclesiæ Apostaticæ
retricem.

Dira Trias, pictor, pictor, pastorque furentes
Plerosque arbitrio fert agit atque suo.

Ille Deos pingens, hic pinsens, cautior illis
Pastor, cui cibus est ille utriusque labor.

Artibus haud paruis: aliis spectacula præbens,
Dans aliis præter paruula crusta nihil.

Quàm cautus, cui pro nihilo sic omnia cedunt!
Quàm stulti hæc dantes omnia pro nihilo!

In eiusdem Triadis certamen.

IV dice sacris pictor pictorque feruntur
Artis certamen constituisse suæ.

Tum pictor, Cælum, terramque, hominesque, deosque,
Deniq; quod libuit, pinxerit ista manus.

Ast ego

*Ast ego (pictor ait) quod pinso, ubi iusserit iste,
Fit Christi corpus, tute quod, ecce, colis.*

Corpus (ait pictor) paucas hoc durat in horas.

At nostrum longo tempore perstat opus.

At tu, (inquit pictor) pictura ludis inani,

Quum nostrum verè corpora pascat opus.

Ergo (pictor ait) tu ventri numina pin sis?

Vermibus (at pictor) numina pingis? ait.

Tum Iudex. Satis ô, satis ô certastis amici,

Quandoquidè hæc multis pandere sacra nefas.

I te domum potius, concordie & pectore, Christos

Iste mihi pingat, pinsat & iste mihi.

~~~~~
In Sacrificorum cereos & lampadas.

*Q*uam sint sacrifici mera tenebra,
Noctis noctua nec tam amet tenebras,
Quam lucem hi fugiunt tenebriones:
Cur, seu luce rudunt nefanda sacra,
Seu noctis tacitas boant per umbras,
Agunt omnia testibus lucernis?
Nempe ut, quos stolidæ subinde turbæ
Possint vendere callidi, perennes
Ipsis sufficiat lucerna fumos.

Ex Græco.

P Inxisti pulchra nuper Phaëtonta tabella,
A Altera Deucalion picta tabella tua est.
*E*t pretio rogitas quónam sit dignus uterque?
*I*lle quidem flammis, hic bene dignus aquis.

Illustriss. Principi, CHRISTOPHORO
 Comiti Palatino, Bauariæ
 Duci, &c.

E Cce tibi quale argentum Burgundia gignit:
*Q*uaque etiam salsa munera fundit aqua.
*D*ulcis opum gustus, sale nil contra acrius uno:
*I*ntegra sic hominum symbola sortis habes.
*F*axit at ille tua Dominus qui pocula vitæ
*T*emperat, ô magni magna propago patris,
*T*e neque dulcedo fallat, neque vexet amaror,
*Q*uin potius currat sors moderata tibi.

In Nouercas è Græco.

S Tantem Nouerca verberans imaginem,
*C*ecidi cadente, iacente nunc iaceo miser.
*P*riuigne, metuas quoque nouercam mortuam.

AD PRISCVM in Aulicos.

AEolus *AEolia quisnam dicatur in aula,
Claudere nunc ventis, nunc referare fores,
Dicere, Prisce, iuvat: dicentem sedulus audi:*

Hoc quoque ne pereas naufragus ipse mari.

*AEolus hic vera est magnorum, crede, figura,
Est quibus in toto vanius orbe nihil.*

*AEolia aula quid est, nisi quas nos cernimus aulas?
Nempe aliud rediens rursus in orbe Chaos.*

*Hinc Euri, Corique ruunt, hinc nubilus Auster,
Hinc Aquilo rigido iussus ab axe volat.*

*Hinc mundi pelagus vertuntque ruuntque procellæ,
Rarus ut his currat nauita tutus aquis.*

*Hæ sunt AEolides, loca facta furentibus Austris.
Aspice disruptas undique, Prisce, rates:*

*Et si fortè sapis, cursum in contraria flecte:
Stultus, ab hac vitam qui sibi morte petit.*

IN TURNONVM, indoctum quidem,
fed doctorum non paucorum.

Meccœnatem.

Indoctus doctos pascis, Turnone: beatus,
Si tam animo saperes, quàm tibi mensa sapit.

Euge tamen, Musæ, vestras alere improbus artes.

Quum detrectet honos, sic modò pascat oves.

Εἰς τὸν Χρυσὸν πάσας τὰς ἐναντίας ἀρχάς, καὶ ἔξου-
σίας, ἐν τῷ σωρῶ θριαμβώσαντα. ὡς ἐν διαλόγῳ,
τοῦ μὲν παροδίτε ἐπερφηλῶτος, αὐτῷ δὲ τοῦ Χρυσοῦ
ἀποκλεινομένου.

Αἶ, αἶ! ἴς σε, φερέσβιε, δύσμορος ἐκτανεν; αἶ, αἶ!
Σωσίβροτόν σε μαεὶς ἴς θανάτωσε βροτῶν;
Οὐ καίφαστόσον, οὐ δολερὸν περδοῖτο φίλαμα,
Οὐδ' ἀδικοὶ μαροῦ τοῦ Πιλάτιο χέρες.
Μήδεα πατρὸς ὅσον, τοῦ μόν τε τοι ἤπον ἤδος
Ἀμπλακίας ἐλέω τὰς σὺ ἀμυνάμηνον.
Πῶς ᾗ κρείττης ἐκείνης; πῶς πανδαμιάτωρ ἐδαμάδης;
Πῶς ἀπαθῆς ἐπαθῆς; πῶς θάνες ἀθάνατος;
Καὶ κτεσῆς καὶ κτισὸς ἐὼν, ἀπαθῆς τε παθητὸς,
Καὶ Θεὸς ὢν θνητὸς, καὶ βροτὸς ἀθάνατος.
Οὐτὼς δὲ θάνατον θανάτῳ θανάτωσα, θεάμα
Τερπνὸν ἐπουρανίοις, τερπνὸν ἑπιχθονίοις.
Φέδσοφίης βάθος. ὦ θείας μέγα θαῦμα πρενοίας,
Φρικτὸν ἐπουρανίοις, Φρικτὸν ἑπιχθονίοις.
Ἐρρ' αἰδου κνέφας, ἔρρ' ἔ Σατῶν ὀλεσίμβροτε, αὐτὸς,
Αὐτὸς (ἰδου) ζωῆς πρῶτος εἰ θάνατος.

Hoc Epigramma ISAACVS CASA-
BONVS ex Græco sic elegantissimè &
felicissimè Latinè vertit.

E Heu! quis vitæ auctorem te sustulit? eheu!
 Quisve salutem hominum perdere te potuit?
 Non Caiphæ adeò, non oscula perfida Iudæ,
 Aut, Pilate, tuæ, conscelerate, manus:
 Consilia ut Patris, propria & clementia mentis,
 Dum tuæ, te miserans, improba facta luo.
 Iudicium iudex subis! indomitúsque domaris!
 Nil patiens pateris! non moriens moreris!
 Quippe creator ego atq; creatus, homóque, Deusque,
 Nil patiens patior, non moriens morior.
 Mortem ita morte dedi morti: letissima præbens
 Gaudia cæligenis, gaudia terrigenis.
 Aptæ ó mentis opus! diuina ó consilia! istud
 Cæligenæque stupent, terrigenæque stupent.
 Inunc, Orce niger: Sathan, & tu perditor, i nunc:
 Ipsa viden? vitæ mors tua facta via est.

In Pseudocleri Romani votium cœlibatum.

Romana in primis abigat quum Curia quotquot
 Legitimi iurant foedera sancta thori.
 Cur, age, cur patres cupiunt fratresque vocari,
 Quotquot alit summi Curia Pontificis?

*Scilicet hisce Deus pater est, Ecclesia mater,
 Vna quibus patrem turba cynada parit.
 Immò quis patribus plenas & fratribus istis,
 Crediderit vacuas matribus esse domos?*

In ebriosos.

*Q*uaris quis sit homo ebriosus, at qui
 Nullus est homo, Nauole, ebriosus.

In Gallicam anarchiam.

*P*ostibus affixas leges edictaque passim
 Grandibus est (fateor) cernere sculpta notis.
 Sed quorsum affixa nobis sculptaque tabella,
 Ipso si iudex poste loquente tacet?
 Vin' (ò rex) igitur regni succurrere rebus?
 Ne leges, verùm figere disce reos.

IN TRES EXIMIOS ÆTA-
 tis nostræ Ecclesiastas.

*G*allica mirata est Caluinium Ecclesia nuper:
 Quo nemo docuit doctius:
 Est quoque te nuper mirata, Farelle, tonantem:
 Quo nemo tonuit fortius:

Et miratur

Et miratur adhuc fundentem mella Viretum:

Quo nemo fatur dulcius:

Scilicet aut tribus his seruabere testibus olim,

Aut interibis, Gallia.

P. MELISSO SCHEDIO.

Mellitissime, quaeso, mi Melisse,
 Quo mellita magis nec ipsa mella,
 Nec ipsi lepidi magis lepores,
 Nec est ipsa Venus magis venusta,
 Quisnam hoc nomine te beavit augur?
 Fallor, an tibi vel nouem Camoena,
 Vel ipsae Charites tibi hoc, Melisse,
 Praesaga puero dedere nomen?
 Sed o parcite vos mihi, Camoena,
 Et vos o Charites. Melissus iste
 Quorsum? Nam potius vel est mel ipsum,
 Vel est ipsa opifex μελιωσα mellis,
 Vel certè ipsius officina mellis.

IN PONTICVM.

Esse lupum nosti, pastoris nomine falso
 Commissas tectus qui sibi glubit oues.
 Das tamen argentum, das aurum, praedia, villas,
 Et quaecunque lupi flagitat ingluuias.

Nam tibi religio est illum ablegare petentem,

Ast huic religio est maxima non capere.

Das igitur quiduis, & quiduis arripit ille:

Tu dando, hic nunquam est accipiendo satur.

Vt peccata, inquis, redimam. Immo quis furor hic est,

Vt pecudem serues, pascere velle lupum?

In Pontis triplicis aquæductum, Gardo flumini
inter duos montes, nulla tanti artificis addita
in-scriptione, impositum, tertio à Ne-
mauso miliari.

Montibus impositos cantavit Gracia montes,
Pyramidum ostentat barbara Memphis opus:

Plus est quod cernis, triplicis coniungere pontis

Fornicibus, montes sic potuisse duos.

Et plus est (victam quo se natura fatetur)

Imposuisse ipsis flumina fluminibus.

Et rursus hoc plus est, contempto laudis honore,

Artificem nomen subticuisse suum.

Mire opifex, quod tu fecisti, sit licet ingens,

Quod non fecisti, plus ego miror opus.

In lingua Latinæ à ROBERTO STEPHANO patre, & Græcæ ab HENRICO STEPHANO filio, collectos & editos thesauros.

A Vsonias quondam Musas Robertus egentes
 Excipit grato prouidus hospitio.
 At nunc Henricus, patris vestigia sectans,
 Errantes Graias excipit hospitio:
 Illæ autem memores accepti muneris, ecce
 A Eternas Stephanis constituere domos.
 Vos æternùm igitur, Stephani, nunc uiuite. Namque
 A Eternum præstant uiuere Pierides.
 Et vos cum Stephanis æterno fœdere pactæ,
 Et Graiæ & Latæ uiuite Pierides.
 Tu quoque Musarum cultrix, Musis Stephanisque
 Communes colito sedula turba domos.

In Eam cui mortuæ & iam tumulandæ uiuus fœtus natus est, ex Valerio Max.

P Ragnante infelix amissa uxore maritus,
 Vnas dum geminis apparat exequias,
 Extincta (dictu mirabile) matris ab aluo
 Saluus & incolumis prodiit, ecce, puer.
 Salue, infans, elate prius quàm nate, sepulchrum.
 Cui cunas, vitam mors properata dedit.

*Mortua tu verò, superata morte, triumphas,
 Post tua nimirum funera facta parens.
 Denique tu cunctos inter celebrare maritos,
 Vni cui sobolem mors homicida dedit.*

In Romanos Sacrificos.

*SI qua tibi, Romane, fides adhibenda, tyranne,
 Larua tegit summi quem sacra Pontificis.
 Auspiciis cuiusque tuis manus uncta refulget,
 Et capitis raso vertice fulget apex,
 Quinque ubi conceptas tacito cum murmure voces
 Fuderit (hæc siquidem pandere sacra nefas)
 Ecce manus medias inter (si credere fas est)
 Vera caro euadit qui modò panis erat.
 Non igitur te Pontificem nunc dixero, verum
 Carnificem, & patrem dixero carnificum.*

In nouam illam, & seculis omnibus superioribus
 inauditam stellam, cum illa carnificina Gallica
 nefandissima exortam, AVgusto mense, Anno
 Domini 1572,

PROGNOSTICON.

*Iste nouus nullo metuendus crine Cometes,
 Et radians puro cui nitet igne iubar:
 Ecquid portendat terris, Deus ille deorum
 Nouit, & ostendent tempore fata suo.*

Quòd

Quòd si humana aliquid possunt præsciscere mentes,
 Talia rimari nec mihi signa nefas:
 Fallor ego, aut ille est Iesseam qualis in urbem
 Duxit ab Eoo qui prius orbe Magos.
 Et qui nascenti præluxit, nuntiat idem
 Ecce redùx reducem rursus adesse Deum.
 Huic igitur felix, ò turba applaude piorum,
 Herodes, caueas tu tibi quisquis eris.

CL. V. P E T R O P I T H E O, qui ver-
 sus quosdam suos ægrifomnia vocarat.

AEgrifomnia quæ vocat suarum
 Hostis Pitheus elegantiarum
 Nunquam dixero somniationes,
 Verùm dixero cogitationes.
 Bellas, perlepidas, perelegantes:
 Quales nempe suis bonæ ministrant
 Sanis & vigilantibus Camoenæ.
 Quibus nec vetus ille somniator
 Ascraeus sua comparare possit,
 Sacro somnia somniata monte:
 Et quales sibi cogitationes,
 Quisquis mente sapit, velit venire
 In mentem vigili atque somnianti.
 Non hæc Pitheus ergo somniauit,
 Quæ quum credidit esse somniata,
 Fuit Pitheus ipse somniator.

Quòd si se negat ipse somniasse,
 Isthac somnia quando somniauit,
 Quantò est certius euidentiùsque,
 Nunquam talia somniasse quenquam,
 Tantò est certior ipse somniator:
 Ut qui somnia somniata credat,
 Quae sunt somnia somniata nunquam.
 O felix vigilansque somniansque,
 Qui simul vigilansque, somniésque:
 Quàm doctus vigilare somniando,
 Tam doctus vigilando somniare.

DE P. MELISSI SCHEDEII,

Franci, insignibus, tribus videlicet liliis, partim
 aureis, partim argenteis, expressis.

Tibi lilia conuenire Franco,
 Franca lilia consecrata genti,
 Non est qui meritò neget, Melisse.
 Sed quum lilia candor ille purus
 Grata præcipuè ac venusta reddat,
 Qui fit virgineum, rogo, ut nitorem
 Intacta niuis æmulum nitorem,
 Vllò diuitis ut libet metalli
 Sic tandem violaueris colore?
 An quòd (maxima factitare pridem
 Sicut pars hominum ferè assuevit)
 Sit candore animi tibi innocentis

Argentum

Argentum pretiosius vel aurum?

Næquaquam, puto: quum meo Melisso

Nil sit candidiùsve, puriùsve:

Immò quòd tibi candor ille purus,

Candor ille animi sit innocentis,

Quod argentum aliis, quod est & aurum,

Quos inanis opum cupido ludit.

Ergo viue diu, & vale, Melisse,

Dùmque argento alij incubant & auro,

Tu veris frutor bonis beatus.

Sic longùm vigeántque floreántque

Candidissima lilia ista florum,

Candidissime, mi Melisse, tecum.

Et nouos quoque gignito Melissos,

Noua & lilia, lilia ista gignant.

Sic longùm videántque floreántque

Canis lilia cana cum Melissis.

E Græco.

Diuitiis frutor, tanquam moriturus, & idem

Tanquam victurus parcito diuitiis.

Felix qui vita & mortis sic diuidis annos,

Vita tibi vt condat, Mors tibi promat opes.

In Superbos, argumento ex moro domestica sumpto, quæ intra quinquennium mirabiliter excreuit.

TEnelle nuper surcule, domini manu
 In arboris spem consite,
 Iam nunc virentes arbor attollens comas,
 Nostrumque inumbrans hortulum.
 Quam nostra sorte vita fertur dispari!
 Nam tu vires, ego marceo:
 Tu Solis æstus & rigorem frigorum
 Nudo cacumine despicias:
 At me vrit æstus, vrit & frigus, licet
 Fultum remediis undique.
 Frondescis, at ego canui: tu sydera,
 Ego tumuli specum peto.
 Ite o superbi, ite o caduci homunculi,
 Ipsæ arguunt vos arbores.

In Catelli domesticas, agrestibus quidem & melancholicis ineptas, vero tamen usu non parum suaves delicias.

Catelle simule, mi Catelle patule,
 Quo nec delicia sunt mage delicia:
 Loquaculis spirans amorem ocellulis,
 Quæ nec blanditiæ sunt mage blanditiæ.

Catelle

Catelle, crispulis decenter auribus

Tristitias omnes exhilarare potis.

Catelle, cuius ipsa etiam iracundia

Sedari quavis protinus ira queat.

Catelle, cuius dominus iram & gaudium

Ipse tuo unius temperat arbitrio.

Catelle, cauda blandientis verberis,

Omnem abigens domini pectore mœstitiâ.

O si illecebra fortè carminis pari,

Vah, possem illecebras equiparare tuas.

O si ipse potius homo creatus non canis,

Esse Deo possem quod mihi tute canis:

In Missam imitatio Politiani.

Missam dicit Aruns, melior missam facit Aulus,
Nam minus est multò Dicere quàm Facere.

In Ebriosos.

Belidas fingunt pertusa in dolia vates
Nox effundendas funderè semper aquas.
Nomine mutato narratur fabula de te,
Ebric, quæ meias qui sine fine bibis.
Quin etiam hoc in te quadrat, turba ebria, quòd sint
Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.

THEODORVS BEZÆ, annum vitæ
iniens climactericum LXIII, hæc scribebam, hu-
ius vitæ satur, alterius cupidus: XXI V. Iunij,
Anno vltimi temporis clō. 10. LXXXII.

L Vx natalis aue, senos repetita per annos
Decies, tribus super additis:

*Quos ego, quantumuis per devia deuus errans,
Tamen peregi haud auus.*

*Dic verò, nostra procul hinc an meta senecta,
Vel duriora nos manent?*

*Verùm ô stulius ego, qui te hæc arcana reposcam,
Quum seipsa non norit dies.*

*Sive autem voluendus adhuc, siue annuus iste
Sol me reuisit vltimus,*

*O Deus, hoc Bezæ facilis concede precanti:
Tege quod fuit, quod erit rege.*

In diem natalem Clariss. viri, & spectatiss. pietatis
ac doctrinæ D. IOANNIS IACOBI
GRYNÆI, Basiliensis Ecclesiæ fidi Pasto-
ris ac Doctoris, quadragesimum primum an-
num, quum hæc scriberentur, ingredientis.

S Aluet e Octobres iterumque iterumque Calenda,
Nulla quibus toto fulget lux clarior anno.
Nam reliquis nobis Sol lucet aduehit ortus,

Tu contra

*Tu constrà alterius nobis noua lumina Solis
Grynai magni natalibus orta dedisti.*

*Quem Deus ut cœli nascentem vidit ab arce,
Viue, infans, inquit, viue: Et crescentibus annis,
Ingenio, Et cunctis veris virtutibus auctus,
Helueticis utare meos feliciter oris,
Inde meum toto sparsurus nomen in orbe.*

Dixerat: applausit lato cui murmure cœlum.

*Vos igitur saluete iterùmque, iterùmque; Calenda,
Et quater ut denis simul octonisque diebus
Fulsistis, vestro faustè sic semper alumno
Centenas minimum luces implete reuersa.*

PAVLO QVARTO, Pontifici Romano.

*P**Ane Et aqua Paulus contentus vixerat olim,
Quum traheret rubra sÿrmata longa toga:
Hic idem in gluiem dapibus nunc pascit opimis,
Cuius nunc onerat terna tiara caput.
Miraris factum? mirari desine, Roma,
Iussisti esse lupum qui fuit antè canis.*

IN ROMAM; Poëmate Germani Audeberti Aurelij, pulcherrimè descriptam.

*S**Axe a qua fuerat, cœlùmque solùmque laceffens,
Et mole iam grauis sua,
Conciderat, solisque diu visenda ruinis
Semet iacebat obruens.*

Hac (mirum dictu) chartacea facta resurgit,
Tantòque stat viuacior,
Artificum quantò cunctorum scalpra, poeta
Morti, domitrix vincit manus:
Marmoràque exuperant quantò prædura tabella
Vatum exarata pollice.
Struxeris ergo tua simulachrum, Romule, Roma,
Auguste, quod poliueris:
At (vestra liceat mihi dicere pace Quirites)
Romam Audebertus condidit.

In accuratissimam Chronologiam, ab eruditissi-
 mo Theologo ABRAHAMO BUCOL-
 ZER O editam, & ante vltimam operi tanto
 manum impositam, mortuo.

Tempora dinumerans, indefessòque labore
Orbes retexens temporum,
Perplexa euoluens, & clara in luce reponens
Altis tenebris obruta,
Sicne opere in medio, nos, Bucolze, relictos
Sursum profectus deseris?
At te parte operis liceat plus dicere laudis
Iustaque adeptum gloria,
Quàm nimum multos, operis quæ falsa peracti
Imago pridem decipit.

IN GVLIELMI SALVSTII
Heptameron, Gallicum poëma, æterna
memoria dignum.

Hebdomas una, Deo verbum genitale loquuto,
Nascente mundo ut extitit:

Sic repetens certo septena volumina gyro,
Mensèsque 6 annos metiens,

A Euum impertitur mundo, sese hacce fatenti
Hebdomade natum viuere.

Huius ad exemplar dum nobis, docte Salusti,
Hebdomada condis alteram,

Sic fateor, nobis mundus non nascitur alter:
Illum sed unum conditum,

Sic nobis totum enarras diuinitus, alter
Penè eius ut sis artifex.

Hinc prior ut mundi primis natalibus orta,
Mundo corua permanet,

Sic tua posterior natalibus orta secundis,
Nunc te perennat hebdomas.

IN CL. V. STEPHANI PASCASII,
in Senatu Parisiensi Aduocati, imaginem,
manibus carentem.

Quam bene, Pascasi, tua qui depinxerat ora,
Addendas picto noluit esse manus!

Seruati ore tuo nam quum sint mille clientes,
Nemo ex mille tibi sensit adesse manus.

In Symbolum CL. V. IACOBI MONA-
VII, patricij Vratislaviensis,
DEVS FACIET.

*P*Romissi Deus est auctor: quid nã ambigis amens?
Promittente opus est sint rata cuncta Deo.
*Q*ui bene cuncta facit, fecit, faciet quoque porro.
Disimilis nunquam scilicet ipse sui.
*C*æpit opus, præstabit opus: namque vnica quicquid
Inchoat ista manus, perficit ista manus.
*E*t facit ipse vnus: quanuis quod perficit vnus,
Alterius faciat sepius ipse manu.
*S*ic igitur faciet cuncta vt tua vota precésque
Res superet tandem tota peracta tuas.
*S*ic (inquam) faciet, tibi si fortè optio detur,
Ut fieri haud aliter, quàm velit ipse, velis.
*T*u verò interea facito facienda vicissim,
Illius & nutu sic tua facta rege:
*V*t rectè quoties tu quicquam feceris olim,
Auctorem hunc operis noueris esse tui.

IN CL. V. FELICIS PLATERI,
Basiliensis poliatrì, domum, tanto domino
dignissimam.

*H*Anc quisquis, hospes, aspicias domum, domum
Si te videre fortè credis, fulleris.

Nam

THEODORVS BEZA, Iacobo Lectico
Iurisconsulto, & patricio Geneuensi.

*Q*ua mihi misisti, Lecti lectissime, pruna,
Pruna tua ipsius qua mihi lecta manu,
Ut placuere suo mihi degustata sapore,
Sic placuere tua quod mihi lecta manu.
Sed placuere magis qua lecta Heliconis in hortis
Docta serua tua sunt mihi missa manu.
Esto igitur nobis Helicon, monsque ipse bicornis,
Qua tibi villa prius Burdiniana fuit.

E I D E M.

*I*mmeritum quod me dignaris nomine Phæbi
Accipe, mi Lecti, qua ratione probem.
Obstruit interdum ceu Phæbi lumina Phæbe,
Sic Phæbe esto mihi, sim tibi Phæbus ego.

In Classem Hispanicam, omnium quæ vnquam in
Oceano extiterunt, tum nauium numero, tum
rebus omnibus instructissimam, diuinitus ad
Anglicanæ classis conspectum profligatam.

*S*trauerat innumeris Hispanus nauibus equor,
Regnis iuncturus regna Britanna suis.
Tanti huius rogitas fuerit qua causa duelli?
Impulit Ambitio, vexit Auaritia.

Quam

*Quàm bene te, Ambitio, merſit vaniſſima, Ventus,
Et tumidos tumida vos ſuperatiſtis aqua!*

*Quàm bene raptoreſ orbis totius Iberoſ
Hauſit inexhauſti iuſta vorago maris!*

*At tu, cui venti, cui totum militat aquor,
Regina, ô mundi totius una decuſ:*

Sic regnare Deo perge, ambitione remota:

Prodiga ſic opibus perge iuuare píoſ,

Vt te Angli longùm, longùm Angliſ ipſa fruariſ,

Quàm dilecta boniſ, tam metuenda maliſ.

De Poëmate Clariff. V. IOANNIS PAS-
SERATI, Regij bonarum literarum in
Academia Pariſienſi Profeſſoriſ: cuiuſ inſcri-
ptio eſt NIHIL.

*P**Ace mihi liceat, ſapienteſ, dicere veſtra,
Qui factum ex nihilo dicitis eſſe nihil.*

*En qui voſ verbis, qui voſ ratione refellat,
Et quiddam faciat quod fuit antè nihil.*

*Quiddã (inquã) ex nihilo faciat, quo credere quidquã
Grandiuſ, aut et iam fingere velle, nefas.*

*Immò, quod mirum magiſ eſt, qui miſceat unã
Sic alicui nihilum, ſic aliquid nihilo,*

*Vt confirmet idem ſimul eſſe, aliquidque nihilque,
Et neutrũ eſſe probet, quod ſit utrumq; tamen.*

*Miruſ homo, Nihil eſſe aliquid ſtatuẽſve negãſve,
Quòdq; negat ſtatuẽſ, quod ſtatuitq; negãſ.*

Sequitur illud ingeniosissimum, & in-
scriptum NIHIL,

Poëma CL. V. IOANNIS PASSERATII,
Regij in Academia Parisiensi Professoris.

Ad ornatissimum virum
ERICVM MEMMIVM.

*I*Anus adest, festa poscunt sua dona Kalendæ,
Munus abest festis quod possum offerre Kalendis.
Siccine Castalius nobis exaruit humor?
Usque adeò ingenij nostri est exhausta facultas,
Immunem ut videat redeuntis ianitor anni?
Quod nusquam est, potius noua per vestigia queram.
Ecce autem partes dum sese versat in omnes
Inuenit mea Musa NIHIL, ne despice munus.
Nā NIHIL est gēmis, NIHIL est pretiosus auro.
Huc animum, huc igitur vultus aduerte benignos:
Res noua narratur quæ nulli audita priorum.
AVsonij & Gray dixerunt cætera vates,
AVsonia indictum NIHIL est Græcæque Camæna.
E cælo quacunque Ceres sua prospicit arua,
Aut genitor liquidis orbem completitur vlnis
Oceanus, NIHIL interitus & originis expers:
Immortale NIHIL, NIHIL omni parte beatum.
Quòd si hinc maiestas & vis diuina probatur,
Num quid honore deum, num quid dignabimur aris?
Conspectu lucis NIHIL est incundius alma;

Vere

*Vere NIHIL, NIHIL irriguo formosius horto,
 Floridius pratis, Zephyri clementius aura:
 In bello sanctum NIHIL est, Martisque tumultu:
 Iustum in pace NIHIL, NIHIL est in fœdere tutum.
 Felix cui NIHIL est, (fuerant hæc vota Tibullo)
 Non timet insidias: fures, incendia temnit:
 Sollicitas sequitur nullo sub iudice lites.
 Ille ipse inuictis qui subiicit omnia fati
 Zenonis sapiens, NIHIL admiratur & optat.
 Socraticique gregis fuit ista scientia quondam,
 Scire NIHIL, studio cui nunc incumbitur uni.
 Nec quicquam in ludo mauult didicisse iuuentus,
 Ad magnas quia ducit opes, & culmen honorum.
 Nosce NIHIL; nosces fertur quod Pythagoreæ
 Grano herere fabæ, cui vox adiuncta negantis.
 Multi Mercurio freti duce viscera terræ
 Pura liquefaciunt simul & patrimonia miscent,
 Arcano instantes operi, & carbonibus atris,
 Qui tandem exhausti damnis, fractique labore,
 Inueniunt atque inuentum NIHIL usque requirunt.
 Hoc dimetiri non vlla decempeda possit,
 Nec numeret Libyca numerum qui callet arenæ:
 Et Phæbo ignotum NIHIL est, NIHIL altius astri s.
 Tuque, tibi licet eximium sit mentis acumen,
 Omnem in naturam penetrans, & in abdita rerum,
 Pace tua, Memmi, NIHIL ignorare vidêris.
 Sole tamen NIHIL est & puro clarius igne.
 Tange NIHIL, dicisque NIHIL sine corpore tægi.*

Cerne NIHIL, cerni dices NIHIL absque colore
 Surdū audit loquiturque NIHIL sine voce, volatq;
 Absque ope pennarū, & graditur sine cruribus vllis.
 Absque loco motūque NIHIL per inane vagatur.
 Humano generi vtilius NIHIL arte medendi.
 Ne rhombos igitur, neu Thessala murmura tentet
 Idalia vacuum traiectus arundine pectus,
 Neu legat Ideo Dictum in vertice gramen.
 Vulneribus saui NIHIL auxiliatur amoris.
 Vexerit & quauis trans mæstas portitor undas,
 Ad superos imo NIHIL hunc reuocabit ab orco.
 Inferni NIHIL inflectit præcordia regis,
 Parcarūque colos, & inexorabile pensum.
 Obruta Phlegreais campis Titania pubes
 Fulmineo sensit NIHIL esse potentius ictu:
 Porrigitur magni NIHIL extra mœnia mundi:
 Diique NIHIL metuūt. Quid lōgo carmine plura
 Commemorem? virtute NIHIL præstantius ipsa,
 Splendidius NIHIL est, NIHIL est Ioue denique
 Sed tēpus finem argutis imponere nugis: (maius.
 Ne tibi si multa laudem mea carmina charta,
 De NIHILO NIHILI pariāt fastidia versus.

IN LVDOVICI MASVRII Poëma
 De Babylonis ruina.

DVm Masuri grande ore tonas Babylona ruētē,
 Cantata est quanta Troia nec ipsa tuba:

Est quod

*Est quod Meonides, est quod tibi maior & ipso
Meonida, inuideat forsitan ipse Maro.*

*Error in hoc tamen est, Masuri, quod carmine tanto
Mansuram æternum quam ruis ædificas.*

—————
In Horrendum parricidium aduersus HENRICUM IIII. Galliæ & Nauarræ Regem, attentatum, à IOANNE CASTELLO, Parisiensi, Iesuitarum discipulo, & iisdem concisciis hoc parricidium aggresso.

Henrici iugulum Regis, quo Gallia rege
*Perstat adhuc, peteret quum scelerata manus:
Auersans scelus hoc tantum, qui celsus ab alto
Fata hominum iusta cum ratione regit.*

*Henrici à iugulo, gladium conuertit in ora.
Cæpto impar: sed enim sic quoque grande nefas.
Quod luit ille sua, mox, latro morte scelestus.
Et Reges cura quis neget esse Deo?*

*Quem si, Henrice, coles, quemnam vereare? scelestis
En sua perdendis sufficit vna manus.*

—————
In illum Parricidam grauissimo quidem, sed iustissimo supplicio affectum.

Vulneribus vulnus puniri pluribus vnum,
Sæuitiæ non est cur videatur opus:

Disce igitur, Lector, quanam ratione recenter,
 Ista sit ex Iesu nomen adepta cohors,
 Horribiles furias ex imo iusserat Orco,
 In mundum acciri vindicis ira Dei:
 Quas Erebo emittens, procul ab Iesu ite, scelestæ,
 Dixerat inclamans tērque quaterque Sathan,
 Quum pater illarum accurrens Ignatius ille,
 Ate cui admixto nomen ab igne dedit,
 Accipio omen ait, procul ab Iesu ite, propago
 Digna patre, ab Iesu vos procul ite mea.
 AB IESU ITE dehinc hominū volitāte per ora,
 Hinc factum ut nomen duxerit ista cohors.
 Et certè falsorum inter tanta agmina fratrum,
 Tam procul ab Iesu non igit ulla cohors.

In duplices Apostatas, id est, repetitos Romanos
 Pseudocatholicos.

AD nostros Romā Cahierus venerat olim,
 A nostris Romam nunc, Cahiere, redis.
 Sic vomitum canis, & repetit lutum amica luto sus:
 Cognita diuinis victima neutra sacris.
 At tu, quo fiunt porci que canesque magistro,
 Christi habitæ sancto de grege nuper oves,
 Quum bis Romanus sic fiat Apostata duplex,
 Pœna & par sceleri debeat esse suo,
 Et noua fabrorum tibi turba accesserit, illa
 Perfida sub Iesu nomine tecta cohors,

*Perge, Satan, donec damnato structa labore,
Sint bis Romanis tartara bina tuis:
Scilicet ut, Romam porcis canibusque fugatis,
Mundities mundo fit sua salua gregi.*

In Papæ ZACHARIÆ epistolam, ad BONI-
FACIVM Episcopum, Germaniæ Septen-
trionali destinatum.

*G*ENS inculta diu Arctoa Germana sub ora,
Se pauisse feris barbara fertur equis:
Quæ Christum amplecti, posita feritate, parata,
Baptismi sacras quum rogaret aquas:
Baptizentur, ait super illis Papa rogatus:
Parcere, ut immundis, sed iubeantur equis.
Nempe sibi metuens, ne gens hæc effera fortè,
Concessis asinos addere vellet equis.

ESAIÆ SADEELI, Antonij Sadeelis
Magni F. votum à Theodoro Beza
conceptum.

*E*Saia, magni Sadeelis sanguine crete,
Accipito exoptat quæ tibi Beza tuus.
Si quæ sint rogitas, dicam omnia maxima paucis,
Opto ut sis tanto digna propago patre.

In Romam

IN ROMAM.

ROMA AMOR est inuersus, amans qua odisse
decebat,

Auersans quacunque Deus, vel mandat honestas.
Tu cuicunque Deus, morumque probatur honestas,
Romanam inde fidem & Romanos noscito mores.

In Arcem Pontificiam, quam S. Angeli vocant,
olim Hadriani Cæsaris sepulchrum.

CÆsareos cineres qua moles clauserat olim,
Arx est Romano nunc sacra Pontifici.
Quam bene! qui mortis nunc est mortalibus auctor
Morti sacratas obtinet ille domos.

AD CL. V. IACOBVM LECTIVM

I. C. De iure, arte æqui & boni.

IVs æqui atque boni quidam quum diceret Artem,
Non æquum sed equum barbarus ore sonans.

Nasutus contra de circumstantibus vnus:

Hæc si ars, inquit, equi est, ars sit & ista bouis.

Sed nimis indignum est, hæc ars. æquique bonique,
Seruire ut bubus vel videatur equis.

Sed magis hoc miserum est, quod sint præsepia multis,

Quæ fuerant legum pulpita, nunc asinis.

Sint tua doctores, Lecti, qui exempla sequantur:

Redditus & fuerit Legibus omnis honos.

In Clauum & Clauem.

*M*agna inter Clauum & Clauē concordia uocum,
 Sed maior in re affinitas:
 Clausa aperit Clauis, penetrat quaeque obuia Clauis:
 Magno illa, magno hic usui:
 Sic quot transfossus Clauis palmāsque manūsque
 Est Christus olim pensilis:
 Ecce patet et misero totidem ceu Clauibus orbi
 Reserata cœli regia.

In librum Poëmatum Clariss. V. I A C O B I
 L E C T I I I. C. & Senatoris sapientissimi,
 eiusdémque sacri Musarum Sacerdotis.

*L*ex quod amicitia, tua quod lectissima uirtus,
 Quod ipsa poscit ueritas,
 Conabar præstare tibi, quum noster Apollo
 Sic me uocatus, increpans,
 Ecquid, ait, furiose paras? Lucem addere Soli
 Quis mente sanā cogit et?
 Sic ille. At contra, ne me, inquam, Phœbe, putato
 Furoris istius reum.
 Obsecro, qui exorto gratatur lumina Soli,
 Num Solis accendit iubar?
 Hac ille, hac & ego: quæ dum uersamus utrinque,
 En carmen hoc abortij.

Hanc.

*Hanc tibi quo geminam gratatur Beza coronam,
 Votis tuum communibus
 Quâ cinxere caput, Themis hinc, hinc dius Apollo,
 LECTI, coaterna tibi.*

—————
 In Serenissimam Heroïnam, ELIZABETHAM, Dei gratia, Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ Reginam virginem.

*SI totum quiddam sunt scœmina virque reuincti,
 Dimidium est quiddam scœmina iunctæ viro.
 Atque ut dimidium non sit quæ est coniugis expers,
 Dimidium fieri, sit modò nupta, potest.
 Talis es imperitans populis Regina Britannis,
 Imperij exemplum nobile virginei.
 At cur sic innupta manens? quia nempe repertum
 Debit esse prius par tibi dimidium.
 Adde quòd es quiddam virgo Reginaque Totum.
 Cui par siue impar iungere Dimidium,
 Non ex dimidiis fuerit componere Totum,
 Sed Totum quod erat reddere Dimidium.
 Ergo quod es, longum potius, Regina, manet o,
 Virginea gestans sceptrâ Britanna manu.
 Tûque illa longum regnante, Britannia, felix,
 Virginea duci te patiare manu.*

PAVLO MELISSO Franco, Æmyliæ Iordanæ Palatinæ, Carmen
Nuptiale.

*V*ixerat Aonidum cœlebs contentus amore,
Annis Melissa pluribus.

*Q*ui nunc Æmylia correptus amore venusta,
Transiit eius in sinum.

*N*e tamen, Aonides, vestrum sic esse Melissa
Vobis ademtum credite:

*Æ*myliam potius sic vobis addidit ille:
Adiuncta vestro qua choro,

*T*ot pariet vates quot erit paritura Melissa:
Quis nil erit mellitius.

*T*ot pariet Musas quot erit paritura Melissa:
Quis ἀμιλλώτερον nihil.

*H*oc sperare iubet, certo velut omine, nomen
Et ille & ista quod gerit.

*A*t tu, quæ charæ gratas Bezæ optat amico;
Deus benigne perfice.

ÆMYLIO MELISSO, Pauli Melissi
ex lectissima vxore Æmylia F. Car-
men Ἰμεθλιακόν.

O Mine quæ fausto Æmyliæ Venus alma Melissa
Iunxerit, en felix exitus ipse probat.

Hos.

Hos etenim sanctè per mutua gaudia iunctos
 Annua vix rediens viderat illa dies:
 En aliam Aemyliam nobis, aliūque Melissum,
 Mox uno in puero reddidit alma Venus.
 Fortunata puer, patrio cui melle lepôres
 A Emylia adiuncto miscuit ipsa parens:
 Et quem materno condita lepôre Melissa
 Mella inter genuit, melleus ipse pater.
 At tu, Christe, istos isto cum melle lepôres
 Melle tuo condi, merge lepôre tuo.

Carmen *De puo In luxor.* Exhortatio ad amicissimum
 quendam, tunc pro Christi nomine, captiuum,
 & paulò post constantissimè mortuum.

Quæ prius immensi quâ quâ patet area cæli,
 Libera qua voluit parte volabat avis,
 Clausa licet cauea tam stricto carcere, sortis
 Nec commutata signa dat vlla sua,
 Nec captiua silet, toto sed gutture læta
 Innumeris variat cantica mille sonis.
 At tu, pro Christo qui corpore clausus, apertas
 Mente vides cæli liberiore fores,
 Et vitæ certus longè melioris, Olympi
 Penè ipso calcas limina sacra pede,
 Num vel corde pauens, vel mæstus voce silebis?
 Nec potiùs facies qua tibi monstrat avis?

In Gentilitia Generosi Domini VENCESLAI
ZASTRISSELLI insignia.

*Q*uod longis ab auis tibi, Venceslae, relictum,
 Rubente spacio lilium pictum geris,
 Puniceo galeam velo exornante, rubentes
 Micante penna inter gemellas candida,
 Quid moneat, nec me, spero, dixisse pigebit,
 Audisse nec te pœnitebit forsitan.
 Mentis candorem purum color indicat albus,
 Mentis vigorem fulgidus notat color.
 Hæc duo qui verè sapiens moderatur, utrumque
 (Tuo quod ipse polliceris symbolo)
 Laudando impendens Christo, patriæque tuendæ,
 Orbe hunc beabit sparsa toto Gloria.
 Immo suis Pietas hunc duplex euehet alis,
 Longè ipsa supra summa cœli sydera.

Carmen ἑπιγραφῆς CL. V. AMANDO PO-
 LANO à Polendorff. S. Theologiæ in Aca-
 demia Basiliensi Doctori, & MARIÆ
 GRYNÆÆ D. IACOBI GRYNÆI,
 primarij Ecclesiæ Basiliensis Pastoris filiæ.

*A*Mande re ipsa, Amandus ipso ut nomine,
 Polane, rectam qui poli doces viam,
 Nunc sponse, salue: Et ista quod sponsalia
 Concepta sancto pollicentur omine,

Nunc

*Nunc ex Amando Amatus esto coniugi.
 Salve & Maria, tui quæ amaritudinem,
 Gryneæ dicta, tollis omnem nominis,
 Amanda multas nuper inter virgines,
 Nunc sponsa, Amando Amata sis mox coniugi.
 Saluete & ille, & ista, & unà gignite
 Seclis Amandos atque Amatos omnibus.*

THEODORVS BEZA, in annum
 suum septuagesimum exactum.

*Septenos decies transegi, mi Deos, annos,
 Quos dum seco in minutias,
 Et recti ad normam tam longæ tempora vitæ,
 Ut factum oportet, exigo:
 Heu, delictorum numerum pondusque meorum
 Inire nec ego sum potis.
 Quem si fortè in eas, vah, quanto optatius esset
 Non esse natum, aut mox mori?
 Finitum tamen est deliqui, Maxime, quidquid,
 Numerare quanuis nesciam.
 Horrendæ sed enim pœnæ, guttaque cruoris,
 Quas ille fudit innocens,
 Seruandis natus miseris, & crimina factis,
 Numero carent & pondere.
 Spes igitur miserum fouet hæc me sola, futurum
 (Sperare ut ipse me iubet)
 Innumera luerint numerosa ut crimina pœnæ,
 Soluta nec, Deus, exigas.*

THEODORVS BEZA,

Ioanni Paludio.

HAbere meritò quos ames quamplurimos
 Si bellares est, est & illud pulchrius,
 Habere meritò à quibus amère plurimos.
 Ergo Paludi, cui hoc vtrumque contigit,
 Te per beatum iure quidni dixerim,
 Bonos amantem omnes, bonis charum omnibus?
 Non ergo nudè, vt antea, Paludius,
 Pulchro sed auctus dicitur cognomine
 Φιλόφιλος, ipsis vsque & vsque posteris.

Eidem Ioanni Paludio, Philophilo.

PRognatos inter Iessæo sanguine Reges,
 Præ reliquis fuerit quàm deneger ille Manasses,
 Pagina sacra docet, non absque horrore legentum.
 Idem autem, quantum ô quantum mutatus ab illo,
 Captus & adstrictus duris hinc inde catenis,
 In mediam cernens sese Babylona repulsum,
 Antè suis suetus solio sublimis ab alto
 Reddere subiectis populis tot iura per annos,
 Quas lachrymas, gemitus quantos, suspiria quanta
 Fuderit, expressis totidem sacra pagina verbis
 Non docet: at legimus non certo auctore relata,
 Sancta tamen, quæ si non fuderit ipse Manasses,
 At Deus ipse illi possit dictasse videri.

*Heroo nuper que quum tibi texta, Paludi,
Carminè perlegerem, laudauì, & sic ego mecum
Ipse loquens, vtinam Deus, inquã, Maxime, nunquã
Vel talis nostro nascatur in orbe Manasses,
Vel si natus erit, paucos aut regnet in annos,
Aut alter fiat, mutata mente, Manasses.*

Ioannes Paludius Philophilus Theo-
doro Bezæ.

*B*Is pueros, dixere, senes. oppono senectam
Bezæ ego Nestoream: bis mihi Bezæ vir est.

Bezæ Ioanni Paludio Philophilo.

*B*Is tibi Bezæ vir est, Nū quòd bis Bezæ maritus,
Nulla probat proles quem tamen esse virum?

Ioannes Paludius Philophilus pro vale-
tudine Bezæ.

*Q*ui tibi seruiuit tot, Christe, fideliter annos,
Ipse tua Bezam, queso, tuere manu:
Serua seruatum toties, maioráque passum:
Non iræ signum Crux, sed amoris habet.
Viuat, qui viuit nulli grauis, omnibus usu:
Viuat, qui viuit, maxime Christe, tibi.

Th. Beza Ioanni Paludio Philophilo.

*Q*uos plures annos optas mihi, chare Paludi,
*A*nnis adiungi rectius opto tuis.
*N*am tibi restat adhuc operosa portio vite:
*A*t mihi iam tumulum sera Senectæ parat:
*O*pta igitur potius portum mihi, ceu tibi vita
*C*urrentis placidum Beza precatur iter.

Io. Paludius Philophilus Th. Bezæ.

*B*Eza tuus toties rediit Natalis, habebis
*P*erpetua vitæ non procul ergo diem.
*S*erius hic veniat, redeat sed sapius alter,
*P*rodesse ut possit sapius ille piis.

Th. Beza Io. Paludio Philophilo.

*L*Vx mihi natalis toties totiesque reuersa
*N*untiat extremum non procul esse diem.
*N*untius ô felix! Nam dignam hoc nomine vitam
*Q*uæ mihi lux istam finiet, incipiet.
*H*anc igitur tardam ne Bezæ optato Paludi,
*N*e te Beza φίλων denegat esse φίλον.

IN AMPHORA M anum ebriosissimam,
casu, quum lacu Lemanno veheretur,
submersam.

*A*Mphora quæ meruit parto cognomine dici,
Plena mero semper, nec satiata mero,
Ebria fortè parans tumidum sulcare Lemannum,
In mediis vitam lapsa reliquit aquis.
Atque illam sanè quanuis insuet a bibentem
Pocula, quum mediis immoreretur aquis.
Credibile est hilarem tamen interiisse bibentem,
Cui magis non placuit Viuere quàm Bibere.

In N. Agasonem, repentè Abbatem factum.

*S*ordidus ad Domini stabat qui nuper equile
Repentè Monachis factus Abbas nunc præst.
Fallor, an est istud dici quod suenerat olim,
Ab equis ad asinos quempiam transcendere?

CL. V. IOHANNI POSTHIO,
in Electorali Palatinatu Archiatro.

*E*N, Posthi, tibi pessimus poëta,
Nugas Beza dat optimo poëta,
Auctoris similes profectò nugas.
Hoc est, nec lepidas, nec elegantes:

*Sed quales pote scriptitare versus,
 Elumbes putas, flaccidos, vietos,
 Exsucto ingenij vigore vates.
 Quas si fortè tibi tamen vacabit,
 Vel lectas semel expolire nugas,
 Fient carmina quæ fuere nuga.*

In veros veri Dei cultores.

*O Te beatum, quem Dei regens timor,
 Timere cetera prohibet:
 Cui, seu procellis voluitur furentibus,
 Seu placida radit aquora,
 Pectus nec vlla palpitat formidine,
 Nec sorte turget prospera:
 Intentus vni qui placere numini,
 Prodesse querit omnibus!
 Sed tanta tam paucos, rogo, cur æmulos
 Sortitur hæc beatitas?*

EIVSDEM

M. BRVTVS *αὐτοχρ.*

Divitiis uti licuit cum Casare partis:
Ferre necem possum, non potui Dominum.

ARISTOTELES, MICHAELI
XENII, Galliarum Cancellarij, vultum
penitus referens.

Talis Aristoteles vultumque habitumque fereba
Sculptoris docta nunc rediit in manu.
Pars autem illa tui melior, melioribus olim
Expressa in tabulis, nec peritura, manet.
Sed quid opus sculptisve fuit scriptisve tabellis?
En vivo in XENIO vivit Aristoteles.

CARDINALIS PETASATVS
& purpuratus.

Semiuiros quicumque patres radiante galero
Conspicis, & rubra syrmat a longa toga:
Crede mihi, nullo saturat as murice vestes,
Diuite nec coccopallia tincta vides.
Sed quæ rubra vides, sanctorum cade virorum,
Et mersa in fonti tota cruore madent.
Aut, memor istorum quæ celet crimina, vestis,
Pro dominis iusto tacta pudore rubet.

IULIUS TERTIVS PAPA.

*T*ertius ad mensam quum Iulius ille sederet,
 Impia quem potuit Roma nec ipsa pati,
 Tres visus pelues interdum habuisse paratas,
 Ut triplici triplex vase leuaret onus.
 Vna alui pondus, vomitum altera peluis habebat,
 Tertia vesica concipiebat onus.
 Inunc, Pontifices, Germane insane negato
 Omnia posse suo promere iura sinu.

P Y T H A G O R A S.

*L*udent vitam alij suam loquendo,
 Virtutem ipse meam probo tacendo.

XENOPHON, læua calamum, dextra
 gladium gestans.

*Q*uid Marti & Musis, Xenophon? Sic vicimus
 olim
 Barbariem gladio, barbariem calamo.

VERA RELIGIO.

*Q*uanam, age, tam lacero vestita incedis amictu?
*R*eligio, summi filia vera Patris.
*C*ur vestis tam vilis? opes contemno caducas.
*Q*uis liber hic? Patris verba sacrata mei.
*C*ur nudum pectus? decet hoc candoris amicam.
*C*ur innixa cruci? crux mihi grata quies.
*C*ur alata? homines doceo super astra volare.
*C*ur radians? mentis discutio tenebras.
*Q*uid docet hoc franum? mentis cohibere furores.
*C*ur tibi mors premitur? mors quia mortis ego?

IN ERASMV M, cingulo tenus
 depictum.

Ἡ μισυ τοδ παντος πλεον ειν Ασκραϊος ειπεν,
Ἡ μισυ δι, ως οϊμαι, τ̃ετο λογια μιδυος.

De eodem.

*I*ngens ingentem, quem personat orbis Erasmus,
*H*ec tibi dimidium picta tabella refert.
*A*t cur non totum? mirari desine lector:
*I*ntegra nam totum terra nec ipsa capit.

In diluuium picta tabula expressum.

*Q*uas hominum intulerant terris cōtagia sordes,
*V*os olim vltices ablucratis aqua:

*A*t quum

*At quum nunc terras, quum totius æquoris undas
Polluerit maius quàm fuit antè nefas:
Quid superest, cælo nisi missus ut ignis ab alto,
Ipsas cum terris deuoret ultor aquas?*

IOHANNES CALVINVS.

*H*Oc vultu, hoc habitu Calvinum sacra docentem,
Geneua felix audiit.

*Cuius scripta p̄j toto mirantur in orbe,
Ringentibus frustra impiis.*

Vixit laudatiss. annos LIII. menses X. dies XVII.
Mortuus religiosissimus, Anno vltimi temporis
CLO. IO. LXIII. Die Maij XXVII.

SIMON GRYNÆVS.

*T*E quicumque, Simon Grynæ, aspexit, amauit,
Splenduit in vultu gratia tanta tuo:

*Te quicumque, Simon Grynæ, audiuit, amauit,
Facundo fluxit tantus ab ore lepos.*

*Amplius at cur non audire & cernere fas est?
Scilicet hoc fati vis inopina vetat.*

*Immo fallor ego. Nam sint paucissima quauis
Ingenij nobis scripta relicta tui,*

*Te spectamus adhuc, te nos miramur in illis,
Æternóque manes dignus honore, Simon.*

Obiit Basileæ ex peste, Anno Domini clo. IO. XLII.
Anno ætatis XLVII. Calendis Augusti.

D I D O αὐτοῦ ἄρ.

*D*iscite Didonis casu vidua, atque puella,
 Quae soluat stultis premia stultus amor.
 Et quae ipsi quondam vates docuere prophani,
 Ex scriptis pudeat non didicisse sacris.

Huius horrendi simul, & singulari exemplo memorandi casus historiam, summo artificio, ab artifice summo depictam, potiùs quàm descriptam, à me verò non infelicitèr, fortasse, Gallicis senariis rithmis expressam, subiicere hîc libuit, eo quem in illo tetrasticho notavi fructu, amatoribus legendam atque meditandam.

CÆDES DIDONIS αὐτοῦ ἄρ. à Virgilio descripta, Æneid. lib. iv.

*A*T trepida & cœptis immanibus effera Dido,
 Sanguineam voluens aciẽ, maculisque tremẽtes
 Interfusa genas, & pallida morte futura,
 Interiora domus perrumpit limina, & altos
 Conscondit furibunda rogos: ensẽmque recludit
 Dardanium, non hos quæsitum munus in usus.
 Hîc postquam Iliacas vestes, notũmque cubile
 Conspexit, paulum lacrymis & mente morata,
 Incubuitque thoro, dixitque nouissima verba.

Dulces

*Dulces exuvia, dum fata deusque sinebant,
 Accipite hanc animam, meque his exoluite curis.
 Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi,
 Et nunc magna mei sub terras ibit imago.
 Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi:
 Ultra virum pœnas inimico à fratre recepi.
 Felix, heu nimium felix, si littora tantum
 Nunquam Dardania tetigissent nostra carina.
 Dixit: & os impressa thoro, Moriemur inulta?
 Sed moriamur, ait, sic sic iuuat ire sub umbras.
 Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto
 Dardanus, & nostra secum ferat omina mortis.
 Dixerat: atque illam media inter talia ferro
 Collapsam aspiciunt comites, ensè que cruore
 Spumantem, sparsasque manus.*

Translation Françoise de la mort de Dido,
 Par Theodore de Beze.

*M*Ais Didon tremblottant, & d'un afreux visage,
 Tesmoignant le dessein d'un terrible courage,
 D'un teint entremeslé en ses iouës tremblantes,
 Rouant de ses deux yeux les prunelles sanglantes,
 Et desia de la mort prochaine toute pasle,
 Se iet te au plus profond de sa maison royale,
 Et pleine de fureur, d'un grand pas eslancé,
 Monte iusqu' au plus haut de ce bois entassé:
 Prend le glaine Troyen, le desgain de faité,

Qui n'estoit point (helas) donné pour cest effect.
 Là, voyant deuant soy les vestemens de Troye,
 Reconnoissant son liect, s'arreste toute coye
 Larmoyant, & pensant un bien petit espace,
 Puis dit ces derniers mots, deuant qu'elle trespasse.

Agreable des pouille, autant que l'ont permis
 La fatale ordonnance, & les Dieux mes amis,
 Cres recey ceste ame: & de tant de souci
 La deslie. un bon coup. I'ay vescu iusqu'ici:
 I'ay le cours accompli ordonné pour mon aage:
 Soubs terre maintenant ira ma grand' image.
 I'ay construiet & fondé ceste belle cité:
 I'ay veu mes murs bastis: l'horrible cruauté
 Contre mon feu mari par mon frere exercée,
 Je puis dire auoir veu suffisamment vengée.
 Heureuse & trop heureuse (helas) si de mes ports
 La flotte des Troyens n'eust onc touché les bords.

Acheuant ce propos se iette sur sa couche,
 Et tenant sur le liect imprimée la bouche,
 Cômēt? mourrōs-nous dōc, sans nous vèger? (dit-elle)
 Mais mourons: Car la mort, mort me plaist toute telle.
 Ce feu cest inhumain hume de la mer haute,
 Presage par ma mort des peines de sa faute.

Ainsi elle parla, quand ses Dames l'ont veüe
 En parlant sur le fer desia toute estendue:
 C'à là battant des bras, & du sang escumant,
 Apres le coup mortel, le glaiue tout fumant.

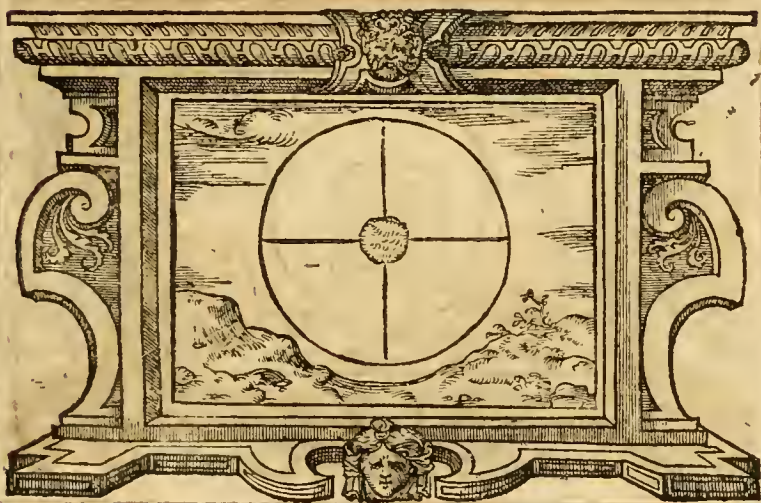
Circulus. I.

PRINCIPIVM interetiquaris quicunque figura,
 Principium inuenies hîc ubi finis erit.
 Sic Christum vero quisquis reuereris amore,
 Quæ vitam hora tibi finiet, incipiet.

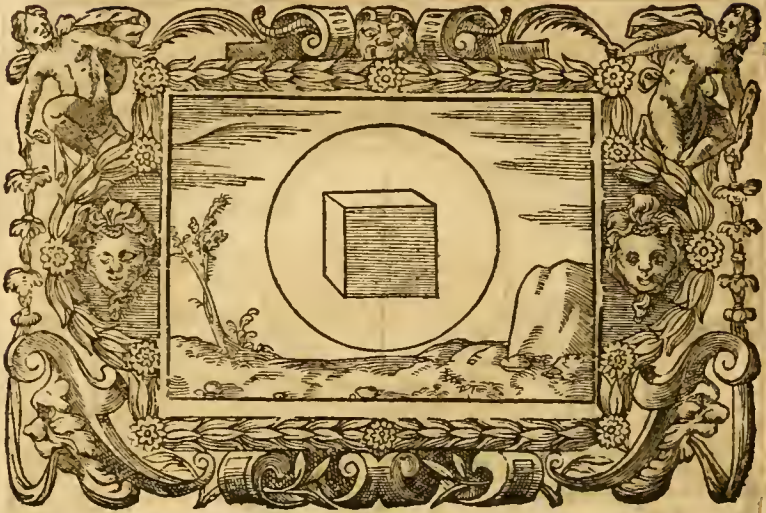
Circulus

Circulus cum centro, & duplici hinc inde
Diametro. II.

Cernis ut hac mediū cingat teres undiq, punctum
 Linea, & hinc spatium distet & inde pari?
 Scilicet illa refert quod nos tegit undique cælum,
 Tellurem hoc punctum quod tenet ima notat.
 Cur igitur doleas? quorsum dic, quaso, labores,
 Tu, patriâ pepulit quem pietatis amor?
 Cælum si versus tendis, quocunque recedas,
 Hinc spatium cælum cernis & inde pari.

Cubus intra circulum. III.

*STare cubum in tereti cernis quicunque figura,
 Hinc vita verum discito cautus iter,
 Mores illa docet teretes, hic figere iussa
 Te iubet immotos in statione gradus.*

Vellus

Vellus Aureum. IIII.

A Vrea, mendaci vates non unicus ore,
 Vellera Phryxæ commemoravit ouis.
 Aureus es verè, Christe, agnus, diuite gestans
 Has verè veras vellere solus opes.

Faber incudem ipsam tundens.

V.

*S*cilicet incudem insanit qui frangere duri
 Conetur ictu mallei.
 Et non insanit Christo qui perdere sacra
 Se posse speret agmina?

Phœnix

Phœnix intra flammās. VI.

PHœnicem, si vera ferunt, mors ipsa refingit,
 Huic sit ut unus aui vitæque morsque rogas.
 Ite, ô carnifices, Sanctorum sancta cremate
 Corpora, quos vultis perdere flamma parit.

Spectatores, mensam dapibus & poculis onustam
taciti spectantes. VII.

N Il spectasse dapes, nil deglutisse iuuabit,
 Hac nisi ventriculi cuncta calore coquas.
 Sic cœtus spectasse pios, diuinâque verba
 Audisse, attenta nil licet aure iuuat,
 Hac nisi percipiâtque fides, imòque reposita
 Pectore, diuino freta calore coquat.

Ænea machina, intecto igne dissiliens in iaculatoris perniciem. VIII.

Cernis ut in cælum fuerat quæ machina torta,
 Fit iaculatori mors properata suo?
 In sanctos quicumque Dei ruis, impie, seruos,
 Conatus merces hæc manet una tuos.

Globus, è nubibus, tenui filo, quod Dei manus tenet, suspensus, Ecclesiam designans. IX.

Pinge globum tenui quem libratum undique filo
 Sustineat summi Numinis alta manus.
 Talis es vrbs Christi de nomine dicto beato,
 Qua nil firminus est, mobiliusque nihil.

Equus fessore excusso currens. X.

Qualis eques rapido nemorosa per ania cursu
 Corruit, effrangi precipitatus equo:
 Corpore tu, quemcunque Deus, vel mente, beavit,
 Talis es, ipsius te nisi frana regant.

Homo ad mensam edens & bibens. XI.

*Q*uicquid edis, quodcumq; bibis, moriatur oportet,
 Vt inde vita suppetat:
 Et nos à Christi quod vitam morte petamus,
 Philosphæ rides impie?

Dolium

Dolium ruptis circulis dissiliens. XII.

*S*oliuntur compacta licet bene dolia, firmis
 Constricta ni sint circulis.
 Sic legum pœnis quæ non firmata tenetur,
 Corruat oportet ciuitas.

Homines duo aduerso itinere incedentes, vnus
 antecedentem, alter à tergo vmbra
 habens. XIII.

*S*ectantes velut vmbra fugit, fugientibus inſtat,
 Addita corporibus ſcilicet vmbra comes,
 Sic fugit immerita captantes premia laudis,
 Demiſſis contra Gloria iuncta comes.
 Et tamen haud falſo trutinata examine, quidnam
 Laus hac omnis erit? ſcilicet vmbra leuis.

Hydro-

Hydropicus potans. XIII.

I N iustè partis opibus si fortè beatos
 Putas auaros; falleris.
 Epotis auidè lymphis quis posse beari
 Hydropicos existimet?

Auis rupta cauea euadens: XV.

Libera ceu volucris, cauea mox carcere clausa,
 Libera con fracto carcere rursus abit:
 Liber homo natus, mortis dein clausus in antro,
 Rursus abit Christo liber ad astra duce.

Nauis

Nauis in portu impingens. XVI.

Tota viden' ventis expandens vela secundis,
 Ut perit optato littore mersa ratis?
 Hac tu mente notes, cui fors aspirat amica,
 Hac eadem ne te quæ vehit unda ruat.

Domus vndique arcendis ventis clausa. XVII.

Obiectis ventos foribus, clausisque fenestris,
 Estque etiam tota mos prohibere domo.
 Ast aures, oculique, hæ sunt utrinque decebat
 Quas Satana clausas opposuisse fores.

Faber

Faber ferrum lima terens, & Rusticus messem
flagellans. XVIII.

Quod duro lima est ferro, mesique flagellum,
Auro quod ignis est rudi:
Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quisquis
Caelum Deo petis duce.

Annulus pretiosa gemma ornatus. XIX.

*Q*ualis quæ fuluo circumdata cernitur auro
 Gemma nitens, radio splendidiore micat :
 Talis formoso splendens in corpore virtus,
 Nescio quod prodit conspicienda decus.

Canis

Canis Lunam allatrans. XX.

Luna velut toto collustrans lumine terras,
 Frustra allatrans despicit alta canes:
 Sic quisquis Christum allatrat, Christi ve ministros,
 Index stultitia spernitur usque sua.

Viator ventum flantem obiecto pallio inhibere
studens. XXI.

*Q*uis sapere hunc credat, sese qui posse vetandis
*V*entorum credat flatibus esse parem?
*S*tultior at quantò est sese qui posse loquentis
*O*bstruere insanus Numinis ora putet?

Mare

Mare ventis agitatum, & Rex hinc Pontificem
 Romanum ad dextram, inde Cardinalem
 ad sinistram habens. XXII.

T Ranquilli immotique prius velut aequoris undas
 Vnica ventorum vis agitata ciet.
 Sic mundum meretrix Romana. Hanc tollite, Reges,
 Pacatus subito (credite) mundus erit.

Moles Adriani, hodiè Castrum S. Angeli.
XXIII.

*C*æsareos cineres quæ moles clauserat olim,
 Arx est Romano nunc sacra Pontifici.
 Quàm bene qui mortis nunc est mortalibus auctor,
 Morti sacratas obtinet iste domos.

Homo

Homo cœlum versus spuens. XXIII.

Cernis ut hic cœlum fœdo qui conspuat ore,
 Non cœlum, imò suos conspuat ipse sinus?
 Et tu cœlorum Domini contemptor, in illum,
 Non quod verba iacis, tot tibi probra vomis?

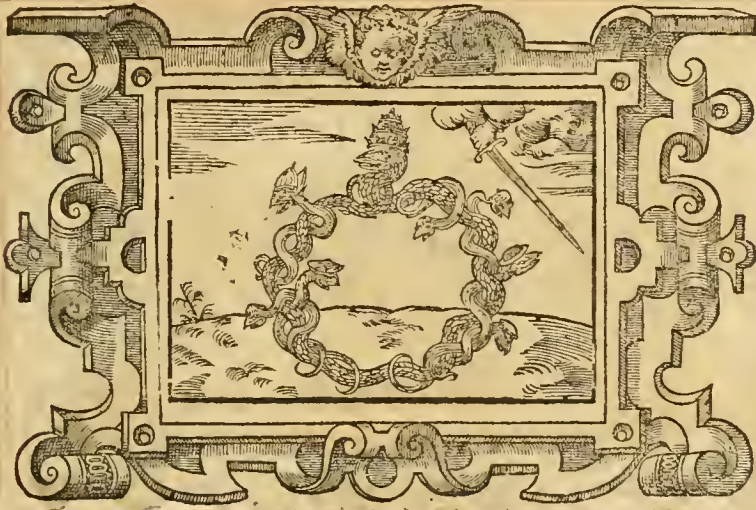
Pueruli domunculas ex stipulis & affulis
construentes. XXV.

L V dicra ridemus fabricantes tecta puellos,
Ex stipulis structum qui meditantur opus:
Quid melius plerique agitis, vanissima vita
Quos huius miseros noxia cura premit?

Circulus

Circulus ex connexis serpentibus contextus, &
ense cælitus vibrato sectus. XXVI.

HI colubris colubri, cristas tollente Ceraſte,
Conferti priter, ſinuofa volumina quorum,
Dextra ſecat, gladium cæli qua librât ab arce,
Quos ſignent rogitas? Satis eſt re eſt nomina notos:
Quos Satan (armauit iuſti quem Numinis ira
Terrarum exitio) funeſto exciuit ab Orco.
Aſt hominum tandem ſortem miſeratus acerbam,
Exerto verbi Chriſtus nunc diſſecat enſe.

Alius vas plenum, alius vacuum, replentes.
XXVII.

*C*eu vacuum facilis vas est implere laboris,
 Quod vero est plenum velle replere furor:
 Sic cuius diuina animum sapientia cœpit,
 Et vitæ inuasit quem melioris amor.
 Aut vacuum humanis, homo, mentem sensibus adfer:
 Stultitiæ plenus vel remaneto tuæ.

Vipera

Vipera ex utero matris rupto erumpens.
XXVIII.

Viperei exedunt ceu matris viscera fetus :
 Sic quos ipsa suo fouit alumna sinu,
 Reditur, heu, nimium sanctorum Ecclesia multis!
 At non euentu, nec ratione pari.
 Vipera nam salua infelix prole interit, illis
 Hac contra extinctis non peritura manet.

Homo rosas decerpens. XXIX.

IN cauto quicumque rosas collegerit ungue,
 Vix unquam illaso legerit ungue rosas:
 Hoc sapite exemplo locuplet es, plurima namque
 Hisce latent vestris spicula mixta rosis.

Porcu

Porcus stercore, asinus carduis vescens.
XXX.

*S*tercora quod porcis, Asinis quod carduus, hoc est,
Barbaries Nostris asinis porcisque Magistris.

Ingens cacabus, Satana ignem vrgēte despumans,
 & cœlitus delapsis aquis subinde
 repletus. XXXI.

EN Satan accensis hinc inde ut torribus vrgens,
 Sic tandē absumi spumantē hunc, stultus, ahenum
 Posse putat, lapsus complet quem cœlitus humor.
 Sic liceat nobis sanctorum effingere sortem,
 Quos Satanas, variis hinc inde laboribus instans,
 Exercet, frustra seseque suosque fatigans.
 Ecquis enim tutus, nisi quos fidusque potensque
 Tutatur cœli Christus qui considet arce?
 Perge, Satan. Nam quò torres ardentius omnes
 Accendes, tantò mage despumaris ahenum,
 Purior ut tandem fundo esca appareat imo.

Crocodilus

Crocodilus vnus fugientem persequens, & alter
hominem persequentem fugiens. XXXII.

Niliacus qualis serpens fugientibus instat,
Instantes fugiens quamlibet antè ferox.
Sic vetus ille Draco, seuus mortalibus hostis,
Te reprimente fugit, te fugiente premit.

Statuæ. XXXIII.

Nil mirum est statuas vos commendare libenter,
 Ipsi quum sitis, Pontifices statuæ.

Aqua

Aqua in dolia pertusa infunditur. XXXIIII.

BElidas fingunt pertusa in dolia vates
 Mox effundendas funderè semper aquas.
 Nomine mutato, narratur fabula de te,
 Ebrìe, quæ meias qui sine fine bibis.
 Quin etiam hoc in te quadrat turba ebria, quòd sint
 Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.

*Q*uam sic lacero vestita incedis amictu?
 Religio, summi vera Patris soboles.
 Cur vestis tam vilis? opes contemno caducas.
 Quis liber hic? Patris lex veneranda mei.
 Cur nudum pectus? decet hoc Candoris amicam.
 Cur innixa cruci? Crux mihi sola quies.
 Cur alata? homines doceo super astra volare.
 Cur radians? mentis discutio tenebras.
 Quid docet hoc frenum? mentis cohibere furores.
 Cur tibi mors premitur? mors quia mortis ego.

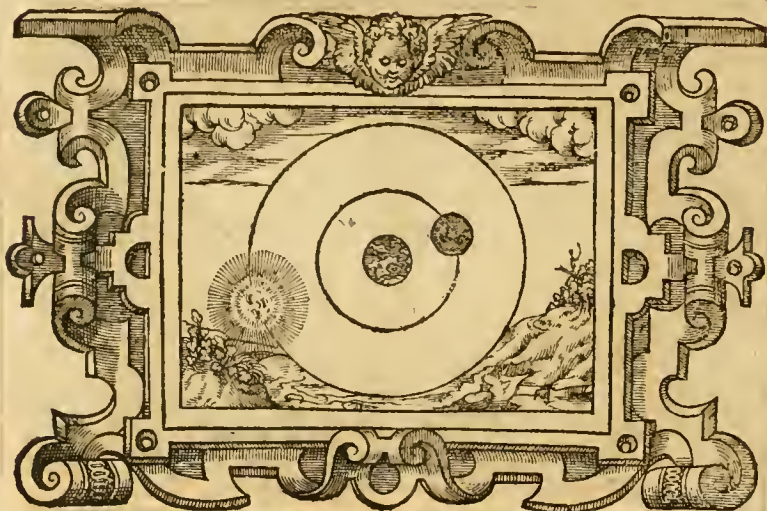
Plena

Plena Luna Soli aduersa. XXXVI.

Fraternis luna ut radiis aduersa refulgens,
 Pleno coruscat lumine:
 Sic Christi obiectos spectans Ecclesia vultus,
 Splendore lucet integro.

Luna Soli opposita, & interiectu terræ
deficiens. XXXVII.

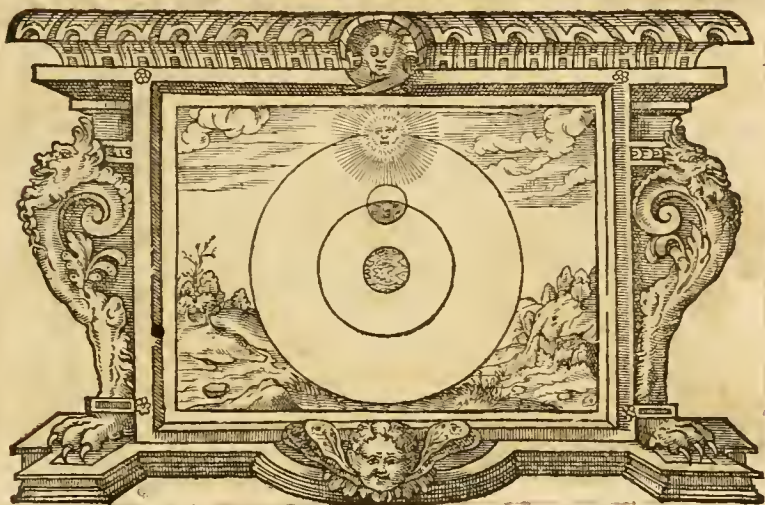

L V nam interueniens ceu terræ corpus opacum,
Atra inficit caligine.
Sic interueniens hominum sapientia, purum
Ecclesiæ infuscat iubar.

Luna

Luna Soli subiecta, lumen illius terris
eripiens. XXXVIII.

Luna velut fratri propius coniuncta, perisse
Stultis videtur funditus,
Quæ tamen admoti spectans tunc lumina Solis,
Ipse refulget clarior.
Sic periisse pii vulgo qui morte videntur,
Absit periisse dixerim,
Ipso qui potius Christo propiore potiti,
Quod quaesierunt obtinent.

Nauclerus naue perfossa sese cum suis & ipsa naue
submergens. XXXIX.

In sanum hunc quicumque vides seseque suosque,
Rate perforata mergere,
Ah, quàm vera vides! nam quod pictū aspicias, horum
Viva est imago temporum.

Sceleratus

Sceleratus supplicium natando euadis, tandem
crematur. XXXX.

Vidi ego carnificis metuentem verbera seui,
 Qui medias sese Ligeris proiecit in undas,
 Et quanuis sudore madens, expersque natandi
 Fluminis euasit pede calcans ima profundi,
 Quem mox non una pœnas pro cade luentem,
 Vidimus impositum torreri viscera flammis.
 Hæc age dispicito rectæ qui tramite vitæ
 Deserto, magis atque magis periturus oberras:
 Nam quò tardior est, grauior fit numinis ira.

L. j.

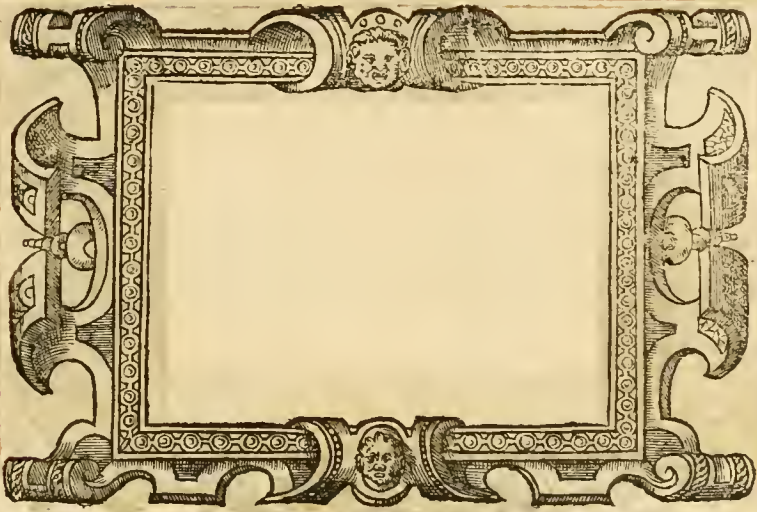
Coelum tonans simul & pluens. XXXXI.

Ceu rutilus idem qui disilit ignibus ather,
 Fœcundas gravido pectore fundit aquas:
 Vita fide sic Christus erit tibi vera receptus,
 Spretus at hic idem mors tibi Christus erit.

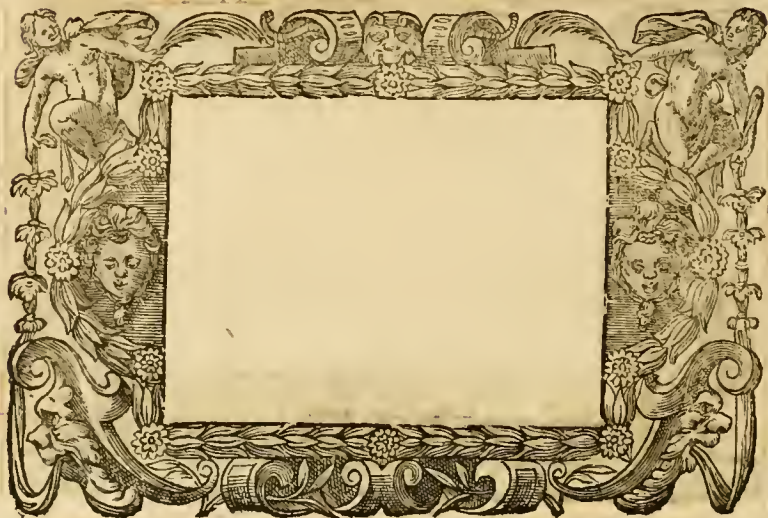
Homo

Homo, dum per glaciem inambulatur, illa dissiliente
periens. XXXXII.

A Dstricti glacie niti qui fluminis audet,
 Haud rarò glacie dissiliente perit.
 Hoc sapite exemplo istius quos commoda vita
 Innumeris fallunt lubrica cuncta modis.

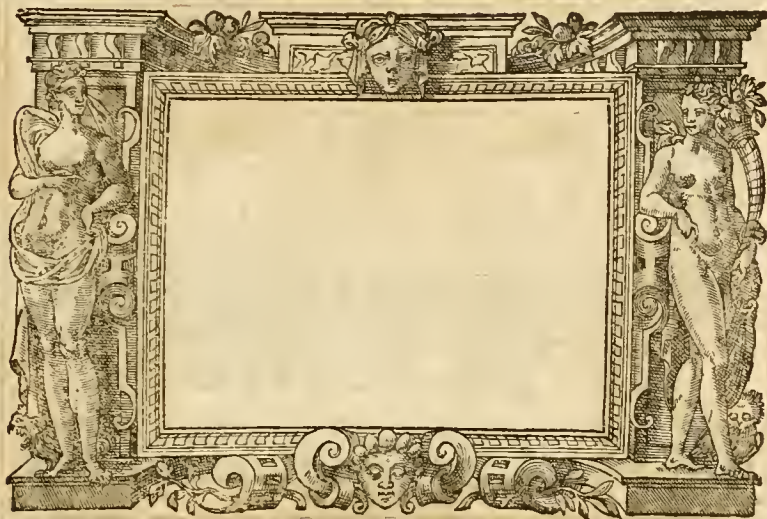
Cervus alatus, auribus, cauda, & cornibus
carens. XXXXIII.

ADde alas: aures, & caudam, & cornua ceruo
Tollito: depictum sic tibi tempus erit.
Tempore nanque nihil currit velocius uno,
Nec semel elapsum quo reuocetur habet.

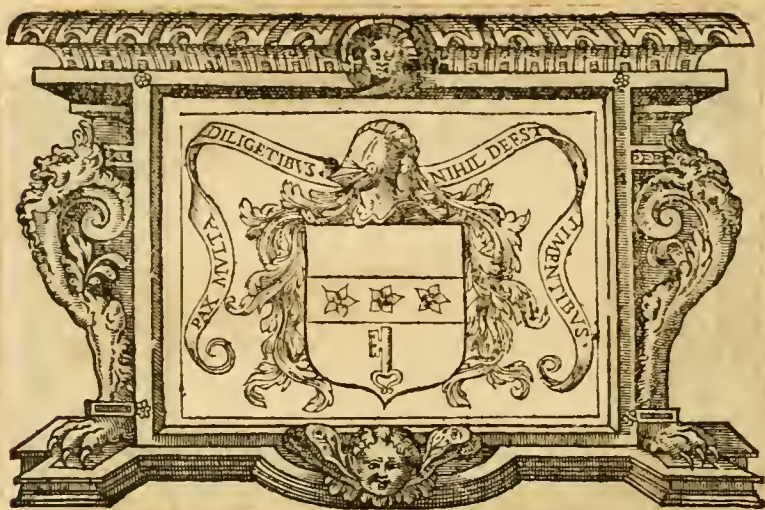
Homo

Homo campanam pulsans. XXXXIII.

A Era graui cunctos velut campani sonore,
 Ipsa licet penitus sint sibi surda, cient:
 Sic es recta docens alios, peruersa sequite,
 Quique aliis sapiens, non sapit ipse tibi.

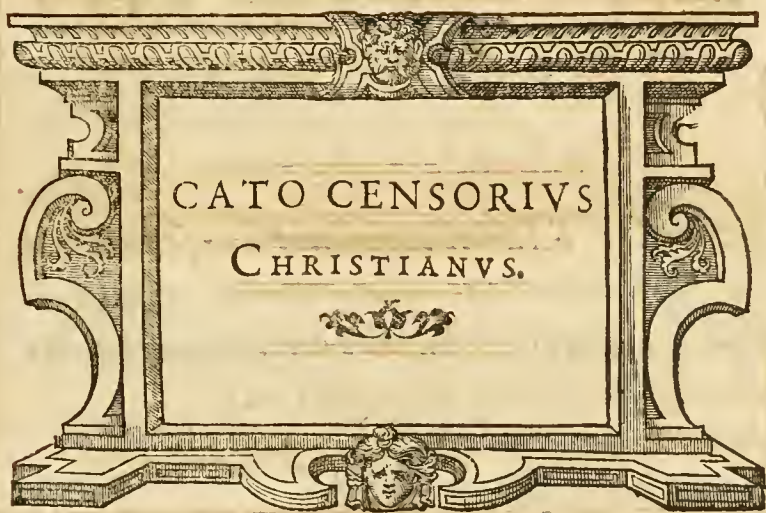
Insignia Theodori Bezæ.

A Vrata impositos clavi tres ordine flores
 Caruleos cernens, Bezarum stemmata gentis
 Hinc disce, aternos Cæli quibus itur in hortos,
 Vnius Christi referari limina clauæ,
 Clauæ crucis per iter Christum monstrate sequendum,
 Sanguineo quod planicies docet ista rubore.

CATO

THEODORI BEZAE

CATO CENSORIVS

CHRISTIANVS.

IN SVPERBOS.

HEV S fronte torua, naribus sonantibus,
 Sublimibus oculis, repando corpore,
 Ipsoque gressu pauo qualis inambulat,
 Testans inanem totus arrogantiam:
 Quinam Omne se esse somniat qui sit Nihil?
 Et deerit huius scilicet superbiae
 Vindex, ab alto contuens te vertice?
 Cunctator iram qui suam si differat,
 Quis te hic ferat, ferre impotentem ceteros?

IN OTIOSOS.

AT tu, otiari cui unicum est negotium,
 Spectare sueto, nil agendo, ceteros,
 Viden' rotatu supera ferri perpete?
 Ventos ruentes aëris per areas?

Aquas

*Aquas perenni defluentes impetu?
 Æquor reciprocis astuare fluctibus?
 Ipsumque stabile permanens licet solum,
 Induere formas tam subinde dispares?
 Hæc cernis, inquam: nec tuam coargui
 Sic suprâ & infrâ cogitas ignauiam?
 Audi ergo, stulte, audire si tibi vacat,
 Natus labori quum sit homo, non otio.
 Quies labore redimitur, non otio:
 Peius nec ullum est otio negotium.*

IN EOSDEM.

*Mortalium si nemo nascitur otio,
 Urbem ô beatam, curat in qua sedulus
 Quod quisque ritè nactus est negotium.*

IN AMBITIOSOS.

*Obsecro qui, montis conscenso vertice, captas
 Alterius versum culmina montis iter:
 Nec cessas montes adiungere montibus unquam,
 Quo tibi sic fuerit tempore parta quies?
 Scilicet, ut possis ipsos transcendere calos,
 Cali etiam cedit regia tota tibi,
 Augebitve tibi terras qui condidit orbem,
 Hanc expleturo non tamen orbe sitim.*

*Immò vel nunquam viuus potiere cupitis,
 Vel miser ascendens, Ambitiose, rues:
 Exstinctòque tibi, cui vino haud sufficit orbis,
 Seni sufficient, Ambitiose, pedes.*

 IN MENDACES.

I*Gnota Cælo, & ipsi Falsitas Solo,
 Illisque cunctis ille qua rerum parens
 Adstricta seruat veritatis vinculo:
 Sed grata solis (proh scelus) mortalibus,
 Omnis magistra fraudis & versutia,
 Quamplurimorum in corde & ore confidens.
 Impunè in ipsos Principum irruens thronos,
 Clamosa Iudicum occupans subsellia,
 In officinis, in tabernis personans,
 Sacris & ipsis impudens ex pulpitis
 Sursum, deorsum, sancta vertens omnia:
 Nunquàmne mundo nisi ruente concides?
 Nam dia cuncta ceu tuetur Veritas,
 Sic cuncta dira Falsitate corruunt.*

*Regna ergo, regna quamdiu Deus sinet,
 Mundi hoc merente falsitate Falsitas,
 At, pauculi vos, Veritas quibus placet,
 Perstate fortes, Numinis freti manu.
 Nam tempus aderit, Mundus atque Falsitas
 Quum pariter uno corruent sic impetu,
 Vt illa Mundum, & Mundus illam pertrahat.*

IN GARRVLOS

Quam fari decuit, tacere velle:
 Velle, quum decuit tacere, fari:
 Humanis duo sunt cauenda summè
 Priuatis mala publicisque rebus.
 Ex istis sed enim malis duobus,
 Malim quæ potuit loqui tacentem,
 Quàm quæ non decuit loqui loquentem.
 Nam sunt quæ pateant tacendo multa,
 Et dici potuere sæpe multa,
 Quæ sunt temporibus suis tacenda.
 Ergo aut discite, garruli, tacere,
 Aut toto semel exulate mundo.

IN NVGACES.

Irrequieta suo quum voluant tempora motu
 Sydera, & incertum currat mortalibus æuum,
 Quo semel exacto, sit numinis ante tribunal
 Præterita ratio vitæ reddenda seueri,
 Quid vos nugando vitam exegisse iuuabit,
 Inuitos cogent quos ad tam seria nugæ?

IN ADVLTEROS.

Vis orbem exscindi? subuertito funditus vrbes.
 Vis vrbes ipsas tollere? tolle domos.

*V*is delere domos? careat fac coniuge coniux,
*V*anáque sint sancti fœdera coniugij.
*E*rgo perire domos, urbes, orbémque necesse est,
 Orbe vel expelli quisquis adulter erit.

IN THEOLOGOS ULTRA MODVM
 PHILOSOPHANTES.

Q*V*æ voce nobis prodidit Deus sua,
 Ratione sciri nec queunt humanitus,
*V*anis sophorum somnians insomniis
*V*el posse nosci, vel doceri certius:
 Id est tenebris lucem egere cogitans,
 Princeps haberi dignus est amentium.
 Mendacium nam veritas coarguit:
 Sed veritatem non probat mendacium.

IN PERIVROS ET BLASPHEMOS.

I*V*rare Numen, Numen est folio in suo
 Locare, partim ut abditorum conscium,
 Suaque partim ut veritatis vindicem.
 Scienter ergo, falsa vel per Numina,
 Falsumve iurans, scis quod admittas scelus?
 Certè in Dei throno, Dei hostem collocas,
 In Veritatis pulpito Mendacium.
 Nec huius in caput supera ruetis omnia?
 Nec infera huius concidetis sub pedes?

*At te, scelesto quolibet scelestior,
 Ipsum ore Numen qui lacesis impio,
 Ut sceleris unum inexplicabilis reum,
 Expectat uni pœna nota Numini.*

IN EPICVREOS.

Hominem ore præferens, sed intus bestia,
 Quavis stolidior bestia,
 Têne intueri posse syderum faces,
 Tante meantes ordine?
 Calcare terræ têne non pudet solum,
 Et tot soli miracula?
 Spectare têne reciproci æstus aquoris,
 Et tot manantes belluas?
 Et, ista Numen Optimum atque Maximum
 Quum cuncta cunctis nuntient,
 Oppedere istis velle te tot testibus,
 Ut nota cunctis nescias?
 At, inquis, ista si Deus sic condidit,
 Nutusque dirigit suo,
 Cur esse miseros tot bonos sinens, malos
 Florere contrâ cernimus?
 Immò bonis quum cuncta cedant optimè,
 Quum cuncta pessimè malis,
 Malis quod esse bene putas, illis malè est:
 Bonis quod esse malè, benè est.

*Immò fateri sanè oportet optimum,
Toties pepercit qui tibi.*

IN ASSENTATORES.

L Audare immodicè, laudari si qua merentur,
Virtutum honesto tegere turpia nomine,
Ut recto auertit sanas à tramite mentes,
Ex improbis sic reddit homines pessimos.
Assentatores fugiat quicumque veretur
Vltrò perenne accersere sibi dedecus.
At quanto satius monitorem audire seuerum,
Laudare parcum, liberalem carpere!

IN EBRIOSOS.

VOs farciendo deditos abdomini,
Mortem haurientes unde vitam ceteri,
Quos mane primum, seraque videt vespera
Mensa assidentes, poculisque grandibus,
Infame donec sitis intuentibus,
Fœdam vomentes crapulam, spectaculum:
Homines quis esse credat istis vultibus?
Lientibus tot fronte picta pustulis?
Naso pyropis tot madente marcidis?
Cingente limbo oculos rubentes coccino?
Oculis fluore turgidis vinaceo?
Rictu madente? diffluentibus genis?

Vos

Vos immò quisnam compararit bestiis ?

Namque ebriosas nemo vidit bestias.

Qua sorte dignos ergo vos censebimus?

Hac scilicet. Vinos ut ebrietas suos

Afficere pœnis quibus amatores solet,

Vos usque & usque strenuè distorqueat,

Tumulóque strat os perpetua premat sitis.

IN SCORTATORES.

Vos ò voluptas quos in hircos & canes

Impura mutat, & meretricum iugo

Turpi subactos, mutuis in sordibus

Obire quævis adigit impurissima:

Et, coniugalis iura contra fœderis,

Non serere, sed perdere hominum genus docet:

Abite pestes ira iusta Numinis,

Naturæque ipsa quò fremens vos aduocat.

IN AVAROS.

Amore quânam tangeretur Numinis?

Amare quânam mutuo quemquam velit?

Amare quânam velle sese dixerim

Cui sola Numen unicum est Pecunia?

Qui captat ex re turpe lucrum qualibet?

Qui vivit ipse carnifex saevus sibi?

Exosus ergo est iure Avarus omnibus.

Vt qui sit hostis Numini, cunctis, sibi.

IN INVIDIOS.

VOs inferorum lurido infimo ex specu
 Haustus venenis pectus omne turgidi,
 Nec vestra ferre qui potestis commoda,
 Rebus favere nec bonorum prosperis:
 Abire quónam iussero vos, Invidi,
 Quos nec pati mundus queat superstites,
 Nec ipsa forsan tartara ferant mortuos!
 N empe esse vobis inferorum ut omnium
 Instar soletis, semper esse pergite.
 Et mutuò vos perditte, Invidi, Invidios,
 Quum miserius nil esse possit Invidis.

IN FOENERATORES.

Qui mutuando de Suo nunquam Tuum,
 Sed usque & usque de Tuo, Suum facit:
 Cui, sterile quod Natura condidit, parit:
 Qui dando spoliat, erogando colligit:
 Nunquam serens qui metere nunquam desinit:
 Qui cocta, cruda, deuorat, nunquam satur:
 Cui, siue sterile, siue fertile sit solum,
 Fert Luna census menstruos, Sol annuos:
 Vis iste quis sit nosse? Fœnerator est,
 Quo nulla mundo pestis est nocentior,
 Quo nulla mundo pestis est frequentior.

At

*At tu seuerus pauperum vindex Deus,
Exedit iste quos suis centesimis,
Fac sapiat, aut raptus tribunal ad tuum,
Centesimo pœnas luat cum scœnore.*

 IN PSEVDOMONACHOS.

*Q*uis Christũ simulãs, Epicuri est de grege porcus?
Cui scelus est Pietas, Relligiõque iocus?
N nomine quis calebs implet genitricibus vrbes:
Quis specie pauper, re sua cuncta facit?
Hi sunt infernis quos postquam fouit in antris,
Nequitia instructos qualibet arte sua,
Paulatim, iusta poscente hoc Numinis ira,
E ductos toto sparsit in orbe Satan,
Quos olim monachos, certo nimis omine, dixit
Græcia, cunctorum sunt quia μῶνον ἀγῶς.

 IN EOS QUI EX MALO LVCRVM
SPERANT.

*S*I (quod fateri cogit impios licet
Addicta cuius conscientia crimini)
Pendent ab vno cuncta commoda numine,
Vno ecquis vsquam viuit illo stultior,
Qui se boni vllius futurum compotem,
Boni omnis ipso auctore spreto, somniat?

IN PHILOSOPHOS ULTRA MODVM
THEOLOGIZANTES.

P Rinceps Sophorum qui videtur maximus,
A fine Gracè idem vocatus optimo,
Mundum extitisse semper istum somnians,
Nunquam proinde defitutum credidit.
Res mira, tanto errore lapsum hunc turpiter
Longè Sophorum creditum doctissimum.
Immò fieri sic hos probat stultissimos,
Iustum sapere qui nesciant intra modum.

ROTVNDISSIMVM DN. BEZÆ IN
adulteros hexastichum ita Gracè vertebat Isaacus
Cafaubonus.

Εἰς μοιχαίς.

Κ Ὅσμον ὄλον βούλει ὀλέσει, πάρος ὄλλυ πόλις.
Βούλει δ' αὖ πόλις, τοῖς κατ' ἐν αἴρε δόμοις.
Ἄλλα δόμοις ἐθέλεις; μὴ τὰ μέλοι ἔργα γάμοιο.
Μήτε τὰ τῆς δυνῆς πιστὰ χύοιτο βροτοῖς.
Τοίνυν σωζομένων οἷς μοιχαίς λέκτρα μέμνη,
Πᾶς δόμος, ἢ δὲ πόλις, κόσμος ὄλοιτο δ' ὄλος.

IN SENECTAM.

S Perata cunctis, grata sed paucissimis
Senectæ præsens, qui fit ut te abhorreant
Quibus beatæ patefacis vitæ fores,
Huius miserias æuitatis finiens?
Terrena præter nempe quòd nil cogitent.

Plerique

Plerique rerum nescij caelestium.

Hinc tot querela, hinc ciulatus irriti,

Dum tristis iste mortuus uiuens senex,

Cervice tremula, lippientibus oculis,

Rugis arata fronte, terram contuens,

Fallente gressu vix inambulaturipes:

At ille clamat sapere iam nihil sibi:

Noctes diesque tussiens hic peruigil,

Perustus alius febrium caloribus,

Sæuis podagra vincetus hic angoribus,

Carnifice tortus alius calculo miser,

Inanibus cælum fatigant questibus:

Alia malorum ut multa omittam millia,

Sed illa quid si non Senectæ, sed sibi

Subque accepta ferre debent luxui,

Hæc iusta cuius pœna sic persoluitur?

Immò ut Senectæ mille adhereant cruces,

Cruces quis illas iure dixerit malas,

Nosse unde Numen, nos & ipsos, discimus?

Sanè ergo, quicquid hic vel ille dicitur,

Magnum Senectæ est optimi donum Dei:

Siue illa mitis sit, ut mihi, siue aspera,

Bono bene uti nempe si quibus datur:

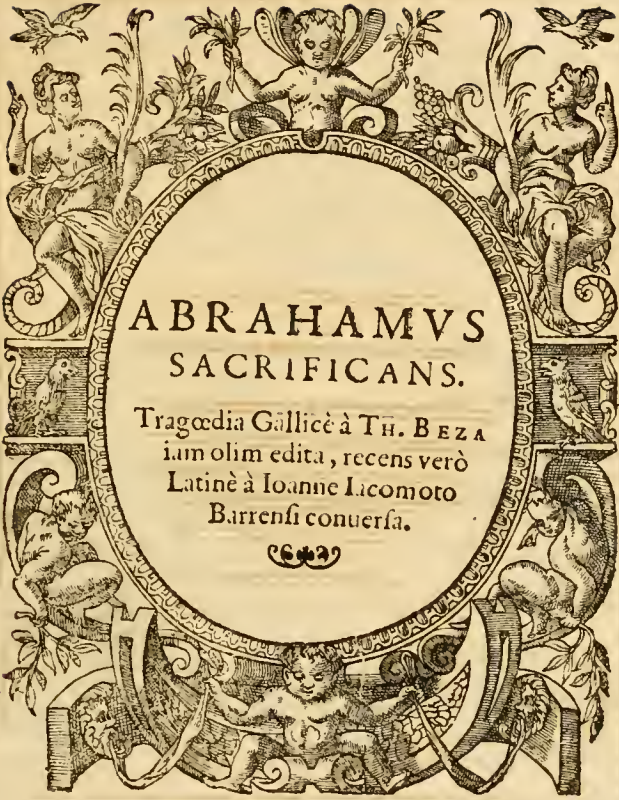
Quod Bez a gratus hoc fatetur carmine,

Tantum eadem ut esse porrò pergat obscrans.

FINIS.

N ij

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

ABRAHAMVS
SACRIFICANS.

Tragœdia Gallicè à TH. BEZA
iam olim edita, recens verò
Latinè à Ioanne Iacomoto
Barrensi conuersa.

649

THEODORVS BEZA

IOHANNI IACOMOTO

Fratri ac symmyste suo charissimo,

Gratiam & Pacem à

Domino.

ARRO tibi, mi frater, quod nunquam mihi in mentem venerat. Scis enim quo loco habere nostros illos, etsi nec, opinor, per se culpādos, nec prorsus vanos ludos consueuerim. Petiit à me, vel potiùs contendit nobilissimus ille noster Zastrifellus, suasore, credo, Paludio Philo-philo nostro, ne Abrahamum illum nostrum sacrificantem, siue Comœdiam ab exitu lætissimo, siue ab argumēti sanctissimi grauitate Tragoediam libuerit appellare, diutius paterer ab ea quam procurauit nostrorum *πομπητικῶν* editione disiungi. Respondi quod res est. Istud quaecunque ante annos circiter quadraginta quinque fuisse Lausannæ, ybi

tunc Græcas literas profitebar, nulla sanè cura, sed leuiter, vt ludicrum quiddam perscriptum quod ab illius Gymnasij iuuenibus de more spectandum repræsentaretur, nec fortassis istud scriptionis genus quibusuis probatum iri. Respondit ille sic tamen istud & tum placuisse, & multis postea probatum, vt & in publicum prodierit, & multis Galliæ locis magno cum applausu exhibitum, immo etiam non ita pridem ab eruditissimo quodam Germanicis quóque numeris fuerit expressum, sese denique iis quæ à me dono accepisset arbitrio suo vt re sua vsurum. Quod ad scriptionis autem genus attinet sibi quoque videri magnum in tam sacris rebus esse tenendum modum, & omnia religiosissimè tractanda, sed mihi non deesse quæ morosulis nonnullis obiicerem, nempe & ipsius Nazianzeni τὸν ῥησὸν πᾶσι γέντα & non paucorum ætatis nostræ doctissimorum virorum in Ecclesiis laudatissimis exemplum. Itaque flagitanti cōcessi quod denegare non potui, sed ea conditione, vt & Aristarcho illi nostro Lectio res ista probaretur, & tibi, quemetiam huius suæ petitionis conficiam ac penè auctorem laudabat, ista non sanè latinè vertenda, sed tuo vnus iudicio æstimanda committerentur. Illa igitur tuæ fidei penitus commissa sunt. Adde, detrahe, immuta quidquid tibi videbitur. Quid enim & quantum hîc possis, si modò

modò velis, non ignoro, & mihi quidē certè tum demum ista non displicuerint, si meum illum Abrahamum cum focculis meis prodeuntem, tu cothurnatum gradientem produxeris & hæc non mea, sed tua potiùs apparuerint. Sed amabo vide etiam atque etiam quòmodo iudiciosissimo illi tuo Flacco satisfeceris, cuius istos versiculos nosti.

Indignatur item priuatis ac propè focco

Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.

Obtrectatorum clamores nihil moror, ad quos iam pridem & obsurdi & occallui. Bene vale in Domino.

Geneuæ ex Musæo nostro Calendis Ianuarij anno vltimi illius temporis c I o I o xcviii. ineunte, qui vtinam piis & bonis omnibus felix illuxerit.

O j.

GENEROSÆ ET ANTIQVÆ NOBILITATIS DOM. GEORGIO SIGISMUNDO PRAKSCHICKI A ZASTRISEL, DOMINO BVCHLOVII, SERAVITII, &C. MORAVO.

Ioannes Iacomotus Barrensis.

QVÆ ZASTRISELLI munera me tibi
 Donare velles nunc redeuntibus
 Jani Calendis, annuosque
 Sole nouo relegente cursus?
 Non poscis aurum, nec virides dari
 Gemmas, Auitis cum niteat domus
 Et plena gazis, & vetusta
 Stemmatis decorata gentis.
 Mittam quod olim pectine Gallico
 Carmen sonauit BEZA volentibus
 Musis, recantatumque gestit
 Ausoniis fidibus reponi:
 Vrbesque ferri per varias, quibus
 Sit chara VIRTUS, & SVPERI timor
 Verus PARENTIS: quaque puris
 Rebus ament hilarare pectus.
 Hic namque ABRAMI conspicitur FIDES
 Inuicta cunctis casibus, & potens

Tentationis luctuosa

Non solitos superare fluctus.

Quum iussus orbis totius ARBITRO

Mactare ISACVM non renuit PATER:

Et mentis humana repellens

Sensa procul querulosque luctus

Nil esse duxit certius, optimis

Quam REGIS ALMI nutibus obsequi:

Vi cuius immensa sepulchro

Vita redit reuocata putri.

Munus probabis: cum placeant tibi

Quæ scripta cultus egregios docent:

Quæ Iusta monstrant: Quæ pudicas

Expoliunt PIETATĒ mentes.

Et fontis undas CASTALII & specus

Lauru virentes AONIA colis:

Castasque miraris choreas

THESPIADVM, resonosq; cantus.

Et celsa PHOEBI templa PALVDIO

Ducente gaudes visere, nil pauens

Rupes inaccesas, & alti

Terrificas HELICONIS umbras:

Hinc certioris præmia gloria

Quærenda censens, perpetuum & decus,

Quod falce SATVRNVS rapaci:

Quod nequeant abolere PARCÆ.

Mox cana formam perdit anilitas

Pallensque febris: nec Iuuenum diu
 Durat caducum robur, auctas
 Vastat opes, nitidósque census,
 Quum veste tectus MARS adamantina
 Replet cruentis omnia motibus,
 Dirisque flammis, & scelesto
 Ense furens populatur arces.
 Sed dona castæ PALLADIS haud timent
 Funesta belli damna, nec improbos
 Regum furores: temporisve
 Inuidiam, rapidosque dentes.
 Sic perge, rectos & monitus tui
 Ductoris audi: dum tibi florida
 Nunc vernat atas, per labores
 Egregios meliora semper
 Addisce prudens: clarior ut domum
 Tandem remigres, & MORAVVM urbibus
 Prodesse possis, seu sit acri
 MARTE ferox superandus hostis:
 Prastantiori publica seu tibi
 Augenda res sit consilio, aut bonæ
 Pacis iuuandæ, si pudendum
 Pœna nefas metuenda perdat.
 Non robur auffert cordibus insitum
 Doctrina honestis: fortior artibus
 CHIRONIS infestos ACHILLES
 TROIUGENAS PRIAMVMQUE vicit.

IN THEODORI BEZÆ *A Begg. Dicitur*

A Io. Iacomoto versibus elegantissimis
expositam.

Nacmôte, fidi quòd generis patrem,
Mandata summi Patris ut audit
Charâ litantem protinus hostiâ,
Quòd patre dignam progeniem suo
Ipsam obsequentem protinus hostiam

Sacri tuendam das oculis chori:

Quàm ritè factum! quàm bene, commodè,

Quàm congruenter temporibus malis,

Contaminatis, prodigialibus!

Nam quid malorum luxuriantium

Primas scatebras querimus anxij?

Tantum unde terris scilicet exteri,

Civilis equè sanguinis undique:

Quis iste gentes immedicabilis,

Quis iste Reges exagitet furor:

Aut cur suarum persuat immemor

Natura legum, aut inficiat lues

Perennis auras: mortium imagines

Pasim, & reclusis Tartara faucibus:

Et ipsa ruptis, ô scelus, ô pudor,

Iamiam fathiscant iura repagulis.
 Heu prima labes, primaq₃ tristium
 Origo rerum: nescia Principum
 Sperare Regem, nesciacredere,
 Vero, potenti, nostra proteruitas.
 Hæc caterorum semina criminum,
 Hunc fas reatum dicere seculi:
 Iustus malorum luxuriantium
 Fons unde, & omnis caussa periculi.
 Dedere lustris anterioribus
 Hæc nempe Gallum talia præcinem,
 Illum, parentis munus Olympici.
 Egressa priscum qua penitus modum
 Nunc nunc Britannis, nunc Latialibus,
 Nunc Lusitanis, nunc Calydoniis,
 Et ultimarum denique gentium
 Egent cothurnis. Viuite perpetes
 Par grande Vatum, viuite, viuite:
 Piaq₃ cincti tempora laureâ
 Verum sacratis ISACIVM modis
 Efferte. Lauri non alia magis
 Amoliantur fulmina Calitum.

IAC. LECTIVS.

Argumen-

Argumentum huius Tragoediae peti-
tū est ex Genes. Cap. xxi.
vbi hæc leguntur.

1. **T** fuit post verba ista, & Deus tentauit Abraham, & dixit ad eum, Abraham & dixit, ecce ego.
2. Et dixit: Cape nunc filiū tuum vnicū tuum, quem dilexisti Ischac: & vade tibi ad terrā Moriah, & fac eum ascendere ibi in holocaustum super vnum montium, quem dicam ad te.
3. Et surrexit Abraham summo mane, & strauit asinum suum, & cepit duos pueros suos secum, & Ischac filium suum, & scidit ligna holocausti, & surrexit, & iuit ad locum quem dixit ei Deus.
4. In tertia die leuauit Abraham oculos suos, & vidit locum de longinquo.
5. Et dixit Abraham ad pueros suos: Manete hīc cum asino: & ego & puer ibimus vsque illuc: & adorabimus & reuertemur ad vos.
6. Et accepit Abraham ligna holocausti, & posuit super Ischac filium suum, & accepit in manu sua ignem & gladium: & iuerunt ambo ipsi simul.

7. Et dixit Ischac ad Abraham patrem suum , & dixit: Mi pater, & dixit, Ecce ego fili mi , & dixit , Ecce ignis & ligna , & vbi agnus in holocaustum?
8. Et dixit Abraham, Deus prospiciet sibi agnum in holocaustum, fili mi. Et perrexerunt ambo ipsi pariter.
9. Et venerunt ad locum quem dixerat ei Deus, Et ædificauit ibi Abraham altare, & ordinauit ligna , & ligauit Ischac filium suum, & posuit eum super altare, super ligno.
10. Et misit Abraham manum suam, & accepit gladium vt iugularet filium suum.
11. Et clamauit ad eum Angelus Domini de cœlis, & dixit, Abraham, Abrahã. Et dixit, Ecce ego.
12. Et dixit, ne extendas manum tuam ad puerum, & ne facias ei quicquam , quia nunc cognoui quòd tu times Deum, & non prohibuisti filium tuum, vnicum tuum à me.
13. Et leuauit Abraham oculos suos, & vidit, & ecce aries post se , detentus in perplexitate spinarum, in cornibus suis. Et iuit Abraham & cepit arietem, & adscendere fecit eum in holocaustum pro filio suo.
14. Et vocauit Abraham nomen loci ipsius , Dominus prospiciet. Idcirco dicitur hodie, In monte Dominus videbitur.

15. Et clamauit Angelus Domini ad Abraham secundò de cœlo.
16. Et dixit, Per me iurauit, dixit Dominus, quia pro eo quòd fecisti rem hanc, & non prohibuisti filium tuum, vnicum tuum.
17. Quia benedicendo benedicam tibi, & multiplicando multiplicabo semen tuum, sicut stellas cœlorum, & sicut arenam quæ est iuxta littus maris: & hæreditabit semen tuum portam inimicorum suorum.
18. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, eò quòd obediuisti voci meæ.
19. Et reuersus est Abraham ad pueros suos, & surrexerunt, & iuerunt pariter ad Beersebah, & habitauit Abraham in Beersebah.

P j.

Persona.

ABRAHAMVS.

SARA.

SATANAS CVCVLLATVS.

ANGELVS.

ELIEZER.

PASTORES.

ISAACVS.

CHORVS ex Pastoribus compositus.

ACTVS

ACTVS PRIMVS.

ABRAHAMVS.

X quo relictis sinibus patriæ, vagor
 Modò huc, modò illuc, quis, precor, mor-
 talium

*M*aiore iactatur malorum turbine,
 Vitamque per plura trahit anxius mala?
 Sed, ô suprema sedis arbiter Deus,
 Quicumque me casus fatiget inquires,
 Quis vixit vsquam me beatior? Manu
 Cui largiore plura commodas bona,
 Ex quo tuum sequutus imperium volens
 Natale protinus solum fugi, & domus
 Limen paterna, & arua qua specu inferi
 Prognatus obumbrat Error & quibus colunt
 Plebes profana fabricata Numina?
 Sic prosperis aduersa rebus temperas,
 Tuosque ubique per varias seruans neces,
 Quam sis parens benignus indicas satis
 Superque cunctis: & velut ex nihilo omnia
 Nutu creasti fortiore, sic soles
 Mutare bono malum, & tenebras lumine,

*Vt qua tuam sereniore tempore
 Humana gens benignitatem non videt,
 Hanc liberata tot periculis sentiat,
 Et robur alma laudet usque dextera.
 Volucris ecce fluxerant iam iam mihi.
 Ter sena lustra aui atque originem incluta
 Magnis opibus florente duxeram domo:
 Sed nobiles proavos habentem quid iuuat
 Opima possidere latifundia,
 Magnosque honores, si, Patris summi loco,
 Potente qui verbo feracem condidit
 Tellurem, & immensos polorum fornices,
 Quis ligna cogatur dolata, & saxeos
 Vocare Diuos, atque pinguioribus
 Satiare mutas victimis imagines?
 Hæc ergo despexi, meis simul tua
 Vox insonuit auribus, & impiis statim
 Migrare terris imperasti, nescium
 Promissa quæ me rura velles visere.
 Verùm lubens quicumque te sequitur ducem,
 Iter tenebit rectum, & auis procul
 Erroribus tutas secabit orbitas.*

Sara. Abrahamus.

SAR. *Quoties memori reuoluo corde quot bona
 Sis usque largitus mihi, ter Optime,
 Parens, viq; fidus ignota comes,*

Seu

Seu me laborum coniugis certam pij
 Sociam: thorique pacta mutui Abrahæ
 Iurata seruantem pudico pectore
 Non barbarorum siueris libidini
 Seruire Principum, nefas quos incitat
 Audere quoduis Cælitum mens nescia:
 Seu me prius diu sterilem senilibus
 Annis voluisti parere natum, quem tuus
 Promisit olim posteris fauor fore
 Seclis variarum progenitorem gentium,
 Quas vera nitente faustitas cælo manet:
 Vox attonita hæret faucibus, nec eloqui
 Stupente laudes ore tot dignas tuis
 Largitionibus queo, licèt velim.
 Tuum tamen vocabo Numen supplices
 Tendens ad ætherem manus, teque omnium
 Conabor auctorem bonorum dicere,
 Hic sola nunc seruans domum. Non testibus
 Preces piorum semper egent: neque mens Deo
 Quum pura reddit vota querit arbitros.
 At huc reuerti conspicio meum virum,
 Hinc illum abesse longius putaueram.
 ABRA. Quis tibi subitus genas rubor inscit? Tui
 Quid Sara conspectum vereris coniugis?
 Quæ vota supremo parenti reddere
 Iam iam parabas, laudo. Fæminas decet
 Pias benigni dona cuncta Numinis.

*Efferre dignis laudibus. Sed particeps
 Quum sim bonorum, fas simul communia
 Me tecum ubique predicare munera.
 Hoc ergo agamus, atque iunctis mentibus,
 Nobis amicos inuocemus Cœlites.*

SAR. *Mihi venerande Domine, nihil magis placet,
 Quàm semper illis obsequi quæ iusseris,
 Vt fas pudicam coniungi nuptam suo
 Parere: nec quidquam esse credo dignius,
 Quàm Patris æternam supremi gloriam,
 Celsisque lucens arcibus poli decus
 Totum per orbem laude summa tollere.*

ABR. *Hæc vera sentis, quum melius nihil putas,
 Quàm perpetuo deducere plectro carmina,
 Et ora rupto soluere mox silentio,
 Quæ facta nimbo sono tonantis æthere,
 Miranda cantent. Nam supero tantum placet
 Honor repensus Numini, pro commodis
 Quæ pleniore dat manu mortalibus.*

Hic Abrahamus & Sara Deum laudant.

*Sunt Patri laudes supero canenda,
 Qui fauens puris bona cuncta turbis
 Dat manu plena, trepidoque pressas
 Tempore seruat.*

*Lege qui certa moderatur altos
 Syderum cursus, volucrisque solis*

Vberes

*Vberes lustrat radiante passim
Lampade terras.*

*Vt fugax blando renouetur annus
Vere depulsis niuibus, sinuque
Fertili charas calefacta fruges
Explicet estas.*

*Vt sua Autumno redeunte poma
Colligant lati patulis coloni
Arborum ramis, grauidis que amœnas
Vitibus uuas.*

*Et diem iusto properum labori
Destinans, grata vice reddit umbras
Noctis, & fessos hominum sopore
Recreat artus*

*Mox pluens pingui rigat imbres campos,
Mox fugans nubes, madidosque ventos,
Stridulis fudi Boreæ serenat
Flatibus auras.*

*Et maris frenat rabidos tumultus:
Nec suas ultra patitur vagari
Prouidus metas res fluo furentes
Æquore fluctus.*

*Solate quondam bonitas fauere
Impulit nobis, meritoque nullo
Excitus cunctis pauidos periculis
Liberas, summa dominator arcis,
Et locis tractos quibus execranda*

*Turpibus placant simulachra vana
 Ritibus gentes, regis: atque certos
 Tramites monstras, facilémque acerbis
 Exitum rebus. Duce te per urbes
 Viximus tuti Pharias, cruenta*

*Quum fames quondam Cananaa rura
 Perderet: sæui neque tunc Tyranni
 Insolens nobis nocuit libido.*

*Sed tuos horrens monitus, minasque,
 Hospites iussit remeare ad arua,
 Quæ bonus spondes, veniente tandem
 Sæculo, nostræ soboli daturum.*

*Vicimus reges, duce te, superbos,
 Et graues captæ spoliis Sodoma
 Ditibus turmas: cuneosque forti
 Marte deuictos, validis Damasci
 Non procul muris, saturare fædos
 Vulturum ventres, Syriæq; gentis
 Vidimus latimaculare fuso*

Sanguine campos.

*Hæc cuncta præstat mira benignitas
 Parentis almi. Fæderis hic memor,
 Veraxque semper, postgenitis dabit
 Promissa nostris regna. Nefariæ
 Non gentis ardor, nec rabies furens:
 Nec quicquid audax improbitas mouet
 Decreta regis vertet Olympici:*

Hæc firma cunctis temporibus manent.
At tu profanum vulgus, & impia
Time te gentes, tetra quibus tegit
Caligo mentem : Cælitum & inscius
Error nefandis incitat hostias
Offerre diuis, mortiferum & scelus
Audere quoduis, fœdâque crimina.
Nam summus orbem qui regit arbiter,
Puris piorum protinus annuens
Votis, scelestas vindice dextera
Perdet cateruas, quâsque sagax manu
Faber perita sinxit imagines.

ACTVS SECVNDVS.

ABRAHAMVS. SARA.

ABR. **Q**um mira nobis Cælitum clementia
 Donarit, vxor, filium, quo tempore
 Effæta iam senecta nullam liquerat
 Spem prolis amplius, superest simul.
 Vt illius conemur indolem bonis
 Formare moribus tenellam, & Numinis
 Almi timore vero, vt ocyus malos
 Cætus nefariorum, & improba vitet
 Contagia turba: testa nam quibus est recens

Q. i.

*Imbuta odores seruat : & corrumpere
 Ingenia cerea in vitium flecti nihil
 Magis potest, scelestâ quàm consortia,
 Turpique blandus ore sermo profluens.
 Et ceu laboribus subacta sedulis
 Fœcundiores terra fructus procreat :
 Sic cura si vigil parentum liberos.
 Excolat, & artibus statim melioribus
 Doctrina molles tingat annos, cautior
 Iuuenta rectos tramites volet sequi,
 Prodesse cunctis, & nocere nemini.*

S A R. *Proba genitricis officio fungar, neque
 Exempla sequar matrum nimis quæ blandulæ
 Nihil recusant liberis, verum annuunt
 Quicquid ferociens libido paruulis
 Pectoribus illorum expetit, nec durius
 Vesaniam audent insitam retundere.
 Tantum licere quæ Deus probat sinam,
 Et cuncta quæ vetat docebo mox meum
 Vitare Isacum. Sed bonæ me spes iubet
 Animo esse : nam cælestis illum qui Pater
 Portare me voluit sterili aluo, & aridis
 Lactare mammis, filium hunc, fidus bonas
 Ubique deducet per orbitas comes.*

Sathanas cucullatus.

Non vltus orbe cernitur toto locus,

Quem

Quem non pererrans usque lustrem, nec labor,
 Nec cura lassat inquires, dum cogere
 Mortale quero sub meum iugum genus.
 Fulgente Olympo regna seruent Cœlites,
 Modò suum me terra principem colat.
 Cœlo phalanges & Angelorum promptius
 Dei capeffant iussa summi, dum meis
 Subiecta tellus imperiis parens tremat.
 Cœlo Deus sedet, solum solus rego.
 Est ille pacis auctor, bella concito.
 Illi unio concors placet, mihi iurgia.
 Forti creauit ille cuncta Numine:
 Maiora presto quum Deos plures creem.
 Cœlo corusca luce fulgidi nitent
 Altumque circumstant Dei thronum Alites:
 At purpurata turba seruorum mihi est,
 Queis ora rubra clariùs gemmis micant,
 Auròque quod rutilis probatur ignibus.
 Est impudens cohors toga cui syrmata
 Oblonga velant corpus, & rasum tegunt
 Caput cuculli, cui popina, cui gula,
 Cui plena scortis lustra salacibus placent;
 Sunt infulati Antistites, vestis quibus
 Odora nardo fragrat, & liquoribus,
 Quos diues Indus vendit, Arábisque decolor:
 Quibus smaragdis grandibus graues manus
 Sudant, & aur o, queisque lautioribus

Onusta semper mensa fumat ferculis:
 Hæc cuncta nobis obsequuntur agmina,
 Suisque regna nostra factionibus,
 Et imperij basim perennem fulciunt.
 An, quæso, quicquam mirus artifex Deus
 Se maius ipso condidit? Verum edere
 Peiora mihi portenta quam ipse siem datum est,
 Et quotquot ima Dæmones colunt loca.
 Regnare cæli sede celsa iudicem
 Totius orbis unicum noui Deum,
 Qui dextera rubente solus torqueat
 Flammæ, & horridos trisulci fulminis:
 Tonans fragores mittat æthere, & truci
 Verberet agrestium labores grandine:
 Nec impotentes me procellas viribus
 Meis per aquor excitare concitum,
 Piceosque turbines per arua, ni prius
 Annuerit ipse magnus omnium arbiter.
 Et dira me licet malignitas agat
 Per turpe quoduis præcipitem scelus, tamen
 Scio paratam cætibus vitam bonis,
 Auferre quam non ulla possint tempora:
 Scio paratam cætibus mortem malis,
 Nullisque finienda seclis tormina.
 Sed terra plurimos suo sinu fouet
 Vbique mortales, quibus meis dolis
 Mens fascinata pluribus mauult Deis

Seruire.

Servire, quos dolavit artificum manus,
 Quam reddere uni vota pura Numini.
 Et sunt furor quos tantus occupat, Deum
 Vt esse pernegent: Et illa cuncta censeant
 Ridenda vani cordis esse somnia,
 Quæ fabricasse machinam immensi docent
 Orbis potente Cælites nutu: Et regi
 Mundum ambigua non sortis impetu vago,
 Sed mentis aeternæ sacratis legibus.
 Quid? puniendis nulla culpis Tartara,
 Crucésque nullas esse post fatum putant,
 Nec vlla piæ manere turbas præmia.
 Hæc ipsa monstra opinionum cordibus
 Mortalium in seui, statim ex quo fraudibus
 Meis Adamus implicatus inclyta
 Imagine supremi parentis excidit.
 Incæpta promouere pergam, nec modum.
 Ponam impigris laboribus, donec mihi
 Cucullus iste seruiet, nondum quidem
 Notus, sed olim pagus omnis, oppida
 Domusque cuncta sentient, quantum meos:
 Augerè fines possit, atque commoda.
 Fatalis, ô, Cuculle, damna quot feres!
 Quot impudica facta, quot teges dolos!
 Quot ficta opinione sanctimonia
 Damnabis aeternis miseræ cruciatibus
 Gentes! Quot inter orbis audax principes:

Duella concitabis, & motus feros:
 Ni liuor, odiūque inexpiabile,
 Et dira me cupiditas impelleret.
 Tentare cunctos mecum eisdem inuoluere,
 Culpis homines, paribisque pœnis subdere,
 Illorum acerba tot miserescerem mala.
 Quid pluribus est opus? hūc cucullā ex quo indui,
 Me peior ipso factus, ecce iam magis
 Mortalium nocere genti cogito.
 Sed ista seclis cuncta fient posteris,
 Nunc aggredi Abramum paro: solus mihi
 Nam bella mouere cum suis audet: neque
 Mea iussa vult sequi, nec umbrosos pauet
 Lucos, nec idolis suas fundit preces,
 Nec thura, nec molas, nec hostias cremat.
 Et cæterarum exempla temnens plebium,
 Suum propriis honorat cultibus Deum,
 Iam sæpe sum frustra illum adortus, nam meis
 Resistit vsque fortior conatibus.
 Parere sed quò pertinacius senex
 Recusat, eò ferocius lacessere
 Subinde pergam, donec oppressus cadat
 Datisque supplex obsequatur legibus.
 Sic crebro ariete pulsa tandem mœnia
 Turrésque corruunt, & assiduo impetu
 Torrentis vnda adesa moles mergitur.
 Fouet quidem Abramum Deus, atq; pluribus
Augere

*Augere bonis pergit, meliora posteris
 Annis daturum pollicitus, & fœdere
 Hunc secum amico iunxit: at Deus sua
 Si dicta mutet, ecce mox ruet miser
 Abramus: illi nil fides, nec viuida
 Prodesse quicquam spes poterit, ni manserit
 Idem per omne tempus, & immotus velut
 Rupes medio aquore quam procella verberat:
 Cunctas sed explicabo fraudes ilicet,
 Illius ut subacta corruat fides.
 Duos habet ecce liberos, alter meis
 Iam paret ultrò nutibus: vix retia
 Vitabit alter tensa, quamuis optimis
 Illum parentes artibus forment. Sara
 Mox fracta rebus asperis dabit manus.
 Imbellis iste sexus, & constans parium.
 Vernaq; vilis turba, quæ pascit pecus
 Gregesque Abrami, scilicet, repellere.
 Meos valebit impetus, & abditas
 Cauere fraudes. Quicquid accidat, statim
 Saxum mouebo quodlibet tentans meis
 Astutiores implicare cassibus.*

Abrahamus. Angelus.

B R. *Quum pergat vsque Cœlitum mens provida
 Mihi fauere, seu minaces hostium
 Fortis retundat impetus, seu copiam*

Frugum quotannis largiatur, & pecus
 Cornigerum adaugens, omnibus, quotquot soli
 Glebas Cananæ vomeribus sulcant suis,
 Me ditio rem reddat, & (quod cæteris
 Maius bonum cunctis puto seni datum)
 Heredem Isaacum sospitet, vix vix meam
 Damnare possum pigritiam satis, Deo
 Quòd gratias subinde cesso reddere,
 Ipsique laudes debitas persolvere.

ANG.

Abrame, Abrame, missus arce Olympica
 Adsum supremi Regis ales nuntius,
 Quæ mandat, audi: protinus tardas procul
 Moras repelle, & imperata fac lubens.
 Assume mox tuum unicum natum, anxio
 Amore quem senex pater complecteris,
 Quémque auspiciis bonis Isaacum nominas,
 Ad sacra montis hunc Mòriæ culmina
 Duces, & illic immolabis, & rogo
 Cremabis ardente impositum: hæc erit Deo,
 Si promptus obsequare, grata victima.

A. B. R.

O summe rector, imperas meum tibi
 Cremari Isaacum: promptus obsequar tuis
 Iussis: sed, ô, faue benignus, & meo
 Rebelliones pelle cunctas pectore:
 Et talibus attonitam imperiis mentem erige:
 Nam mihi per ossa currit ima languidus
 Tremor, labantque genua. Robur annue,
 Quod

Quod nulla vincat irruens tentatio.

Fac me tuis parere iussis ocyus.

*Quod, quæso, nostrum crimen inflammat, Deus,
Tuos furores? Bella quæ misero mihi*

Mouere paras, tremende rerum conditor?

Quid? filium unicum senis tremula manu

Parentis imperas iugulari, & ignibus

Funestam aduri victimam? fateor, potens

Orbis dominator, me meis pœnas graues

Culpis mereri: parce, nec suo, precor, meam:

Orbare senectutem velis solatio.

Sed, quid queror? sunt recta cuncta quæ iubes,

Parere semper vera tibi debet fides.

Eliezer. Pastores. Isacus.

Colligite sarcinas, & ad præsepia

Redite, conseruósque vestros, & simul.

Curate commissos fidei vestræ greges.

Vitate rixas atque fœda iurgia,

Summique prouidam inuocate Numinis

Benignitatem, ut Abrahæ velit pecus

Augere semper, illiusque commoda

Vbique promouere seruientibus

Vobis fideliter, velut bonos decet

Vernas, quibus herus contigit Dei timens,

Malaq; fraudis abstinens, quo mitior

Meliórq; nullus orbe cuncto cernitur.

R. j.

*Nec qui magis sua satagat familia
Puras salutis indicare semitas,
Cultisq̄ue Rectori placentes Cœlitum.*

PAST. *Parere nos æquum est tibi: nec gratius
Quicquam esse nobis censeas quàm commodis
Servire cunctis Abrahæ, & domum ipsius
Gazis repletam conspiciari ditibus,
Parata nobis cuncta sunt, mox ibimus.*

ISA. *Quid me, precor, relinquitis? me sumite
Vobis comitem, nostros ut aspiciam greges.*

PAST. *Isaace mane, nec adibus patris procul
Abscede, ne tuam ferat molestius
Absentiam, & nobis graviter succenseat.
Sed firmior postquam tibi atas auxerit
Robur, licebit experiri, quot bonis
Pericla sustinenda sint pastoribus,
Dum longa per deserta lanigeras oves
Ducunt, inaccessasque cautes (feruidus
Vbi stabulat leo & ferox ursus suos
Celat catulos,) dum nocte sublustri excubant,
Arcentque fures subdolos ouilibus.*

ISA. *Quid? me putatis inscio quoquam patre
Prodire velle? quum Deus imperet bonis
Natos parentum ubique iussis obsequi,
Patris verebor usque iussa, nec licet
Me mandet ille protinus mori, abnuam.*

PAST. *Et te fovebunt usque Cœlites tuis*

Si debitum honorem reddideris parentibus.

S A. *Adibo patrem méque vobiscum ut sinat
Migrare poscam : Et dum reuertor, híc , precor,
Me paululum expectate. Past. Nos parebimus,
Melósque dum redis Deo cantabimus.*

Chorus ex Pastoribus compositus.

*O , quàm beatus , qui fugiens nefas,
Et legis almæ conscius , æthere
Celso parauit perfugium sibi:
Durisque fidens temporibus Deo,
Insanientum spes hominum procul
Cæcas repellit, quæq; vagas solent
Ludicra mentes fallere somnia.*

*Non terret illum pauperies inops,
Nec inflat auri copia largior,
Aequam secundis rebus , Et asperis
Seruare mentem nouit, Et undique
Vexationum si violentior
Procella tentat, Tartara si mouent
Infesta turbas , impauidus manet.*

*Illum tuetur dextera Cælitum,
Certasque semper prouida semitas,
Monstrat minaci, nec sinit obrui
Tentationum turbine grandium:*

*Si fortè nutat, si pede lubricos
Quandoque calles ambiguo terit,
Pressum periculis omnibus explicat.*

*Hæc esse noster vera satis docet
Abramus: ex quo Patris Olympici
Fidelis illum cura tegit, licèt
Multis petatur saepe malis, tamen
Hæc cuncta vincit maior: atrociam
Si damna crescunt, indomiti simul
Augentur illi robora pectoris.*

*Natale quondam deseruit solum:
Feruens coegit sollicitum fames
Ægyptiorum littora visere.
Huic rapta coniux ad Pharij domum
Est ducta Regis, qui niueo Saræ
Decore captus, connubio sibi
Hanc destinabat iungere protinus.*

*Sed mox Abramus supplice dextera
Postquam precatus sydereum est patrem,
Illi remisit Rex Pharius statim
Sponsam, verendas Cælicolæ pauens
Regis furores, sinibus & suis
Vtrumque iussit cedere, nec ferox
Est ausus illos lædere Barbarus.*

Postquam arua Nilo proxima, & impios

Liquere

Liquère campos, usque adeò breui
 Res creuit illis tempore, Numinis
 Fauore summi, ut tot sua cum Lotho
 Fisdem nequirent pascere pradiis
 Armenta. Pingues hinc Sodomas Lothus
 Migrans scelestas incoluit domos.

Tunc triste bellum fœderibus duces
 Mouere iunctis, qui Syria vberes
 Glebas aduncis vomeribus secant.
 Et subiugatis mox Sodomis Lothum,
 Traxere ahenis coniuge cum proba
 Vinclis reuinctum turpiter, & procul
 Nutus coactum barbaricos sequi.

Sed casum amici mox ubi flebilem,
 Abramus absens audiit, ilicet
 Vernas trecentos, bisque nouem simul
 Collegit, armis muniit, & feros
 Sequutus hostes fortiter irruit,
 Et terga dantes funditus obruit,
 Potens supremi presidio Patris.

Dehinc dura rupit vincula, & aneas
 Victis catenas, & decimis prius
 Summo solutis Pontifici, sua
 Turba misellæ restituit bona,
 Pradâsque raptas. Sic rediit domum

*Victor decorus, votaque totius
Orbis tremendo reddidit arbitro.*

*Quum tot niteret plena bonis domus,
Gemmis, & auro, nec pareret suo
Prolem marito iam senior Sara,
Vltro ipsa seruam tradidit Abrahæ,
Si fortè tali coniugio placens
Nascatur hæres, cui sua linqueret
Post fata grandes diuitias pater.*

*Hæc Ismaelem serua tulit ferum,
Cui regna sedis post venientibus
Promisit arcis sydereæ potens,
Censusque opimos, & varium decus.
Sacris sed istud mancipium adibus
Exire iussit, legitimum vt viro
Hæredem Isaacum progenuit Sara.*

*His tam beatissimis sub penetralibus
Seruire vernas nos iuuat. Hic sua
Benignitatis participes simul
Regis voluntas Cœlicolum facit,
Et signa nobis dans eadem inclyti
Fauoris altis querere opes polo,
Vitaq; mandat perpetua bona.*

ACTVS

ACTVS TERTIVS.

Isacus. Abrahamus. Sara. Pastores.

O Regis admi Cœlitum benignitas
 Iuuare pergit vsque! supplices simul
 Manus ad astra sustuli, mox annuit
 Clemens petitis plura, nostros proxima
 Per rura pascentes cupiebam visere.
 Ducentibus vobis greges. Verùm pater
 Secum, iubente sic Deo, me ducere
 Parat Moria ad alta montis culmina:
 Mè que interesse vult, sacras quum fumidis
 Adolebit illic victimas altaribus,
 Sic sic procul nostris remotas adibus
 Lustrabo gentes, & solum visam exterum.
 O, nunc eundum est: O, meus venit parens,
 Iam vult paratis omnibus viam ingredi.
 Quacunque summus imperet rerum arbiter,
 Parere semper nos decet, nec fas Dei
 Iussis reluctari pias fidelium
 Mentem virorum: namque iustus optima
 Rex mandat vsque subditis mortalibus.
 Nec, si latent quandoque nos cause, quibus
 Mandata fulciuntur ipsius, tamen
 Has curiosius licet requirere.

- SAR. *Ne, te precor, mirere, si meum mihi
Res angit ista pectus, atque longius
Si terret iter, quod ingredi natum iubes.*
- ABR. *In rebus aduersis suos Deus probat.*
- SAR. *Hæc esse vera credo, sed prius velim
Te scire tale si Deus quicquam imperet.
Hunc natum habemus unicum, & tenellulum
Nostra senectutis columen, in quo sita est
Beatitatis illius fiducia,
Quam rector arcis igneæ potens tuis
Promisit olim se daturum posteris.*
- ABR. *Non in puero talis sita est fiducia,
Sed in Deo qui nescit unquam fallere,
Decreta nec mutare, quæ semel suo
Verax reclusit ore. Quare filio
Timere Isaco desine: hunc tuebitur
Vbique summi Numinis certus fauor.*
- SAR. *Quid? hunc Deus obiici periculis iubet?*
- ABR. *Tutante Deo nusquam est periculum bonis.*
- SAR. *Subesse quiddam huic suspicor negotio.*
- ABR. *At mens mihi nil suspicatur anxia.*
- SAR. *Arcana res est ista valde quam paras.*
- ABR. *Quæcunque sit tandem, illa fit Deo auspice.*
- SAR. *Sed quis locus sit iste nec scis, nec viam.*
- ABR. *Iter Deus monstrabit, & locum mihi.*
- SAR. *Illuc tenellus ire non quibit puer.*
- ABR. *Hunc ducet auctor & comes via Deus.*

SAR. *Sed*

- SAR. *Sed plena multis sunt periculis loca.*
- ABR. *Pulchrum sequentem iussa Cœlitum mori.*
- SAR. *Erit senectus orba nostra si perit.*
- ABR. *Vivet beatus usque qui moritur Deo.*
- SAR. *Hic tutius iussas cremabis victimas.*
- ABR. *Verum supero visum est aliter Divum patri.*
- SAR. *Hæc ergo si decreta sunt Cœlestium,
Magno parenti, & ire tecum filium,
Vias per ignotas tenellulum velit,
Migrate securi favore Numinis.
Vos ritè mactatis reducat hostiis
Ad nostra tecta sospites supplex precor.
Iface fili, parvulus iam iam tuum
Comes parentem sequere, quò Deus volet,
Memorq; Regi funde Coelicolum preces
Puras subinde, solus ille semitas
Præstare securas potest periculis
Procul repulsis, ut statim incolumis domum
Nostram remigres cum parente, iam vale,
Iface, plura me loqui vetat dolor,
Et ima qui quatit metus præcordia,
Genasque fletibus seniles irrigat.*
- ISAC. *Verenda mater, te precor, molestiam
Tristesque curas anxiiis nimium amove,
Pectoribus, inutilésque siste lacrymas,
Me me reducem videbis, & saluum, via
Nos auctor huius, provida ducet manu.*

- A B R. *Vos iam relictis ire mecum ouilibus
Oportet, hásque ferre sarcinas, iter
Trium est dierum ad vsque montium iuga.
Queis me tremendus imperauit victimas
Mactare sibi totius orbis Arbitr.*
- P A S T. *Tuum est iubere quæ uoles, nostrum obsequi.
Quocunque nos duces, sequemur acyus.*
- A B R. *Eamus igitur quo Deus uocat. Tibi
Absentibus nobis domus custodiam
Commendo, coniux, meque sospitem breui
Sperare reuersurum sauenta Numinis
Almi benignitate, quam toties sumus
Experti uterque, quando durioribus
Nostram probauit ante casibus fidem.*
- S A R. *Domini manens Superos precabor, ut tuis
Faustum uelint donare cæptis exitum,
Cunctisque seruatum periculis reddere
Cum dulci Isaco coniugem charum mihi.*

Sathanas.

*Sic ergo nullis artibus nec machinis
Tam pertinax istius expugnabitur
Fides senis? Nostrisne semper fortior
Conatibus resistet, abnuens dare
Victas manus? Subacta gens mortalium
Nostris ubique legibus paret, neque
Terras amicis lustrat ullas ignibus*

Titan

Titan renidens, pinguibus quæ victimis,
 Et thure multo non meum quarat lubens
 Placare numen: iste nostra respuens
 Edicta solus nostra: quæq; cuncta gens probat
 Sequi recusans vnus, æthereo patri
 Placere querit, atque quidquid imperet,
 Nil ambigens obtemperat: nec iudicat
 Quidquam graue, licet dura mandet sapius.
 Nam iussus ad arduum Moriæ verticem,
 Montis suum mox mox Isacum ducere.
 Illicque mactatum cremare, se via
 Commisit ecce, suamque celans coniugem
 Aras tepentes filij respergere
 Parat cruore, torridosque adurere
 Rogis tenelli secta membra corporis:
 Affectus illum patrius, qui pectori
 Defixus hæret intimo, atque coniugis
 Nato timentis lacrymæ haud mouent, neque
 Dura mala quæ senes solent orbos sequi.
 Sed quidquid accidat, meus hæc commodis
 Res cedit vltro. Namque si nihil pauens
 Abramus ipse filium mactet suum,
 Promissa Isaco facta quondam corruent:
 Nam mortuus semen beatum gignere
 Nequibit illud, regna quod vertet mea,
 Mortisque ahena vincla rumpens pallida,
 Et scruientis Tartari tyrannidem,

Vita perennis aperiet bonis vias:
Quòd si veteribus reddita olim patribus
Oracla seclis impleantur posteris,
Nil gente cuncta clarius mortalium:
Ni sorte contra Dæmonum lachrymosus.
Sed si suam mutauerit sententiam,
Et ipsum amor paternus impediatur suum
Iugulare monstrat as ad aras filium,
Tunc obstinata subiugabitur fides.
Tunc vota supplex fundere, & puras Deo
Preces Abramus, desinet: tunc iudicis
Fauore supremi rebellis excidet.
Magnusque deuiantium aggregabitur
Simul cateruis, torda queis paludibus
Prognatus error tartareis obrubilat:
Quas turpe quoduis precipites agit ad scelus.
Sed hunc sequar quocunque mouerit pedes,
Vt propius exitum istius negotij
Spectare possim. Nam senex animum licet
Nunc monstret inuictum procul certamine,
Illum tamen per ima currens viscera
Terrebit horror ambiguum, quum sanguine
Spargenda filij miser parens struet
Altaria, vicinisque ligna colliget
Syluis, laceros quibus tenelli corporis
Incendat artus: paruulas quum cœperit
Vincire palmas, & miserabiles sui

*Questus I saci tristis audiet, ferum
 Quum stringere mucronem volet, mirum nisi
 Tot arietibus impulsa tunc ruat fides,
 Cedatque tandem victa contumacia.*

Abrahamus. Pastores.

*Iam tertium nobis redonat Sol diem
 Ter mensus arduos polorum fornices
 Flammante curru, ex quo relictis adibus
 Nostri viam ingressi hanc sumus, nec ullū adhuc
 Tutante nos Deo periculum accidit,
 Hic ecce mons est cuius ad fastigia
 Me magnus orbis imperat Rector meo
 Cum filio conscendere, atque victimas
 Offerre quas monstrabit: hīc quiescite,
 Est namque vobis progredi ulterius nefas.
 Sed interim dum iussa vota reddimus,
 Puris superum patrem precibus lacescite
 Vt esse mitis pergat, & semper fauens.*

AST. *Hoc, ut iubes, manebimus loco, neque
 Vltra pedem positos feremus limites,
 Et propitium tibi esse Deum rogabimus.
 Nam si tibi ex animi fluant sententia
 Res, esse quid nobis poterit optatiu: ?*

ABR. *Istas, I sace, sarcinas prae ferens,
 Portabo prunas, atque mucronem aeneum.
 In vota ne cessate, quae so, cultibus
 Donec peractis ritē mox reuertimur.*

Pastorum Chorus.

Qua tanta Abramum cura agitant? Quis anxiam
 Tantus fatigat illius mentem dolor?
 Cur vultus illi tristior? Cur nunc iubet
 Cœleste Numen inuocari ardentius?
 Quid ille, quæso, nunc timet: discrimina
 Quem nulla potuerunt adhuc percellere:
 Qui rebus aduersis animum nil territum
 Opposuit vsque fortior? Sic æquore
 Moto procellis saxa repellunt concitos
 Immota fluctus, atque saeuientium,
 Annosa quercus ridet Austrorum minas.
 Quid ergo nunc illum angit? haud quisquam parat
 Mouere bellum. Nam licet terra incolas
 Inter Cananæ peregrinus fixerit
 Rebus suis sedes, & auri possidens
 Talenta, plurimósque ditior greges,
 Illum tamen verentur omnes integrum
 Vita, & nocere ulli cauentem sedulo,
 Rex nuper illi Abimelachus fœdere
 Se iunxit ultrò, cuncta domi sunt prospera,
 Habétque coniugem bonis qua moribus
 Ornata fugit rixas, suo studens viro
 Placere semper, filium senilibus
 Qua peperit annis, quo nihil suauius
 Sol cernit vsquam, nec senum potentius
 Leuare tadia & graues vita moras:

Vt multa paucis contraham, beator
 Non vivit ullus orbe toto, nec suo
 Favore quem magis Superum tegat pater.
 Quacunque nutrit gramineo sinu
 Fœcunda tellus, atque tegunt poli
 Flammantis axes, quàm variant vagis
 Subiecta passim casibus omnia!
 Nil magnus orbis despicit Arbiter
 Ab arce summa, quod maneat diu.
 Sed durat idem solus, & illius
 Æternitatem secula non metunt.
 Non semper alnum purpureis micans
 Titan quadrigis irradiat diem,
 Verùm recedens Oceanica cauis
 Se mergit vadis, mox ubi rosidus,
 Et noctis atra prævius arduo
 Candere Olympo cœperit Hesperus,
 Et furva clarum condere nox diem.
 Quàm mutat errans Luna polo suos
 Subinde vultus! Quàm varias globo
 Nigrante formas induit! Aureo
 Mox tota fulgens lumine cernitur:
 Mox parte tantùm dimidia nitet:
 Mox sola monstrat cornua: mox suos
 Abscondit orbis: nusquam eadem manet,
 Cursus nec una flectere amat via:
 Et clara cœlo sydera quæ micant,

*Si fauientes excitat impotens
 Auster procellas, aut gelidum uuidis
 Imbrem refundens nubibus ætherem,
 Obscurat, ignes protinus occulunt:
 Et certa nautis signa frementibus
 Monstrare cessant, quum ratibus mare
 Tristes per umbras ambiguas secant.
 Quotquot resurgens Sol renouat dies
 Cursu rotantur dissimili, pigras
 Æstate ducunt frugifera moras:
 Brumæ rigentis temporibus statim
 Volant recisi, mox niueo nitent
 Fulgore sudi, mox nigricantibus
 Velantur umbris, mox rapido impigris
 Ardore messes agricolis coquunt,
 Mox cuncta inertis rura premunt gelu.
 Nunc terra odoro multiplices sinu
 Flores refundit, quum placidus nouo
 Demulcet auras vere Fauonius,
 Lætisque vestit frondibus arbores.
 Nunc squallet omnis, quum Boreas plaga
 Frigus reducens Sarmatica ruit:
 Quum seua campos pallidulis hyems
 Spargit pruinis, Et niue candida.
 Nec vultus idem caruleis manet
 Vbique ponti fluctibus, aut sua
 Feruente quassans littora murmure*

Vrbes propinquas territat, & satis
 Minatur agris diluuiem: aut Noto
 Silente, & Euris, atque Aquilonibus,
 Deponit iras littoribus suis
 Hærens quietus, nec uehere abnuat
 Leni pauentes tergo nauitas.
 Non ille prudens qui dubiis videt
 Volui per orbem motibus omnia,
 Et mox deorsum tendere, mox rapi
 Sursum vaganti sorte, suas tamen
 Rerum fugaci tradere inanium
 Spes querit umbra: quique hominem asperis
 Fidele fulcrum temporibus sibi
 Credit futurum: sollicitis licet
 Hunc usque cernat cladibus impeti,
 Nec esse quidquam quod ruat ocyus.
 Non quotquot errant montibus auis
 Feræ rapaces, nec pecudum agmina
 Malis premuntur pluribus, aut magis
 Incerta casus ambiguos pauent.
 Quam mentis illum ludit amabilis
 Error, periculis viuere qui procul
 Damnisque cunctis expetit! Hoc Deus
 Coeli recusat prouidus arbiter.
 Nos, donec almo munere uescimur
 Telluris, altum tendere ad atherem,
 Arcto que veram querere tramite

*Vitam, labores per varios iubet.
 Sic sic Abramus spernit humum, & vagæ
 Vesana plebis dogmata respuens
 Fidit parenti sydereo, & malis
 Maior beatas quarit opes polo,
 O, pergat illi Cœlicolùm Deus
 Fauere semper, rebus & arduis
 Faustum benignus præbeat exitum.*

ACTVS QVARTVS.

Isacus. Abrahamus,

ISAC. **Q**uid hoc sibi, parens verende, vult, precor:
 Hic sunt parata ligna, culter, & focus
 Aræq³, verum nulla nunc est victima,
 Cuius cruore cespitem imbuas sacrum,
 Cuiusque adustis carnibus places Deum.

ABR. **Q**uid queris ista, Isace? Tales abiice
 Curas, & incœpti auspiciem nostri Deum,
 Mecum sequere, ipse providebit, & sibi
 Gratam reperiet victimam. Sed hic mane
 Paulisper, illum sollicita donec prece
 Vocabo, nostras ut bonus mentes regat.

ISA. **S**ed te solito cur tristiozem conspikor
 Nunc esse? quis dolor per ima viscera

Currens.

*Currens laceſſit anxium, & tuos, velut
Caliginofa nube vultus obtegit?*

*Quid? nonne lata fronte Cœlites ſibi
Nos imperant cremare caſas hoſtias?*

ABR. *Mox cuncta diſces, nate: nunc piis Deum
Poſces precibus, & dum reuertor, hac ſuper
Altare ligna cuncta protinus ſtrues.*

SA. *Parebo, genitor, ſupplicemque dexteram
Ad aſtra tollens, hic prius toto patrem
Rogabo ſummum pectore, ut ſemper tibi
Pacatus adſit, noſque ritè quæ iubet
Factis, ſtatim reducat incolumes domum.
Triſtèſque nunc noſtra parentem abſentia
Omni leuare donet ægritudine.*

SARA

*Quò vita longior trepidis mortalibus
Benignitate Numinis conceditur,
Hòc eſſe conſpicitur malis obnoxia
Maioribus. Suis tenella infantium
Torquetur atas miſeriis. Se pluribus
Feruens iuuentus implicat periculis,
Et ſæpe temperare neſciens ſibi
Crudas properat mortes. Virorum in aſtuans
Præcordiis cupido laudis, atque opum
Væ ſana ſollicitos famas laboribus
Addicit improbis. Senectutem obſident.*

*Cuncta imbecillem incommoda, & finem licet
 Instare cernat calamitatibus suis,
 Subinde tamen se torquet ipsa, & pallidis
 Pectus fatigat anxium terroribus.
 Me nulla toto vivit orbe fœmina
 Beatior: mihi maritus obtigit
 & Abramus almi quem fouet bonitas patris,
 Rebusque tutum præstat asperis: mihi
 Cui ruga iam senilis arauerat genas,
 Eadem sterili donauit aluo filium,
 Gestare Isacum: uterque sed ex quo abest domo
 Quàm metuo misera, ne quod illis accidat
 Lugubre damnum: tardiores nunc mihi
 Currere dies videntur, & solem rotis
 Nunc pigrioribus per igneas vehi
 Arces Olympi. Noctis umbra & horridæ
 Me somniorum territant imagines.
 Nocturna me quies nihil iuuat, neque
 Diurna pensa, absente nec viro domus
 Mandata cura turbidos soluunt metus.
 Isace matris delitiæ & placens amor,
 Cur non comes te sum sequuta: nam minor
 Esset metus, qui maior absentes habet.
 At, ô supernas qui colis sedes; Deus,
 Et cuncta nutu temperas quæ flammeo
 Fulgore cingit ather, & pingui ubere
 Fœcunda tellus nutrit, ecce tertia*

Illustrat

*Illustrat orbem iam dies, ex quo tuis
 Iussis Abramus liquit ades obsequens,
 Frustraque me luctante filium vias
 Secum per ignotas tenerum duxit procul,
 Paucis comitatus seruulis, nihil pauens,
 Pericla ridens cuncta te duce, & bonos
 Monstrante semper tramites: illos mihi
 Tandem redona sospites, nimum, heu, diu
 Absunt: pauida quæ mater optat annue.
 Annue marita si suum sibi cupit
 Reddi maritum. Sed diutius si velis
 Illos morari, robur auge pectori:
 Labantis animum sustine, & fac, ut datis
 Subnixæ promissis, tuos nutus sequar.*

Abrahamus. Sathanas.

*O magne Cæli Rector, ò parens bone,
 O cerne, quàm nunc sævientum turbine
 Tentationum attonitus horribili opprimar!
 Quibus procellis impetitus astuem!
 Accurre, fer opem mitis, & graues, precor,
 Compone fluctus: namque solus asperis
 Rebus mederis. Pectus inuictum tuo
 Largire seruo, ne fatiscat feruidis
 Tandem duellis pressus. Aurem commoda:
 Concede, quaeso, ut in tuum queam sinum
 Mentis querelas inquiet & effundere,*

T iij

Quantisq̄ue lucter cum malis, recludere.

SAT. *Mens nutat illi, cum Deo duras parat
Mouere lites: hæret incertus, neque
Tam firma ceu nuper manet fides, ubi
Illi propius nunc congregari est opus, fugit
Horrens Isaci sanguine aras tingere.*

ABR. *Num dicta mutas, quæq̄, sanxisti prius
Decreta nunc refugis? an dispar tibi,
Dubiûsque mox promissa præstas, mox datam
Fallis fidem? Dediisti Isacum qui meæ
Charum senectutis foret solatium:
Nunc longiores abnuens vitæ moras,
Migrare terris ecce vix natum iubes,
Et immiserabilem trucidari fero
Mucrone patris, & ignium rogis
Cruelium tibi cremari victimam.
Sed quò, precor, me mentis impetus rapit?
O parce, Rector alme Cœlitum, miser
Mortalis incolens luteas domos, tui
Omitto vestigare consilij abditos
Sensus, nec ultra limites fixos ruens,
Parebo semper quidquid imperaueris.*

SAT. *Quid? Ergo primæ vicit ille fortior
Tentationis impetus sauos, licet
Vix inueniri possit vlla durior?
Nam, quaeso, secum si Deus pugnantiã
Edicat, aut sententias mutet suas,*

Quis

*Quis crediderit Deum esse? Quis tali Deo
Fidat. Sed altera nunc aggrediar illum via.*

A B R.

*O! vana me fortasse ludunt somnia,
Fictasque Dæmon obiciens imagines,
Et monstra menti horrenda me vult impium
Contaminare cæde nati dexteram.*

Nonne Deus offerri vetat sibi hostias

Tales, & humano cruore altaria

Fædare, contentus iugulatis bestiis:

Quid! nonne deuouit Cainum atrocibus

Diris, & esse iussit omnibus vagum,

Trepidumque terris, quod suum peremerat

Fratrem? Ipse verò si meum crudelior

Occido natum, nonne crimen turpius

Meum sequetur vsque pœna tristior?

Quò me trepidum procella rursus abripis

An quæ Superi mandant, vocare somnia

Quis audet, atque ludicras imagines?

Quid non homo inuenit, suas coram Deo

Dum querit excusare frustra callidus

Rebelliones! Da veniam parens bone.

Meum necari filium imperas! tibi

Parebitur iam iam: patris casus manu

Tesic volente Isacus immolabitur.

S A T.

Adhuc supersunt machinæ quibus illius

Tentabo pectus obstinatum impellere,

Mirum nisi tandem fatiscens corruat.

ABR. *At, ô, meum si mactofilium, effluent
 Promissa in auras facta quondam: nec tuis
 Posthac habebitur fides sermonibus,
 Benigne Coelitum parens. Venientibus
 Seclis Isacum pluribus pradixeras
 Patrem futurum gentibus, quæ totius
 Per orbis incolæ plagas vellent tuis
 Se subdere vltro regibus. Sed si datur
 Iam letho Isacus ista vanescent statim,
 Sacraque nostri sanctiones fœderis.
 An fluxa possunt esse quæ verax tuo
 Deus reclusisti ore, quæq; es sapius
 Testatus euentura, monstrans syderum
 Innumera per calos micantium agmina,
 Et portuosiss littoribus curui maris
 Stratas arenas? Heu mihi tantæ prius
 Spes facta prolis occidet? Heu precibus meis
 Concessus hæres filius, vigili sua
 Cura genitricis educatus sedulo,
 Cogetur hinc migrare, nondum lacteos
 Egressus annos pueritiæ impubis? neque
 Licebit illi tardioris carpere
 Vita moras. Heu, Heu! senectus hæc mea
 Languabit orba liberis? Tibi obsequens
 Paruum Ismaelem nuper expuli adibus
 Cum matre Agare, nunc meum imperas tibi
 Offerri Isacum, meque propria manu*

Crudeliorem

*Crudeliorem vis quibuslibet feris
 Nati cruorem fundere, & tremulos focis
 Artus cremare corporis tenelluli.
 Verum hac tua si fixa stet sententia
 Menti, iubésque illum mori, nec me modo
 Audire vis precantem, ut olim, concitus
 Ira se ueniente quando cœlitus
 Misso parabas sulphure ilicet urbium,
 Infamium succendere impuras domos,
 Et omne vicinum solum, misero, precor,
 Concede patri ne sit ipse carnifex,
 Hunc cedat alter quem uoles, lubens feram.*

SAT. *Non dicta mutabunt Superi, tua cadet
 Isacus ecce dextera, uel impiè
 Rebellis illorum excides fauoribus.*

ABR. *O, quum reuerti me mea solum uiderit,
 Quid dicet uxor? quum perisse filium
 Sciet genitoris interemptum dextera?
 Quum luctuosas horridis ululatibus
 Replebit ades mater, atque sepius
 Suas Isacum delitias frustra uocans
 Fletus acerbos fundet? O, tantos quibus
 Verbis dolores leniam? Si te, Deus,
 Hanc imperasse dixerim cadem, meis
 Habere quis uolet fidem sermonibus?
 Si nemo tuis factam auspiciis illam putet,
 Mox mox per urbes cursibus uolans citis*

Me parricidam fama dicet impium,
 Diras & omnis imprecata gens truces
 Manus, nefasque patris execrabitur.
 Quis pollicenti tibi bona plura credere,
 Quis nomen inuocare post tuum volet,
 Promissa si prestare temnis? & suos
 Cruore natorum imperas cultros patrem
 Foedare: si iura gentium præcordiis
 Insculpta conuellens hominem fauissimis
 Nunc esse facis ferociorem beluis?
 Quæ fera laniat suos cruentis unguibus
 Catulos? Leonis iste mos, nec tigribus,
 Nec est lupis rapacibus: non sauiunt
 Vsq̃quam, nisi in dispar genus. Rector potens
 Coeli miserescere: non senilis hanc potest
 Patrare cadem dextra. Nutibus tuis
 Sum semper obsequutus: asperam sitim
 Famemque constanter tuli: pericula
 Me terruerunt nulla Barbara solum
 Gentis peragrantem, hostium nec impetus.
 Nunc totus horresco: nunc tremunt manus:
 Nunc genua labant: nunc illa mentis robora
 Quondam nihil pauentis ecce corruunt.
 Et me tuos ductus volentem, ceu prius
 Sequi dolor, qui tantus imis insitus
 Pectoribus hæret, haud sinit. O citis veni
 Mors vecta bigis! quid miserum tardas senem,

*Tot soluere curis ? quò ruis velocius,
Hòc esse soles mortalibus minùs grauis.*

SAT. *Prostratus ecce nunc iacet, nisi nouam
Inspiret illi vim Deus: mox, mox fides,
Et tanta cordis obstinatio excidet.*

ABR. *O parce, Deus, nec imputa quas impotens
Effundit ore non probas voces dolor.
Compesce tandem fluctuantis turbidas
Mentis procellas, atque murmur impium.
Pudet tuis me ausum esse dictis obloqui.
Pudet tua oblitum esse dextra, qua potens
Me texit usque cuncta per discrimina,
Ex quo tibi parens reliqui patrios
Fines, adunco quaèq; rura vomere,
Chaldaeus arat, non me benignitas tua
Fefellit usquam: pollicitus natum seni
Tandem dedisti, praestiturus omnia
Tempore suo, quacunque summus arbiter,
Veraxque sanxisti. Suos varient poli
Cursus & astra: sapius suos Noto
Fremente fluctus mutet aquor, & grauis
Tellus colores, semper idem tu manes
Deus. Quid ergo filium moror tibi
Maètare, timens ne, si datur letho, ilicet
Promissa vanescant tua? nonne luridis
Vales sepulchris excitare mortuos,
Vitamque corporibus ademptam reddere?*

Hac esse vera credo, carulei atheris
 Tremende Rector, imbecilla mens licet
 Quandoque nutet. Iam procul faceßite
 Metus pauentes, & dolor: faceßite
 Tristes querela Tuque Numinis sequi
 Ductus recusans optimos mortalium,
 Insana Ratio, cede: me caelestibus
 Patris superi parere legibus iuuat.

SAT. Suum ergo filium iugulare vult senex,
 Nec tanta sæui terret ipsum atrocitas
 Facinoris, esto. Post videbimus statim
 Quid cæso Isaco facere Cælitæ volent.

Abrahamus. Isaac. Sathanas. Angelus.

ABR. Securus ecce Isacius ambulat meus,
 Suis nec imminere videt cervicibus
 Crudele fatum. Quanta, quæso, cæcitas
 Humana velat corda. Namque dum valent,
 Dum floret ætas, atque cuncta suppetunt,
 Quibus volucres posse mortis se putant
 Tardare cursus, singulis sibi haud vident
 Horis minari cuncta mortes pallidas,
 Nec quidquã homini tutum esse. Sed rite ultimã
 Qui semper aduenisse cogitat diem,
 Vivit Deo beatus, haud timens mori.
 Heu, heu! tremor quid ima rursus viscera
 Pulsas recurrens? quid fremunt præcordia,

Harëtq.

Harétque lingua faucibus, meum alloqui
 Quum conor Isacum? Abrame, Abrame, enitere
 Istámque nunc mollitiem animo procul excute.
 Isace, suntne strúcta ligna ut iusseram.

S. A. Vides pater verende. ABR. Qualis, heu! pater.
 Quàm nunc meum vox ista pectus sauciat!
 Non vulnerare sauius potest ferox
 Impactus ensis corpori. Is. Quid, ô pater,
 Tecum loqueris? quid te timentem conspicio?
 Quid vult sibi vultus tristior? Tuus, precor,
 Effare num queat obsequendo filius
 Lenire commoti dolorem pectoris.

A. B. R. Hunc cernis ignem, ligna, cultrum, vincula?
 Isace, Isace, me Deus, Deus, iubet
 Iam iam teneras vincire palmulas tibi:
 Te iam parentis dextera casum tui
 Istis adoleri victimam ignibus iubet.

S. A. Tam dira quis credat iubere Coelites?
 Tuam cruore filij cæue, pater,
 Maculare dexteram, hostiis haud talibus
 Placatur alium Numen. ABR. O, vox cognita
 Superum meas percussit aures, Et tuo
 Has imbuere aras imperavit sanguine.
 O, utinam aliter visum esset illis, centies
 Intrare malim luridam Inferi domum,
 Et caca Tartari antra, quàm te perdere
 Solum senectutis meæ solatium.

Heu parce, parce filio, tenera pater
 Misertus ætatis, nec in tua viscera
 Sani, precor supplex. Resistere haud decet
 Natos suis parentibus, nec viribus,
 Verbisque contumacibus contendere:
 Est obsequendum dura quamvis imperent.
 Opponere miseras tamen licet preces,
 Iunctasque feruidis querelas lacrymis.
 Hac arma sunt imbellia te quibus peto:
 Fletus Isaci supplicantis aspice.
 Isacus te suum rogat patrem
 Ne se trucidet, ne velis matrem suo
 Priuare nato: ne tuo vitam eripe
 Mucrone Isaco, quam dedisti: ne tuam
 Genitor senectam delitiis orbes suis.
 Non has tamen recuso terras linquere,
 Si me velit mori potens Olympica
 Moderator arcis. Nam breuioris semitas
 Secans paratas gentibus sedes piis
 Mox tangam, & igneos polorum fornices
 Curis solutus, atque putidis minus
 Culpis maculatus, vita quò fluet mihi
 Transueta quadrigis citatioribus.
 Verùm hoc, pater, mihi indices prius velim,
 Quod expiandum morte tam fera scelus,
 Fædime nefas patrauit impubes puer?

ABR. Non plectere orbis arbiter Deus tuas

Vult,

*Vult, nate, culpas: vult sibi te victimam
Parentis offerri manu, tibi parans
Cælo quietem, lugubres questus mihi.*

S A. *O chara genitrix, sollicita nostrum domi
Quæ nunc reditum manes, quibus eiulatus
Funesta tundes tecta, quum plorans pater
Periisse Isacum nuntiabit, haud febrim
Correptum acuta, nec cruentis dentibus
Fera voratum, nec latronis cuspide
Transuerberatum, sed tuis cultris, pater.*

A B R. *Isace fili quidquid accidat, Deo
Parere nos oportet: ecce vulnera
Sanabit ipse quæ facit: solabitur
Tandem tuorum, crede, lacrymabiles
Questus parentum. Te para, supplex Deum,
Precare, mentis ille robur annuet,
Ne te propinqua mortis horror terreat.*

S A. *Vis ergo me Rex Coelitum iam iam mori
Adesto præsens, ô precor: vires dato,
Tuis ut aqua mente iussis obsequar.
Me me paratum cerne, quum voles, pater,
Palmas liga, enssem stringe, cæde, torridis
Adure flammis corpus, hac patiar lubens.*

A B R. *Æterne mundi conditor, tam tristibus
Mihî querelis pectus attonitum erige.*

S A. *At te, priusquam Coelicolum pater optime,
Pallentis Inferi nigros intrem specus,*

*Supplex rogabo, vt exeuntem corpore
 Meum benigna spiritum regas manus.
 Et nostra fac post fata tecum nectaris
 Succos perennes hauriam. Tuus fauor
 Me fouit aluo matris egressum mea,
 Semper ministrans cuncta, quæ necessitas
 Presentis cui postulat: quòdque omnium
 Rerum fugacibus esse maius arbitror
 Vmbris, tenellulum imbuiſti mox tui
 Vero timore Numinis, perge, ò Deus,
 Fauere semper mitis, atque cunctas elue
 Culpas, quibus se vita nostra polluit:
 Suos licet breuiore iam iam tramite
 Cursus peregerit. Tibi verum, pater
 Abrame, non sum semper obsequutus, vt bonos
 Vbique liberos decet, parce, ò precor,
 O parce nato. Tu genitrix abes, tuo
 Instare Isaco nesciens crudas neces.
 Hac qui supremus iussit arbiter Deus
 Sanabit agri pectoris fletus feros.*

Hic velantur oculi Isaco.

*Iam vos nitentis clara Cæli lumina
 Valete, vestra luce non posthac fruar,
 Iam noctis umbra me premit, iam squallidi
 Caliginosas Tartari sedes peto.
 Nil ambigens quin corpus, vltima quum dies
 Illuxerit orbi tunc resurgat mortuum;*

Fiâtque

Fiátque simul beatitatis particeps.

SAT. *Quidquid per omnes accidit terra plagas
Immane, triste, turpe, detestabile,
Cædes cruenta, bella, parricidia,
Malesuada fames, pestis furens, incendia,
Venena poclis mixta, fraudes impia,
Direptiones urbium, libidines
Regum superba, plebium astus feruidi.
Truces inimicitia, irreconciliabilis
Fratrum simultas, stupra, perfidia, insolens
Incestus, atque rupta vincla fœderum,
Hæc cuncta me me recreant spectacula:
Meam sed istius miseranda lacryma
Questusque lamentabiles mentem mouent.*

ABR. *Hæc summa nunc tandem tibi, nate, oscula
Libabo, teque cinget ultimis ferox
Hæc nostra dextra amplexibus, prius tuo
Quàm casus hanc aram cruore sparseris.
Vos testor ignes nocte tota lucidi,
Turmæq; syderum innumerabiles, mihi
Quas sæpe monstrauit Dominator ætheris,
Quum seculis promitteret surgentibus
Hunc hunc Isacum plurimarum gentium,
Fore progenitorem: teque iam iam quinques
Promissa testor terra posteris meis,
Me iussa patris almi sequentem, fundere
Innoxium nati cruorem: illi fidem
Sic sic probare pectoris mei placet.*

*Num freta dictis ipsius veracibus
Humana spernat sensa, quæq; mentibus
Insana ratio dicitur mortalium.*

*Nunc nostra dextra fortis aude victimam
Hanc immolare, namque sic visum est Deo.
Heu, heu trepidas? Et favienti extinguere
Horrescis ense filium? Is. Tuum, pater;
Ferire formidas Isacum, legibus
Pare supremis, redde quod debes Deo,
Feri, feri nihil pavens, ne, si manus
Me vulneraris imbecilli, langueam.*

ABR. Immitis aude dextra, quid moras trahis?

*ANG. Abrame, Abrame. ABR. Cur paratum me tuis.
Obtemperare nutibus impedis Deus?*

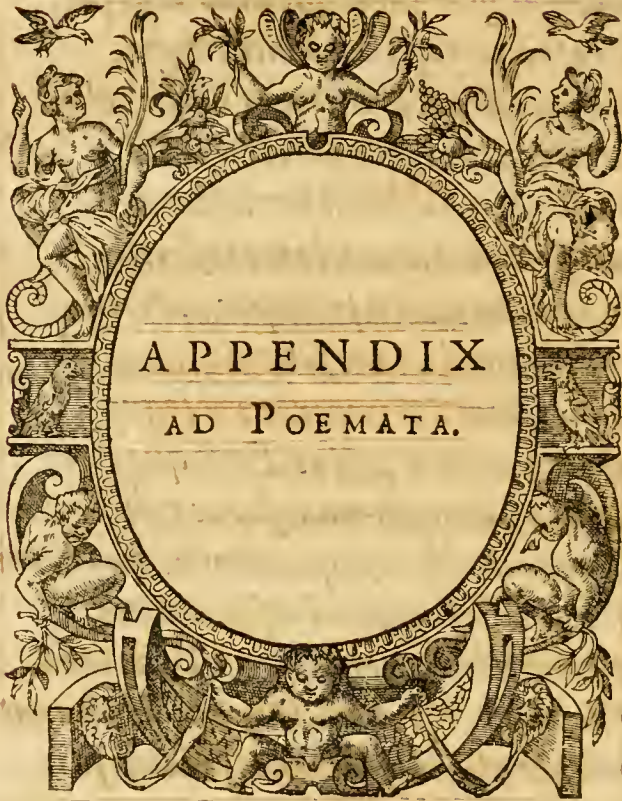
*ANG. Strictum reconde cuspidem, tuo bonus
Te Cœlitum rector nocere filio,
Talèsque adolere victimas sibi vetat.
Illi satis est, quod viderit nihil tibi
Optatius esse, quam statim quod imperat
Præstare prompta mente: nam tuum illico
Voluisti Isacum offerre iussus hostiam.*

*ABR. O sancte parens, quid audio? quibus, precor,
Tuum perenne laudibus veham decus.
Istis solutus ergo vinculis, Patri,
Mecum supremo, nate, disces fidere.*

*Is. Te laudo, cuncta qui Deus potens regis:
Qui me petentem mortis inferas domos
Vita redonas, fac tuos libens sequar
Vbique ductus, teque fac solum inuocem.*

ABR. *At unde nobis iste aries quem cornibus
Hic propè reuinctum cerno, bone mittis Deus,
Humana non vis immolari viscera:
Hic tinget istas sanguine aras iam suo,
Hic casus accensis adolebitur rogis.*

ANG. *Qui magnus arces athereas iudex colit,
Subiecta cuius terra paret legibus,
Cui sauietes excitant per aquora
Venti procellas, quæ tibi me iusserit,
Abrame, nuntiare, promptis auribus,
Et mente conde. Iam satis, dicit, tua est
Spectata fides, & imperatis obsequi
Nostri paratum pectus. Ecce quæ tibi
Promissa iurans firmo, testibus poli
Flammantis astris, atque cunctis quæ manus
Hæc nostra sola condidit, fore ut tua
Totum per orbem crescat auspiciis meis,
Soboles numero carens. Olympo non nitent
Candente plura sydera, nec feruens suis
Plures arenas fluctibus vomit mare.
Non dicta, quidquid impietas satagat furens,
Aut inquieta Demonum cohors fremat,
Mutare nostra quibit: ecce posteris
Venturus est seclis Isaci sanguine
Rex cretus olim qui suos potentior
Hostes triumphans Gentibus leges dabit,
Et vera cunctis iura, quæque Olympicos
Ducant ad axes, explicabit orbitas.*

ILLVSTRISSIMI ET POTEN-
tissimi Principis , FRIDERICI III. Comitis
Palatini ad Rhenum , Sacri Rom. Imperij Ar-
chidapiferi, & Electoris, Ducis Bauariæ, &c.

MEMORIÆ.

*Quicum prisca fides, pietasque antiqua renascens
Surgebat, tumulo nunc, FRIDERICE, iaces.
Fallor ego, an potius pietasque fidesque cadentem,
Æthereas sursum traxit ad usque domos.
Vive igitur felix, cæli nouus incola Princeps,
Quo non digna satis Principe terra fuit.*

NOBILISSIMO ET FORTISSIMO
VIRO, D. FRANCISCO LANOO,
Carmen Epicedium.

*LAnoum heroem digno exornare sepulcro
Tu quicumque voles, paucis hæc, si libet, audi.
Fac tibi cum primis niueo de marmore tota
Francia Santonico sculpatur littore longo,
Armoricos usque in populos atque inde reflectens
Quâ sese Eoas diffundens æquor in auras,
A Francis Anglos mediis determinat undis.
Hinc quoque præcipitis iungatur ad ostia Rheni*

*Belgica diues opum, medióque natantia Ponto
Oppida, quàm longo tractu se porrigit illa,
Nunc Rheno aduerso pergens, nunc celsa Vogesi
Culmina transcendens, Arari dum vecta secundo,
Burgundis tandem extremam se montibus infert.*

*Quatuor hoc verò adstantes hinc inde sorores
Sustentent marmor: quorum isthac nomina sunt:
Certa fides, Pietas ardens, Mauortia Virtus,
Et quæ hunc deseruit sincera Modestia nunquam.
Quod deinceps marmor (quando sic Fata tulerunt)
Exuias, Lanoe, tuas, tua contegat ossa:
Funesti ad tumuli sed enim caput ipsa superstans,
Imbre oculos, lacrymisque genas oppleta madentes,
Francia, singultus istos effundat in auras.*

*Ah iste est campus, quàm per se laxus & ingens,
Virtuti, Lanoe, tua tam paruus & impar:
Quem memini, & semper gratam meminisse iuuabit,
Inciperet notha quum soboles in viscera matris
Stringere, quos nec dum gladios furiosa recondit,
Afflicta memorem patriæ Regumque meorum
Sanguinis, intrepido pergentem pectore contra,
Et generosam animam mille obiectare periclis:
Vidi ubi te belli iungentem viribus artes,
Seu vallum circumuiceres: seu castra locares:
Seu pugnaturas ageres in pralia turmas:
Seu foret oppositis arcendus mœnibus hostis:
Sine opus euersis, ubi plurima mortis imago,*

Aggeri-

Aggeribus, fortem depellere mœnibus hostem.

*Quum, strage in mœdia, fundendo in sanguine parcus,
Devictis Franci, clamares, parcite Francis:*

*Tempus erit tandem, posita quum Numinis irâ,
Francia communem concors se vertet in hostem.*

*Horum inter reliquas, tam duro tempore, salvas
Consiliis, Lanoe, tuis, & viribus urbes,*

Æternum tibi testis erit. Rupella laborum,

Rupella, ô Francis missum solamen ab alto,

Rupella, ô sese cui saluam Francia debet,

Lanoo primâ properante ad prælia luce,

Lanoo in somnes solito traducere noctes,

Testis & amissus, nimis eheu, vulnere sauo,

Quem pro me armaras, heros Lanoe, lacertus.

Istum namque tibi, tua ne gens tota periret,

Delusa heu nimium falsa sub imagine pacis,

Henrico servare tuo, Deus Optime, visum.

Henricum sed enim, post tot discrimina rerum,

Iura dare ex solio quando cernemus auito?

Impiger interea, dum quantulacunque quietis

Spes misera affulget patriæ, fortissimus heros,

Belgarum populis, eadem quos bella fatigant,

Allaturus opem properat: nihil ipse moratus

Parmensem Enceladum, coniurat ôsque gigantas.

Nec mora, nunc illuc, nunc istuc, fulminis instar,

Fertur in arma furens, cui ferrea tractat habenas.

Leva manus, stricto soror altera fulgurat ense.

*Fit, quacunque ruit, totis pavor, & fuga campis:
Lata latus contra illius victoria cingit.*

Hinc modò vi capta, modò belli fraudibus urbes.

Lanoo auspiciis Magni pugnante secundis

Auriaci indignâ quem proditione peremptum,

Perfide, non unquam tuleris impune, Tyranne.

Verùm deerat adhuc plena res unica laudi:

Multorum ut victor sese quoque vinceret idem.

Lanous capitur, sociis non iussa sequentis,

Captiuum virtus ipsi admirabilis hosti

Seruauit, seruare suos ut Numinis æqui

Dextra solet: verum quid non in carcere passum?

Ingerit iste minax Hispani Principis iras,

Seruanda ille ferox Romani Prasulis hosti

Belli iura negans, flammâsque, crucêsque minatur.

Pollicitis aliis perduci ad turpia captum

Posse putat. Frustrâ. Nam ceu Marpesia cautes,

Immotus vultu, corde imperterritus heros,

Cælesti totus pendens à Numine, perstat.

Est qui perpetuo retinendum carcere clamet:

Nec fuit hic rumor vanus. Nam carcere tetra

Occlusum tenuère, inter ceu clathra leonem:

Donec qui Regum, quantumuis dura, Potentum

Corda regit, Regis mentem emolliret Iberi,

Huic libertatem multo qui venderet auro.

Ergo liber abit, saluâ vitâque, fidéque:

Quem prima excepit charâ cum uxore Geneva,

Et

*Et fouit, belliam tum haud ignara futuri:
Sed tuus iste tibi natus, seruatus & idem,
Rex Henrice, tibi sese deuouerat uni.*

Qua nunc vota uides ipsâ tibi morte soluta.

*Haecenus illa. Tibi sint autem caetera cura,
Lanoum quicumque paras ornare sepulcro.*

FRANCISCO LANOO, EQVITI
FORTISSIMO, ET REGIO
Confiliario

EPICEDIVM.

NEmpe cani virtus pietâsque Æneia versu
Meruit Maronis vnico:

*Euge, aliquem, veri afflatum sed numinis aurâ,
Reddat Maronem Mantua:*

*Quem laudes, Lanôe, tuas, tua dicere factâ
Fas gloria sinat tue.*

*Quid tamen infano iuuat indulgêre labori,
Inanibûsque iurgiis?*

*Quid laudes, Lanôe, tuas, tua dicere factâ
Certamus, ô, Vatum chori?*

*Carmina quid faciant? promittunt carmina famam,
Æternitatem carmina:*

*Ipsa canit populos Lanoum FAMA per omnes,
Parentat ipsa ÆTERNITAS.*

IACOBVS LECTIVS.

Y j.

IN OBITVM NOBILISSIMI

Herois Francisci Nouæi.

IOAN. IACOMOTI CARMEN.

*SI, Musa, longos Treicio licet
 Sonare planctus pectine, si lyrâ
 Mœrente concedis decoras
 Nobilium lachrymare mortes:
 Nunc linque Pindi culmina: nunc leues
 Omitte risus, & Charitum iocos.
 Lægubre carmen, naniâsque
 Funereas, memorésque tristis
 Effunde fletus. Occidit, occidit,
 Heu! gentis ingens Francigena decus
 Novus Heros. Hunc cruenti
 Vis rapuit truculenta Martis.
 Hunc luctuoso perdidit impotens.
 Bellôna tandem funere patriam
 Servare dum tendit ruentem:
 Dum validis metuendus hostes
 Propulsat armis: & Lotharingicos
 Fastus retundit fortis, & impias
 Rebelliones, & scelestis
 Fœderibus sociata tela:
 Aut semimaura signa Tyrannidis
 Infesta frangens, non sinit impiger*

Ignota crudeles Iberos
Indomitis dare iura Gallis:
Nec sceptrâ Francis Principibus rapti,
Vt turpe regis Barbarici iugum,
Durâs-ve formident secures,
Et rabidas violata leges.
O tanta longis funera fletibus
Rigaret omnis Francia mœstior,
Tantôsque lugêret reponens
Marmoreis cineres sepulchris.
Fatalis atque, heu! perfidiam domus,
Aurôque bellum concitum Americo
Vitaret, execrata ciues
Fœdifragos, rigidûmque plebis
Stultæ furorem, ritêque Principes
Datos benigno munere Cœlitum,
Timeret, optandas duellis
Anteferens bene cauta paces.
Sed fascinata mente suas ferox
Ridet ruinas: atque oculis suum
Siccis cruorem per relictos
Lata videt fluitare campos,
Ruptas & vrbes. Sic Telamonius
Furebat Ajax, quum proprios greges
Mactauit insanus, suôque
Se miserum iugulauit ense.
Talis reuersum Tartareo specu.

Monstris̄que casis pluribus Herculem
 Vexabat error sauientem,
 Quum scelerum domitrice clauā
 Natos placentes, & sociam tori
 Gauderet olim perdere, seratus
 Ferocis inuisam Tyranni
 Marte domum violare iusto.
 At quum sepulcri Gallia nunc bonis
 Dignos honores ciuibus abnuat,
 Clarūmque virtutis nitorem
 Dente premat furibunda nigro:
 Musa Noeum carminis alite
 Vectum canoro post venientibus
 Monstrate seclis: nec sileri
 Ferte virum, memoranda belli
 Quem facta clarant, Regibus & fides
 Seruata Francis, candor & integra
 Mentis modestus, quaque dulci
 Pro patria, & pietate vera
 Inuictus acri pectore pertulit:
 Quum miles illum carcere Baticus
 Arcti fatigauit retentum,
 Compedibus, validis̄que vinculis.
 Illi superbum ponite caspitem.
 Bustumque picto marmore clarius:
 Feracis Ægypti quod alta
 Pyramidum monumenta vincat.

Quod

*Quod nullus imber, non Aquilo impotens;
 Celfoque missum fulmen ab aethere:
 Aut flamma disperdat vel hostes
 Sanguinei rapidum-ve tempus.
 Virtus suavis murmure Barbiti
 Laudata vivit, factaque posteris
 Liuore mirantur perempto
 Pieriis celebrata chordis.*

FRANCISCO LANOEO
 HEROI.

LANOEV M quisquis conclamas morte iacentem,
 Falleris: Heroum stat sine fine decus.
 Viuus enim qui sex viguitque stet itque columnis,
 Mortuus hic nulla morte iacere potest.
 Hinc pietas, doctrina, fides, prudentia robur
 Mentis, & in patriam non simulatus amor
LANOEV M cæli stellis ardentibus aptant,
 Et stantem nulla parte iacere sinunt.

ANTONIVS FAYVS.

IOACHIMI CAMERARII GER-
mani, Pabembergenſis, Græcæ Linguae &
Philosophiæ professoris Lipsiæ.

MEMORIÆ.

Extingtis olim, *Musa, fleuistis alumnis,*
Et vitam uestra restituiſtis ope.
Nos contra vobis, Ioachimi in funere, Musa,
Has miseri extingtis ſoluimus exequias.
Namque omnes tecum, tecum, Ioachime, Camæna
Vt vixere ſimul, ſic periere ſimul,

HENRICI MOLLERI THEOLO-
giæ quondam in Academia VVitebergenſi
Profefſoris, MEMORIÆ.

ORnabas patriam nuper, *Mollere, ſuperſtes,*
Exulis ingratham quam probat interitus.
Nam quo delirans pepulit te patria, tecum
Hoc ipſo Pietas pulſa furore fuit.
Terrena è patria cuius miſerata fugatam,
Mox animam vera reſtituit patriæ.
Exuuias verò, turba affectante piorum,
Hoc manibus tumulo condidit ipſa ſuis.
Parce tuis, Mollere, nocens te patria iuuat,
Téque ſolo pellens, addidit ecce polo.

THEOD.

THEODORVS BEZA

In Centum Disticha Heroica à Generoso Iuuenē
D. Venceslao M. à Zastrisell Morauo,
conscripta.

*Q*uem Musa iuuenē tanto amplectuntur amore
Quantus erit par ingenio quum aduenerit atas,
Nempe admiretur merito Germania quantum,
Venceslæ tuus quod BEZA & sperat & optat.

THEOD. BEZÆ IN LAMENTA-
tiones Ieremiæ Versibus Lyricis à IOANNE
IACOMOTO Barrensi expressas.

*Q*uas stratæ lacrymas diuino carmine fudit
Vates Hebræus patriæ,
Cur, age, sic renouans nobis, Iacomote, sonora
Tuae maritas barbitō?
Nempe isti similes quòd pœnas crimina nobis
Eadem minari prospicis.
Et quem non cura ista coquit, nisi qualis in orbe
Non vnus est Mez, entius?
Ast utinam sancti clamore excita Prophetæ,
Tuisque plectris obsequens.
Illa Sion nostro, quam condere tempore cœpit
Dei illa præpotens manus,

*Tam promptè lacrymis pauefacto ex pectore fufis
 Restinguat iram numinis,
 Quam siccos retinens oculos vetus illa rebellis
 Sese Sion pefsum dedit.*

DE PLATONE, IOHANNIS
 SERRANI opera & industria illustrato.

D*iuinum si quid mortalibus illa reliquit
 Humani labes generis, caligine cæca
 Quæ mentis lucem inuoluit, fecitque voluntas
 In vitium miserè preces ut tota feratur,
 Tunc quoque quum recta ferri ratione videtur:
 Id tibi, magne Plato, veluti diuinitus omne
 Collatum quondam si quis fortasse negarit,
 Quid non ille idem perfricta frontè negarit?
 Et tamen hæc quidnam lux est, nisi qualis opacam
 Illustrat noctem Luna & sublustris imago?
 Nos igitur seruata tibi hæc cælestia dona
 Miremur, liceátque etiam spectare, diuque,
 Versare, ac nostris aptare quoque vsibus illa:
 Dummodo quæ nobis lux cælo affulsit ab alto,
 Lux exprompta sinu veri quæ numinis vna,
 Errantes mundi in pelago nos vna gubernet.
 Ast ego quàm vellem, decus immortale Sophorum,
 Istius pariter lucis te dona tulisse,
 Verè ut diuini ferres cognomina vatis!*

*Irrita sed quando sunt nostra hæc vota , quod unum,
Iam superest, istud munus tibi gratulor ingens,
Illa quòd tandem deterfa ærugine, quantam
Heu nimium multi intulerant, cuique vetustas,
Serrani ingenio niteas magnòque labore.
Nos igitur tibi multa, Plato, debemus: at ipsum
Debemus, fateor, tibi nos, Serrane, Platonem.*

IN DIOSCORIDEN Anazarbarum, à CL. V. &
Medicinæ, Doctore præstantissimo IOHANNE
ANTONIO SARACENO , post aliorum do-
ctissimorum virorum emendationes diligentif-
simè, & felicissimè restitutum.

N*V*minis imperio *V*erbum genitale locuti,
*Plantarum qua prima tulit miracula Tellus,
Quàm placitura oculis, tam miris visibus apta,
Est mirata simul, simul est scrutata vetustas.
Hoc raptus studio sapientum maximus ille
Iesiades Solomon, à summis orsus, ad imas,
Plantarum historiam chartis mandarat Hebræis,
Quæ nobis si salua foret, satis esset abundè,
Quantumuis avidas quòd pasceret undique mentes.
Illa licet verò periit, res tanta iacere
Attamen haudquâquam potuit, neque vana videri,
Immò personuit non solis nota Sophorum*

Porticibus, verum populis immanibus ipsis,
 Illorumque ipsis populorum regibus olim,
 Hoc siue utilitas suavit, siue ipsa venustas,
 Siue adeò grati florum placuistis odores.

Hinc tot non una ex lingua, nec gente subinde
 Commoda felices hominum in communia nati,
 Hac qui tractarent rerum miracula mystæ:
 Quos inter, nulli doctrina aut arte secundus,
 Immo pro cunctis meritis vel solus haberi,
 Ille DIOSCORIDES tandem nos ecce reuisit:
 Non tot vulnerebus fœdatus turpiter ille,
 Qualem barbaries indocta legebat auorum,
 Immo nec qualem, magna cum laude, politum,
 Ætas produxit melior qua deinde secuta:
 Sed qualem SARACENA manus longo vsa labore,
 Iudicioque pari, nunc toto corpore sanum,
 Restituit, propria sic nomen laudis adeptæ.

Nam reliquis nomen medicis medicina ministrat,
 Artis at illa sua nunc clara in luce Magistrum
 Quum, SARACENE, tuo nunc demùm munere cernat,
 Sese ipsam debere tibi medicina fatetur.

Vive igitur, SARACENE, diu, longumq; superstes,
 Exurgat donec soboles te digna parente,
 Qua tu egeas nunquam, sis cunctis utilis arte.

IN CLEMENTEM PVTEANVM
 sectæ à Pseudo Iesu cognominatæ patrem,
 in Dolensi gurgustio.

Putere tibi qui, Puteane, dicitur
 Bezæ abnegata veritate perfidus,
 Velut tumulo iam suo putris iacens,
 Et vivit, & valet, ultimum iam septimæ
 Istius ævi decadis annum metiens,
 Idémque semper olim qui fuit manens.
 At putido tu fœtidus mendacio,
 Et factus ex Clemente Dementissimus,
 Putes vel ipsis iam tuis sodalibus,
 Vel putet istis iam nihil, quos nil pudet.
 Hinc ipse verò Bezæ ut euolauerit,
 Mille unius mox prodeuntibus loco,
 Quàm vestra vana fuerit expectatio,
 Exosa vobis vos docebit veritas.

Illustri & Generosissimo Domino, Domino
 IOANNI RUTHVENO, Comiti Gau-
 reæ, Domino Ruthueniæ &c.

Quòd Bezæ ad fingis minimè quæ Bezæ meretur,
 Quilibet hoc faciat pictor, faciátque poeta,
 At quod tam dextrè, tam cultè talia fingis,

Præstiterit rarus pictor, rarusque poeta.

Scin' verò exoptet quamam tibi Bezæ vicissim?

Vt quàm adscripta sibi sunt istæc pleraque fictè,

Tam cuncti hæc in te miremur ut omnia verè.

PAVLO MELISSO, VIRO CL.

ECce *Venusini quod carminis alite carmen*
Ipsæ suo Phoebus fuderat ore tibi,

Et quod melle mihi donasti dulcius omni,

Et præ quo sapiat iam rosa nulla mihi,

Paucis ipse rosas, & parco melle rependo,

Heu, quam disparibus munera muneribus!

Ah, minimè quales Ver flores fundit odoros,

Qualia nec verno tempore mella fluunt,

Sed quales marcent hyberno tempore flores,

Qualia per medias mella reposta niues.

Vivite felices queis nunquam Musa senescit,

Mi satis est modicè si mihi vernet hyems.

Genethliacon carmen ROSINÆ MELISSÆ,

PAVLI MELISSI EX ÆMYLIA

IORDANA VXORIS F.

EX *lepida Rosinam gignens uxore Melissa,*

Mel roseum præter quid genuisse potest?

Et Rosinam potuit pariens ex patre Melissa,

Melli-

*Mellitam prater quid peperisse rosam?
 Iure igitur Rosina pariter, pariterque Melissa,
 Hæc duplici duplex omine nomen habet.
 At tu, quo Rosina est, quo dicta fauente Melissa,
 Ista, Deus, Rosina da quoque vota tua,
 Quàm rosa grata oculis, qualem rosa spirat odorem
 Quàm gratus puri mellis in ore sapor,
 Hæc placeat forma, sapiat sic mente iubeto
 Vt sit virginei mox decus omne chori:
 Quinetiam Rosinam qui progenuère parentes,
 Mella rosasque inter sint, maneantque diu.
 Vt plures surgant Rosina, pluresque Melissi,
 Quique suum referant nomine réque genus.*

Z iij

Priere de l'ame fidelle, se trouuant lassée
és trauaux de son pelerinage.

HElas mon Dieu, quand sera-ce
Que ie pourray voir ta face?
Quand ce throne glorieux
Sera-il veu de mes yeux?

Face non pas courroucée,
Mais en celuy appaisée.
Qui m'a d'un tout endebté
Faiçt un du tout acquitté.

Throne aux meschans effroyable,
Comme aux tiens tresdesirable.
Que tu as faits, d'ennemis
Par toy mesmes tes amys.

Las quand la chair qui me tue,
Par ton esprit abbatue,
Pour n'en releuer iamais
Me laissera elle en paix?

Quand prendra fin ceste guerre
Entre mon Ciel & ma Terre?
Quand ne debattront en moy
La desfiance & la foy?

Las

Lamentatio animæ Christianæ ad æternam
vitam anhelantis.

O quando, quando, mi Deus,
Hoc me bono dignaberis,
Splendore vultus ut tui
Præsente præsens perfruar?

Vultus serena splendeat
Qui luce quavis purior,
Vultu ipse qualis cælitus
Aspectus olim sum tibi:

Quum mille mille criminum
Obnoxium pœnis tibi.
Solutor, at non debitor,
Me liberum dimitteres!

O quando tandem, mi Deus,
Quando insidentem gemmeo,
Excelsa supra sydera
Te conspicabor in throno?

Throno tui cultoribus
Cunctis ter optatissimo,
Throno tuis sed hostibus
Summè timendo ceteris.

Natura

*Las quand la volonté miene
 Maistrisée par la tienne,
 Ne voudra pour tous ses vœux,
 Vouloir que ce que tu veux ?*

*Las, quand ta pure science
 Regnant sur ma conscience,
 Guidera tous mes desirs ?
 Reiglera tous mes plaisirs ?*

*Ce sera quand hors du monde,
 Monde tant vain & immonde,
 Ta main m'aura retiré
 Jusqû en ton port assure.*

*Lors que les Cieux pour la Terre,
 La vraye Paix pour la Guerre,
 Ce que iamais œil ne vit,
 Iamis oreille n'ouyt,*

*Iamais ne pensa cœur d'homme,
 Bref ce que tu as en somme,
 Pour tes esleus ordonné,
 Par toy leur sera donné.*

*Alors que la iouyssance
 Surpassant toute esperance,
 Leur fera sentir de faiçt
 De tes promesses l'effect.*

Car

*Natiua qua meas adhuc
Lues medullas obsidet
Turbare me tot anxium,
Ecquando curis desinet?*

*Lis ista quando desinet
Hinc Carnis, inde Spiritus?
Ecquando diffidentiam,
Victrix fides pessundabit?*

*Meam tui scientia
Regente conscientiam,
Ecquando mens istac mea
In te recumbet unicum?*

*Quod velle me voles, volet?
Vitabit omne quod vetas?
Quod appeti vis appetet?
Quod negligi vis negliget?*

*Tunc nempe quum terra loco
Tua recepti regia,
Tua tecum certissima
Pacis fruemur gloria.*

*Conspecta quando nemini,
Audita quando nemini,
Quum cogitata nemini,
Tui dabis timentibus.*

*Car il t'a pleu le promettre,
Voire iusques a te mettre
En croix pour tes ennemis,
Pour en faire tes amys.*

*Mais attendant c'est eschange
Tire moy de ceste fange
Victorieux és combats
Liurés aux tiens icy bas,*

*Ne permets qu'en c'est orage
Mon ame face naufrage,
Plustost de son corps la mort
Luy soit un vray passeport.*

*Pour iusques à toy rauie
Gouster ta celeste vie,
Attendant que soit resioinct
Ce que mort aura desioinct.*

*Et qu'entrés en ta lumiere,
Tous deux quittans la poussiere,
Trouuent en ton firmament
Eternel contentement.*

*Vt ipsa te res comprobet,
Quàm polliceris ampliter,
Promissa tam solere te,
Præstare liberaliter.*

*Vt qui fidem semel datam,
Ipsis tibi rebellibus,
Ipsa cruentus in cruce
Plenè volens persolueris.*

*Sed inter ista, ne, rogo,
Tot obrutum me fluctibus,
Anima quoque ipsa naufragum
Totum sinas submergier.*

*Animam sed istam corporis
Mors ipsa sursum transferat,
Degustet illic ut nouæ
Parata vitæ munera.*

*His dum reuinctis denuò
Semel relicto puluere,
Æterna tecum gaudeam,
Certæ quietis gaudia,*

ADMONITIO DE HOC OPERE
ET HAC APPENDICE.

HÆc tota editio primùm cœpta, & maxima ex parte fuit absoluta à Stephano. Deinde verò quum præter expectationem nacti tandem essemus figuras Emblematum, atque eximius vir D. Iohannes Iacomotus Barrensis interea temporis feliciter vertisset Abrahamum sacrificantem, auctum non parùm fuit Opus, & ad finem postea perductum à Iacobo Stœro. Ad Appendicem verò quod spectat, addita sunt quæ superiùs fuerant prætermissa, nec citiùs ab amicis, apud quos latebant, haberi poterant: atque hinc aliquando in suũ quælibet locũ, si reiteranda esset Editio, erũt transponenda. Sunt etiã hïc quædã planè noua, qualis est dulcissima illa Lamentatio animæ Christianæ ad vitam æternam anhelantis: quale est heroicum illud in Dioscoridem Sarraceni: qualia ad Melissum Epigrammata: quale in primis & illud est in PUTEANVM, cuius impudentissimum de Theodori Bezæ Apostasia mendacium per totũ Europam, magno aduersariorum cum applausu sparsum, dignum profectò hac fuit commendatione

tione, dignum memoriaperpetua. Licet autē sum-
 mus & sanctissimus senex Dn. Beza totus hactē-
 nus in hac senectā fuerit & adhuc sit in illustrandis
 Annotationibus Maioribus in N. Testamentum,
 ac ferè Cygneam illis cantionem addiderit, tamen
 vt seueriores istas temperaret Meditationes, vt a-
 micis gratificaretur, virtutem ornaret, vitia dete-
 staretur, solitus est in hūc vsque diem ludere inter-
 dum Epigramma, & quidem tanta cum felicitate,
 tanto cum acumine, vt hoc ipsum vegetæ ipsius ac
 admirabilis senectæ contra improbissimorum ho-
 minum falsos clamores, indicium esse possit cla-
 rissimum. Cæterum monentur hūc Typographi,
 ne temerè, & sine voluntate familiæ Zastrifello-
 rum hoc opus recudant, vel ad minimum Iohan-
 nem Paludium Philophilum qui huius rei cu-
 ram in se suscepit, prius consultant. Posset
 enim eos, si qui contra fece-
 rint, facti sui poeni-
 tere.

Aa iij

*Ad finem additum hoc est carmen, quia in fine demum fuit redditum:
sed suo tempore suum in locum collocandum.*

*In Repentinum & immaturum obitum summorum,
Germaniæ Principum,*

ILLVSTRISS. PRINCIPIS, IOANNIS
CASIMIRI, Comitis PALATINI ad Rhenum,
Palatinatus electoralis administratoris,
Bavariæ ducis, &c.

ET,

ILLVSTRISS. PRINCIPIS, RE ET
Nomine CHRISTIANI, Ducis SAX. S. R. I.
Electoris, Landgr. Thuringiæ, Marchionis
Misniæ, Burggr. Magdeb. &c,

THRENVVS.

Nil insculpta opus est ut cuiquam marmora narrent

Quantus superstes vixeris,

Casibus in miris, dux Casimire, piorum

Tutela fortis omnium,

Hoc defensa tuis iterumque iterumque sub armis

Testatur (ecce) Francia:

Viribus hoc seruanda tuis, si fata tulissent,

Testatur omnis Belgica.

Rhenus id ipse tuus clamat, quum iura tuentem

Sacrata Christi & Cesarum,

Non Latia, non te Hispana tenuere phalanges,

Potente fretum numine:

Alter a victorem nisi te iam iamque futurum

Pietas

Pietas reduxisset domum.
 At nunc te Franci, Belgæ, Rheni accola, lugent,
 Et patria supra ceteros:
 Amissum qualis deplorat nata parentem,
 Vel patre si quid charius.
 Quos inter, quinam tua te Casimire Geneva,
 Deuincta tot modis tibi,
 Consiliisque opibusque tuis adiuta, sileret,
 Plorantibus te ceteris?
 Sed sit iusta licet lacrymarum causa, deoque
 Displiceat indolentia,
 In cælos potius te, princeps magne, receptum
 Fas gratulari sit tibi:
 Quàm, nostra immodicè dum flemus damna, videri
 Lugere nobis, non tibi,
 Iustus Et quanto nostra hac ploratio sese
 Nostra in scelera conuerterit?
 Hac etenim iustas accendunt numinis iras,
 Sua iaculantis fulmina.
 Hac faciunt varias natet inter ut orba procellas
 Navis suis rectoribus.
 Hoc te, Saxonice nuper regnator in oris.
 Re, Christiane, ut nomine,
 Ætatis flore in medio, quum fœdere sancto
 Sanctis adesses regibus,
 Heu, quàm immatura, subita quàm morte perempti,
 Solo abstulit! cælo intulit
 Hinc est, pœnè simul repetitis saucia plagis

Quod eiulat Germania.

*Qui cum tota suos adiungit Gallia planctus,
Et tota mœret Albion.*

*At tua, summe Pater, rata sint promissa iubeto.
Nec pœnitentes despice:*

*Sed qua tu nobis sanctorum salua parentum
Esse voluisti pignora,*

*Numine plena tuo, & cunctis virtutibus aucta,
Fac suppleant patrum vices:*

*Quos inter teneris princeps iam magnus in annis,
Tanto educatus patruo,
Heroum felix soboles Fridericus, auorum
Sit instar vnus omnium.*

THEODORVS BEZA.

Emendanda nonnulla.

Pagina 19. linea 4. pro illiùere, lege illeuère: pag. 21. lin. 20. lege Ionium: pag. 26. lin. 4. pro Philomela lege *Philomelam*: pag. 57. post lineam 17. adde *Sylua X.* pag. 67. lin. 17. dele *alterum non*: pag. 69. lin. 15. lege *licet*: pag. 74. lin. 1. pro Iohannis lege *Laurentij*: pag. 88. lin. 10. lege *huic*: pag. 106. lin. 15. lege *Virgini*: pag. 111. lin. 16. lege *sordet*: pag. 113. lin. 21. lege *aër*: pag. 129. lin. 11. lege *דורון*: pag. 130. lin. 5. lege *ελαπειν*: pag. 132. lin. 20. lege *αιουρα*: pag. 154. lin. 19. adde *ε* *ισ*: pag. 157. lin. 12. lege *alternaque*: p. 172. lin. 12. lege *pinsens*: p. 177. lin. 16. lege *Alta*: p. 200. lin. 23. lege *Vendicat*: pag. 222. lin. 4. lege *Pensue, larmoyant sur son liët vn' espèce*: p. 235. lin. 25. lege *Ambitiose*: pag. 240. lin. 22. lege *ergo vos*: & lin. 23. lege *ut ebrietas*. pag. 231. lin. 1. leg. *Anielto*: pag. 232. lin. 5. leg. *dicit*: pag. 247. lin. 5. leg. *quot*: pag. 263. lin. 1. leg. *euidens*: pag. 267. lin. 2. leg. *campana*: pag. 274. lin. 20. leg. *admittas*: pag. 281. lin. 22. *mitis sit, dele fit*, pag. 313. lin. 22. leg. *vinclit*: pag. 314. lin. 11. leg. *scelis*: pag. 315. lin. 3. leg. *almi*: pag. 318. lin. 11. leg. *fauente*: pag. 330. lin. 8. leg. *refugit*: pag. 332. lin. 8. leg. *legibus*: pag. 334. lin. 21. leg. *totus, ecce, horrefecit*: pag. 338. lin. 1. ante *Heu*. scrib. *Is a*. pag. 356. l. 10. leg. *preceptis*.

